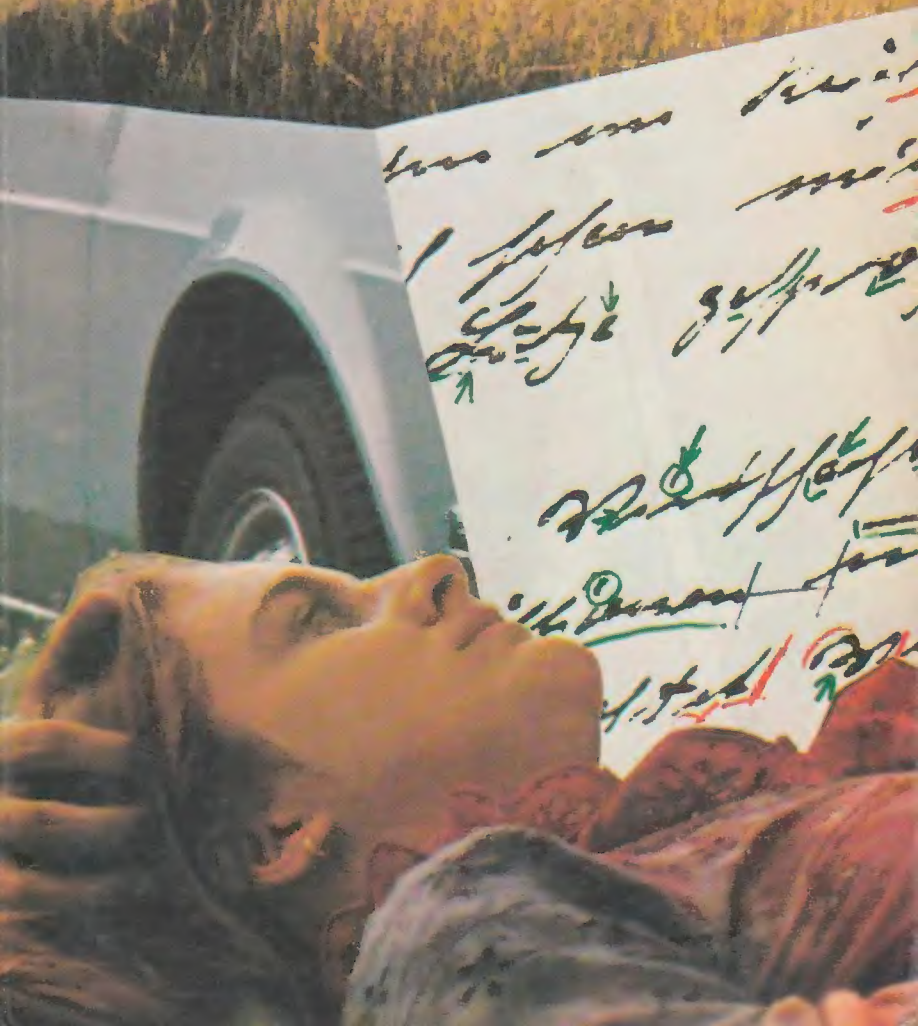

Grandpierre Lajos

Az eltűnt kézirat

GRANDPIERRE LAJOS

AZ ELTÚNT

KÉZIRAT

GRANDPIERRE LAJOS

AZ ELTŰNT KÉZIRAT

REGÉNY

BUDAPEST

GRANDPIERRE LAIOS, 1986

ÁLRUHÁBAN

1

A múzeum igazgatója, dr. Bárdos Árpád leült a felkínált kárpitozott székre.

– Miben lehetek a segítségére?

Bárdos két térdére helyezte a kezét. Könyökét kissé meggörbítette, miközben előrehajolt, így válaszolt:

– Eltűnt egy kézirat... Nagyon, nagyon értékes...

– Elnézést, egy pillanat – szakította félbe Kárpáti Antal, a megyei rendőrfőkapitány. Gyorsan járt az esze. Megnyomott egy gombot az asztalán. Az ajtó csaknem azonnal kinyílt. Belépett a szobába az ügyeletes. – Kérem Kobsa őrnagyot!

Az ügyeletes szótlanul megfordult. Miután az ajtó becsukódott, Kárpáti magyarázólag folytatta.

– Időt takarítunk meg, ha az őrnagy jelenlétében teszi meg a bejelentést. Dohányzik?... Parancsoljon.

Rágyújtottak. Alig telt el két perc, a hívatott belépett.

– Kobsa Benedek őrnagy, dr. Bárdos Árpád, a múzeum igazgatója – mondotta Kárpáti.

– Már ismerjük egymást – mosolygott az igazgató. Felállva kezét fogott a civil ruhás őrnaggal. Az leült közéjük.

– Tessék! – fordult Kárpáti az igazgatóhoz.

– A múzeumból eltűnt egy rendkívül értékes kézirat...

– Mikor? – kérdezte Kobsa, és maga elé tette jegyzőtömbjét.

– Hétfőn, vagyis tegnapelőtt Pesten voltam értekezleten. Tegnap délután meg akartam nézni, de nem találtam a páncélszekrényben. Ma reggel egyik munkatársunk jelentette, hogy ő is kereste, de eredménytelenül. Átkutattuk a lehetséges helyeket. Nem találtuk.

– Milyen kéziratról van szó? – kérdezte Kárpáti.

– Röviden a következőket mondhatom róla. Három hete a pivarcsi kastély helyrehozásán dolgozó munkások kíváncsiak lettek az egyik túlságosan szélesnek tűnő falra. Megbontották. A falban, a szobákat összekötő titkos járatban egy pántos ládát találtak, amely az eddigi megítélésünk szerint a 17. vagy a 18. századból származik. Felfeszítették. Könyveket, okleveleket, adományleveleket és kéziratokat találtak benne. Természetesen behozták hozzánk. Átvétel után az egyik munkatársamra bízta a lelet felleltározását és értékelését. Ő már az első átnézés után megállapította, hogy egy harminckét oldalas kézirat olvashatatlan. Több napi kísérletezés, vizsgálódás után véletlenül felfedezte, hogy a kézirat tükörírással van írva... Ezután már nem sok gondolkodás kellett hozzá, hogy felmerüljön a feltevés: Leonardo da Vinci kézírata került a birtokunkba.

– Lehetetlen! – kiáltott fel Kárpáti.

Kobsa jegyzetelt!

– Ő írt tükörírással, mert tartott az inkvizíciótól – magyarázta az igazgató. – Az is megerősíti ezt a felte-

vést, hogy több Itáliából származó okmányt is találtak a kéziratok között.

– Ki volt az a munkatárs? – kérdezte az őrnagy.

– Dr. Juhos Rita. Én az első pillanatban nagyon valószínűtlennek tartottam a feltevést. De érdekelt a dolog. Kit ne érdekelt volna? Én magam elvittem Gesztényi professzorhoz. Egy teljes délelőtt vizsgálgattuk, és tanakodtunk fölötte. Gesztényi prof végül is nem zárta ki a lehetőséget, hogy a kézirat valóban Leonardo da Vincitől származik. Ha pedig ez így van, s ennek igen nagy a valószínűsége, a lelet értéke felbecsülhetetlen.

– Pontosabban, kérem – szólalt meg Kobsa.

– Hát ezt nem tudhatom.

– Mégis, mennyit érhet?

– Mit mondjak?... Mit mondhatok?... Ha nem tévedünk, megérhet bármilyen összeget. Több tízezer vagy százezer dollárt is.

– Mire alapozzák a véleményüket?

– Több érv szól mellette. Amint ismeretes, a pivarcsi kastély a Fábiáni bárók tulajdonában volt már a 17. század óta. Az akkor élt Fábiáni abban a században kapta az uralkodótól a kastélyt és a hozzá tartozó uradalmat a szolgálataiért. – Bárdos belelendült a magyarázatba. – A Fábiáni család Itáliából származik. Ott még Fabiano volt a neve. Valamikor a család egyik őse velencei dózse volt. Az már csak feltevés, de nagyon valószínű, hogy Fábiáni, aki az uradalmat kapta, amolyan nemzetközi kalandor lehetett, aki annak szolgálatába állt, aki éppen hadat viselt, és jobban megfizette.

– Egyszóval hivatásos katona volt – foglalta össze Kárpáti –, vagyis a kor szellemének megfelelően zsol-

dos, pontosabban hivatásos rabló volt... *Ma* neveznénk nemzetközi kalandornak.

– Meglehet – válaszolt kissé meghökkenve Bárdos. – Azonban ezúttal az a lényeges, hogy a kéziratok, okmányok egy részét Itáliából hozta magával.

– Csak a tükörírásból következtetnek Leonardóra? – kérdezte Kobsa.

– Több más okból is, de főleg a tükörírásból, mert ez nagyon nehéz. A kéziratot gyakorlott kézzel, folyamatosan írta a szerzője, aki minden bizonnyal Leonardo. Az is megerősíti ezt a feltevést, hogy egy részét sikerült elolvasnunk. Bizonyos, hogy gondolkodó ember írta. Márpedig Leonardo az volt.

– Rendben van – bólintott Kobsa, és hangjában gúnyos zöngével folytatta. – Fogadjuk el a feltevést, hogy Leonardóé a kézirat. De bennem felmerül a kérdés: hogyan lehetséges, hogy a báró urak nem tudtak róla, holott tulajdonukban volt évszázadokon át?

Bárdos azonnal válaszolt.

– Mint általában a földesurak, ők sem voltak valami művelt emberek. Bizonyára nem törődtek vele. Lehetséges, hogy a láda emberöltők óta hevert a rejtek helyén, lehet, hogy csak negyvennégy októbere óta, s akkor rejtették el, amikor a szovjet csapatok elől a Fábiánik elmenekültek.

– Miért nem vitték magukkal? – kérdezte Kárpáti. – Ha jól sejtem, családi okiratok voltak abban a ládában.

– Miért? – ismételte meg a kérdést diadalmasan az igazgató. – Azért, mert nem fért fel a teherautókra. Figyeljenek ide! Én magam is körülnéztem a lelet feltárása után a pivarcsi kastélyban. Beszélgettem az öregebb pa-

rasztemberekkel is. Elmondták nekem, hogy a báró a visszavonuló németektől megfelelő ellenszolgáltatás fejében kért, és kapott két teherautót, hogy kincseit megmenthesse. Színarany étkészletek... aranyveretes könyvek... perzsaszőnyegek... minden bizonnyal rendkívül értékes képek, egyéb drágaságok... Amit csak el lehet képzelni... Ezüstbe metszett tájképek... Sebtében összehívott parasztok rakták fel ezeket a kincseket a báró és a németek felügyelete alatt. Hogy mi volt abban a kastélyban, csak elképzelni lehet... Elég legyen az hozzá, hogy amikor meg voltak rakva már az autók, még mindig hátramaradt néhány drágaság. Hogy helyet szorítsanak nekik, sietségükben ledobálták a színezüst tálakat, serlegeket. Az őszi alkonyatban beletaposták őket a sárba. Siettek... Az ágyúdörgés már hallatszott... – Jelentősegteljesen nézett végig hallgatóin.

– Összerabolták a fél országot – dünnyögte Kobsa a Fábiánikra gondolva.

– Fél Európát – javította ki Bárdos. Ő a németekre gondolt. – Most már érthető, ugyebár, hogy a ládára akkor talán nem is gondoltak. Egyébként is elég nagy.

– Tehát megtalálták, és önökhöz vitték a ládát a kéziratokkal... Ki tudott erről?

– Gondolom, Pivarcson mindenki. A múzeumban is csaknem mindenki. Nagy feltűnést keltettek a ládával, amikor behozták.

Kobsa szinte észrevétlenül átvette a kihallgatás vezetését. Kárpáti figyelt.

– Ki tudott a kéziratról?

– Juhos Ritát bíztam meg a lelet átvételével. Ő fedez-

te fel. Nekem azonnal megmutatta. Kikérte a véleményem. Kívülünk biztosan tudott róla dr. Balló Zoltán, régi munkatársunk, aki szintén foglalkozott vele. A párttitkárnak, dr. Pankotainak Juhos Rita beszélt róla. Aztán, amint említettem, Gesztényi professzornak is megmutattuk.

– Lehetséges, hogy más is értesült róla?

– Nem hinném. Munkatársaimnak lelkére kötöttem, hogy senkinek ne fecsegyenek róla, míg bizonyosak nem vagyunk a hitelességében. Ilyen esetben nagyon óvatosan kell eljárni. Ez természetes. Csúnya leégés lenne, ha elhíresztelnénk, hogy páratlan leletre bukkantunk, aztán ránk bizonyítanák, hogy tévedtünk.

– Értem, ki foglalkozott vele?

– Mondtam, Juhos Rita. De ő tegnap elutazott Bécsbe. Az ő holmija, iratai között nincs. Átkutattuk az íróasztalát.

– Milyen ember?

– Tökéletesen megbízható. Lelkiismeretes. Pontos. Jó munkaerő.

– Bizonyos, hogy a kézirat eltűnt?

– Teljesen.

– Fel kell tennünk tehát, hogy vagy Juhos Rita, vagy Balló Zoltán tüntette el – vontam le a következtetést Kobsa, de azt elhallgatta, hogy Bárdos is gyanúsítható.

– Juhos Ritáról nem tételezem fel.

– És Ballóról?

– Ő jelentette az eltűnést.

– Tehát mégis Juhos Ritára gyanakszik? Arra, hogy Nyugatra utazott, és magával vitte?

– Nem mondok igent, de a tények előtt kénytelen

vagyok meghajolni. Meg kell jegyeznem azonban, hogy a kéziratot éppen Juhos Rita fedezte fel. Ha ő nem szól, ma nem tudnánk róla.

– De Nyugatra utazott, s ezzel egy időben eltűnt a kézirat. Gondolom, Nyugaton nagy összeget fizetnének érte?

– Ez bizonyos.

– Juhos Rita mikor utazott el?

– Tegnap.

– Úgy értem, hány órakor?

– A reggeli vonattal.

– Miért csak most tette meg a feljelentést?! – csattant fel Kobsa.

Bárdos meghökkent az éles hangra, nyelt egyet, majd magára erőltetett nyugalommal válaszolt.

– Amint jeleztem, a tegnapelőtt Pesten voltam. A tegnap folyó ügyekkel voltam elfoglalva. Csak késő délután jutottam hozzá, hogy elgondolkozzam. Így jutott eszembe a kézirat. Meg akartam nézni, hátha ötletem támad. A számításba jöhető helyeken nem találtam. Ma reggel aztán Balló jelentette, hogy nincs meg. Még egyszer körülnéztünk, aztán haladéktalanul idejöttem.

– Juhos azóta már elhagyhatta az országot – vágta rá azonnal Kobsa.

– Igazán nem tehetek róla – mentegetődzött Bárdos. Kárpáti döntött. Felállt.

– Azonnal intézkedj, hogy Juhos Ritát tartóztassák fel, ha még nem lépte át a határt. Azonnal jelentsék, ha átlépte, azt is, ha feltartóztatták – utasította Kobsát. – Önt pedig megkérem, hogy most írja meg a feljelentését

a kézirat eltűnéséről. Mi megteesszük a szükséges intézkedéseket.

– Azonnal megírom.

– Feljelentésében vázolja azt is, hogy milyen értékes kéziratról van szó.

– Természetesen.

Ezzel Kárpáti elbúcsúzott az igazgatótól, aki Kobsával együtt átment az őrnagy szobájába. Mire Bárdos elkészült a feljelentéssel, Kobsa megkapta a válaszokat, hogy a határállomásokon figyelik az utasokat, Juhos Rita még nem lépte át a határt. Ezt jelentette Kárpátinak, aztán Bárdossal együtt elment a múzeumba, ott beszélt Ballóval is.

2

Pásztor főhadnagy aznap délután meglegedetten adta át egy ügy nyomozásának iratait Gelencsér őrnagynak, mert munkáját a vártnál sokkal rövidebb idő alatt befejezte. Eredményesen. Már csak az maradt hátra, hogy a jegyzeteit rendezze, és kiselejtezze, amikor kopogtatást hallott az ajtaján. Meghatározhatatlan érzékkel, még mielőtt megszólalt volna, már teljesen bizonyos volt abban, hogy nem valamelyik, akár legtágabb értelemben vett munkatársa kopogtatott, hanem egy idegen, ügyfél, esetleg panaszos.

– Tessék!

A halkan kinyíló ajtón át belépett egy előrehaladott korban levő férfi. Mialatt behajtotta maga mögött az ajtót, és megtette a néhány lépést, amely elválasztotta az íróasztaltól, Pásztor tüzetesen és figyelmesen szem-

ügyre vette. „Nem fizikai munkás... Hatvanéves már elmúlt, de testi állapota a korához mérten elég jó... A szeme nyugtalanul repdes... Nemcsak nyugtalan, hanem bánatos is... Segélyt kérő, megnyugtatóra váró szemek... Panaszos... Valamilyen csapás érhetette...” Ezek a gondolatok futottak át rajta.

– Tessék!

– Juhos Róbert vagyok, nyugdíjas tanító...

Pásztor felállt, és kezét fogott vele.

– Pásztor főhadnagy – mondotta. – Foglaljon helyet.

– Megvárta, míg Juhos leült az íróasztal előtt álló székre, aztán ő maga is leereszkedett a székébe. – Parancsoljon.

– Nem tudom, önhöz tartozik-e az ügyem... Sokat küldözgettek erre-arra... Eltűnt a lányom... – Juhos elhallgatott.

– Tessék csak! Folytassa – biztatta Pásztor barátságosan. – A rendelkezésére állok. Mikor?

– Kedden reggel láttuk utoljára. A féltizes vonattal utazott el Bécsbe. A bátyámhoz... Aztán... Most... Ez előtt egy órával a bátyám telefonált, hogy nem érkezett meg. Kétségbe vagyunk esve... Valami történhetett vele... Most már negyedik napja...

– Megállhatott Budapesten is valamelyik ismerősénél – jegyezte meg Pásztor.

– Nem! – tiltakozott hevesen Juhos. – Egyenesen Bécsbe tartott. Megváltottuk a helyjegyet is a Wiener Walzerre... Valaminek történnie kellett vele!... Bizonyosan történt vele valami.

– Kérem, mondja el részletesen.

– Tavaly óta készülgettünk erre az útra. Tavaly

ugyanis a bátyám volt nálunk vendégségben a feleségével. Mi megígértük nekik, hogy az idén Rita megy hozzájuk. Ugyanis mi öregek vagyunk, nem vállalkozhatunk ilyen hosszú útra. Ő indult el... Bár ne ment volna!... Aggódunk, de mennyire aggódunk!... Már minden meg kellett volna érkeznie. Várták is Bécsben a pályaudvaron.

– Hány éves?

– Harminchárom.

„Felnőtt, bizonyára tapasztalt nő... Nagyon valószínűtlen, hogy veszélyes helyekre sodródjék... Talán már elő is került...” – gondolta Pásztor. Már-már azon volt, hogy néhány csillapító szóval hazaküldje az öregget, de aztán biztonság okáért finoman megkérte, hogy diktálja le a lánya személyi adatait. Elhatározta, hogy érdeklődik felőle.

– A neve dr. Juhos Rita. A férje motorkerékpár-bal eset áldozata lett. A múzeumban dolgozik mint tudományos munkatárs már majdnem tíz éve...

Pásztor feljegyezte az adatokat.

– Ha van önnél fénykép a lányáról, kérem, adja át. Visszaadjuk, ha már nem lesz rá szükségünk.

Juhos reszkető kézzel kivett egy fényképet a tárcájából.

Pásztor átvette. Elámult, mert a kép elragadó szépségű nőt ábrázolt.

– Azt mondta, hogy a lánya harminchárom éves. Mikor készült ez a kép? – kérdezte Juhosra pillantva.

– Márciusban... Nem, április elején.

– Az idén?

– Az idén.

– Milyen öltözékben utazott el?
– Világosszürke ballonkabátban... Esőre hajlott az idő. Khakiszínű, farmeranyagból készült szoknya és kosztümkabát volt rajta. Alatta blúzt viselt. Ha jól emlékszem, fehér volt. A cipője zöldesszürke.

– A szoknya hossza?
– A térdét kellőképp elfödi.
– Ékszett, gyűrűt viselt?
– Nem. Útra ment.
– A haja színe?
– Szőke. Sima.
– Pontosan milyen szőke?
– Olyan színű, mint a túlérrett búzakalász. Barnásba játszó.

– A szeme?
– Szürke.
– Különös ismertető jele?
– Nincs.
– Bizonyos abban, hogy nem szakította meg az útját?
– Teljesen. A bátyám biztosra várta. Egyébként is megmondta volna nekünk, ha ilyen terve lett volna. Lehetetlen, hogy önszántából ennyit késsen. Négy napot semmiképpen. Négy napot! Tessék csak átgondolni! Lehetetlen! A bátyám is aggódik... Nagyon kérem, csináljanak valamit.

Pásztor benyúlt a fiókjába, kivette a vasúti menetrendet. Belelapozott.

– Innen 9,30-kor indult a vonat, a Nyugatiba érkezett fél egy után. Onnan át kellett mennie a Keletibe...
– Megbeszéltük, hogy taxiba ül. Bőrönddel volt.
– Milyen a bőröndje?

– Közepes nagyságú, sötétbarna, műbőr, duzzadó fedelű, szíjakkal megerősített. A záron kívül négy rézcsat rögzíti a tetejét az alsó részhez.

– Milyen a retikülje?

– Vállra akasztható, majdnem barna, natúrszínű, valódi bőr. Divatos.

Pásztor mindent feljegyzett.

– Elkísérte valaki?... Hm... Udvarló? – rápillantott a fényképre. „Lehetetlen, hogy ne legyen udvarlója” – gondolta.

– Nem, csak az állomásig. Az egyik munkatársa, akinek van autója, kivitte, mert mi bizony messze lakunk.

– Van még valami, amire szeretné felhívni a figyelmünket?

– Van! Feltétlenül bizonyosak vagyunk abban, én is meg a feleségem is, hogy Ritával valami történt. Kétségbe vagyunk esve. Ő nagyon becsületes és őszinte. Így neveltük. Megmondta volna, ha máshova készül, vagy ha más szándékai is vannak. Mi arra neveltük, hogy önmaga döntsön ügyeiben, és érezze át felelősségét a tetteiért. Soha nem kellett csinálnia suttyomban semmit. Ezúttal sem volt semmi oka a titkolódzásra. Odamehetett, ahova akart. Állítom, mindig őszinte volt hozzánk, amennyire egyik ember őszinte lehet a másikhoz. Bizonyos, hogy Bécsbe akart menni. Bizonyos, hogy nem érkezett meg, tehát biztosan történt vele valami. Baleset is érthette a Keletiig... – tette hozzá fájdalmasan.

– A vonatban? Nem hinném... A Nyugati és a Keleti között? Hihető ez?... Nem nagyon. Azt tanácsolom, hogy nyugodjanak meg. Feltehetően útközben mást

gondolt, s valahol leszállt, s most egyik ismerősénél vagy barátjánál, barátnőjénél tartózkodik.

– Lehetetlen! Táviratozott volna a nagybátyjának.

– Nagyon is lehetséges. Egyébként el is kallódhat a távirat... Mindenesetre érdeklődünk... Ma péntek... Délután négy óra... Holnap szombat. Hétfő délelőttig biztosan kapunk róla hírt...

– És mi addig várjunk?! – kiáltott fel aggodalmasan Juhos.

A hangja meghatotta Pásztort, annyira telve volt aggodalommal és gyötrellemmel. Elhatározta, hogy minden lehető megtesz megnyugtatójuk végett.

– Ha hamarabb megtudunk valamit, azonnal értesítem. Kérem a címét.

Pásztor felírta a címet.

– Köszönöm – motyogta Juhos Pásztor kezét szorongatva az ajtóban.

Miután becsukta Juhos mögött az ajtót, Pásztor vizsgálatért íróasztalához. Kiegészítette feljegyzéseit a beszélgetésről. Mielőtt jegyzeteit a fiókjába csúsztatta volna, még egyszer ráérősen szemügyre vette a fényképet. Nagyon egészségesnek, nagyon elégedettnek, nagyon fiatalnak látszott. Fiatalabbnak a koránál. „Olyan, mint az apja – gondolta –, becsületes, őszinte. Bizonyára művelt is... Elragadó...” Néhány percig nézegette a képet, gyönyörködött benne. Szerette volna megismerni ezt a vonzó nőt.

Szombaton reggel Pásztor jelentette Gelencsérnek Juhos Rita eltűnését. Az őrnagy közbeszólás nélkül hallgatta végig a beszámolót. Miután Pásztor befejezte, megszólalt.

– A tegnap délelőtt a múzeum igazgatója bejelentette, hogy egy rendkívül értékes kéziratot elloptak a múzeumból. Eltulajdonításával Juhos Ritát gyanúsítja, aki külföldre indult. Azonnal intézkedtünk, hogy tartóztassák fel az asszonyt. Az illetékesek már értesítettek minket, hogy a határt nem lépte át. A főnök, miután Kobsa megszerezte a pontos személyleírást, Juhos Rita kézrekerítésére elrendelte az országos körözést.

Pásztor meghökkenve hallgatta a hírt és a Juhos Rita ellen fölmerült gyanút. Felidézte a fényképet, aztán az apja, Juhos jószágos, becsületes arcát, aggodalmas, segélykérő tekintetét.

– Nem hiszem, hogy Juhos Rita ellopott volna valamit – jegyezte meg halkan.

– Hm... – Gelencsér gúnyos tekintetet vetett beosztottjára. – A kézirat állítólag Leonardo da Vincitől származik. Több százezer dollárt érhet a nemzetközi piacon...

– Juhos Rita a jelzések szerint nem lépte át a határt. Ha a kéziratot eltulajdonította volna, az lett volna az első dolga, hogy külföldön biztonságba helyezze. Ha valóban ellopta a kéziratot, abszurdnak tartom a feltevést, hogy belföldön próbálja értékesíteni.

– Ez valóban valószínűtlen. De átléphette a határt illegálisan is. Ezt a feltevést sem mellőzhetjük.

– Útlevel birtokában? Nevetséges!

Gelencsér elgondolkozott.

– Ha nem lépte át a határt, lehetséges, hogy találkozott a szeretőjével, s miatta szakította meg az útját.

– Ez a verzió azonban ellentétes az előbbivel. Ha valóban tolvaj, mindent megtesz, hogy a zsákmányát biztonságban tudja, ha meg szerelmes nő, aki találkára siet, nem lopja el a kéziratot, amikor éppen egyéb szándékai vannak. Az apja szerint önszántából nem szakíthatta meg az útját, ez lehetetlen.

– Ugyan! A szülők általában kevéssé ismerik gyermekeiket. Hiszel az apjának?

– Hiszek!

– Már megtanulhattad volna, hogy a mi munkánkban mellőznünk kell a szubjektivizmust. A tényekhez kell ragaszkodnunk. Hát nézzük: Juhos Rita elindult Bécsbe a rokonaihoz. Elutazásával egy időben eltűnt egy rendkívül értékes kézirat, amelyről csupán néhányan tudtak. Az egyik közülük éppen Juhos Rita. Ki vihette el? A válasz magától adódik.

– De eltűnt ő is. Sem a szülei, sem bécsi rokonai nem tudnak róla. Ez is tény. A fényképe után becsületes embernek tartom.

– Kiegészíthetem – fűzte hozzá Gelencsér derűsen. – Felettese szerint becsületes, szorgalmas, megbízható és jó munkaerő... De elég alapos gyanú szól ellene. Ezért rendeltük el az országos körözést. Őt is, a kéziratot is meg kell találnunk.

– Most már nemcsak a kézirat eltüntetéséről van szó, hanem egy *személy* eltűnéséről is – jegyezte meg Pász-

tor. – Az apa bejelentette a lány eltűnését. Nagyon aggodíks. Meggyőződése, hogy a lányával történt valami.

– Érthető... Rendben van. Egyelőre megbízlak az ügygel. Ha van időd, kísérd figyelemmel a fejleményeket te is, éppen, mert egy személy eltűnését is fel kell derítenünk. Beszéld meg Kobsával a dolgot. Hátha ő már tud valamit...

– Mit tudsz Juhos Ritáról? – tette fel a kérdést Pásztor Kobsának. – Gelencsér szolt nekem, hogy forduljak hozzád.

Kobsa válasz helyett átnyújtott neki egy telexüzenetet. Pásztor átfutotta.

Miskolcraól jelentették, hogy július másodikán az egyik nyékládházi tó partja közelében egy fiatal nő holttestére bukkantak az ottaniak. Szoknya volt rajta, a blúza csak a vállára volt vetve, alsóneműi a közelben heverték, mintha fürdeni akart volna. Semmilyen irat nem volt nála. Ruházata azonban még csak nem is hasonlít a körözésben közölthöz, de a személyleírása valószínűsíti a feltevést, hogy Juhos Rita holttestét találták meg.

– Te adtad meg a személyleírást? – kérdezte Pásztor.

– Én.

– Minek alapján?

– Az útleveleében szereplő adatok és a fényképe alapján – mondta Kobsa. – Nem hinném, hogy a miskolciak alapos gyanú nélkül adták fel az üzenetet.

– Én sem – helyeselt Pásztor. Ezzel otthagya Kobsát, majd bemutatta a közleményt Gelencsérnek.

– Tudod azonosítani? – kérdezte az őrnagy, miután elolvasta.

– Ahogy egy fénykép alapján lehet.

– Azonnal indulj! – adta ki az utasítást Gelencsér. – Vidd magaddal Demetert is, hátha szükség lesz rá. Egyébként nem kell kioktassalak. Tedd meg a szükséges intézkedéseket.

– A szülőket is vigyem el?

– Nem! – jelentette ki az őrnagy rövid tűnődés után.

– Ne okozzunk nekik feleslegesen fájdalmat. Hátha más nőről van szó. Ez nagyon is lehetséges.

Pásztor szólította Demetert, a technikust, s a lehető legrövidebb időn belül elindultak. Miskolcon, amint lehetett, megsejmeltek a holttestet. Összehasonlították a fényképpel. Megállapították, hogy a fényképen ábrázolt nő holtteste van előttük, hacsak rendkívüli hasonlatosság nem áll fenn. A miskolciak egyetértettek velük. De a ruházat!... Fehér csíkokkal pazarul díszített pipacsszínű vászonszoknya és hasonló színű, mélyen kivágott blúz, amelynek alsó része és ujjja szintén egymás mellett futó csíkokkal volt díszítve. Olcsó üveggyöngyfűzér... silány alsónemű... Pásztor a fényképet, Juhos bejelentését, Juhos Rita foglalkozását számba véve sehogy sem tudta elképzelni, hogy ezt a csiricsaré ruházatot komoly kutató, egy olyan művelt nő viselheti, mint éppen ő. Nem tudta legyőzni kételyeit, hogy minden hasonlóság ellenére sem Juhos Rita teste van előtte. Gyorsan elhatározta magát. Miután a miskolci életvédelmi osztály vezetőjével megbeszélte a teendőket, s Demetert megbízta, hogy gyűjtse össze az iratokat és a szóbeli információkat, elindult Juhosért. Abban a tudatban tette ezt, hogy az apa teljes bizonyossággal azonosíthatja a tetemet.

Juhos hosszú, végtelenül hosszúnak tetsző percekig nem tudott megszólalni, amikor a holttest arcáról lehúzták a leplet. Csaknem összezsuklott, arcán elmélyültek a ráncok, hirtelen megöregedett. Kérdezni sem kellett, minden ottlevő tisztában volt azzal, hogy ráismert a lányára.

– Ő az – suttogta, miközben Pásztor gyöngéden támogatva elvezette az autóhoz.

– Részvétem... Üljön be, Juhos bácsi – mondta a kezét megszorítva. – Azonnal jövök.

Demeter kihasználta az alkalmat, míg az autótól visszatértek, és kettesben maradtak Pásztorral.

– Mindent elintéztem – mondotta megelégedetten. – Búcsúzunk, aztán indulhatunk is.

– Tudtad, hogy ő?

– Bizonyos voltam benne – jelentette ki, majd gyorsan folytatta. – A holttest körül felismerhető nyom nem maradt, mert a kíváncsiskodók mindent összetapostak. Nem érdemes helyszíni szemlét tartani. A boncolóorvos, az igazságügyi orvosszakértők szerint a halált fulladás okozta. Megfojtották.

– Nem vízbe fulladt?

– Nem. Ez bizonyos. Az iratok, a jegyzőkönyvek már a táskámban vannak.

– Tehát egy vagy több tettes megölte?

– És erőszakot követtek el rajta a halála előtt – egészítette ki Demeter.

Megköszönték a miskolciaknak előzékeny közreműködésüket. Miután a holttestet útnak indították, visszatértek az autójukhoz.

– Azt hiszem – jegyezte meg Demeter –, holnap dolgozni fogunk...

Nem tudta befejezni, mert Juhos kiszállt az autóból, hozzájuk támolygott.

– Mikor indulunk? – kérdezte.

– Máris.

A nyékládházi tavak mellett Demeter megállította a kocsit, kiszállt, körülnézett, felmérte a helyszínt. Rövid szemlélődés után elindult az egyenetlen terepen. Miközben magában felidézte a lefénképezett holttest helyzetét, addig szemlélődött, míg rá nem bukkant a megtalálás helyére. Ott több részről talajmintát vett.

– Sosem lehet tudni – magyarázta Pásztornak, aki türelmetlenül várakozott –, mikor minek vesszük hasznát...

4

Demeter jól sejtette, anélkül hogy összebeszéltek volna, másnap mind a ketten dolgoztak. Demeter a ruhadarabokat fürkészte a legmodernebb eszközökkel, Pásztor meg a jelentést állította össze a miskolci jegyzőkönyvek és jegyzetek alapján. Különösen sok időt töltött el a feladatok meghatározásával és a következtetések levonásával. Készült a másnapi beszámolóra. Ezzel telt el majdnem egész vasárnapjuk.

Hétfőn reggel az értekezlet megkezdése előtt Pásztort elcsípte Demeter.

– Ha keres a főnök, ments ki. Halaszthatatlan nyomozási feladatot hajtok végre – mondotta sietve.

Nem volt idő a magyarázkodásra, mert a rendes heti

értekezletig már csak két perc volt hátra. Ezúttal részt vett rajta Kobsa is, mert ő kezdte meg a nyomozást, és mert Gelencsér berendelte. Pásztor kimentette Demetert a távolmaradása miatt. Ezért nem Juhos Rita ügyével kezdték meg a beszámolókat és a teendők meghatározását, amint azt a főnök tervezte. Erre csak azután került sor, miután Demeter szerényen besurrant, s leült a többiek közé. A főnök észrevette.

– Juhos Rita ügye következik – jelentette be az első alkalommal. – Pásztor, tiéd a szó!

– Július negyedikén délután három óra után Juhos Róbert nyugdíjas tanító bejelentette, hogy a lánya, dr. Juhos Rita elsején elutazott Bécsbe, de nem érkezett meg oda, és elindulása óta semmi hírt nem kapott felőle. Juhos Rita ellen az a gyanú merült fel, hogy a helybeli múzeumból eltulajdonított egy rendkívül értékes kéziratot, hogy azt külföldre csempéssze...

– A gyanú még fennáll! – szólt közbe Kobsa.

Pásztor ránézett, élénkebben folytatta.

– Július másodikán reggel öt óra tájban az egyik nyékládházi tó közelében egy arra járó horgász felfigyelt egy férfira, aki a bokrok között egy piros ruhás, látszólag magatehetetlen nőt vonszolt a víz felé. Megindult arra, de a férfi észrevette őt, s elmenekült. Feltehetően autóba ült, mert a megtaláló hallotta az indítás hangjait. Sajnos nem utána ment, nem figyelte meg az autó rendszámát, hanem az otthagytott nőhöz sietett, akiről azonnal megállapította, hogy halott. Ő legalábbis ezt vallotta.

A fiatal nőn fehér csíkos piros szoknya volt és a vállára vetve ugyanolyan színű blúz. Alsóneműi, bugyi,

kombiné, melltartó egy csomóban a közelben heverték tőle néhány lépésnyire. Minden arra mutatott, mintha a nő fürödni készült volna. Csak a blúzáat kellett volna lekanyarítania és a szoknyájából kilépnie... Mire a rendőrség szemlebizottsága a helyszínre érkezett, a környékbeli felismerhetetlenül összetaposták a nyomokat, az egész helyszínt. A szemlén semmilyen, a tettesre utaló nyomot nem találtak a leggondosabb kereséssel sem.

Minket július ötödikén reggel értesítettek, mivel a Juhos Rita körözésében közölt személyleírás, hajszín, kor, szeme színe, satöbbi nagyjából megegyezett a halottéval. A miskolciakat dicséri, és gondos eljárásukat bizonyítja, hogy bár a körözésben leírt ruházat egyáltalán nem hasonlít a halotton levő ruházathoz, ennek ellenére felhívták a figyelmünket. Demeterrel azonnal elindultunk. Egy jó fénykép alapján előbb mi és a miskolciak azonosítottuk a holttestet, aztán a sértett édesapja személyesen is megnézte, és megállapította az azonosságot. A holttest tehát teljes bizonyossággal a Juhos Ritáé.

A boncolást a miskolci rendőrorvos és az ottani igazságügyi orvosszakértők végezték. A vizsgálattal a következőket állapították meg: a halált fulladás okozta, de semmi esetre sem vízbe fulladás. Valamilyen puha párnával, ruhadarabbal fojtották meg. A halál az utolsó étkezés után legfeljebb három órával – ez a végső időpont – következett be, mégpedig július elsején kilenc és tizenkét óra között. Azért ilyen tág az időhatár, mert az orvosszakértők nem tudhatják, milyen hőmérsékleti körülmények között tartották a holttestet, míg a megtalálási helyre szállították.

A tetem combjainak belső oldalán és az ágyéka táján több véraláfutás indokoltta teszi a feltevést, hogy a halál előtt megerőszkolták. A test ápoltságos és tiszta volt. A ruházata, amelyben megtalálták, nem illik hozzá...

Demeter felemelte a kezét.

– Tessék, Demeter!

– Nem bizony! A tegnap nagyon gondosan megvizsgáltam mindenféle szempontból az összes ruhadarabot. Teljes bizonyossággal megállapítottam, hogy a melltartó, a bugyi, amiket a holttest mellett találtak, vadonatújok. Ez bizonyos! Ha valaki viselte volna vagy akár csak egyszer is felhúzta volna azokat a fehérneműket, az emberi bőrről leváló szinte láthatatlan bőrpikkelyeket találtam volna rajtuk... Emellett... Ma reggel, az imént ellenőriztem a melltartót, mert gyanakodtam... Megállapítottam, hogy Juhos Rita nem viselhette, mert szűk. Olyan szűk, hogy még tévedésből sem vásárolhatta meg. Egyébként a legolcsóbb fajta...

– A holttestet azonosítás után hazahoztuk – folytatta Pásztor.

– Van egy megjegyzésem – szólt közbe Kobsa. – Megállapítottam, hogy Juhos Ritát dr. Balló Zoltán, a munkatársa vitte ki az állomásra az otthonából. A szülei lakásáról, miután otthon megreggelizett. Tehát a bűncselekmény időpontja leszűkül elsején délelőtt fél kilenc és tizenegy óra közé. Balló állítása szerint kilenckor érkeztek az állomásra.

– Volna egy kérdésem – fordult Pásztor a főnök felé. – Ejtsük meg mi is a boncolást, vagy fogadjuk el a miskolci orvosszakértők véleményét?

– Semmi okunk arra, hogy kételkedjünk a szakértelmükben. Fogadjuk el – döntött a főnök.

– Mielőtt folytatnám, volna egy javaslatom – emelte fel a hangját Pásztor.

– Tessék!

– A nyomozás elrendelése mellett kérem a két ügy, vagyis a kézirat eltulajdonításának ügyében és a Juhos Rita ellen elkövetett emberölés büntettének ügyében megindított eljárások egyesítését.

– Elrendelem – határozott azonnal Kárpáti. – Milyen verziókat lehet felállítani?

– Az első lehetőség kéjgyilkosság – felelt Pásztor. – A második a kézirat elrablása, emberöléssel.

– Úgy van. Az utóbbi lehetőséget sem szabad figyelmen kívül hagynunk. Gondolkozott már a büntetről?

– Igen.

– Következtetései? – hangzott a rövid kérdés.

– Átgondolva az eddig tudomásomra jutott tényeket, levontam néhány következtetést. Először: mivel Juhos Rita elsején délelőtt kilenc óra tájban érkezett az állomásra, és az orvosszakértők szerint ugyanaznap délelőtt, az étkezés után három órával, vagyis délelőtt tizenegyig elhunyt, és mivel a tetemét Nyékládházán találták meg, bizonyosra vehető, hogy az elkövetőnek autója van. Vonaton a halottat aligha lehetett volna elszállítani...

– Így van. Folytasd! – helyeselt Gelencsér.

– Másodszor: ki kell zárni azt a feltevést, hogy Juhos Rita felült a Budapest felé induló vonatra, mert ebben az esetben ott fojtották volna meg.

– Ezzel is egyet lehet érteni.

– Harmadik következtetésem: a tettes közeli ismerőse Juhos Ritának, mert idegen csak feltűnést keltő erőszakkal tudta volna magával vinni. Lehetséges, hogy a tettes miskolci, de feltétlenül ismernie kell a nyékládházi tavak környékét. Miután kivonszolta a holttestet az autójából, s megzavarták, Miskolc felé távozott.

– Ez is feltehető...

– Hogy Miskolc felé indult Nyékládházáról, az bizonyos. A megtaláló ezt vallotta. Úgy tudom, hogy az ottani tavakban nem fürödnek. Ha az elkövető mégis oda vitte, azt csak azért tette, hogy belesüllyeszthesse a tóba. Valószínűnek tartom, hogy annak idején hallott valamit az ott megtalált meztelen női holttestről, amelyet csak hosszú nyomozás után sikerült azonosítani, s ez adta neki az ötletet...

– Talán a legfontosabb, tényeken alapuló következtetés, hogy a tettes, miután minden ruhájától megfosztotta, Juhos Ritára a halála után húzta fel a szoknyát, a blúzt, és a többi ruhadarabot vagy időhiány miatt, vagy azért nem tudta feladni rá, mert beállt a hullamerevség. Aki megpróbált egy magatehetetlen embert felöltöztetni, az tudja, hogy egy megmerevedett holttestre ruhát felhúzni csaknem lehetetlen.

– Úgy van! – szólt közbe Demeter. – Ezért nem öltöztette fel, pedig az lehetett a szándéka.

– Végző következtetésem kissé ellentétes az előzővel – vette vissza a szót Pásztor. – A tettes csak akkor határozta el magát, hogy a tóba süllyeszti áldozatát, amikor belátta, hogy képtelen felöltöztetni. Szerintem eredetileg ritkán járt helyen akarta hagyni. Bizonyos vagyok abban, hogy a nyomozás megnehezítése és félrevezetése

se céljából vitte át a halottat Borsod megyébe, a megtalálási helyre. Ha fel tudta volna öltöztetni, talán hetek teltek volna el, míg sikerült volna azonosítanunk. Ha a miskolciak nem olyan éberek, ha nem tűnik fel nekik a személyleírás hasonlósága, ha elkerüli figyelmüket a szokatlan ruházat, és ha nem értesítenek minket, talán igen hosszú idő telt volna el, míg a személyazonosságot megállapítjuk, ha ugyan ez egyáltalán sikerült volna... – Pásztor elhallgatott.

– Befejezte? – kérdezte Kárpáti.

– Be.

– Köszönöm. A beszámoló kielégítő volt, bár a végén találgatásokba bocsátkozott... – Kárpáti elgondolkodott. A teremben levők csaknem mozdulatlanul, feszülten várták a parancsot, amely nem is késett soká. – Zelenka, megbízom a nyomozás vezetésével.

Pásztor csalódott, mert azt várta, hogy őt bízzák meg a nyomozással.

– Értettem – felelt Zelenka előírásosan.

– Szeretném, ha az eddigiek alapján kifejtené a véleményét.

– A büntett végrehajtásának eddig ismert körülményeiből arra lehet következtetni, hogy előre megfontoltan, kegyetlenül hajtotta vagy hajtották végre a tettes vagy a tettesek. Valószínű, hogy erőszakos közöszlést követtek el. Igen sok a megoldásra váró feladat. Csak a legfontosabbakat sorolom fel most, a többit majd együtt határozzuk meg Pásztorral a nyomozási tervben.

– Halljuk!

– Választ kell találnunk arra a kérdésre, hogy Juhos Rita hogyan tűnt el az állomásról, és egyáltalán megér-

kezett-e oda. Kobsa megállapította, hogy Juhost, a szülei állítása szerint, a munkatársa, dr. Balló vitte ki saját autójával. Hova lett a bőrpöndje? Hol vannak a ruhái, amelyekben elindult? Ezekre a kérdésekre annak a bizonyos Ballónak kell felelnie, akivel elindult. Fel kell derítenünk, hogyan és mikor került a holttest Nyékládházára...

– Néhány perccel öt után, július másodikán reggel. Az időt majdnem percre pontosan megállapították a miskolciak! – szólt közbe Pásztor.

– Ezt figyelembe véve sem tudjuk, hogy az autó akkor érkezett-e oda vagy hamarabb – intette le Zelenka. – A következő kérdésem arra a bizonyos kéziratra vonatkozik. Hogyan és mikor tűnt el, gyanúsítható-e más az eltűntetésével, Juhos Ritán kívül? Ha ezekre a kérdésekre megtaláljuk a választ, felderítettük a tettest is. Van azonban még egy kérdésem, amelyre már most szeretnék választ. Amint hallottam, a boncolási jegyzőkönyvben nem szerepel a megállapítás, hogy Juhos Ritán a halála előtt erőszakot követtek el...

– Így van! – helyeselt Pásztor.

– Mikor keletkeztek tehát a sértett combján található véraláfutások? Mennyi idővel a halála előtt?

– A kérdés indokolt – jegyezte meg Kárpáti.

– Ezt elfelejtettem megemlíteni – válaszolt Pásztor restelkedve. – A kék foltok a sértett halála előtt legalább két nappal keletkeztek, de semmi esetre sem telhetett el több hatvan óránál keletkezésük és a sértett halála között.

– Ebben az esetben feltehető, hogy a sértett halálát

nem erőszakos közösülés közben okozták – állapította meg Kárpáti.

– A boncolási jegyzőkönyv szerint nem találtak erre utaló nyomot – felelt Pásztor.

– Tehát más szempontból kell kiindulnunk a nyomozásban – mondotta Zelenka. – Egyelőre az a leglényegesebb kérdés, hogy a tettes miért ölte meg Juhos Ritát. Bosszúból? Féltékenységből? Valamilyen leleplezéstől való félelemből? Azért, hogy megszerezhesse a kéziratot, amelyet az asszony eltulajdonított a múzeumból? Vagy...

– Bizonyos vagyok abban – kiáltott közbe Pásztor szenvedélyesen –, hogy nem tulajdonította el!

– Látod? – villantott rá Gelencsér egy mosolyt. – Ismerünk már. Érzelmeid gyakran befolyásolnak. Mint most is. Nem maradsz kívülálló, márpedig a nyomozónak éppúgy részrehajthatatlannak kell lennie, mint a bírónak. Most is elfogult vagy Juhos Rita és családja iránt. Ezért bízunk Zelenkára a nyomozás vezetését.

– Ő is elfogult lesz, ha megismeri Juhos Ritát. Megjegyzem azonban, hogy a halála előtt nem ismertem én sem.

Kárpáti elmosolyodott.

– Rendes ember vagy – mondotta általános feltűnést keltve, mert nem szokta beosztottjait letegezni. – Zelenka!

Zelenka megértette a felszólítást, folytatta a félbeszakított mondatot.

– Vagy az emberölés egyenes következménye az erőszakos közösülésnek, mert az elkövető fenyegetve érezte magát.

– Van még valakinek észrevétele? ...Nincs? Befejeztük a megbeszélést. Gondolkozzék mindenki. Nagyon bonyolult ügynek látszik... A legfontosabb feladat most: haladéktalanul fel kell deríteni Juhos Rita emberi, munkatársi, szerelmi kapcsolatait, a személyiségét. – Ezzel Kárpáti felállt.

– A kéziratról ne feledkezzetek meg! – fűzte hozzá Gelencsér.

5

– A lehetséges indítékok egy részét felsoroltad – mondotta Pásztor, miután Zelenkával szemben kényelmesen elhelyezkedett. – Úgy vélem, hogy a változatok közül bátran elhagyhatod a leleplezéstől való félelmet. Egyrészt azért, mert Juhos Rita utazni készült. Külföldre. Távolléte alatt aligha leplezhette volna le azt a férfit, aki erőszakot kísérelt meg, vagy követett el rajta. Nem lett volna alkalma rá. Másrészt: egy olyan magára adó nő, amilyen ő volt, soha nem teregeti ki idegennek vagy a hatáságnak legbensőbb magánügyeit, még ha sérelem éri, akkor sem. Ezt minden bizonnyal a gyilkosa is tudja róla.

– Ilyen jól ismered? – kérdezte Zelenka mosolyogva, mert Gelencsér megállapítására gondolt.

– Amint mondtam, nem is ismertem. De ismerem az apját. Jóságos, becsületes ember. Rita is az volt. Emellett pedig, arcvonásaiból ítélve, komoly gondolkodású, finom érzésű. Méltó lánya az apjának.

– Igaza van Gelencsérnek, elfogult vagy.

– Én a legvalószínűbbnek tartom – folytatta Pásztor

zavartalanul –, hogy haszonlesésből, anyagiak miatt ölték meg.

– Hogy erőszakoskodtak vele, ez kétségtelen – jegyezte meg Zelenka. – Láttad a kék foltokat?

– Láttam, de nehezemre esett megnéznem őket...

– És ehhez mit szólna? – kérdezte Zelenka továbbra is mosolyogva. Pásztor elé tett egy gépírási papírlapot. – Az állambiztonságiak adták át Kobsának.

Pásztor elolvasta.

„Tisztelt Főkapitány Úr!

Állampolgári kötelességemnek tartom, hogy bejelentsem a tisztelt Rendőrségnek: Juhos Rita egy külföldi kémközpont alkalmazottja. A múzeumban dolgozik. A nagybátyja szervezte be, aki Ausztriában az egyik, feltehetően amerikai kémisztolgálat rezidense. Most éppen külföldre készül. Bizonyos, hogy értékes adatokat gyűjtött a megye hadászati fontos objektumairól s egyébokról. Igen jó kapcsolatai vannak katonatisztekkel. Már régen figyelem tevékenységét. Nagy felháborodással értesültem, hogy útlevelet kapott, s a napokban kiutazik. Vonják be azonnal útlevelét, mert helyrehozhatatlan károkat okozhat.

Állampolgári tisztelettel

Jósvai István

Patak u. 21.”

– Mit szólna hozzá? – kérdezte Zelenka.

– Cirkalmas aláírás... Mesterkél... A fogalmazás, a helyesírás értelmiségire valló... Szemenszedett hazugság!

– Az állambiztonságiak szerint is. Szerintem is. Álnéven írt levél. A megyében nincs Patak utca, Jósvai István nem szerepel a nyilvántartásban. A levelet a városban adták fel. Juhos Ritának valaki ártani akar. De nagyon.

– Már ártott.

– Nem lehet kizárni a feltevést, hogy a levél írója a tettes... Valószínűleg ő okozta a kék foltokat is...

– Nekem más a véleményem. Áttanulmányoztam az eddigi nyomozati anyagot, megerősödött a gyanúm, hogy a bűntettet dr. Balló Zoltán követte el, mert másnak nem volt módja rá, és mert tudott a kéziratról. Feltevésemet, ha kívánod, meg is indokolom...

– Lássuk!

– Dr. Balló vitte ki az állomásra Juhos Ritát, ahogy állította, kollegiális szívességből. Háromnegyed kilenc előtt indultak el Juhosék lakásáról, és kilenc tájban érkeztek az állomásra – állítólag. Az elindulás óta Juhos Ritáról nem tudni semmit, míg a következő nap hajnalán meg nem találták a holttestét Nyékládházán. Ezek tények. Ismétlem: kilenc óra előtt indultak el a szülői háztól a fél tízes vonathoz. Másnak nem lett volna módja elcsalni az állomásról közvetlenül a vonat indulása előtt. Csakis Balló ölhetette meg, hiszen Rita beült a kocsi-jába. Én ezzel kezdeném a nyomozást... Ha Balló nem tudja bebizonyítani, hogy az állomásra kivitte, ő a tettes.

– Hm... – vigyorgott Zelenka –, mintha kissé elrugaszkodtál volna a törvényességtől... *Nekünk* kell bebizonyítanunk, hogy nem vitte ki!

– Igazad van – mondta Pásztor szégyenkezve. – Té-

vedtem. De mégis az a gyanúm, hogy Balló az autójával minden nehézség nélkül kivihette a sértettet egy elhagyatott, biztonságos helyre, ahol megölte, s elrejtette a bőröndöt, ruháit, retiküljét, a holttestet pedig másnap reggel Nyékládházára szállította.

– Ezt megfontoljuk. De mi lehetett az indítéka, hogy éppen elutazásának napján ölte meg munkatársnőjét, akivel természetesen jól ismerték egymást, s akivel feltehetőleg naponta érintkezett? Ha meg akarta ölni, ezt előbb, számára kedvezőbb körülmények között is megtehetette. Ahogy látom, feltevésedet egyetlen mozzanatra alapozod, arra, hogy Juhos Ritát ő vitte ki elsején reggel az állomásra. Ezen túl semmi bizonyíték...

– Nem az első eset lenne, hogy ilyen körülmény vezetett a tettes leleplezéséhez. Szerintem éppen azon múlik a dolog lényege, hogy Juhos Rita beleült az autójába. Miután ezt megtette, valamilyen oknál fogva már nem menekülhetett, akkor sem, ha idejében fel is fedezte volna, hogy nem az állomásra tartanak. De valószínű, hogy Rita nem figyelt az útra, elmélyült gondolataiba, mint általában az emberek, ha nagyobb út előtt állnak.

– Ha Ballónak nincs alibije, valóban gyanúsítható – mondta Zelenka elgondolkozva.

– Az eddig feltárt tények alapján csak ő gyanúsítható! – jelentette ki Pásztor meggyőződéssel. – Semmiképpen nem tételezem fel Ritáról, hogy mindent előkészített az utazásra, aztán gondolt egyet, és az állomásról, ha ugyan egyáltalán megérkezett oda, szerelmi találkára siet.

– Mire alapozod a feltevésedet?

– Itt van a fényképe... – Pásztor az aktacsomó után

nyúlt: Kivette az iratok közül Juhos Rita fényképét. – Nézd meg jól ezt a nőt! A szépségéről nem beszélek. De intelligens, okos, nyílt. Nyíltsága nem önkitárulkozó, nem hivalkodásra, hanem őszinteségre enged következtetni. – Szünetet tartott, hogy Zelenka zavartalanul megszemlélhesse a fényképet, aztán folytatta. – Megismertem az apját. Egymás mellett ültünk, míg Miskolcra nem értünk. Nem sokat beszélgettünk, mert én szándékosan elzárkóztam a részletes felvilágosítása elől. Akkor ugyanis még nem tudtam bizonyosan, hogy valóban Juhos Rita a halott. De abból, amennyit beszélgettünk, arra következtettem, hogy példás életet élő öreg férfi, akit tanítványai nagyon szerethettek, mert ő is szerette őket. Mint jó ember, jó embereket nevelt. Ebben bizonyos vagyok. Meghatódtam, mert megsejtettem jóságosságát. A felesége, Rita anyja szintén tanító. A férjéhez hasonló. Kedves, vonzó néni... Nos, ilyen szülőknek nem lehet bűnöző lányuk. Minden gyermek boldog lehet, és az is, ha olyan szülői vannak, mint Juhosék...

– Igazad van, szép nő volt – tekintett fel Zelenka.

– Nem hiszek el róla semmi rosszat.

– Nézd – mosolygott Zelenka –, én nem nagyon hiszek a szellemi tulajdonságok átöröklődésében.

– Én sem. De a környezet hatásában hiszek! Tapasztalom. Rideg, szeretetlen környezetben, családban rideg emberek nőnek fel. Az anyagiasságot, az önzést nem öröklik, hanem megtanulják a gyermekek, az emberek.

Zelenka nem tett ellenvetést.

– Bizonyos, hogy Juhos Rita jóságos, szerető családban nőtt fel. Ő maga is az lett – folytatta Pásztor.

– Ezt majd meglátjuk. Elsősorban éppen ezt kell – a tények alapján – kiderítenünk, hogy milyen ember volt a közéletben, a munkájában, és milyen volt a magánéletében... – Zelenka elgondolkozott.

Pásztor szótlanul várakozott.

– Mivel te már ismered Juhosékat, azt javaslom – mondotta Zelenka tapintatosan, mert parancsot is adhatt volna –, beszéljess el velük te. Ha jól emlékszem, nem mutattad meg Juhosnak a ruhadarabokat, amelyekben megtalálták a lányát. Mutasd meg neki és a feleségének is. Hátha mégis a lányuké volt.

– Nem mutattam meg neki... Nem akartam ezzel is megterhelni. Akkor tudta meg, hogy a lánya már nem él... Szentségtörés lett volna ilyesmivel zaklatni. Elviszem, megmutatom nekik azokat a holmikat, de máris megmondhatom, nem a Ritáéi voltak.

– Én majd a munkahelyén nézek szét – jelentette ki Zelenka, és tárcsázott. – Demeter? Gyere azonnal!

– Én is éppen vele akartam beszélni – jegyezte meg Pásztor.

Zelenka bólintott. Ismét tárcsázott. Ezúttal Kolozsit hívta magához. Demeter érkezett meg előbb.

– Itt van ez a fénykép – nyújtotta oda neki Zelenka Rita fényképét. – Még ma készíts róla másolatokat. Hasonló nagyságban, hat-nyolc elegendő is lesz.

– Meglesz.

– Kerítsd meg dr. Balló muzeológus fényképét. Róla is készíts másolatokat.

– Még ma?

– Ma.

– Nincs száz kezem – mondotta Demeter az órájára pillantva. – Ha a kezembe adod, estére meglesz. De hogy én járjak utána...

– Kolozsi – fordult Zelenka a kollégájához, aki közben belépett –, szerezd meg dr. Balló Zoltán fényképét, s add oda Demeternek, hogy sokszorosítsa. Még ma! – fűzte hozzá nyomatékosan.

– Egy óra alatt megszerzem – jelentette ki Kolozsi.

– Holnap reggel megkapod a fényképeket – pillantott Zelenka Demeterre figyelmeztetőleg. – Végy magadhoz két vagy három embert, derítsétek fel, hogy az állomáson elsején reggel látta-e valaki Juhos Ritát vagy Ballót.

– Szalmakazalban egy tűt... – sóhajtott Kolozsi.

– Mindegy. Meg kell próbálnunk.

Kolozsi kisietett, Pásztor Demeterhez fordult.

– Te jobban megnézted a holttestet. Voltak a nyakán kék foltok vagy fojtogatásra utaló nyomok?

– Nem emlékszem... Nem hinném... De sietek. Sok dolgom van. – Ezzel indulni akart, de megállt. Zelenkához fordult. – Valami nem stimmel...

– Mire gondolsz?

– Valami nem tetszik nekem...

– Mi?

– Még nem tudom...

– Megtalálták? – ez volt a múzeumigazgató első kérdése, miután látogatója vele szemben a kínálásra helyet foglalt.

Zelenka, miközben elhelyezkedett, szemügyre vette a dús, sötétbarna körszakállt és bajuszt, amelyek jóformán elfödtek az ajkat és teljesen az állat. A ravasz szemek kerülték pillantását.

– Juhos Ritát? – kérdezte.

– A kéziratot.

– Nem. Egyelőre nem is kerestük. Önök keresték?

– Minden lehető helyen.

– A bejelentés óta is?

– Azóta is. Biztonság okából. Bizonyos, hogy ellopták. Juhosról megtudtak valamit?

– Megtaláltuk.

– Hol van? Hozzák ide! Adja elő a kéziratot!

– Meghalt. Megfojtották.

– Mi a csuda?! – kiáltott fel az igazgató. – Biztosan a kézirat miatt. Nahát! ...Hol? Budapesten?

– Nyékládházán találtak rá.

– Mit keresett ott? Hogy került oda?

– Ezt szeretnénk tudni mi is – felelt Zelenka szárazon. Visszariasztotta az igazgató érzéketlensége. – Hova indult Juhos Rita?

– Bécsbe.

– Miért éppen oda? Volt valami különös oka?

– Mint mondtam, nem avatott be terveibe – felelt Bárdos. Szavait olyan mozdulattal kísérte, mintha egy kellemetlenkedő legyet akart volna elhessenteni. – Ah-

hoz, hogy a kérdésre nyugodt lelkiismerettel válaszolhassak, jobban kellene ismernem a magánéletét. Már pedig én a munkatársaim magánéletével nem foglalkozom, hacsak ők meg nem kérnek rá – jelentette ki önmagával elégedetten.

– Értettem. De én mint felettesét kérdezem. Hivatalosan mi a véleménye Juhos Rita magatartásáról, munkájáról és személyiségéről?

– Mindig meg voltunk vele elégedve. Szorgalmasan, pontosan dolgozott. Kiváló tudományos erudíciójáról csak elismeréssel lehet szólni. Buzgalmát és hozzáértését több tanulmány és tudományos dolgozat bizonyítja. A tudományos folyóiratok szerkesztői szívesen fogadták és közölték dolgozatait, mert volt mondanivalója, a stílusa magyaros és sallangoktól mentes volt. Én érdeklődéssel olvastam őket. Mások is. Eredeti gondolatai és meglátásai voltak. Meggyőződésem, hogy igen jó munkatársat veszítettünk vele. Szép pálya állt előtte.

Zelenka figyelt minden szóra. Az igazgató hangja tárgyilagos, száraz, minden érzelemtől mentes volt.

– Karrier?

– Megfogalmazhatjuk így is. Bár... Ezzel a megfogalmazással csak jó értelemben értek egyet. Juhos Rita nem karrierre törekedett, hanem arra, hogy tisztázzon olyan problémákat, amelyek felmerültek benne. De leszögezem: nem törekedett látványos sikerekre – ez a karrieristák jellemző vonása –, hanem csupán tisztánlátásra. A munkáját nem foglalkozásnak, nem pénzkereseti lehetőségnek, hanem hivatásának tekintette.

– Már megbocsásson, de állításait aligha lehet össze-

egyeztetni feljelentésével és álláspontjával. Alig hihe-
tő, hogy egy ilyen ember lopott.

– Megjegyzése indokolt. De a gyanúmtól nem tudok megszabadulni – Bárdos hangja megszigorodott. – A kézirat az ő kezén tűnt el, ez tény. Nyugatra készült, ez is tény. A kéziratért – ha valódi – ott vagyont kapott volna, ez is tény.

– Elégedetlen volt?

– Nem hinném. Mindent megkapott, amit az ő korá-
ban megkaphat az ember. Már régebben felfigyeltünk
rá. Amint említettem, dolgozatai megjelentek. Minden
lehetősége és – hangsúlyozom – minden adottsága meg-
volt arra, hogy további sikereket érjen el. Én nem tar-
tottam lehetetlennek, hogy tíz éven belül a helyettesem
legyen vagy akár egyetemi tanár. Nő léte! Ezek igen
szép kilátások! Hozzá kell még tennem, hogy a siker, a
dicséret sok embert elégedetté, elbizakodottá tesz, de őt
nem tette azzá. Magával meg nem elégedve dolgozott,
mégpedig eredményesen. Ismétlem, sokat vesztettünk
vele. Olyan tudományos munkatársakra, olyan eleve-
nen és eredetien dolgozó és gondolkodó kutatókra van
szükségünk, amilyen ő volt... Nem katalogizáló, ha-
nem teremtő elme volt... Ismétlem, minden elismerést
megkapott.

– Miért lophatta el a kéziratot? Miért akarhatta ki-
csempészni az országból?

– Vagyonhoz akart jutni.

– Anyagias volt?

– Ha az volt is, leplezte.

– Feltételezhető, hogy ott szebb karriert remélt?

Bárdos meghökkenve nézett Zelenkára, aztán felde-
rült.

– Mondja csak, mit kezdhet külföldön egy magyar történész? Állást semmiképpen nem kínálhattak neki... Azt hiszem azonban – fűzte hozzá hűvösen –, hogy találgatásokkal nem sokra megyünk, és csak az időnket vesztegetjük.

– Értem – mondotta Zelenka, de egy mozdulattal sem jelezte, hogy megértette a leplezetlen célzást. Az igazgató mindaddig ragaszkodott hivatalos magatartásához. Zelenka át szerette volna törni a bürokratikus burkot, amelyekkel körülövezte magát. Őszinteségre akarta készíteni. Lágyabb, megértőbb hangon folytatta. – Ön hosszú éveken át együtt dolgozott Juhos Ritával. Bizonyos vagyok abban, hogy kutatásaiban sokszor segítségére volt, ezért úgy vélem, sokkal többet kell tudnia róla, mint amennyit eddig elárult.

– Munkatársaim magánéletével nem foglalkozom, soha nem is foglalkoztam – ismételte ingerülten Bárdos. – Ez az egyik alapelvem a munkámban, ha kissé különösnek látszik is. Ezt már leszögeztem.

– Nem felejtettem el. Mindamellet azt hiszem, hogy hivatalból foglalkoznia kell magatartásukkal, társaikhoz és a társadalomhoz fűződő viszonyaikkal...

– Tehát ezekről akarja hallani a véleményemet?... Rendben van. Juhos Rita szorgalmas volt. Pontos. Munkafegyelme kifogástalan. A munkáját hivatásának tekintette. Szerény volt, de – itt már a magánéletét érintem – rendkívül vonzó nő, aki azonban diszkréten élt. Feltűnés nélkül. Nem hallottam pletykákat róla. Ennyit mondhatok...

– Ha megengedi, összefoglalom a hallottakat. Juhos Rita szorgalmas, pontos volt, mindenki megelégedésére

végezte a munkáját, és csak annak élt. Tudományos erudíciója figyelemre méltó. Alkotó elme. Gondolkodása eredeti. Nagyszerű tudományos karrier állt előtte... Nagyon vonzó nő volt, ennek ellenére szóbeszéd nem környékezte meg... Nem anyagias... Egy szentről beszélt nekem, Bárdos elvtárs! Már kinőttem abból a korból, hogy higgyek a szentekben.

– Vagyis kételkedik állításaimban? – komorodott el Bárdos. – Nos, vegye tudomásul, hogy minden állításmat bizonyítani tudom. Vállalom értük a felelősséget. Amit állítottam, mind igaz! De ha holmi pletykákra kíváncsi, talán Juhos Rita munkatársai szolgálhatnak az-zal is... Hm. . Bizonyára sok információt hall majd tőlük, de hogy azok igazak is, ezért felelősséget nem vállalok.

– Tehát semmi mást nem mondhat?

– Engem a kézirat érdekel, nem ő.

– Feltehető, hogy kémkedett?

– Micsoda aljas gondolat! – kiáltott felháborodva, kizökkenve hivatalos modorából Bárdos. Felállt. – Volt szerencsém!

Zelenka meglegedetten állapította meg, hogy ezúttal sikerült áttörnie az igazgató hűvös vértetéén. „Talán nem is olyan közömbös, mint amilyennek mutatja magát – gondolta. – Még arról is megfeledkezett, hogy a kéziraatra még egyszer figyelmeztessen.”

Azután, hogy Bárdos olyan kurtán-furcsán lezárta a beszélgetést, Zelenka nem akarta tőle megkérdezni, hogy kik voltak Juhos Rita munkatársai. Ezért az előszobában bemutatkozott a titkárnői feladatokat is ellátó gépírónőnek, majd minden további magyarázat nélkül letelepedett a közelben álló székre.

A gépírónő, Bérczyné feltekintett. Idegenkedve várakozott.

– Mióta dolgozik itt? – kezdte a beszélgetést Zelenka. Melegen rámosolygott az asszonykára. A beszélgetés tartama alatt bőkezűen árasztotta a mosolyokat és a simogató pillantásokat, mert tetszett neki a kedves, kis, fekete hajú és fekete szemű asszonyka.

– Már majdnem nyolc éve.

– Tehát eléggé jól megismerhette Juhos Ritát?

– Azt hiszem, ismerem.

– Ezek szerint megegyezhetünk abban, hogy jól ismeri? Mi a véleménye róla?

– Kérem... – szabadkozott az asszonyka.

– Értem, tudom, mit akar mondani – vágott közbe Zelenka –, azt, hogy nem feladata bírálatot mondani a tudományos munkatársokról. Eltaláltam? – kérdezte bizalmasan mosolyogva.

– Eltalálta – nevetett az asszonyka.

– Most már azonban nem köthetik semmiféle megfontolások, mert Juhos Rita meghalt. Meggyilkolták.

Hát ezt nem várta Zelenka! Bérczyné elsápadt, tágra nyílt, rémült szemmel kiegyenesedett ültében, aztán összecsuklott.

– Rita... – suttogta halkan. – Ritácskám... – Lassan felemelte a fejét. – Mikor? – kérdezte könnybe lábadt szemmel. Az írógép két oldalán mindkét kezével görcsösen markolászta az asztalkát. Kínosan nyeldekelt, levegő után kapkodott.

Zelenka a közelben álló szekrényen felfedezett egy vizeskancsót, töltött belőle egy pohárba, odavitte. Bérczyné ivott belőle, majd pusztá kézzel megtörölte könnyes szemét.

– Ki? – kérdezte.

– Ezt még nem tudjuk... Szerette? – Zelenka a tőle telhető legnagyobb gyöngédséggel tette fel a kérdést, s egy pillanatra megérintette az asszonyka karját.

– Igen...

– Sokat érintkezett vele? – Zelenka lehalkította a hangját, közelebb húzódott az írógéphez. – Legyen segítségünkre. Mondjon el mindent, amit csak tud róla.

– Nem tudom, miben segíthetnék...

– Elsősorban abban, hogy őszintén, legjobb tudása szerint felel a kérdéseimre – mondotta Zelenka, meleg tekintetét belemélyesztette a nő szemébe. Ez nem is esett nehezére, mert az feloldottan viszonzta tekintetét.

– Erre számíthat.

Zelenka elgondolkozott. Nem akart azonnal olyan kérdést feltenni, amellyel fájdalmat okozhat.

– Milyen viszonyban volt Juhos Ritával?

– Megértettük egymást. Nagyon barátságos volt hozzám mindig. Nem nézett le engem. A munkatársának tekintett... A többiek csak eszközt látnak bennem. Úgy is bánnak velem...

- Az igazgató úr is?
- Ő is. Semmi megértés, semmi melegség nincs benne.
- Értem. Barátnők voltak Juhos Ritával?
- Többé-kevésbé.
- Szerette ő a munkáját, vagy elégedetlen volt vele?
- Szerette. Nem volt elégedetlen. De annyira nem voltunk jóban, hogy a terveiről is beszélgessünk.
- Milyen viszonyban volt Juhos Rita a munkatársai-val?

– Én itt ülök az íróasztal vagy az írógép mellett. Gépelek, néha diktálnak nekem. Nem veszek részt az értekezleteken, a megbeszéléseken, de azért csak hallok, felcsippentek egyet-mást...

- Értem... – biztatta Zelenka.
- A munkatársai nem szerették. Ezt megéreztem. Azt hiszem, irigykedtek rá.

- Csakugyan?
- Így van. Nem szerették, mert okosabb volt, mint ők. A törpék ritkán szeretik a megtermett embereket.

– Meg tudná indokolni állítását? – kérdezte Zelenka. Meghökkent a maró hasonlat hallatára.

- Bérczyné eltűnődött.
- Hogy is magyarázzam meg?... Figyeljen ide. Az apám a vagongyárban dolgozik, az anyám a baromfifeldolgozóban, a férjem kőműves. Otthon megszoktam az egyenes, kendőzetlen beszédet. Itt meg... Nem ismeri maga az ittenieket. Mindig módfelett udvariasak és szívéyesek egymáshoz. Csupa „kérem”, meg „szíveskedjék”, meg bájmosoly, de mögöttük ott acsarkodik gondolatukban az irigység, a szakmai féltékenység... Sima szavak, az édeskedő mosolygás mögött ott lapulnak a

fullánkos gondolatok... Én igyekszem távol tartani magam. Nem avatkozom be semmibe. Végzem a dolgom De ezek... hacsak lehet, finoman ugyan, de marják egymást. Nem hiszem, hogy Rita ne látott volna át a galád szavakon, a hínáros mosolygáson, s ne ismerte volna fel az állandó fenekedést.

– Visszahúzódtok munkatársaitól?

– Ezt azért nem mondanám. Nem gyöngé ember. Meg tudja védeni magát, s mindig tudja, mit kell tennie. Istenem!... Meghalt!... – kiáltott fel hirtelen, mivel ráébredt, hogy jelen időben beszél.

– Udvarlói voltak?

– Kinek ne lennének, ha olyan csinos, mint ő volt? De itt senki nem legyeskedett körülötte. Észrevettem volna. Mióta meghalt a férje, tudomásom szerint senki vel nem járt hosszabb ideig.

– Ha járt volna, észrevette volna?

– Nem vagyok vak.

– Hogyan jellemezné Juhos Ritát?

– Közvetlen volt, kedves, barátságos. Tudja, ezt igazán szívből mondom, ő embernek tekintett engem. Soha le nem hordott. Soha nem csinált nagy dolgot, ha elhibáztam valamit, vagy ha elkéstem valamivel. Mindig megértően fogadta mentegetődzésemet.

– Mi a véleménye a tudásáról?

– Ezt tőlem kérdezi?... Hm... Mit mondhatok én?... Mit értek én a magas tudományokhoz? – tette fel a kérdéseket megvető gúnnyal.

– Nem hinném, hogy ne lenne véleménye. Nem hiszem, hogy nem hasonlította össze másokkal.

Bérczné eltűnődött.

– Ezzel is segíthet – figyelmeztette Zelenka.

– Hát... általában én gépelem a dolgozatokat. El kell olvassam őket... Természetesen. Nem vagyok gép, nemcsak a betűket nézem, hanem a szöveget is...

– És? – Zelenka előre hajolt, és bátorítón rámosolygott.

– Némelyik dolgozatot át kell formálnom, olyan kacifántosan van megírva... Mások meg... Tudományos szavak zagyvalékai... Nagyképű, nagypocakú szavak... Úgy értem, felfújott szavak, értelem nincs, vagy alig van mögöttük. Hát ezeket meghagyom... Neveket nem mondok... És a szórend... Rend?!... Egyszóval sokat javítok. De nemhogy hálásak lennének érte, hanem még belém is kötnek. Higgye el, néha vért izzadok, míg megértetem velük, hogy miért gépeltem valamit másképp, mint ahogy írva volt... Gyakran lehordtak, a helyett hogy megköszönték volna javításaimat. Sokszor elhatároztam, hogy többé nem javítok bele az írásokba, elvégre én csak gépíró nő vagyok. De hát lelkiismerete is van az embernek.

– Juhos Rita is megneheztelt? Kifogásolta a belejavítást?

– Ő?... Ő úgy írt, mint egy angyal. Élvezet volt gépelni az írásait. Tudott. Magyarul is. Ha valamire figyelmeztettem, megköszönte. Mindig. Kedvesen. Nemegyszer hálásan meg is csókolt, ha valami hibát észre vettem.

– Úgy látom, szerette.

Erre Bérczyné nem válaszolt.

– Magánügyekről beszélgettek?

– Ő gyakran érdeklődött a családom felől. Amikor a

kisfiam beteg volt, meglátogatott minket, hozott egy kiló narancsot.

– Tehát hivatalos ügyeken túl is érintkezett vele?

– Igen. Gyakran.

– Beszélt ő magánügyeiről?

– Ennyire nem voltunk jóban.

– Említett magának valamit elutazása előtt valamilyen értékes régi kéziratról?

– Gépeltem valamit, de hogy értékes lett volna, arról nem tudok.

– Mit hallott arról, hogy a múlt héten eltűnt innen egy nagyon értékes kézirat? Juhos Rita elutazása után...

– Erről hallottam. Tőlem is megkérdezte az igazgató úr, hogy nálam van-e. Nem volt. Nem is láttam. De félfüllel hallottam, hogy Ritát gyanúsítják. Ez nem igaz! Higgyen nekem. Nem igaz! Ő nem lopta el.

– Köszönöm. Kihez fordulhatnék még? Az igazgató úrral már beszéltem. De még egy-két munkatárssal szeretnék beszélni. Talán még a párttitkárral is.

– Ő éppen most foglalt. De Balló doktor úr benn van.

– Hol találhatom?

Bérczyné megmutatta.

8

Zelenka, miután belépett, elkapta az íróasztalánál ülő szemüveges férfi bosszankodó tekintetét. Nem zavartatta magát. Bemutatkozását a szemüveges kényszeredett mosollyal fogadta.

– Dr. Balló Zoltán – mondotta, s kezét nyújtott.

Érzéketlen, majdnem tuskószerű kéz ereszkedett Zelenka tenyerébe. Csak egy pillanatig nyugodott ott, aztán visszahúzódott, majd lehullott az éles vasalású nadrág mellé.

– Foglaljon helyet – kínálta Balló, és megismételte émelygős mosolyát. Odavezette látogatóját egy dohányzóasztalka mellé, és fotelba tessékelte. Megkínálta cigarettával.

– Mivel szolgálhatok?

– Kérem, hogyan fedezte fel, hogy a Leonardo-kézirat eltűnt?

– Elsején jutott eszembe, hogy borotválkozótükörömmel próbáljam elolvasni, amely nagyít. Azt gondoltam, hogy segítségével jobban lehet olvasni a kéziratot.

– Értem – bólintott Zelenka. – Jó ötlet!

– Rita aznap utazott el. Reggel kivittem az állomásra. Már ott gondoltam, hogy mire visszajön, megfejem az egészet. Az állomásról visszasiettem, de a kéziratot nem találtam a szokott helyen, a pán célszekrényben. Előbb arra gondoltam, hogy Rita íróasztalában vagy a szekrényében felejtette. Akkor már az utazáson járt az esze. De ott sem találtam. Elhatároztam, hogy jelentem az igazgató úrnak. Másnap reggel ez volt az első dolgom.

– Miért nem jelentette aznap, hiszen már hazaérkezett?

– Amikor kerestem, éppen el volt foglalva. Később pedig nekem akadt dolgom. Négy után még be akartam menni hozzá, de szólt, hogy ne zavarjam.

– Ön pedig nem erőltette?

– Nem. Elvégre önérzete is van az embernek.

– Értem.

– Én azonban nem értem, hogy miért kérdezik már másodszor tőlem ugyanazt. Elmondtam már mindent, amit tudtam. Azt is, hogy a kézirat hitelességét még nem bizonyítottuk be.

– Önnek mi a véleménye róla?

– Majdnem biztosan hiteles.

– Köszönöm. Én azonban nem a kézirat ügyében keresem fel, hanem Juhos Rita felől érdeklődöm. Tudomásom szerint az igazgató úr őt gyanúsítja a kézirat el tulajdonításával. Ön is?

– Hát nem tudom, mit gondoljak...

– És Juhos Ritáról?

– Inkompetensnek tartom magam, hogy véleményt mondjak róla. Munkatársak vagyunk. Forduljon talán az igazgató úrhoz.

– Ezt természetesen megtettük. De mi az ön véleményére is kíváncsiak vagyunk.

– Az bizonyos, hogy a kézirat eltűnése nagy konsternációt keltett bennem. Soha fel nem tételeztem volna róla, hogy ilyesmire vetemedik.

– Tehát ön egyetért az igazgató úrral?

– Sokat meditáltam már ezen a kérdésen, mióta eltűnt a kézirat, de nem tudok más variációt elképzelni. A tények tények. De bennem még nem tisztázódtak teljesen a körülmények... Egyáltalában nem kívánom Juhos Ritát diszkreditálni...

– Értem. Kérem, még egyszer, mi a véleménye róla mint munkatársáról?

– Szorgalmasan dolgozott. De meg is kapott mindent, amit az ő korában megkaphatott. Még többet is...

Férfi aligha érhetne volna el azt, amit ő elért. De ő törekedett is arra, hogy minden lehetőséget kihasználjon, és minden lehető – erkölcsi és anyagi – elismerést megkapjon.

– Arra céloz, hogy nőváltát is kihasználta? – Zelenka figyelmét nem kerülte el a fullánkös megjegyzés.

– Én nem mondok semmit, de tény, hogy nő, még pedig nagyon csinos és vonzó nő. A férfiak pedig... Tudja, hogy van ez...

Zelenka bólintott.

– Hozzá kell még tennem, hogy Juhos Rita nem élt természetes életet.

– Ezt hogyan értsem?

– A férje halála után belevetette magát a munkába. Ahogy a portástól hallottam, sokszor éjszaka is dolgozott. Többször csak hajnalban ment haza. Ezt folytatta már évek óta... Egy egészséges, fiatal nő!... Mivel véleményem szerint nem szenvedett szexuális aberrációban, elkerülhetetlenül összeomlott. Evidens, hosszú időn át senki sem negligálhatja a biológiai törvényeket. Ha ezt valaki megteszi, óhatatlanul bekövetkezik a reakció. Juhos Rita biológiai lényre fellázadt társadalmi lényre ellen. Úgy gondolom, elsősorban azért ment ki Bécsbe, hogy legalább két hétig a szó szoros értelmében élvezze az életet. Le akarta vetközni a magára erőltetett habitust. Nő akart lenni, nem tudós – legalább egy ideig... Ezeket gondoltam róla... Ha ellenben a kézirattal távozott...

– Már ha eltulajdonította.

– Akkor – folytatta Balló – végleg szakított eddigi életével. Az az én koncepcióm, hogy már nem tudta

elviselni az elvállalt és az iránta támasztott elvárások roppant terhét, amelyek azonban nem csupán az ő intellektusában, képzeletében léteztek, hanem explicite is. Imponáló eredményeket ért el, ez kétségtelen. Mindenki további eredményeket várt tőle, ő maga is erre törekedett. De hát nő...

Balló pillanatnyi szünetet tartott, hogy hallgatója kellőképpen átgondolhassa a szó teljes értelmét. Zelenkát azonban előntötte a felháborodás. Addig el sem tudta képzelni, hogy ebben a szóban annyi megvetést lehessen összesűríteni, amennyit Ballónak sikerült.

– Érti? – folytatta Balló a golyóstollával játszadozva. – Ugyan ki tett volna neki szemrehányást, ha újra férjhez megy, és két-három gyermeket szül? De hát... Szembe kellett néznie azzal a kérdéssel, amely minden tudományos kutatóelőtt felmerül, hogy min dolgozik, mit dolgozik... Egy tudományos kutató, egy tudós, aki pelenkákat mos?! Hehehe... Átérzi ennek iszonyú nevetségességét?... Kíváncsi vagyok, hogyha visszatér, hogyan folytatja a munkáját...

– Nem tér vissza.

– Tehát gyanúnk beigazolódott?... Hát... Pótolhatatlan ember nincs. Megleszünk nélküle. Talán kissé nyugodtabban.

– Nyugtalanságot okozott?

– Ezt egészen természetesnek tartaná, ha ismerte volna. Villamos feszültséget keltett mindig. Egy olyan csinos nő, ha akarja, ha nem, mindig emóciókat kelt, és leköti, magához vonzza a gondolatokat.

– Önnek is tetszett?

– Ezt nem tagadom. Tetszett. De tudja, tartom ma-

gam a mondáshoz, hogy házinyúlra nem vadászunk. Nagyon is közeli munkatársak voltunk. Meg hát... Nő vagyok. Mindig megtartottam a kellő distanciát.

– Megenged egy kérdést?

– Kérem, tessék.

– Juhos Rita dolgozatai tehetségre vallottak?

– Erre a kérdésre nem válaszolnék. Nem érzem magam kompetensnek.

– Szentelen leszek: tudományos téren vetélytársak voltak?

– Már hogy lettünk volna! – hörrent fel Balló indulatosan. – Még csak nem is polemizáltunk egymással. Más területen dolgoztunk.

Zelenka Balló hangjából levonta a következtetést, hogy igenis, vetélytársak voltak.

– Ki tudná egészíteni az eddigieket? – kérdezte.

– Nincs hozzáfűznivalóm – mondotta Balló, és felállt.

– Van még egy-két kérdésem – jegyezte meg Zelenka meg sem mozdulva.

– Tessék – Balló kelletlenül visszaereszkedett a székebe.

– Juhos Ritát valaki megerőszakolta, aztán megölte...

Balló felpattant, két kezét az asztalra támasztotta, előrehajolt.

– Lehetetlen! – kiáltott fel hevesen. Szemét a könyvespolcra függesztette.

Zelenka igyekezett arcvonásaiban, merev szemében az igazi érzelmeket felfedezni. Sikertelenül.

Balló visszaereszkedett, két tenyerébe hajtotta a fejét. Másodpercekig mozdulatlanul dermedt.

– Milyen kár érte... Gyönyörű nő volt... – dörmögte.

– Mikor látta utoljára? – kérdezte Zelenka.

– Elsején reggel kivittem az állomásra, hogy ne kelljen cipekednie – válaszolt halkán Balló. – Bevittem a bőröndjét a várócsarnokba, aztán egy pillanatra magára hagytam, mert menetrendet akartam venni. Mire megvettem, és visszatértem oda, ahol hagytam, a bőröndjével együtt eltűnt. Persze körülnéztem a várótermekben, aztán a peronra siettem, mert közben beérkezett a vonat. Végigrohantam mellette, de nem találtam sehol. A várócsarnokban láttam utoljára.

– Valóban? Mennyi időt töltött el a menetrend megvásárlásával?

– Öt-hat percet.

– Felteszi, hogy Juhos Rita ilyen rövid idő alatt eltűnt?

– Én nem tételezek fel semmit. Ez tény – szögezte le Balló. – De mi ez? Kihallgatás?

– Egyelőre nem, csak informálódunk. Bizonyára tudja, hogy hasonló büntettek esetén mindenkit meghallgatunk, aki segítségünkre lehet a tettes felderítésében. De nem köteles válaszolni. Bármely kérdésemre megtagadhatja a választ, ha az netalán gyanúba sodorná.

– Erről szó sem lehet! – jelentette ki Balló. – Kérdezzen csak bátran.

– Mikor értek ki az állomásra?

– Kilenc óra körül.

– Mikor indultak el Juhoséktól?

- Nem néztem meg az órát.
- Furcsa. Az emberek vonathoz induláskor általában megnézik az órájukat.
- Lehet, hogy megnéztem, nem emlékszem rá. Időben indultunk.
- Egyenesen az állomásra mentek?
- Oda.
- Megálltak útközben?
- Nem.
- Találkozott ismerőssel az állomáson?
- Igen. Baglyas Imrével. Évfolyamtársam volt az egyetemen. Most tanárkodik. Udvarol Ritának. Azért ment ki az állomásra, hogy elbúcsúzzon tőle. Virágot is vitt neki. De ő sem találta. A vonat mellett futottunk össze. Tanakodtunk, hova is tűnhetett el Rita. Az indulás után a restiben megittunk egy-egy pohár sört.
- Mikor találkozott Baglyassal?
- Közvetlenül a vonat beérkezése után.
- Mikor váltak el?
- Tíz óra múlhatott valamivel. Aztán bejöttem a munkahelyemre.
- Anélkül hogy észrevette volna, beszállhatott Juhos Rita a vonatba?
- Éppenséggel felszállhatott. De nagyon furcsálltam, hogy minden búcsú nélkül otthagytott. Baglyas sem látta.
- Tehát Balló fél tíztől tízig kint volt az állomáson... De az nem bizonyos, hogy Juhos Ritát kivitte... Le is tehet-e valahol... Ha meg elvitte valahova, legfeljebb egy félóra állt rendelkezésére, hogy elvigye, megfojtsa, és kiérjen az állomásra... Valószínűtlen... Olyan pontosan kellett működnie, mint egy gépnek... Lehetséges

ez?... Egy tilos jelzés az egyik útkereszteződésnél áthúzta volna minden számítását... Nem vihette ki a városból... Valószínű, hogy csakugyan találkozott Baglyassal. Nem látszik annyira együgyűnek, hogy ilyen hazugsághoz folyamodna...

– Mit gondol, hova mehetett Juhos Rita a várócsarnokból?

– Fogalmam sincs. Baglyas is meghökkent, amikor az eltűnését elbeszéltem neki.

– A vonat pontosan érkezett?

– Ha jól emlékszem, pontosan. Nem az órát nézegettem, Juhos Ritát kerestem.

– Aznap meddig dolgozott?

– Valamivel öt előtt hazamentem. A feleségem telefonált, hogy siessek, mert megérkeztek a szülei.

– Másnap reggel mikor ment be?

– Mint rendesen... Azaz!... Aznap, ha jól emlékszem, már fél nyolckor benn voltam.

– A Leonardo-kéziratot mikor látta utoljára?

– Juhos Ritával nézegettük elutazása előtti napon. Ő tette el. Én hamarabb mentem haza. Az igazgató úrral együtt azt hittük, hogy a páncélszekrényben van. Nem volt ott.

– Mi a véleménye róla? – Zelenka szándékosan ismételte meg a kérdést.

– Ha eredeti, felbecsülhetetlen értékű.

– És az?

– Gesztényi professzor szerint lehetséges.

– Köszönöm.

Felálltak. A tuskószerű kéz ismét leereszkedett Zelenka tenyerébe, de ezúttal alig észrevehetőn megmoz-

dult. Mintha az élet halvány jeleit mutatta volna. Zelenka inkább csak sejthető mozdulatot érzett, amelyet némi képzelőerővel szorításnak is lehetett minősíteni. Balló arcán közben szétterpeszkedett a barátságosnak szánt, ám eléggé savanyú mosoly. Úgy látszott, hogy Balló megkönnyebbült.

9

Zelenka bemutatkozott a szikár, magas termetű férfinak.

– Pankotai – felelt az röviden. – Foglaljon helyet. A kézirat ügyében jött?

– Mit tud róla? – kérdezte Zelenka.

– Juhos Rita nekem említette legelőbb feltevését a kézitról. Nagyon kételkedve fogadtam, mert felette valószínűtlen, hogy éppen nálunk bukkanjon fel egy ismeretlen Leonardo-kézirat. De feltevése utóbb valószínűsödött. Egy báróságot nyert nemzetközi kalandor leszármazottjainak birtokában volt... Hát... Elképzelhető, hogy hiteles, de ez nem bizonyos... Ez a kérdés egyik oldala. A másik: nem értek egyet Bárdossal. Rita nem lopta el a kéziratot. Ha ez a szándék felmerült volna benne, egyszerűen eltitkolhatta volna felfedezését.

– Ez igaz.

– Én ezt meg is mondtam Bárdosnak. Sajnálom, hogy nem fogadta meg a tanácsomat, és Rita ellen megtette a feljelentést, s ezzel, gondolom, felesleges munkát okozott maguknak.

– Ellenkezőleg – vélte Zelenka – azt tette, amit kötelességének tartott.

– A kérdést még egy másik oldaláról is meg kell vizsgálnunk: képes lett volna-e Rita a lopásra? Erre határozott nemmel válaszolhatok. Kristálytisztá jellem. A férje halála lesújtotta, de nem törte meg. Azóta sem engedte meg magának semmiféle kilengést, és talán szorgalmasabban dolgozott, mint annak előtte. Végtelenül becsületes és önmagával szemben is igényes. Nem! Ő semmiképpen nem lophatta el a kéziratot! Továbbmegyek: minél jobban meggyőződött annak hitelességéről, annál kevésbé tulajdoníthatta el. Büszke volt a felfedezésére. Ilyen is van!

– A kézirat azonban eltűnt...

– Megmondom őszintén, én ebben kételkedem. Úgy fogalmaznám meg, hogy egyelőre nincs a kezünkben. Valahol itt van az irodákban, az egyik szekrényben, vagy íróasztalban. Nem olyan nagy terjedelmű, hogy a szem feltétlenül megakadjon rajta. Rita eltehetette valahova, talán gondatlanul, nem is kézenfekvő helyre, vagy ellenkezőleg, olyan helyen is lehet, hogy csaknem kiszúrja a szemünket. Bizonyos vagyok abban, hogy elő fog kerülni, ha előbb nem, Rita visszaérkezése után.

– Nem fog visszatérni.

– Miért? – lepődött meg Pankotai. – Hova ment?

– Meggyilkolták.

– Ritát?! – kiáltott fel Pankotai.

– Őt.

– Hogyan?

– Megfojtották.

– Megfojtották?!... Miért?... – töprengett Pankotai.

Csak ekkor érződött ki a hangjából a mélységes megdöbbenés. Reszkető kézzel kivett egy cigarettát az asztalon fekvő csomagból, rágyújtott. Zelenkát elfelejtette megkínálni. Néhányszor mélyen leszívta a füstöt, közben mindjobban elkomorodott. – Ki volt az a szörnyeteg? – kérdezte végül.

– Azon dolgozunk, hogy kiderítsük.

– Szegény Rita... Szörnyű csapás ez a szüleire... Ilyen váratlan és szörnyű vég... Ilyen fiatalon... Mit kíván tőlem?

– A segítségét – válaszolt Zelenka azonnal –, hogy minél előbb bíróság elé állíthassuk a tettest.

– Megkapja! – jelentette ki határozottan Pankotai. – Ami tőlem telik, megteszem. Tudják már pontosan, hogy mikor követték el a szörnyű tettet?

– Elutazásakor. Bizonyos megfontolásokból arra következtetünk, hogy a vonatra nem szállt fel. Tény, hogy az állomásra elindult. Balló vitte ki az autóján.

– Mit mond ő?

– Az imént beszéltem vele. Azt állítja, hogy míg ő menetrendet vásárolt, Rita eltűnt a várócsarnokból. A bőröndjével együtt – tette hozzá pillanatnyi gondolkodás után.

– Kivitte egyáltalán az állomásra?

– Ez bizonyosnak látszik.

– Fene óvatosan fejezi ki magát! – Pankotai rosszalón ráncolta össze a homlokát.

– Balló bejelentett egy tanút – magyarázta Zelenka –, akivel együtt kereste Juhos Ritát.

– Tehát Ritának mintegy tíz perc állt rendelkezésére, hogy eltűnjék. .

– Vagy Ballónak legfeljebb egy félóra, hogy eltüntesse, vagyis hogy megfojtsa valahol, aztán visszatérjen az állomásra.

– Ez csaknem lehetetlen – csóválta a fejét Pankotai.

– Ellenőrizzük! – jelentette ki Zelenka. – Egyelőre azonban nagyon keveset tudunk Juhos Ritáról. Minden lehető meg kell tudnunk róla. Ehhez kérem a segítségét.

– Igen... – gondolkozott el Pankotai. – Azzal kezdeném, hogy csaknem tíz éve ismerem. Tudományos felkészültsége kiváló volt... Eredeti gondolatai, meglátásai voltak... Magatartása ellen nem merült fel kifogás. Tevékenyen és eredményesen részt vett a pártmunkában... Egyszóval olyan ember volt, aki... hm... teljes mértékben megfelelt a Szervezeti Szabályzat előírásainak... Azt hiszem, ennyi is elegendő... Most már foglalkoznom kellene emberi tulajdonságaival is... Ezekről is csak jót mondhatok. Rendkívül vonzó, kedves és csinos nő volt. A férjével teljes összhangban élt. Mindenkihez kedves és közvetlen volt, kivéve... Hát kivételek mindig akadnak. Az alkalmazottak szerették. Érthető?

– A munkatársai kevésbé... – vonta le a következtetést Zelenka.

– Megkérdezheti őket – komorodott el Pankotai.

– A férje mikor halt meg?

– Több mint három éve. Motorkerékpár-baleset áldozata lett.

– Úgy tudom, egészséges nő volt. A másik nemhez való viszonya?

– Hálósobai dolgokkal nem foglalkozom... Nos,

nem volt könnyű nő. Megjegyzem, én nem ítélném el, ha viszonya lett volna. De erről nem tudok.

– Köszönöm. Kaptunk egy levelet, amelynek írója, álnéven, azt állította, hogy kémkedett – mondotta Zelenka. Várta, hogy Pankotai elmosolyodjék, de az csak egy bosszús mozdulatot tett.

– Badarság! Rágalom! Bosszú! – vágta oda indulatosan a szavakat.

– Bosszú?... Tehát voltak udvarlói?

– Csinos volt, vonzó, fiatal, hogyne lettek volna!

– A munkatársai közül is?

– Hallottam volna róla.

– Hova indult?

– Látja, erre a kérdésre már tudok válaszolni. Bécsbe készült a nagybátyjához. Bauerhez. A keresztnévét nem tudom megmondani. Ez a Bauer tizennyolc éves korában a Tanácsköztársaság leverése után emigrált. Azóta is tagja a pártnak. Csak hallomásból értesültem arról, hogy a nácik elől Svájcba menekült. A háború befejezése után tért vissza Bécsbe. Ma már csaknem nyolcvanéves. Megbecsült ember. Történész. Az egész családja kommunista. Rita hozzájuk indult. Megjegyzem, hogy Rita apja a húszas években magyarosította a nevét. Hát ezek Rita külföldi kapcsolatai... Méghogy kémkedett!... Eljárást kellene indítani a levél írója ellen.

– Ez nem a mi feladatunk.

– Bosszúból írta! – erősködött Pankotai. – Higgye el nekem.

– Mit mondhat Rita munkatársairól?

Pankotai elgondolkozott.

– Azt hiszem elegendő, ha kettőt említek meg. Dr. Balló Zoltán... Pártonkívvüli. Anyagias. Karrierista. Egyébként jelentéktelen ember, ami a tudományos felkészültségét illeti. Nő, gyermeke van. Simulékony... Azt hiszem, ezzel mindent elmondtam.

– Ritához való viszonya milyen volt?

– Óvatos.

– Neki mi a véleménye a kéziratról? Hitelesnek tartja?

– Nem. Bennem is ő ébresztett kételyeket.

– Csakugyan...

– Gyanakszik rá?

– Egyelőre csak a kezdetén vagyunk a nyomozásnak
– felelt Zelenka kitérően. – A másik munkatársáról mit mondhat?

– Dr. Sóvágó Margit is közvetlen munkatársa volt Ritának. Véleményem szerint szakmailag féltékeny volt rá. Párttag. Negyvennégy éves. Még nem ment férjhez. Keserű. Beszéljen vele is. Tudja, ellenségeink gyakran hübb képet rajzolnak rólunk, mint barátaink. Sóvágó a szerelmet nélkülöző nő csalódottságával irigykedett csinos és fiatal kolleginájára.

– Feltétlenül beszélek vele. Tudott ő a kéziratról?

– Lehetséges. Bárdosnak az volt az álláspontja, hogy ne tegyük közhírré a felfedezést, míg meg nem'győződünk hitelességéről. De hát az ilyesmi kiszivárog. Gesztényi professzornak is megmutatta...

– Ön értékesnek tartja a kéziratot?

– Ha hitelessége bebizonyosodik, értéke felbecsülhetetlen.

– Köszönöm.

- Amint mondtam, minden lehető megteszek, hogy a segítségére legyek.
- Beszéljek még valakivel a múzeumban? Sóvágón kívül?
- Tudomásom szerint Ballóval és Sóvágóval érintkezett Rita a legtöbbet. Azért ajánlottam őket a figyelmébe. De én magam is körülnézek itt.
- Lehetőleg feltűnés nélkül!
- Természetesen. De nem vagyok nyomozó, inkább csak gondolkozom. A gyilkosságot hol követték el?
- Ezt nem tudjuk. A holttestet Nyékládházán találták meg másodikán hajnalban.
- Mit keresett Rita Miskolcon?
- Ez csak egy kérdés a sok közül, már tudniillik, hogy hogyan került oda.
- Mondhatna egyet-kettőt?
- Miért ne – mosolyodott el Zelenka. – Kivitte-e Balló Ritát az állomásra? Ha kivitte, hova tűnt el onnan és hogyan? Hol van most a kézirat? Kik udvaroltak Ritának?
- Ez fontos. Köztük lehet a gyilkos.
- Majdnem bizonyosan.

10

– ...ebből az aspektusból szemlélve a tényeket, azt a konzekvenciát...

Az előszobában Bérczynének emelt hangon diktált egy fölöttébb szögletes, darabos idomú, középkorú nő, Zelenka bólintott feléje.

– Elnézést... Hol találhatom meg dr. Sóvágó Margitot? – kérdezte Bérczynét.

– Én vagyok – fordult feléje jegesen a diktáló nő. – Óhajt valamit? – Végigmérte Zelenkát. Azonnal megállapította, hogy jegygyűrűt visel, de jóképű férfi. Erre bosszús tekintete megenyhült. Amikor meghallotta kérdését, azt gyanította, hogy újságíró, elmosolyodott.

– Néhány információt kérnék – mondotta Zelenka szerényen. – Kérem, szánjon rá egypár percet. – Ezzel átnyújtotta az igazolványát.

Sóvágó az igazolványt tanulmányozta, Zelenka meg őt: a tekintete éber, az arca vaskos, felső fogai kissé kiállanak... Az ajka sarkába a ráncokat bizonyára keserű csalódások vésték be... A keblét szemmel láthatólag melltartó dúsítja fel... „Már-már nem is nő” – gondolta, amikor csontos kezére vetült pillantása. Ezért is elhatározta, hogy lehetőleg tisztelettel teszi fel kérdéseit.

Sóvágó visszaadta az igazolványt, Bérczyné felé nyújtotta a kezében tartott kéziratot.

– Bízom benne, hogy már egyedül is elboldogul. De ha valamit nem ért, jöjjön be hozzám, és kérdezze meg – mondotta tekintélyesen.

– Igen – suttogta Bérczyné. Mielőtt visszafordult volna az írógép felé, mosolyt röppentett Zelenkára.

Sóvágó bevezette látogatóját a szobájába, egy kárpirozott székbe tessékelte, ő maga is leült íróasztalához. Rágyújtott.

– Elég sok a dolgom – sóhajtott kedélyeskedve, míg a karját átsiklatta a folyóiratokkal, jegyzetekkel sűrűn megrakott íróasztala felett –, de rendelkezésére állok. Mit kíván?

– Elnézését kérem, hogy tudományos munkájában megzavartam, és pótolhatatlan idejét elrabolom, de hát a kötelesség...

– Igen?

– Juhos Ritáról szeretnék néhány felvilágosítást... Mi a véleménye róla, a munkájáról, általában a magatartásáról? Bizonyos vagyok abban, hogy ön az, aki a legprecízebb, a legautentikusabb információkkal lehet segítségünkre... – Zelenka az elkapott mondattöredék után szándékosan használta az idegen szavakat, hogy közelebb férközzék hozzá.

– Miért van erre szükségük? – csattant a kérdés élesen. – Forduljon az igazgatóhoz.

– Vele már beszéltem. Az ő szavaiból arra következtettem, hogy önhez kell fordulnom, ha hiteles információkra van szükségünk, hiszen a munkatársa volt... – Zelenka kíváncsian várta, hogy a vele szemben ülő nő felfigyel-e a múlt időre.

– Volt? Úgy tudom, ma is az – Sóvágó feszülten várta a választ.

– Meggyilkolták.

– Meggyilkolták – ismételte meg Sóvágó.

Zelenka figyelte minden mozdulatát, arckifejezését: összetéveszthetetlen megkönnyebbülés ömlött el rajta.

– Hát ez rettenetes... Borzasztó... Mikor?

– A napokban.

Sóvágó a szemét lesütötte, asztalon nyugvó keze tétova mozdulatokkal matatott a jegyzetlapokkal, aztán felemelte fejét.

– Igazán mélyen megrendített – mondotta halk, de

száraz hangon, amelyben Zelenka nem tudott felfedezni semmi érzelmet.

– Ez természetes – biztatta a nőt. – A szomorú tény ne befolyásolja. Azt hiszem, a büntett mentségemül szolgál, hogy munkájában megzavartam. Kötelességünk, hogy felderítsük Juhos Rita kapcsolatait s ezúton a tettest. Ön jól ismerte kolléganőjét.

– Úgy van. Nekünk tudósoknak mindig, minden esetben tárgyilagosaknak kell lennünk. Nem szabad deprimáljon egy ilyen sajnálatos... megrendítő eset sem. Így van, nekünk a tényekhez kell ragaszkodnunk. Egyelőre nem a véleményemet, hanem a tényeket ismertetem.

– Előre is köszönöm.

– Több mint kilenc évig dolgozott itt. Bizonyára elmondta az igazgató, hogy több munkája jelent meg a különböző tudományos folyóiratokban. Nos... hozzáteszem, ahogy az idő múlt, egyre kevesebb. Juhos kifogyott az ötletekből. Lassankint elvesztette lába alól a talajt. Bár szorgalommal pótolta az erudíciót, ez nem sikerült neki. Többet kezdeményezett, mint amennyit perfektuálni tudott. Meg aztán... már elmúlt harmincéves...

Zelenka egy sokatmondó mozdulattal jelezte, hogy ezt jelentéktelen mozzanatnak tekinti.

– Alábbhagyott fiatalos lendülete... De bizonyos reputációt már megszerzett. Akkor is elfogadták dolgozatait, ha szimplifikálta a felmerülő problémákat, akkor is, ha dolgozataiban tudományhoz nem méltó, szokatlan, triviális hangot ütött meg, és csak sztereotip gondolatokat hangoztatott. Soha nem tartotta be a kellő dis-

tanciát a vulgáris köznyelv és a tudományos stílus között. De megvan ennek is a magyarázata. Ha nem használta volna fel női vonzóerejét, nem nagyon reflektáltak volna intencióira...

– Köszönöm – szakította félbe Zelenka udvariasan. – Ennyi elegendő is. Sajnos, nekem nincs meg a kellő képzettségem, ezért Juhos Rita munkásságára vonatkozólag, ugyebár megengedi, hogy önre hagyatkozzam. A továbbiakban megkérem, hogy talán inkább a kapcsolatairól tájékoztasson.

– Miben lehetek segítségére?

Zelenka készségesen viszonzta a rávetülő mosolyt.

– Juhosnak milyen kapcsolatai voltak a férfiakkal?

– Úgy érti, hogy voltak-e udvarlói?

– Ha úgy tetszik...

– Rita csinosnak mondott nő volt, amolyan szex-bomba, aki tetszik a felületes férfiaknak. Ő meg az ujjá köré csavarta őket... A férje is... Hasonló volt hozzá, de férfiban. Sportoló – sziszegte. – Talán tudja, hogy motorkerékpár-baleset áldozata lett? De azt nem tudja, hogy miért.

Zelenka bevallotta, hogy valóban nem tudja.

– Nos, egy mulatság után történt, ahol ittak is, természetesen. Juhos szokása szerint fűvel-fával kacérkodott. A férjével emiatt összezördültek, az meg indulatosan a motorjára pattant, elvágatott. Egy kanyarban nekihajtott a falnak. Szétzúzta a fejét. A baleset okozója egyértelműen Juhos volt. Sajnos, ilyen esetekben nem indítják meg a büntető eljárást. Börtönt érdemelt volna!

– Aha! – dünnyögte Zelenka biztatón.

– Alighogy elveszítette a férjét, felcsípett magának egy másikat.

– Férjet?

– Férfit! Dehogyan ment ő férjhez! Jobban szerette a kötetlen életet. Úgy válogatott a férfiak között, úgy cseberélgette őket, mint egy Messalina. Hát most ráfizetett. Nem lehet úgy bánni a férfiakkal, mint ahogy ő tette... Leszúrta egyik udvarlója. Ez történt.

– Felsorolhatna néhányat?

– Kisebb dolgom is nagyobb annál, mint hogy kollégáim szexuális ügyeivel foglalkozzam. Láttam ugyan, hogy az egyik férfi jön, a másik megy, de különösebben nem reflektáltam rájuk. A magam ügyeivel törődöm. Teljesen lefoglalnak.

– Legalább egy-két nevet mondjon.

– Ismétlem, semmi konkrétumot nem tudok. De őszintén megmondom: Juhos miatt nem szeretnék hamis színben feltűnni.

– Gyilkosság történt! – figyelmeztette Zelenka.

– Figyeljen ide. Annak, hogy megölték, egyedül ő az oka. Csodálkoztam is többször, hogy már előbb nem tűztek össze miatta. Kijelentem, hogy én soha nem keveredtem bele az ő társaságába, ezért nem is ismerem.

Ennél többet Zelenka nem tudott belőle kicsikarni. Az előszobában megállt Bérczyné mellett.

– Amikor Rita elutazott, mikor jött be Balló?

– Fél tizenegy már elmúlt.

– Egész nap dolgozott?

– Igen. Délután véletlenül megláttam, hogy öt előtt elment.

– Másnap reggel mikor jött be?

– Én mindig nyolc előtt jövök be. Aznap már itt találtam.

– Biztos ebben?

– Biztos. Csodálkoztam is, mert nem szokott olyan korán bejönni.

– Köszönöm. A viszontlátásra! – búcsúzott Zelenka. Idejében, mert belépett Sóvágó.

11

Három nappal előbb már járt Pásztor Juhoséknál. Akkor az asszony társaságában néhány percre várakozott a nagyszobában, míg Juhos elkészült a miskolci útra. Miután elhelyezkedett a felkínált fotelban, körülnézett. Nem akart szükségtelenül aggodalmat kelteni az öregekben, csupán annyit mondott el, hogy Miskolcon találtak egy piros ruhás nőt, aki a személyleírás szerint hasonlít a lányukra. Jó lenne, ha az apja megnézné. Miután az asszonnyal egyedül maradt, körülölelte a csend. A kinti meleg után a hűsnek tetsző szobában valamilyen meghatározhatatlan illat erdőre emlékeztette. Az ablak előtti virágállványon szobai növények díszlettek, a sarokban álló íróasztalon pedig egy vázában lazán elrendezett rózsaszínű virágcsokor volt. Az íróasztaltól a másik sarokban álló cserépkályháig csaknem az egész falat betöltötte a mennyezetig érő könyvespolc. A szoba nem volt nagy, mégis a tágasság érzését keltette benne. Loppal végignézett a nénikén. Már a belépésekor megragadta a hetedik évtizedében járó asszony hasonlíthatatlan szépsége. Ilyen szeretetre méltó ilyen korú

hölgyet addig el sem tudott képzelni. Alig tudta tekintetét elvonni jóságos, értelmes arcáról.

Ugyanabba a szobába vezették be, ugyanoda ültették. A karosszék mellé helyezte a táskáját, amelybe a pipacsszínű ruhát csomagolta. Elhatározta, hogy alkalmas időben megmutatja majd az öreg házaspárnak. Közben körülnézett. Általában minden helyzetben feltalálta magát, ezúttal mégis zavarba esett. Úgy látta, a szoba változatlan maradt. Az öregek azonban... Megdöbbenően megváltoztak. Úgy tetszett, mintha lesóványodtak és összezsugorodtak volna. De mind a ketten mosolyogtak. Pásztort mélyen meghatotta igyekvő mosolyuk. Mivel megfelelő vigasztaló, megnyugtató szavakat nem talált, és mivel tisztában volt azzal, hogy mélységes bánatukban zavarta meg őket, mind gyötrelmesebben kereste a szavakat, amelyekkel megkezdheti az elkerülhetetlen beszélgetést. Körülnézett a szobában, kereste az ürügyet, mellyel áthidalhatja a közöttük tátongó szakadékot. Szeme rátévedt az íróasztalon álló vázára, amelyben még ott díszlett a rózsaszínű, ékes vasvirágcsokor, s jóformán elfödte Rita nagyított fényképét. Emlékezett a fényképre és a csokorra is, amely már semmiképpen nem illett a bánatos szülőkhöz, sem a meggyilkolt szépséges nő arcképe elé. Ő nem hagyta volna ott! Vagy ki tudja?... „A szülőket annyira előntötte a bánat, hogy a külsőségekről megfeledkeztek – gondolta, de gyorsan helyreigazította feltevését –, talán egyszerűen nem törődtek vele.”

Viszonozta a két öreg szájalmas mosolyát. Megérezte, hogy leplezni akarják előtte fájdalmukat.

– Nehéz és kínos feladattal bíztak meg – mondotta. –

Ha megengedik, talán ezzel kezdeném. Pontosan fel kell derítenem, hogy milyen körülmények között és milyen előzmények után indult el útra a lányuk.

Juhos maga elé húzta az asztalon fekvő hamutartót és a cigarettacsomagot, de csak matatott velük.

– Tessék kérdezni – rebegette az asszony.

– Megengedik, hogy egyet-mást feljegyezzek?

– Ahogy tetszik.

Pásztor elővette a jegyzőtömbjét és a golyóstollát.

– Történt valami kedves... tisztelt lányuk elutazása előtt?

– Nyugodtan nevezze Ritának – mondotta az asszony.

– Készülődünk az utazásra, egyéb semmi – válaszolt Juhos.

– Így van... – az asszony elgondolkozott. – Hacsak... Szombaton éjszaka Magdánál aludt, és csak vasárnap délelőtt jött haza.

– Gyakran megesett, hogy másutt aludt? – kérdezte Pásztor élénken. Megragadta a gondolat, hogy a hatvan óra első órái éppen szombaton estére estek. Akkor történt az erőszakoskodás... Mintha kitalálta volna gondolatát, megszólalt Juhosné.

– Ne gondoljon rosszra! – sikkantott. – Magda régi és nagyon jó barátnője volt Ritának. Ha későig maradt nála, rendszerint ott is aludt.

– Kérem a teljes nevét és a címét.

– Dr. Enyedi Magda. Lakása címét nem tudom, de a belgyógyászati klinikán dolgozik, ott megtalálhatja.

Pásztor feljegyezte.

– Tehát elutazása előtt nem történt semmi szokatlan. Nyugtalankodott?

– Nem. Boldogan készült az útra. Tavalý megszerette a nagybátyját.

– Beszélt-e Rita önöknek egy értékes régi kéziratról?

– Beszélt, de megkért, hogy másoknak ne említsük.

– Meg is mutatta?

– Szerettük volna látni, de a múzeumból nem hozhatta ki.

– Mi volt a Rita véleménye róla?

– Mind szilárdabban meg volt győződve, hogy igazi Leonardo da Vinci-kézirat. Boldog volt, hogy ő fedezte fel. Ezzel eldicsekedett nekünk.

– Köszönöm. Térjünk rá az elutazása előtti órákra. Mikor csomagoltak be?

– Már az előző este. Aznap reggel minden készen volt.

– Hogyan ment ki az állomásra?

– Úgy terveztük, hogy taxival menjen ki, de Balló, a munkatársa felajánlotta, hogy érte jön, és kiviszi a kocsiján.

– Mikor ajánlotta fel?

– Napokkal előbb. Talán pénteken vagy szombaton. Aztán el is jött Ritáért. Éppen reggelizett.

– Mit?

– Tetszik tudni, hosszú útra az ember jól teszi, ha jóllakva indul el, mert sosem lehet tudni, lesz-e ideje és alkalma enni – mondta Juhos.

– Sonkát evett, kemény tojást, dzsemet, vaját, teát. Jó étvágygal. Úgy örültem neki – folytatta az asszony.

– Mikor reggelizett? Megnézték az órát?

– Egyik szemünk az órán csüggött. Nem akartuk, hogy lekésse a vonatot. Háromnegyed nyolcra teljesen elkészült az öltözködéssel, akkorra az asztalon volt már a reggelije. Negyed kilencre be is fejezte. Az apja egyre kínálgatta. Jóllakott. Aztán még kávéit ivott.

– Akkorra már itt is volt Balló... – folytatta Juhos.

– Igen. Őt is megkínáltuk kávéval. Elfogadta.

– Közben elszívtak egy cigarettát.

– Fél kilenckor kivitte a bőröndöt a kocsijába.

– Mi meg elbúcsúztunk, és kikísértük...

– Meg tudná mondani pontosan az időt?

– Fél kilenc múlhatott pár perccel. Többször is meg néztem az órát.

– Kimentünk, és megálltunk az autó mellett...

A két öreg egymástól vette át a szót.

– Hány percet álltak az autó mellett?

– Legfeljebb ötöt... – habozott Juhos.

– Nem többet? Búcsú... csókok...

– Itt bent búcsúztunk el – jelentette ki Juhosné. – Csak nem csókolódzunk az utcán idegenek előtt.

– Tehát legfeljebb öt percig álldogálhattak?

– Nem többet.

– Aztán ők elindultak az állomásra?

– Ahogy mondja.

– Elment... – Juhosné szemét elfutották a könnyek.

– Milyen ruha volt rajta?

– Khakiszínű szoknya és ugyanolyan kosztümkabát, fehér blúz. A ruhát én varrtam. Nagyon jól állt – mon-
dotta az asszony.

Pásztor felemelte a táskáját a széke mellől.

– Mutatok egy ruhát. Szabad? – kérdezte.

– Csak tessék.

Pásztor szótlánul kivett a táskából és maga elé tett egy csomagot. A fehér papírt szétbontotta, majd szétterítette rajta a pipacsszínű ruhát.

– Ebben találtak rá – mondotta halkan. – Ráismernek?

– Ez volt Ritán?! – képedt el az asszony. – Lehetetlen!

– Ő nem vett volna fel ilyet magára – állította Juhos.

– Valaki átöltöztette. Ezek után ez bizonyos – vontale a következtetést Pásztor. – Köszönöm. – Néhány mozdulattal összetekerte a ruhát a papírral együtt, s visszatette a táskájába.

– Nem értem – dünnyögte Juhos.

– Én már kezdem érteni – pillantott rá Pásztor. – Ott hagytuk abba, hogy elindultak... Mi történt azután?

– Alighogy elmentek – felelt Juhos –, beállított Baglyas Imre egy csokor vadvirággal. El akart búcsúzni Ritától...

– Megivott egy csésze kávé, aztán utánasietett... Igaz! Megkínálhatom egy csésze kávéval? – kérdezte Juhosné.

– Köszönöm. Ne tessék fáradni.

– Nem fáradság ez, mi is iszunk – mondotta az asszony, s elsietett.

– Voltak Ritának Miskolcon barátai? – folytatta Pásztor a kérdéseket.

– Nem.

– Ismerősei?

– Meglehet... Nem mondaná meg, hogyan került Rita Nyékládházára? Mit keresett ott?

– Még nem tudjuk. Önnek mi a véleménye?

– Szombat este óta sokat törtük a fejünket ezen mi is. Fogalmunk sincs róla.

– Akart még vásárolni Rita a városban?

– Nem. Mindenről gondoskodtunk... Úgy van előttem most is, mintha látnám... Visszamosolyog... Integget... Aztán... Valami szörnyűség történhetett vele... És én nem lehettem ott...

Pásztor részvételének jeléül néhány másodpercig szótlánul hallgatott.

– Rita jóban volt Ballóval? – kérdezte halkán.

– Hogyan érti?

– Milyen viszonyban volt vele?

– A munkatársa volt. Balló nő, családos ember.

– Ki udvarolt Ritának?

Mielőtt Juhos válaszolhatott volna, belépett a felesége.

– Itt a kávé. Ugye hamar elkészült?

– Köszönöm – mosolygott rá Pásztor. Cukrot tett a kávéba, megkavargatta. – Éppen most kérdeztem a férjétől, hogy mióta megözvegyült, voltak-e Ritának udvarlói?

– Persze hogy voltak.

– Ismerték őket?

– Általában bemutatta nekünk azokat, akikkel komolyabban foglalkozott.

– Emlékeznek rájuk?

– Mindegyikre emlékszünk.

– Említhetnének neveket?

– Koczúr Tivadar – mondotta Juhos.

– Ő volt az első – magyarázta az asszony. – Nekem nem tetszett a beszéde. Útszéli szavakat használt, ha

kellett, ha nem. Durva és érzéketlen ember. Vad lelkű. Csinos férfi, de Rita átlátott rajta...

– Elbizakodott... egyébként tanár – szólt közbe Juhos.

– Nem illett Ritához – folytatta az asszony. – Rita egy idő óta Révész Miklóssal is járt...

– Ismerte Révészt is?! – lepődött meg Pásztor. Oszálytársak voltak Révésszel, együtt érettségiztek. Határozott, célratörő embernek tartotta.

– Igen. Rita bemutatta. Jóképű. Korban éppen megfelelő... Ügyes, törekvő ember. Saját autója van. Ritának tetszett.

– De nekem nem – szögezte le az asszony.

– Talán az keltett benned visszatetszést – fordult feléje a férje –, hogy állandóan az autójáról, hétvégi házáról beszélt, a könyveinkre rá se pillantott.

– Igyekezett kedveskedni – merengett Juhosné. – Elvitt minket is az erdőbe virágot szedni... Szeretjük a vadvirágokat... – Az íróasztal felé nézett, amelyen az ékes vasvirágcsokor tündökölt.

Pásztor követte tekintetét. Azonnal megsejtette, hogy az anya nem a virágokra gondolt, hanem a lányára emlékezett. Kissé előrehajolva ült az asztal mellett, szeméből kigördült egy könnycsepp, lepottyant az előtte fekvő halványkék papírszalvétára, amelyet a kávé mellé adott fel. Pásztor figyelte, amint az egyetlen könnycsepp csillag alakban szertesugárzott a papíron – magányos csillag a fekete bánat sötétségében. Aztán feltekintett az asszonyra. Láta: egy le nem gördült könnycsepp még a szemében csillogott.

Juhos is elmerengett, csak nagy sokára szólalt meg.

– Ismerte a lányunkat?

– Nem.

– Nézze meg ezt a képet! – mondotta Juhos. Felállt, az íróasztalhoz vezette Pásztort.

A vázában szerteágazó, ékes vasvirágcsokor felett ott függött Rita nagyított arcképe. Juhos ellágyulva nézte.

– Itt dolgozott, ezen az íróasztalon – jegyezte meg visszafordulva.

A nyomában Pásztor is visszatért az asztalhoz. Leült a két öreg közé. Fürkészte őket. Próbálta gondolataikat kitalálni.

Ez a házaspár teljes harmóniában él a világgal vagyis a társadalommal. Szeretik egymást feltétlen bizalommal. A lányukat is... Gondolkodásukat nem torzította el az anyagiasság, sem a kényszerű munka, mert szeretik hivatásukat. Ez sugárzik le róluk... Tanítottak, neveltek, ebben élték le életüket, ebben tellett kedvük bizonyára fiatal koruk óta. Szétsugározták szeretetüket, önmagukat tanítványaikra, akiket minden bizonynyal jobbá formáltak... Ezt tették lányukkal is. Nemcsak szerették, hanem mindig is bíztak benne. Így lett Rita ilyen meghatóan vonzó... Meghökken, mert ő maga is elcsodálkozott, hogy ennyire rövid együttlét után milyen mély rokonszenvet érez a két öreg iránt.

– Révészről beszéltünk – törte meg a csendet, s kiragadta magát gondolataiból.

– Igen – zökkent a jelenbe Juhos.

– Szerette Ritát. Háztűznézőbe is hívott minket, de mi nem mentünk – mondotta az asszony. – Igen... Aggódtam, mert Ritának tetszett.

– Bevallom, előítélettel viseltetem iránta, mintha túlságosan törné magát a pénz után – gondolkozott Juhos hangosan.

– Rita nagyon okos volt – egészítette ki az asszony sokatmondóan. – Őt nem lehetett elkápráztatni. . .

– Volt még valaki?

– Hát... – töprengett Juhosné.

– Ne feledkezz meg Majorosról! – figyelmeztette a férje.

– Jó, hogy mondd. Hónapok óta Rita körül keríngett.

– Keresztneve? Foglalkozása? – kérdezte Pásztor.

– Majoros Kálmán, igazgatóhelyettes a Fazekas-telepi általános iskolában – sietett Juhos a válasszal. – Mint valami fenséges úr, úgy állított be hozzánk. Dagadozott. Szavak nélkül is fitymálta a könyveinket, a bútorainkat, a lakásunkat. A virágokra rá se nézett. . .

– Érzéketlen ember... – fűzte hozzá az asszony.

– Fenn hordja az orrát... – folytatta Juhos. – Ha az ember szót akar váltani vele, hát létrára kell felhágnia, hogy a szemébe nézhessen.

– De igaz, ami igaz, igyekszik kedves lenni. . .

– Mint a macska az egérhez – vágta oda Juhos.

– Aztán itt van Baglyas Imre. Szintén tanár. Rita vele is járt. Őt már emlegettük. Nem lehet róla semmi rosszat mondani. . . De a legkülönb mind között a Rita férje volt – mondta az asszony. Felállt. A szekrényből kivett egy kazettát, majd némi keresgélés után Pásztor elé tett egy pillanatfelvételt. – Rita és a férje. . .

Pásztor előbb csak futólag pillantott a képre, majd nemhogy közömbösen, mert nem érdekelte a három éve

meghalt férj, és különben is, mit várhat egy ócska pillanatfelvételtől, de várakozása ellenére meghatotta a két fiatal ember szépsége, és az, ahogyan egymásra néztek. Megragadóan bensőségesen, szerelmesen. „A kép aljára egyetlen szót kellene írni – gondolta. – Szerelem.” Mielőtt felnézett volna a képről, eszébe jutott Pausztovszkij egy mondata: „Tökéletlen világunkban a szerelem a szentek szentje.” A képet maga elé tette. Nem adta vissza, mert még gyönyörködni akart a két fiatalban.

– Gézát motorkerékpár-baleset érte – jegyezte meg az asszony.

– Hogyan? – kérdezte Pásztor enyhe érdeklődéssel, mert nem talált összefüggést a két ügy között.

– Hazafelé jött az erdőből, egy csokor tárnicsot szedett. A Kállós utcában hirtelen elébe szaladt egy kisgyermek után futó nő. Géza kikerülte őket, de a kanyarban nekiment a falnak. Ott halt meg...

– Már három éve...

– Vezetékeve?

– Béres Géza. Szerettük... Ritát is szerette a Béres család... Náluk laktak. Rita aztán hazaköltözött. De volt férje húgával most is jóban van. Gyakran meglátogatja.

– A neve? Hol lakik?

Juhosné megmondta.

Pásztor ezt is feljegyezte. Összehajtott a jegyzőkönyvét, de nem tette zsebre, mert egy újabb gondolat ötlött fel benne.

– Felsoroltak itt négy férfit, akik Ritával jóban voltak. Ki tudott közülük Rita elutazásáról?

– Baglyas biztosan tudott – válaszolt azonnal Juhos.

– Érdeklődött azóta Rita felől?

– Nem.

– Tudott Majoros is – tette hozzá az asszony. – Múlt pénteken volt nálunk... Meg aztán Révész is. Vasárnap délután volt itt. Kivitt minket az erdőbe. Rita biztosan megmondta neki. Akkor szedtük azt a vasvirágot – in-tett a rózsaszínű csokor felé.

– És Koczúr? Elbúcsúzott Ritától?

– Nem tudom...

– Talán még ma elkészítem a jegyzőkönyvet beszél-getésünkről – mondotta Pásztor felállva. – Ha megenge-dik, holnap vagy holnapután elhozom, hogy írják alá.

– Tessék csak. Bármikor szívesen látjuk.

12

A múzeum kijáratából Zelenka visszafordult. Nem ké-telkedett abban, hogy Balló valóban találkozott Bag-lyassal az indulóban levő vonat mellett, mert ilyen könnyen ellenőrizhető valótlan állítást értelmes ember általában nem szokott megkockáztatni. De Juhos Rita eltűnését felette valószínűtlennek tartotta. Megkérte Ballót, mutassa meg a helyszínen, hol hagyta Juhos Ri-tát a bőröndjével, míg a menetrendet megvette. Balló készségesen felajánlotta, hogy kiviszi kocsiján az állo-másra. Ott pedig tétovázás nélkül megmutatta, hol hagyta Juhos Ritát – a főbejárat mellett, közvetlenül a falnál, hogy ne legyen útban. A bejáratától alig három lépésnyire.

– Hol vette a menetrendet? – kérdezte Zelenka.

Balló megmutatta azt is: a bejárattól számított legutolsó pénztáráblaknál.

– A többi pénztár előtt nagyon sokan álltak – fűzte hozzá magyarázatul, miközben odaballagtak.

– Köszönöm... – Zelenka visszatekintett a pénztáráblak mellől a bejárat felé. – Juhos onnan valóban kimehetett, anélkül hogy észrevette volna.

– Erre gondoltam én is – helyeselt Balló –, csak három-négy lépést kellett megtennie, s máris kilépett a látóköriéből.

Ezzel egyet lehetett érteni.

Miután beültek a kocsiba s elindultak, Zelenka megszólalt.

– Volt önök között nemi kapcsolat?

– De kérem! Nő ember vagyok! – tiltakozott hevesen, talán túlságosan is hevesen Balló. – Hogy is kérdezhet ilyet?

– Tudja – mosolygott Zelenka –, olykor kötelességünk, hogy kínos vagy kényes kérdéseket is feltegyünk. De nem válaszolt a kérdésemre.

– Nem történt közöttünk semmi ilyesmi – jelentette ki Balló keményen, hangsúlyozva a szavakat.

„Lehet, hogy igazat mond – gondolta Zelenka –, de valószínű, hogyha így is van, nem rajta múlt.”

A lakásához vezető utca kereszteződésénél megállította a kocsit.

– Nagyon köszönöm a szívességét. Itt kiszállok. – Ebben a pillanatban megszólalt a harang. – Dél van. Jó étvágyat kívánok! – Ez el becsapta az ajtót. Anélkül, hogy kezet fogott volna Ballóval. Utóbb gondolta, hogy

talán helytelenül tette, de nem tetszett neki ez az ember. Túlságosan fölényesnek, magabiztosnak találta.

Mióta befejeződött a tanév, hacsak lehetett, minden délben hazament, mert azóta Eszti, a felesége minden nap ebédre várta. Ezúttal is felajzott kíváncsisággal lépkedett lakásuk felé, mert nem tudta, hogy a felesége mivel várja. Felkaptatott a lépcsőn. Ahogy várta, ahogy már régen megszokta, amiben minden alkalommal reménykedett is, amikor az ajtajuk elé ért, az kitárult előtte, mert Eszti mindig éberén várta, s már messziről ráismert a lépéseire. Zelenka egyetlen mozdulattal becsapta az ajtót, aztán ugyanazzal a lendülettel átölelte a feleségét. Az ölelés, mint mindig, forró volt és hosszan tartott. Amikor kibontakozott a felesége karjából, a szobában a nyitott ajtón át megpillantotta a terített asztalt. Kérdeznie sem kellett, az ebéd elkészült.

Megebédeltek. Zelenka segített Esztinek az asztalt leszedni, aztán fekete mellett rágyújtott.

– Megtaláltátok már Juhos Rita gyilkosát? – kérdezte Eszti, miután szürcsölt egyet a kávéból.

Zelenka meglepődött a kérdésre, mert egy szót sem szólt feleségének a bűntettről.

– Mit tudsz róla te?

– Meggyilkolták. Nyékládházán találták meg... Éppen Bécsbe készült... Ennyit hallottam. Megtaláltátok?

Zelenka elgondolkozott. Híre szállt hát ennek is... Nem lehet semmit titokban tartani...

– Még nem – felelt a kérdésre.

– Gyönyörű nő volt. Valamelyik udvarlója tehette...

– Ismerted?

– Amikor én első éves voltam, abban az évben állam-

vizsgázott. Tiszta kitűnő volt. A szépsége sodorta bajba, ebben bizonyos vagyok. A legszebb nő volt az egyetemen.

Zelenka ebben nem volt éppen bizonyos: Esztit sokkal szebbnek tartotta. A kéziratra is gondolt.

– Jól ismerted?

– Néhányszor szóba állt velem. Nagyon kedvesen... Hallottam, hogy férjhez ment, és hogy a férje szerencsétlenül járt... Most meg ő... Nagyon rokonszenves lány volt. Okos is... Csak egy szörnyeteg ölhetette meg. Juttasd hóhér kezére!

– Tudhatnád, ez nem az én feladatom – mosolygott Zelenka.

– Tudom hát, a bíróságé. De kerítsd kézre!

– Ezen dolgozunk.

– Biztosan egyik udvarlója volt – ismételte meg Eszti. – Körülrajongták.

– Nem sokat tudok róla... – tétovázott Zelenka. – Még csak a munkatársaival beszélgettem.

– Beszélj a barátnőivel is! Ők sokkal többet tudhatnak róla, mint a férfiak. Ha van, azaz ha volt bizalmas barátnője, az csaknem mindent tudhat róla.

– Ha tudnám, hogy kik azok...

– Mondtam, hogy nem nagyon ismertem... – töprengött Eszti –, de egyik évfolyamtársára biztosan emlékszem. Szilas Irmára.

– Irmára! – villant fel Zelenka szeme. A villanás kikerülte Eszti figyelmét.

– Jóban voltak... Talán azért emlékszem rájuk, mert mind a ketten egy évvel idősebbek voltak évfolyamtársaiknál. Szilas Irma évfolyamot ismételt.

Zelenka ezzel tisztában volt. Irmával, az unokatestvérével valamikor a rokoni kapcsolatnál sokkal melegebb érzés fűzte össze. Eszti erről természetesen nem tudott.

– Beszélek vele már ma este – jelentette ki. Gyorsan elhatározta, hogy kifaggatja Irmát Ritáról. Remélte, hogy őszintén válaszol a kérdéseire, hiszen nagyon jóban voltak.

– De ne maradj soká! – figyelmeztette Eszti. – Még egy barátnőt említhetek. Dr. Béres Judittal is jóban volt. Ez természetes, a bátyjához ment férjhez... De ha arra gondolsz, hogy holnap este hozzá is ellátogatsz, tégy le róla, mert nem tudom, mi lesz...

– Ismered?

– Ismerem. Éppen ezért nem akarom, hogy este látogasd meg – válaszolt Eszti rejtelmesen.

Zelenka tudomásul vette a ki nem mondott fenyegetést. Megnyugtatta a feleségét, hogyha fel is keresi Béres Juditot, semmiképpen nem este megy el hozzá. Meg volt elégedve, mert a két nőtől hasznos információkat remélt.

Még jobb érzés töltötte el három órakor a megbeszélésen, amikor Pásztor beszámolóját hallgatta: Juhos Rita a halála előtti szombat éjszakán dr. Enyedi Magdánál aludt, és csak vasárnap délelőtt érkezett haza.

Tehát a doktornőnek tudnia kell a kék foltok keletkezéséről... – vont le a következtetést. – Az erőszakról, vagy legalábbis az erőszakos kísérletről. Elhatározta, hogy ő maga beszél vele.

Kolozsi jelentése nem lepte meg: egyetlen MÁV-alkalmazott sem emlékezett Juhos Ritára vagy Ballóra.

Alig várt mást. Ezután meghallgatták Demetert, majd ő tájékoztatta munkatársait a múzeumi beszélgetésekről, végül összefoglalta a tapasztalatokat.

– Úgy látszik, van némi eredménye délelőtti munkánknek. Kezd már kibontakozni előttünk Juhos Rita személyisége. Kétségbevonhatatlanul bebizonyosodott, hogy kiváló szellemi és fizikai tulajdonságokkal rendelkezett. Dr. Sóvágó Margit kivételével általában jót hallottunk róla. De a gyanút, hogy ő tulajdonította el a kéziratot, az eddigiek alapján nem sikerült sem megalapoznunk, sem megdöntönnünk. De nekünk ez csak másodlagos, járulékos feladatunk lehet. Legelőbb választ kell kapnunk arra a kérdésre, hogy ki vagy kik és miért ölték meg Juhos Ritát. . .

– És hogyan! Ez a legfontosabb – szólt közbe Pásztor.

– Az eddig említett indítékokat még nem mellőzhetjük – folytatta Zelenka. – A lehetséges indítékok a következők: erőszakos közösülés vagy kísérlete, nyereségvágy, bosszú, féltékenység. . . Az elsőhöz hozzájárulhat a félelem a leleplezéstől. Ezt valószínűsíti, hogy a sértett combján található kék foltok a halál előtt hatvan órával, szombaton este keletkeztek. Indíték lehet irigység is. Az a benyomásom, hogy Sóvágó Margit egy kanál vízbe is belefojtotta volna Ritát. Hallatlanul irigy volt rá. . .

– Hozzáfűzöm ezekhez, hogy Juhos Rita legalább egy tekintetben nem volt az az angyal, amilyennek maga az igazgató, Pankotai is, Pásztor is lefestették, vagy elképzelik. A Juhos házaspár vallomásából egyértelműen kiviláglik, hogy több férfival, szám szerint legalább négyel állt közelebbi, még nem tisztázott kap-

csolatban. – Észrevette Pásztor tiltakozó mozdulatát, sietve hozzátette. – Legalábbis több vasat tartott a tűzben, ahogy mondani szokták.

– Juhosék vallomása szerint Rita azon az éjjelen dr. Enyedi Magdánál aludt – jegyezte meg Pásztor. Ragaszkodott a pontossághoz.

– Amint láthatjátok, indíték meghatározásában meglehetősen bizonytalanok vagyunk – állapította meg Zelenka. – Ugyanilyen tisztázatlan a büntett elkövetésének módja. Lehetetlennek tartom, hogy egy teljesen egészséges ember védekezés nélkül hagyja magát megfojtani.

– Így van! – helyeselt Demeter. – Ez nem stimmel. Juhos Rita nyakán és testének felső részén a jegyzőkönyv szerint abszolút semmi külsérelmi nyomot nem találtak a szakértők. Már pedig, ha védekezett volna, ennek elkerülhetetlenül nyomai lennének.

– Erre gondoltam én is – mondotta Zelenka.

– Lehet, hogy a tettes előbb elkábította a sértettet? – találgatott Kolozsi.

– Nem is olyan rossz gondolat – vélte Zelenka.

Ismét Demeter vette át a szót.

– A szakértők megvizsgálták a holttestet. Injekciós-tű-nyomot nem találtak rajta. Másféle kábítószer pedig... nagyon, nagyon valószínűtlen, mert nem állt rendelkezésre elegendő idő. A halál a legutolsó étkezést követő egy órán túl, de három órán belül állt be, vagyis reggel nyolc és tizenegy között.

– Az orvosok is tévedhetnek – jegyezte meg Kolozsi.

– Ebben nem! – emelte fel a hangját Demeter.

– Demeter – szólt Zelenka –, én nem emlékszem,

hogy a boncolási jegyzőkönyvben szerepel-e az a megállapítás, hogy nem találtak injekcióstű-nyomokat.

– Nem szerepel, de ha találtak volna, feltétlenül megemlítik.

– Az sem szerepel benne, hogy a belső szervekben nem találtak kábítószeret.

– Nem is kerestek – gondolom... Ezen töprengők már a tegnap óta. Felébredt bennem a gyanú, hogy megfojtás előtt elkábították... Azt javaslom, kérd meg Gelencsért, rendelje el, hogy a mi orvosszakértőink is vizsgálják meg a holttestet. A következő kérdésekre kérjünk választ: 1. Elkábították-e a sértettet valamilyen toxikus kábítószerrel? 2. Található-e a sértett nyakán és testének felső részén bármilyen külsérelmi nyom? 3. Lehetséges, hogy injekcióval kábították el? Találhatók-e rajta injekcióstű-nyomok? A második és a harmadik kérdés azért szükséges, mert a választ rájuk pontosan és biztosan kell tudnunk.

Zelenka elismerően pillantott Demeterre.

– Jól megfogalmaztad. Meglátjuk, mit szól hozzá Gelencsér... Menjünk tovább: kiket gyanúsíthatunk?

– Dr. Ballót! – vágta ki Pásztor. – Érveimet már elmondottam. Az eddig tudomásunkra jutott tények alapján bizonyosra veszem, hogy ő a tettes, mert egyedül neki volt módja, hogy Ritát az állomás helyett valahova elvigye, és megölje.

– Nem egészen egy fél óra alatt? – tette fel Zelenka gúnyosan a kérdést. – Nos, Balló megmutatta nekem, hogy hol várakozott Juhos Rita, míg ő megvette a menetrendet. A főbejárat mellett. Onnan csak hat-nyolc lépést kellett megtennie, hogy a járda mellett várakozó

autóba ülhessen, amelybe a tettes csalta. Vegyük sorra Balló tevékenységét. Háromnegyed kilenc előtt indult el Ritával Juhoséktól. Fél tíz előtt Baglyassal együtt kereste Ritát az indulóban levő vonat mentén. Aztán, ugyancsak vele, megivott egy pohár sört a restiben. Tizenegyre visszatért a munkahelyére. Egész nap dolgozott. Másnap reggel pedig... nyolc óra előtt Bérczyné már benn találta íróasztalánál. Egyelőre az időben nem látok hézagot, hogy mikor követhette el a tettet.

– Eddig csupán ő állítja, hogy Juhos Ritát ki is vitte az állomásra. Csak ő állítja, hogy a főbejárat mellől tűnt el. Tanú nincs! – jelentette ki Pásztor. – Ez az egyik észrevételem. A másik: a legkézenfekvőbb indítéka neki volt, *tudott* az értékes kéziratról, módjában volt el-emelni. Nem azért ölte meg a sértettet, hogy megszerezze tőle a kéziratot, hanem azért, hogy mentesüljön a gyanúsítás alól.

– Elismerésre méltó következetesség – dörmögte Demeter.

Zelenka habozott, hogy feleljen-e Pásztornak, de aztán legyintett, megelégette már a vitát.

– Ezek után körvonalazzuk, milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie a tettesnek – végignézett munkatársain. Erősen figyeltek. – Először is feltétlenül ismer-
nie kellett Ritát.

– Balló ismerte – szögezte le Pásztor.

– Másodszor: autóval kellett rendelkeznie, vagy a sajátjával, vagy a máséval, amellyel elszállíthatta a holttestet a megtalálási helyre. Ebből következik, hogy jogosítványa is valószínű.

– Ez is ráillik!

– Révésznek is van autója! – figyelmeztette Zelenka Pásztort. – Harmadszor: kiváló elméleti tulajdonságai vannak, hogy egy ilyen jól megtervezett bűntettet végrehajthatott.

– Ez is ráillik! – jelentette ki Pásztor.

– Hát én nem tudom... Negyedszer: a tettesnek nemcsak ismernie kellett Ritát, hanem kapcsolatban is állt vele.

– Ez is ráillik.

– Ötödször: elsején és másodikán legalább délelőtt szabadnak kellett lennie, egyrészt, hogy végrehajtsa tettét, másrészt, hogy elszállítsa a holttestet Nyékládházára. Ez nem illik Ballóra, mert mindkét délelőtt dolgozott – hunyorított Pásztorra.

– Elvihette kora hajnalban is, és fél nyolcra kényelmesen beérhetett a munkahelyére.

Zelenka zavartalanul folytatta:

– Hatodszor: olyan lakásának kell lennie, amelyben végrehajthatta a bűntettet, amelyben feltűnés nélkül átöltöztethette a holttestet. – Ekkor már, előzetes elhatározása ellenére, Zelenka nem állhatta meg, hogy meg ne előzze Pásztort. – Ez sem illik rá Ballóra, mert nő és családja van... Hetedszer: ha Balló igazat mond, a tettes megfordult az állomáson...

Pásztort elöntötte a harag.

– Nyolcadszor – mondotta gúnyosan –: olyan csábító férfi, hogy Juhos Rita miatta habozás nélkül lemondott utazásáról, és az autójába vetette magát, mihelyt megpillantotta.

Mindenki mosolygott.

– Azt hiszem – pillantott rá Zelenka –, felesleges a

heveskedés. Az természetes, hogy a tettesnek járatosnak kell lennie Nyékládházán... Ezzel hozzávetőleg ugyan, de meghatároztuk a gyanúsíthatók körét. Mivel most sem tudunk eleget a sértetttről, minél előbb beszélünk kell barátnőivel, Szilasi Irmával, dr. Béres Judittal és dr. Enyedi Magdával. Továbbá Rita udvarlóival is, Révésszel, Koczúrral, Majorossal és Baglyassal. Ha ellenben valaki vagy valakik ellen megalapozódik a gyanú, azokat ki kell hallgatnunk. Gelencsérnek előterjesztem Demeter javaslatát. Szilas Irmával még ma beszélek én. Te – fordult Pásztorhoz –, holnap Béres Judittal beszéljess.

– Rendben.

– Elég sok kérdésre kell választ kapnunk. Még mindig csak gyanítjuk, hogyan került Juhos Rita holtteste Nyékládházára. Nem tudjuk, hol hevert, míg oda nem szállították. Nem tudjuk, hogy valóban megfordult-e az állomáson. Sejtelmünk sincs arról, hol követték el a bűntettet. Nem tudjuk, csak gyanítjuk, miért fosztották meg eredeti ruházatától, s miért adtak rá álruhát. Körülbelül ezekre a kérdésekre kell megtalálnunk a választ. És, természetesen, a legfontosabbra, hogy miért ölték meg.

– És én? – kérdezte Kolozsi –, mit csináljak?

– Te, feltűnést nem keltve, tapintatosan, velük nem beszélve, deríts fel a lehető legtöbbet Rita udvarlóiról.

– Én már megtettem – jelentette be Pásztor. – Ma délelőtt maradt egy kis időm, a tanácsnál érdeklődtem felőlük. Csak Révészről nem szereztem információkat. De a többiekéről megtudtam egyet-mást.

– Például?

– Majoros özvegy, Koczúr elvált, Baglyas még nem nősült meg. Mindegyiknek van lakása... – sokat jelentően elhallgatott. – Mind a hárman a Petőfi téren vagy az Erzsébet utcában laknak. Az állomás közvetlen közelében...

– Mi a csuda! – kiáltott fel Zelenka önkéntelenül.

AZ ÖSSZETÉPETT RUHA

1

Zelenka kapcsolatai már régen megszakadtak Irmával. Rokonok, első unokatestvérek voltak, egymás mellett nőttek fel. Kamaszkorában az első szerelem iránta lángolt fel benne. Kamaszos hevességgel kívánta. A legszebb lánynak tartotta, de tudta, hogy közeli rokonok. Emiatt az érzelmei egy idő múltán megzavarodtak. Nem tudta eldönteni, hogy engedje-e szabadjára érzelmeit, mert a lány mindenkinél jobban tetszett neki, vagy küzdjön ellenük, és maradjon meg a szokásokhoz illő magatartás korlátai között. Sokáig inkább az első változat felé hajlott, mert tapasztalatlansága ellenére is megfigyelte, hogy a lány is vonzódik hozzá. Vonzalmuk azonban nem maradt titokban, mert a szerelmet a fiatalok csak ideig-óráig tudják eltitkolni. Végig kellett hallgatnia apja fejtegetését a közeli rokonok házasságának veszélyeiről és esetleges következményeiről. De a bimbózó szerelmet általában nem fagyasztják meg a rosszaló fuvallatok, kivált akkor nem, ha a résztvevők a legjobb pajtásai is egymásnak.

Akkor kezdtek eltávolodni egymástól, amikor Zelenkát a szakmunkásvizsga letétele után felvették a szege-di egyetem jogi fakultására, Irma pedig azalatt, csak-

nem egy teljes éven át, minden erejét megfeszítve az érettségre készült, mert ő is be akart jutni az egyetemre. Mivel mind a ketten nagyon el voltak foglalva, egyre ritkábban találkoztak. Ha olykor mégis összefutottak, mások jelenléte a legtöbbször megakadályozta, hogy érzelmeikről beszélgessenek. Közben azonban egyikük sem maradt ki az élet forgatagából, új ismerősökre tettek szert. A szülők mindkét részről boldogan állapították meg, hogy a fiatalok egymás iránti szerelme elmúlt, az eszük helyre billent. Bár mind a ketten kívánták a szerelmet, és a másik emléke bennük élt, különösképpen, egy idő múltán kapcsolatukat nem kívánták sem folytatni, sem újra kezdeni.

Miután munkatársai eltávoztak, Zelenkát megrohanták az emlékek. Csak lassan tudta magában legyőzni a lappangó szégyenkezést, hogy annyi év eltelte után ilyen váratlanul kénytelen Irmával beszélni, és oly hosszú időn át még csak nem is érdeklődött felőle.

Végül is legyőzte viszolygását, feltárcsázta Irmát. Azonnal ráismert a hangjára, amelyet pedig kissé eltorzított a telefon.

– Szervusz, Irma – mondotta. Mivel a válasz bizonytalanul hangzott, még hozzáfűzte magyarázatul: – Mihály vagyok...

A válasz ezután egy pillanatig sem késett.

– Nahát! Te vagy?! Azt hittem, hogy teljesen megfélekedtél rólam.

Zelenka erre csak hümmögött.

– Hogyan, miért jutottam eszedbe ilyen hosszú idő után?

– Igazad van... Szégyellem magam... – felelt Zelenka

a hangból kicsendülő de ki nem mondott vádra. – Igazad van – ismételte.

– Minek köszönhetem a szerencsét? – Irma hangjában leplezetlen gúny bujkált.

– Szeretnék veled beszélni. Mikor kereshetlek fel? Szabad leszel ma este?

Irma váratlanul elnevette magát.

– Nocsak!... – csengett a jókedvű válasz. – Összevesztél a feleségeddel? Ezért jutottam eszedbe? Ennyire lebecsülsz?

– Tévedsz, erről szó sincs! – „Tyű, micsoda baklövés! – káromkodott magában. – Talán nem is olyan nagy” – nyugtatta meg magát. Megköszörülte a torkát. – Bizalmasan szeretnék veled beszélni...

– Mit szól hozzá a feleséged?

– Nem magánügy. Dolgozom.

– Ugyan mi munkád lehet este és nálam?

– Nagyon fontos, csak te tudsz nekem segítséget nyújtani. Felmehetek?

– Nem veszi rossz néven a feleséged?

Zelenka remélte, hogy csak csipkelődik.

– Ne törődj a feleségeddel – türelmetlenkedett. – Mondtam, hogy dolgozom. Hány órákor érsz rá?

Irma csak néhány másodperc múltán válaszolt.

– Hatkor megfelel?

– Köszönöm. Lehet, hogy hosszan tart...

– Ma este ráérek. Esetleg elbeszélgetünk majd magunkról is.

– Köszönöm – könnyebbült meg Zelenka.

– Ne légy ilyen hivatalos! Jó? Örömmel várlak.

Valóban Irma túláradó örömmel fogadta, amikor pontosan hatkor becsöngetett hozzá.

Amint az ajtó kitárult, Irma ott állt előtte teljes szépségében, vonzó nőiességében, Zelenka emlékei feléledtek, érzelmei fellobbantak. Belökte maga mögött az ajtót. Átkarolta Irmát – „ahogy otthon is szoktam” – villant át rajta a gondolat.

Alig akart vége szakadni a csóknak, amelyet rokoni-nak alig lehetett volna nevezni. Aztán Irma határozott mozdulattal kibontakozott Zelenka karjából.

– Nem hittem volna, hogy ennyire tudok örülni neked – mondotta lágyan. – Remélem, nem érted félre?

– Mit?

– Hát a csókomat.

– Szívesen megismételném.

Irma elnevette magát.

– Miért kellett ezt mondanod? – kérdezte kacéran, huncutul. – Mindig is mamlasz voltál...

– Mamlasz voltam? – hökkent meg Zelenka. – Mamlasz voltam? – ismételte meg elgondolkozva. Hirtelen felvillant előtte a jelenet, amelyre talán Irma is gondolt.

A Múzeum téren vágtak át az október végi estében. Egy vén tölgyfa hullott levelei surrogtak a lábuk alatt. A lámpák halvány fényében lépkedtek egymás mellett. A karján érezte a lány szívdobogását, aztán rájuk borult az árnyék, a csend. A közelben semmi sem mozdult, csak elhalón szűrődött át hozzájuk az utcákról az autók morajlása. Úgy érezték magukat, mintha egyedül lettek volna a világmindenségben. Egymáshoz simulva ballagtak halkán az árnyékban, aztán teljes fényével rájuk vetült egy lámpa fénye. Megálltak. Szembe fordultak

egymással. Egy lépés ha elválasztotta őket. Egy lépés?... Vagy csak egy fél?... Zelenkát elöntötték az érzelmek. Irma világoszöld ruhájában, amelyet sejtelmesen beárnyékolnak a levelek, s amely kiemelte formáinak hasonlíthatatlan szépségét, ott állt vele szemben. Elmondhatatlanul gyönyörű volt... Fél lépésnyire... Érezte, hogy a lány várja közeledését, és kívánja a csókját. Már-már előrébb lépett, hogy magához ölelje és csókjaival elborítsa az arcát, megmozdult a lába is, hogy közelítsen hozzá, amikor a közeli templomtoronyban váratlanul megszólalt a harang. Egyetlenegy kongása zsongott át rajtuk. Egyetlenegy... A pillanat elmúlt... Láta Irma átszellemült arcát... Akkor még nem tudta, hogy mit jelent az az átszellemült kifejezés a női arcon. Most már tudja... Aztán az apja szavai is benne kavartak... Abban a csodálatos, megismételhetetlen pillanatban is...

Gyönyörű volt Irma. Csodálatosan gyönyörű... Gyémántos pillanat... Az volt a mostani is... Zelenka előbb megdermedt, aztán előrelépett. De a pillanat elmúlt... Most is...

– Drágám, elkéstél – emelte fel a kezét Irma. – Mint akkor...

„Hát ő is arra emlékezett!” – röppent át a gondolat Zelenkán vonzó-fájdalmasan.

Irma bevezette vendégét a szobába. – No, foglalj helyet. Hozom a kávé – mondta.

Zelenka magára maradt. Mielőtt leült, végighordozta tekintetét a szobán. Könyvespolcok. Két kényelmes fotel a hosszúkás dohányzóasztalka mellett, amelyen hamutartók álltak egy tálca mellett. Két pohár, konyakos-

üveg. Hangulatos állólámpa. Heverő... Nem szerelmi csatákra emlékeztető, de azért két személynek kényelmes...

Irma belépett.

– Töményt kérsz? – kérdezte, miközben a kávé elhelyezte az asztalkán.

– Természetesen! – felelt Zelenka. Ebben a pillanatban, hivatásának megfelelően, csak arra gondolt, jó lenne, ha Irma mindent elmondana őszintén magáról és Ritáról.

Irma töltött. Koccintottak, ittak, aztán gondolataikba mélyedve kavárgatták a kávé. A feltoluló emlékek felmelegítették a hangulatot.

– Elmúltak az évek... – törte meg a csendet Irma mintegy magának. Hidat vert a tovatűnt éveken át. – Te megnősültél. Hogyan élsz a feleségeddel? Ismerem, csinos, kedves nő... – A híd leomlott...

– Megvagyok – felelt Zelenka kelletlenül. Nem a feleségről és önmagáról akart beszélni Irmával. – Te megváltoztál, de előnyödre. Szébb vagy, mint valaha.

– Nem azért jöttél, hogy ezt megmondd – legyintett Irma. – Nyögd ki már, mit kívánsz?

– Előbb talán beszélj magadról. Hogy vagy? Hogyan élsz? – kérdezte Zelenka őszinte érdeklődéssel és nem csekély szándékossággal. Össze akart melegedni Irmával, hogy nyíltan kitárulkozzék.

– Azt tudod, hogy nem mentem férjhez?...

– Még... – egészítette ki Zelenka lágyan, mert percről percre jobban gyönyörködött a vele szemben ülő nő érett szépségében. – Hogy vagy? – ismételte meg a kérdést.

– Megvagyok – vonta a vállát Irma. – Azt tudod, hogy osztályvezető lettem. Szeretem a munkámat. Meg vagyok győződve arról, hogy erre a helyre most a legmegfelelőbb vagyok... De... – elmerengett.

– De? – kérdezte lágyan, bizalmasan Zelenka.

– Régen nem láttalak... Nem tudom, miket éltél át, mégis ismerlek, ahogy egy nő megismerhet egy férfit, akit szeretett, és aki a rokona is.

„És aki szeretett téged” – egészítette ki Zelenka magában a gondolatot.

– Veled őszintén beszélhetek. Tudom, nem élsz vissza a bizalmammal. Válaszolok hát a kérdésedre. Amint tudod, osztályvezető vagyok, de ha nem éltem volna női mivoltommal, ma valamelyik falucskában tanítanék. Most meg itt vagyok. Hatalom van a kezemben. De én nem erre, hanem arra vágytam, hogy családom is legyen, hogy nyugalmasan éljek. De az efféle ábrándokból kigyógyultam... Egyelőre... Kegyetlen az élet... Hát ez a helyzet... – A konyak után nyúlt, de Zelenka megelőzte. Töltött.

Ittak.

– Keserű vagy – jegyezte meg Zelenka. Érezte, hogy a fejébe száll az ital.

– Telefonálásod után feltolultak az emlékeim, és mikor megláttalak, meg is elevenedtek. Egy pillanatra megfeledkeztem magamról. Jó volt... – Irma rágyújtott, mélyet szippantott. – De igazad van, keserű vagyok! És cinikus! – vágta oda kihívóan.

Zelenka előtt felsejlett Irma végtelenül kedves lányarca, egy pillanatra ismét magáról megfeledkezve gyönyörködött benne, aztán a lágy vonások mögül előtűn-

tek szeme körül a halványan látható ráncok, s ráébredt, hogy okos, tapasztalt szem fürkészi.

– Szép és vonzó vagy, de nagyon megváltoztál – szólt bátoritanul, tapogatózva.

Irmából kirobbant a keserűség.

– Mit tudsz te? Semmit! Elvégezted az egyetemet. Szerelmeskedtél. Megnősültél. Előrehaladtál. Mindenütt zöld utat kaptál. Én meg a pokol csalánjaival benőttem, megaláztatásos úton jártam. Igaz, elértem, amit akartam, mert lelomboztam az igényeimet. Most már azonban tudom, mit kell tennem, ha még valamire töreksem.

– Nagyon homályosan beszélsz.

– Legyek nyílt?! – csattant fel Irma. – No, ha kíváncsi vagy, nyílt leszek! – Zelenkát megelőzve töltött, egyből felhajtotta a konyakot. Zelenka csak belekóstolt. – Hallgasd hát! Bekerültem az egyetemre. Tizenkilenc éves voltam. Tanultam. Szorgalmasan. Jól. Szépnek, gyönyörűnek láttam az életet. Azt hiszem, élveztem minden napomat. Telve voltam a fiatalok optimizmusával. Egyszóval boldognak éreztem magam. Már a vizsgák előtt álltunk. Egy délelőtti megszólított Gesztényi professzor. Azt állította, hogy figyeli iparkodásomat, szeretne segítségemre lenni, és szívesen konzultál velem a vizsga előtt... Felszólított, hogy aznap délután keressem fel a szobájában, várni fog... Te örültél volna a felszólításnak... Te férfi vagy. Én alig tudtam valamit dadogni. Megdermedtem... Sejtettem, tudtam, hogy mi rejlik a meghívás mögött. A lányok beszéltek róla. De én ostoba nem hittem el, azt sem, hogy bosszút áll majd rajtam. Biztam magamban, a tudásomban. Elhiheted,

volt is okom rá. Nem mentem be hozzá konzultációra. Gondoltam, minek vigyem törésig az ügyet... Nyílt ajánlat esetén néha kínos a visszautasítás. Ezt el akartam kerülni. Nem mentem be hozzá! Megbuktatott... Nálam gyengébbek átmentek. Jó jeggyel... És, tudod, a szüzek jobb osztályzatot kaptak, mint a többiek. Ezt persze akkor még nem tudtam ilyen határozottan... A szüleim zokszó nélkül vették tudomásul, hogy évfolyamot ismétlek...

Újabb pohár konyakot töltött magának. Lassan, elgondolkozva szopogatta.

– Aztán... Bizonyára kitaláltad, mi történt... Amikor a következő alkalommal a vizsgák előtt konzultációra hívtak, bementem hozzá. A szobájában széles a heverő... Akkor már tudtam, hogy a hallgatónők legfőbb vizsgatétele, hogyan felelnek meg a heverőn. Nem tehattünk mást!... Kiszolgáltatottak voltunk... Kétségbeejtő? Így van! A múltban – itt a felszabadulás előtti időkre gondolok –, ha egy nő az egyetemre került, nem volt kiszolgáltatva tanárainak, mert vagy a családja, vagy a vagyona volt jelentős. De ma?!... Ha egy kéjvágó szörnyetegből tanár lesz, kihasználja hatalmát és a mi kiszolgáltatottságunkat. Mint Gesztényi... Nem volt mit tennem, lefeküdtem neki, mert tanár akartam lenni... Nehéz ezt elmondani. Még senkivel nem beszéltem erről... Valahogy úgy jártam, mint a virágzó bokor, amelyet elönt az árvíz. Nem pusztul ugyan el, de a víz visszahúzódása után is még sokáig viseli magán az árvíz ráakódott szürkés iszapját, míg le nem koptatja az idő... Nem tudom, lekopik-e valaha is rólam annak a megaláztatásnak az üledéke – csüggesztette le a fejét.

– Miért tűrtétek annak a szörnyetegnek a garázdálkodását?

– A szégyenét mindenki takargatja... De félre ne érts! Nem az a szégyen, hogyha egy nő lefekszik valakivel, hanem az, ha ezt kedve és akarata ellenére teszi... Sok dolog megváltozott a mi életünkben, elsősorban a környezet, amelyben élünk, hogy a társadalmi viszonyokról ne is beszéljek, de a gondolkodás alig. Az új gondolatok mellett nemcsak a férfiakban, hanem a nőkben is élnek még a régi, csordaemberi nézetek. A férfiak többsége, tisztelet a kivételnek, minden csinosabb nőben zsákmányt lát, s a nők egy része ezt természetesnek tartja. Amint mondtam, bementem hozzá. Nem is egyszerű. Attól kezdve minden vizsgám sikerült. Én meg levontam a tanulságot: a férfiak közül sokan a hozzájuk beosztott nőktől nem tudást, nem hozzáértést, nem leleményességet várnak, hanem lefekvést...

Zelenka azonosíthatatlan hangokat hallatott, s felhörpintette poharából a maradék konyakot.

– Így igaz – jelentette ki Irma epésen. – Csak azt kell tudnunk, hogy kivel, mikor és hogyan, és mindent elérhetünk... Szeretem, s tudom, hogy eredményesen végzem a munkámat. De hogy hogyan kaptam meg ezt a beosztást, erről inkább nem beszélek... – Néhány másodpercre elmerült keserű gondolataiba, aztán ránézett vendégére. – Jólesett ezt elmondanom neked. Csak azért mertem erről beszélni, mert valamikor őszinték voltunk egymáshoz. Valamikor szerettél, s ahogy látom, még élnek benned az emlékek. Tudod, nehéz őszintének lenni, mert az ember soha nem tudhatja, hogy mikor változnak szavai ellene irányuló fegyver-

ré... No most, hogy kiöntöttem magamból, ami már régen kifele tört, mondd el te is, hogy mit akarsz tőlem. Ugyebár nem azért kerestél fel engem, hogy végighallgasd az én történetem? Mielőtt felelnél, válaszolj egy kérdésemre: hogy vagy a feleségeddel?

Zelenkát a fordulat váratlanul érte. Eltűnődött: mit felelhet erre Irmának? Némi tétovázás után két szóval válaszolt.

– Szeretjük egymást... – Amikor kimondta a szavakat, azonnal rájött, hogy nagyon fellengzősek. Ezért sietve hozzátette: – Megvagyunk.

– Értem – pillantott rá Irma. – Mit kívánsz tőlem? – ismételte meg a kérdést.

– Kérlek, beszélj Juhos Ritáról. Az évfolyamtársad volt. Milyen ember volt? – Zelenka elővette jegyzőtömbjét, maga elé helyezte.

– Volt?! – hökkent meg Irma.

– Valaki a napokban meggyilkolta.

– Most már értelek. Ezért kerestél fel...

– Említettem, hogy dolgozom, vagyis hivatalos és bizalmas ügyben szeretnék beszélni veled.

– Sajnálom... Okos és kedves nő volt... Kedveltem.

– A barátnőd volt? Milyen viszonyban voltatok egymással?

– Jóban voltunk, de kapcsolatunk igen laza volt. Mint már mondtam is, az első évet megismételtem. Juhos Ritát a jelentkezésekor nem vették fel, csak a következő évre. Azt tanácsolták neki, hogy végezzen fizikai munkát. Egy évig a klinikán dolgozott, a konyhán volt kisegítő. Felszolgált néha a betegeknek is. Ezért évfolyamunkban a lányok között véletlenül mi voltunk a

legidősebbek. Talán ez hozott minket közel egymáshoz. Mindvégig jóban voltunk. Együtt kaptuk a diplomát. Tiszta, egyenes, tehetséges embernek ismertem. Szorgalmasan, kitartással tanult. Magánügyeinkről nemigen beszélgettünk.

– Értem. Ezek szerint azt sem tudod, hogy Gesztényivel lefeküdt-e.

Irma könnyedén hehrentett egyet.

– Erről nem tudok. Azt hiszem, nem ment be hozzá. Valószínűleg tudott Gesztényiről. Ha próbálkozott is nála, kísérletét úgy fricskázta le, mint egy ráhulló férget... Igen... Emlékszem már, figyeltem, mi lesz vele, talán egy kis rosszmájúsággal is, hogy bemegy-e hozzá. Gyanítom, nem ment be. Talán ő volt az egyetlen csinosabb lány, aki megúsza. De erről velem nem beszélt. Lehet, hogy Gesztényi be sem hívta. Nem talált rá ürügyet... Juhost nem lehetett megbuktatni. Túlságosan nagy feltűnést keltett volna...

– Elhiszem, de ennek ellenére beszélek Gesztényivel is – határozta el magát Zelenka. Azt is tudta már, hogy a kézirat ürügyén állít be hozzá.

– Nem tudsz meg tőle semmit.

– Szeretném megismerni őuraságát. Szeretnék a szemébe nézni. Szeretném, ha elszólná magát – jelentette ki Zelenka epésen.

– Nem fog nyilatkozni.

– Milyenek voltak Rita kapcsolatai a fiúkkal?

– Barátkozott, de nem kacérkodott velük. Nem könnyelműsködött...

– Ne próbáld nekem bebeszélni, hogy szent volt.

– Nem. Nem volt szent. Mint minden normális lány,

Ő is foglalkozott a fiúkkal. Többel járt... Aztán férjhez ment. Ahogy hallottam, a férjét, Béres Gézát halálos baleset érte. Most vagy három éve. Mondom, nem érintkeztünk... Bizonyosan voltak udvarlói. Csak ennyit mondhatok...

– Egyetemi társai nem érdekelnek. De neked a pedagógusokat ismerned kell.

– Nagyjából ismerem is őket.

– Próbáljuk meg. Mi a véleményed Koczúr Tivadar-ról?

– Elég jó pedagógus. Különösebb erényei nincsenek. A feleségétől elvált. Közös megegyezéssel. Hibája, hogy nagyon szabad szája... Gyakran a gyerekek előtt is elszólja magát. Jó megjelenésű férfi. Most a tanácsnál dolgozik.

– Udvarolt Juhos Ritának...

Irma meggondoltan akart válaszolni, eltűnődött.

– Nem hinném, hogy sikeresen... Rita okos volt... Át kellett, hogy lásson rajta. Tudnia kellett, hogy a szabadszájúság általában az érzelmi durvaság megnyilvánulása.

– Majoros Pálról hogyan vélekedsz?

– Az egyetemen minden lány ismerte. Mindegyikünket meg akart kapni. A szex megszállottja volt. Pazar bulikat rendezett... Egyszer engem is beugrasztott, de idejében meglógtam, mielőtt a részeg hangulat a tetőfokra hágott volna. Rengeteg ital volt ott... Szórta az apja pénzét... Képzeld el egy önhitt seggfejt, aki határtalanul büszke önmagára, és meg van győződve, hogy ellenállhatatlan... Az ilyen ember képes a legvadabb

brutalitásra, ha megsértik, vagy ha magát becsapottnak érzi. Benne lappang a vadállat. Miért érdekel?

– Ő is járt Ritával.

– Gyakorlott férfi... Lehetséges... – habozott Irma. – Egyébként mint tanár nem valami jó. Patronálják... Sok gondot okoz. Alig tudtam megakadályozni, hogy ne nevezzék ki igazgatónak.

– Baglyas Imréről mit mondhatsz?

– Nem különösebben kiemelkedő tanár... Pontosítok: mint tanár nem végez kiemelkedő munkát. Kifogás nem merült fel ellene... Biológus... Szenvedélyes botanikus. Többet nem tudok róla.

– Dr. Enyedi Magdát ismered?

– Rita révén ismerkedtem meg vele. Még az egyetemen. Magda akkor készült szakvizsgájára. Sokkal bizalmasabb barátnője volt Ritának, mint én. Szerette. Közvetlennek, barátságosnak ismertem meg. A belgyógyászati klinikán dolgozik. Vele feltétlenül beszélj.

– Beszélek. Ajánlasz még valakit?

– Beszélj dr. Béres Judittal is. A sógornője volt Ritának. Jóban volt vele, én meg Judittal. Tudod, egy csónakban evezünk, egyikünk sem ment még férjhez.

– Felkeressük. Mondj most valamit arról is, hogyan vélekedett Rita a társadalmunkról.

– Ez valóban fontos kérdés... Éppen az fűzött össze minket a szokottnál jobban, hogy egyformán vélekedtünk. Az egyetemen eléggé vegyes társaság került össze. A kételkedők, a közömbösek, a hibákon kajánul rágcsálók, az ellenfelek és az ellenséges érzelműek között hamar egymásra találtunk. Az ő világnézete akkoriban szilárdult meg. Rajta nem külső máz volt a tudo-

mányos világnézet, hanem belső lényege. Az évfolyamon sokat vitatkoztunk. Mi ketten elhatároltuk magunkat mind az akarnokoktól, mind azoktól, akiknek ellenséges érzelmeiről meggyőződünk. Minket az elszigeteltség sem tört meg...

– Elszigeteltség!? – hökkent meg Zelenka.

– Az! – erősítette meg Irma. – Képzeld el: sétálsz a folyosón, évfolyamtársaid, amint a közelükbe érsz, elhallgatnak, vagy az időjárásról kezdenek beszélni... Az ember egy ideig gyanútlan, de ha ez sorozatosan megtörténik, akkor... akkor felfigyel rá. Aztán megérti, hogy bojkott alá került... Mi kibírtuk. Legyőztük. Elvégre nem voltunk teljesen egyedül. Rita derék egy lány volt...

– Köszönöm. Még volna egy kérdésem.

– Halljam – mosolygott Irma.

– Feltételezed Ritáról, hogy kockázatos kalandokba bocsátkozott?

– Nem! – válaszolt határozottan Irma. – Gondolom, ezt a három férfit gyanúsítod? Nem hinném, hogy ok nélkül kérdezősködtél róluk.

– Egyelőre minden férfit gyanúsítok, akivel kapcsolatban állt.

– A három férfi közül csak Majoros lehet a gyilkos.

– Köszönök mindent – állt fel Zelenka. Kezet nyújtott, várta a búcsúcsókot, de elmaradt. Már nem is bánta.

Reggel, amint felébredt, úgy érezte, hogy valami megváltozott... Valahogy világosabb volt a szoba, áttetszőbb a levegő, a sárga függöny színe is megélénkült. Megnézte az órát. Még csak fél hatot mutatott, erre kibújt az ágyból, félrehúzta a fényvédő függönyt. Egyszerre beáramlott a fény. Kinézett az ablakon. A derült élénkkék égen sehol egy felhő nem látszott. Szép napra virradt kétheti borongás után. Megelégedettség töltötte el, belső optimizmus. Az a meggyőződés sarjadozott benne, hogy a kétnapi tapogatódzás után elrendeződnek a dolgok, és hamarosan fény derül Juhos Rita meggyilkolásának körülményeire és a tettesre.

„Igen – gondolta borotválkozás közben a fürdőszobában – egészen más ilyen időben dolgozni...”

Hét órakor átvette Esztitől az aktatáskáját. Csak nagyjából tapogatta meg, hogy benne van-e a mindennapi teája. Benne volt. Derűsen, magabiztosan indult el. Amikor az ajtóban megcsókolta a feleségét, csaknem visszafordult, mert elkapta forró tekintetét, de aztán folytatta útját, mert az előző nap elfoglaltsága miatt nem tudta gondolatait elrendezni. Márpedig ezt meg kellett tennie haladéktalanul, még a munka megkezdése előtt, hogy válaszolni tudjon Gelencsér esetleges kérdéseire. Azzal a szándékkal ment be a munkahelyére, hogy papíron rögzíti a tényeket, aztán levonja a következtetéseket. De tervét nem tudta végrehajtani, mert a szobájában Pásztor már várta. Bosszankodott, hogy megfosztotta idejének egy részétől, de örült is neki, amúgy is beszélni akart vele.

– Tudom, ha valamilyen problematikus ügyed van, mindig bejössz korábban, hogy magadban tisztázd a gondolatokat – ezzel fogadta Pásztor. – Megtudtál valamit Szilas Irmától?

– Nem sokat. Irma ugyan évfolyamtársa volt Ritának az egyetemen, de utána már alig találkoztak. Viszont azt állítja, hogy Béres Judittal, a sógornőjével jóban volt Rita, és a férje halála után sem szakadt meg kapcsolatuk.

– Ezt tudtam Juhosék vallomásából is – mondta Pásztor, majd beszámolt a legfontosabbakról. Az udvarlóról is.

– Irma eléggé elfogadhatón jellemezte a három pedagógust – mondotta Zelenka. – Azt állítja, hogy hármuk közül a tettes csak Majoros lehet. Baglyasról azonban többet kell tudnia Béres Juditnak, mert mind a ketten biológusok.

– Aha! Ezt mindenesetre szem előtt tartom. Jó, hogy elmondtad. De, tudod, este majdnem elmentem Béres Judithoz... Mari nem engedett. Tiltakozott.

– Érdekes... – hökkent meg Zelenka. – Eszti is tiltakozott. Olyan veszedelmes nőszemély?

– Nem tudom. Mari csak azt akarta, hogy ne hagyjam magára. Nem is ismerem...

– Fontos értesülés még, hogy Rita legjobb barátnője dr. Enyedi Magda volt...

– A szülei szerint is.

– Orvos... Feltehetően elfoglalt. Te mindenesetre Béres Juditot keresd fel. Én magamra vállalom Enyedi Magdát. Aztán, mikor lesz időnk, megbeszéljük a további tennivalókat. Sorra vesszük a férfiakat is.

– Mármost az udvarlókat – mosolygott Pásztor.

– Mondjuk. A legrövidebb időn belül mindegyiküket ki kell puhatolnunk. Te Ballóra gyanakodsz... Szilas Irmának nagyon rossz a véleménye Majorosról. De kellőképp nem indokolta meg. Gyanítom, hogy a véleménye felette szubjektív. Kíváncsi vagyok, kit gyanúsít Béres Judit...

– És Enyedi Magda?... Remélem, konkrétan is alátámasztják gyanújukat. Előterjesztetted már Gelencsérnek a javaslatunkat?

– Nem tudom, mikor lett volna rá időm. Most akarok hozzá menni.

– Minél többet gondolkozom a bűntettéről, annál kevésbé tudok választani a két variáció között: Ritát vagy nyereségvágyból, vagy nemi erőszak kísérlete közben ölték meg. Mindenesetre tébolyító nő lehetett. Könnyen el tudom képzelni, hogy egyesek megvesztek érte. Meglehet, valaki, akit már végzetesen a hatalmába kerített, elutazása előtt legalább egyszer a magáévá akarta tenni, mert visszatérésében kételkedett, közben pedig megfojtotta. Ha Balló igazat beszél, az illető elcsalta a lakására, ott erőszakot követett el rajta, aztán, hogy a következményektől meneküljön, megfojtotta. Ez az egyik variáció...

– Ne feledkezz meg arról, hogy a kék foltok a halála előtt hatvan órával keletkeztek! – figyelmeztette Zelenka. Az órára nézett. – Most már nem érek rá – mondotta. – Délután folytatjuk. Gelencsérhez kell mennem.

– Volna egy indítványunk – jelentette Zelenka, miután helyet foglalt a széken, amelyet felkínált neki az őrnagy.

– Halljam.

– Haboztam a tegnap, mert te már leszögezted álláspontodat. De újabb szempontok merültek fel...

– Lássuk.

– Azt javasoljuk, hogy a mi orvosszakértőink is vizsgálják meg a holttestet, és a következő kérdésekre adjanak választ. – Zelenka felolvasta Demeter kérdéseit.

Gelencsér türelmesen meghallgatta.

– Azt gondolod, hogy a miskolciak felületes munkát végeztek? – kérdezte, amikor Zelenka befejezte.

– Nem, ezt nem gondolom. De nem kerestek kábítószernyomokat a belső szervekben. Ez egészen természetes. A halált annyira nyilvánvalóan fulladás okozta, hogy ez elterelte a figyelmüket.

– Meglehet... – Gelencsér elgondolkozott.

– Meggyőződésünk, hogy a tettes kábítószerrel használt. Ellenkező esetben sehogy sem lehet összeegyeztetni a tényeket.

– Fejtsd ki kissé bővebben.

– Juhos Rita nem szállt fel a vonatra, megfojtotta valaki, holttestét Nyékládházán találták meg. Akárki is a tettes, feltételezésünk szerint el kellett, hogy kábítsa. Másképp nem tudta volna elszállítani. Ki kell zárnunk a feltevést, hogy autóban ölte meg. Ezt a városban feltűnés nélkül nem tehetné meg.

– Lehetséges... Rendben van. Elrendelem, hogy a vizsgálatot ejtsék meg még ma. De ahogy mérlegelem munkátokat, úgy vélem, elhanyagoljátok azt a verziót, amely szerint a bűntettet a kézirat megszerzéséért, nyereségvágyból követték el. Figyelmeztetlek, hogy ez a legvalószínűbb!

– Gondot fordítunk erre is.

– Ki kell tágitani a kört, amelyben Juhos Rita és munkatársai foroghattak. Megtudhatta valaki a kézirat létezését. Egy mérhetetlenül kapzsi ember. El lehet képzelni, hogy mit meg nem tesz egy ilyen ember egy sok milliót érő tárgyért. Állítsd rá Kolozsit. Csak ezzel foglalkozzék.

– Utasítom...

Igen, a kézirat... Egyetlen lehetséges indítékot sem szabad figyelmen kívül hagyni. Sem a nyereségvágyat, sem a félelmet, sem az irigységet. De a kéjvágy a legvalószínűbb, a nemi erőszak... Erre vannak is bizonyítékok, a kék foltok... De igaza van Gelencsérnek, fel kell kutatnunk a kéziratot... Lássuk, mit tud, mit mond róla Gesztényi...

3

Még nem volt nyolc óra, amikor Pásztor felhívta Béres Juditot a lakásán. Abban reménykedett, hogy még ott-hon találja. Ő vette fel a kagylót. Pásztor megkérdezte tőle, mikor és hol fogadhatja. Miután bemutatkozott, Béres Judit minden további magyarázat nélkül késznek mutatkozott arra, hogy a lakásán fogadja, mégpedig a lehető leghamarabb, mert, mint mondotta, délelőtt nem ér rá. Pásztor örömmel beleegyezett. Magához vette a jegyzőkönyvet, amelyet Juhosékkal szándékozott hitelesíttetni, és késlekedés nélkül elindult.

Miközben az előszobán át a szoba közepéig követte Béres Juditot, és elhelyezkedett a felkínált széken, nem tudta a szemét levenni róla: feltűnően öntudatos és módfelett elbűvölő nő fogadta, akinek minden mozdu-

lata szinte felszólításként hatott rá, hogy simogassa meg igézõ tagjait, szoknya alól kivillanó térdét. De nem maradt ideje a gyönyörködésre.

– Már vártam, hogy felkeressenek. Csodálkoztam, hogy ennyit késtek – jegyezte meg Béres Judit.

Pásztor meghökkent. Hirtelenében nem találta ki, hogy a nõ mire céloz.

– Hogyhogy?

– Gondolom, ilyen bûncselekmény után kihallgatják a sértett legközelebbi hozzátartozóit. Közéjük tartozom. Ritának a sógornõje voltam.

– Kitõl értesült a...

– Rita anyja keresett fel – szólt közbe Judit –, õ mondta el, hogy mi történt. Gondolom, kihallgat. Nyugodtan vegye elõ jegyzõfüzetét. Várom kérdéseit.

– Nagyon kedves – könnyebbült meg Pásztor. – De szeretném, ha nem értene félre. Nem kihallgatás, hanem csupán informálódás végett kerestem fel.

– Természetesen Ritáról.

– Úgy van.

– Hogy gyorsabban végezzünk, tegyen fel kérdéseket. Nem tudhatom, mi fontos önöknek.

– Mikor találkozott utoljára Ritával? – Pásztor rámosolygott Juditra. – Lehet, hogy egy rendõrtisztõtõl különösnek tartja a kijelentést: de sógornõjét én nem tekintem idegennek. Életében, emlékezetem szerint, soha nem láttam, tehát nem ismerhettem, mégis kialakult a véleményem róla. Nagyon kedves, vonzó, okos, humánus személyiség lehetett. Láttam a fényképeit, megtudtam egyet-mást róla a szüleitõl, mindezek alapján úgy érzem, mintha közeli hozzátartozóm lett volna. Juho-

sékkal a tegnap sokáig beszélgettem. Nagyon megtetszettek nekem. Angyali házaspár – jelentette ki melegen.

– Ez az én véleményem is.

– Mit mondhat Ritáról? – a magyarázkodással Pásztor kizökkent kérdéseinek ritmusából.

– Hogyan foglaljam össze a véleményemet?... – töprengött Judit hangosan. – Azt hiszem, mindent megért ebből: eleitől fogva örültem, hogy Rita a sógornőm lett. Kedvesebb, műveltebb, megértőbb feleséget a bátyámnak el se tudtam képzelni. Nagyon boldogan éltek egymással, míg a bátyámat az a baleset nem érte. Rita özvegyen maradt. Sokáig vádolta magát, hogy nem lett gyerekük. Ha jól emlékszem, még a halála előtt is kesergett emiatt. De addig nem akartak gyermeket, míg lakást nem kapnak. Rita soha nem mondta, de tudom, nem akart az én szüleimnek a terhére lenni. Ilyen ember volt ő... A bátyám halála után sem szakadt meg a kapcsolatunk. Szerettem. A tragédiát követően hazaköltözött a szüleihez, de gyakran meglátogattott minket...

Pásztornak eszébe jutott a kérdés, amelyre nem kapott választ.

– Mikor találkoztak utoljára?

– Hétfőn, az elutazása előtti estén eljött hozzám búcsúzni. Két hétre ment Bécsbe. A múzeumból egyenesen hozzám sietett, megbeszéltük, hogy találkozunk, és várni fogom.

– Milyen hangulatban volt?

– A legjobban.

– Voltak-e rossz sejtelmei? Célozgatott valamilyen gondjára?

– Nem.

– Beszélgettek olyasmiről, amiből esetleg következ-
tetni lehetne az utóbb történetekre? Bizonyára gondol-
kozott ezen.

– Eltalálta, gondolkoztam. De semmi gyanút keltő
mozzanatra nem tudok visszaemlékezni. Elhiheti, ha
gyanakodnék valakire vagy valamire, már felkerestem
volna önöket.

– Köszönöm. Tehát aznap semmi gyanúsát nem ész-
lelt?... Térjünk vissza Ritára. A körülmények és a bizo-
nyítékok arra utalnak, hogy a tettes férfi volt. A kérdé-
sem: a férje halála óta eltelt időben Rita keresett, létesít-
tett kapcsolatokat férfiakkal?

Judit rápillantott, gúnyos mosoly libbent át az arcán.

– Ugyan, ne legyen olyan ómódi! Mint minden
egészséges, normális ember, Rita is érdeklődött... von-
zódott a másik nemhez. Kissé régiesen fejezem ki ma-
gam, ha azt mondom, Rita egyáltalán nem akarta magát
elhunyt férje emlékének szentelni. Persze hogy érint-
kezett férfiakkal... De ma már nem könnyű férjhez
menni egy korombeli értelmiségi nőnek.

– Tehát férjhez akart menni?

– Igen.

– Kihez?

– Előrebocsátom, erről nem beszélgettem vele. Ma-
gánügyeiről, férjhez menési terveiről talán tapintatból
nem tájékoztattott engem. Azt hiszem azonban, eddig
azért nem ment férjhez másodszor, mert nem talált meg-
felelő férfit, és nem azért, mert nem akart... Csinos,
vonzó nő volt, és érzelmei, gondolatai elmélyültek. Ta-
lán finnyássága is visszatartotta attól, hogy sivár, futó

kalandokba bocsátkozzék. Arra is gondolok, hogy a férfiak óvakodnak az intelligens, gondolkodó, még inkább az alkotó nőktől. Például az orvosnők meglepően nagy százaléka nem tud férjhez menni. Ez tény. Rita feltűnően okos volt, önálló gondolkodású. Márpedig a férfiak többsége ma még engedelmes, engedékeny, főleg butácska nőtényt kíván feleségül. Számukra mi sem visszariasztóbb, mintha a nő, aki egyébként tetszik nekik, okosabb, mint ők. A legrosszabb korban élünk ebben a tekintetben. A nők már dolgozhatnak otthonukon kívül is, részt vehetnek a közéletben, a tudományok művelésében, de még nem haltak ki a velük szemben élő előítéletek. Azt tapasztalom, hogy mind több értelmiségi nő él egyedül. Orvosnők, jogászok, s a többi... Hozzáteszem ehhez még, hogy a statisztikák szerint a megyében mintegy tizenötezerrel haladja meg a nők száma a férfiakét. Ha le is számítjuk belőle az idős özvegyeket, még úgy is igen nagy azoknak a nőknek száma, akik nem mehetnek férjhez, mert nincs kihez. Ki segít ezeken a nőkön? Senki. Gyermeektelenül élik le életüket, hacsak szembe nem szállnak az előítéletekkel.

Azt hiszem, ezzel maga is tisztában van. Talán azzal is, hogy mindez nem vonatkozik Ritára, mert ő rendkívül csinos nő volt. Ő válogathatott. Körülzsongták. De azt hiszem, csak megkapni akarták.

– Kik?

– Úgy látom, az a gyanú, hogy valamelyik udvarlója fojtotta meg – mondotta Judit, s kutató pillantást vetett Pásztorra.

– Lehetséges... – kerülte ki az az egyenes választ.

– Az utóbbi hónapokban úgy tapasztaltam, hogy különösen négy férfi csapongott körülötte.

– Mit mondhat róluk?

– Nos... Amint már említettem, Rita a tervezett elutazása előtti napon telefonált nekem, hogy szeretne elbúcsúzni tőlem. Megegyeztünk, hogy délután öt és negyed hat között otthon várom. Kissé elkéstem. Ezért siettem haza. Öt után néhány perccel megláttam Ritát az utcán. Előttem haladt Koczúrral, az egyik udvarlójával. Utolértem őket. Megszólítottam Ritát. Mind a ketten ki voltak pirulva. Rita a hangomra felém fordult. Úgy éreztem, megkönnyebbülten fogja meg a karomat. Koczúrt egy fejbólintással otthagytuk. Még elkaptam gyűlölködő tekintetét. Gondoltam, hogy összekülönböztek. De mikor felértünk a lakásomba, Rita elmondta, hogy Koczúr hevesen követelte, menjen fel hozzá. Szenvedélyesen ostromolta. Mivel Rita hallani sem akart erről, teljesen elveszítette önuralmát, megfenyegette, hogy megöli.

– Hogyan?

– Nem tudom pontosan idézni Rita szavait, de valahogy így mondhatta: „Nem tűröm, hogy tovább kínozz. Ha mással szűröd össze a levet, megöllek.” Egyikünk sem vette komolyan a fenyegetést. Én csak egy vadul vágyakozó, csalódott férfi kitörésének véltem. De azóta...

– Koczúrra gyanakszik?

– Nem ismerem annyira, hogy a gyanút a fenti szavakon túl is megalapozhassam – tért ki Judit a kérdés elől. De Pásztor határozottabb választ várt.

– Feltételezi róla, hogy elkövethette a bűntettet?

– Mint csaknem minden férfit, őt is képesnek tartom az erőszakra.

– Négy férfiről beszélt...

– Hármat közülük csak nagyon felületesen ismerek. Koczúrt, Majorost és Révész... Baglyas volna a negyedik... Jámbor és különös egy ember... Még nem nősült meg, pedig, ha jól tudom, már harmincöt éves. Biológus tanár. A világtól, gondolom, jócskán elmaradt. Kedvtelésből a mérgező növényekkel foglalkozik... Bizonyos, hogy még sokat nem tudunk róluk. Több mérgező alkaloidát még nem ismerünk pontosan, csak azt tudjuk róluk, hogy léteznek. De Baglyasnak nincs, és nem is lehet megfelelő felszerelése, hogy új dolgokat fedezzen fel... Véleményem szerint középkori szinten kutatja, vagy inkább gyűjti a mérgező növényeket...

– Aha!

– Jelent ez valamit?

Pásztor elbeszélte Juhos Rita eltűnésének körülményeit. Judit figyelmesen hallgatta.

– Én Ballóra gyanakszom – mondotta, miután Pásztor befejezte.

– Majdnem hézagtalanul megállapítottuk, hogy Balló reggel fél kilenctől este ötig hol tartózkodott, s mit csinált – jegyezte meg Pásztor becsületesen, mert ő is egyetértett Judittal. Csak később jött rá, hogy hibát követett el, mivel nem kérdezte meg Juditot, mire alapozza a gyanúját.

– Tehát Balló alibit bizonyított? – kérdezte Judit.

Pásztor csak bólintott rá, s folytatta.

– Baglyas ellenben a Petőfi téren lakik. Két percnyire

az állomástól. Felcsalhatta a lakására... Lehetnek mérgei...

– Lehetnek – helyeselt Judit. – Rita bőröndjét megtalálták?

– Nem.

– Egyedül a bőröndjével nem hagyhatta ott az állomást. Kérdés, hogy egyáltalán ott volt-e. Teljesen bizonyos vagyok abban, hogy el akart utazni. Tehát az elcsalás, az elkábítás nagyon valószínűtlennek látszik.

– Bizonyos abban, hogy el akart utazni?

– Bizonyos.

– Meggyilkolása utáni reggel Nyékládházára vitték...

– Azért, hogy minél távolabb találjanak rá? Vagy hogy teljesen eltüntessék?

– Gondolja, hogy ezt akarták?

– Nem ez a legvalószínűbb magyarázat rá? – kérdezte Judit. – Rita édesanyja elmondotta azt is, hogy át volt öltöztetve... Minden arra a következtetésre sarkall, hogy előre megfontoltan, nagyon körültekintően gyilkolták meg, s végleg el akarták tüntetni. Tehát a tettes nagyon alapos ember... Nehéz lesz a dolguk.

Pásztor várakozón, szó nélkül bólintott.

– Attól tartok, hogy nem tudok segítségükre lenni. Nincs megindokolható gyanúm senki ellen. Úgy értem, tényekkel indokolható gyanúm... De gondolkozom... Körülnézek...

– Hol?

– Az emlékeim között.

Míg Gesztényi Loránd professzor a feltett kérdésen gondolkozott, Zelenka gyorsan felmérte, és emlékezetébe rögzítette a szobáját. Az íróasztalt oldaljelzőkkel ellátott könyvek, kézirat- és jegyzethalmok borították, köztük terebélyesedett egy lenyűgöző nagyságú asztali naptár. A szoba minden masszív bútordarabja tekintélyt sugárzott, s elmozdíthatatlannak látszott; bizonyára évtizedek óta állt a helyén. Zelenka szerénységet erőltetve magára, látszólag türelmesen várakozott. Nem akarta megzavarni gondolataiban az íróasztal mögött ülő férfit, hogy nyugodtan megfontolhassa választát. Ezért nem is nézett rá. Szeretett volna rágyújtani, de nem akarta mozdulataival megzavarni a rájuk telepedett, esetleg gondolkodásra serkentő csendet. Miközben a sűrű, átlátszatlan fehér függönyt vette szemügyre, a szeme sarkából észrevette a professzor éles, kutató tekintetét. Erre feléje fordult.

– Feltett nekem egy kérdést – kezdte Gesztényi –, amely két jól elkülöníthető részre bontható, s a két rész, szerintem, csak igen kevéssé kötődik egymáshoz. Ha megengedi, előbb az első részre válaszolnék. Az említett kéziratot csak nagyon rövid ideig, tehát csak nagyon felületesen tanulmányozhattam. Ennek ellenére az a benyomásom támadt, nem volt túlságosan elhamarkodott a feltevés, miszerint Leonardo da Vincitől származik. Lehetséges, igen, lehetséges, hogy egy Itáliából idevetődött zsoldoskatona a szülőföldjéről magával hozott korabeli vagy azt megelőző korszakban keletkezett kéziratokat. Bizonyára kitalálta, hogy szándékosan

használtam az Itália kifejezést. Nos, akkor még nem létezett Olaszország mint politikai fogalom – magyarázta oktató hangon –, hanem csak Itália mint földrajzi fogalom, egység. Ezt megemlítettem Bárdosnak is, holott ő tudhatta volna. A kéziratról a következőket mondhatom: az előbbiek figyelembevételével, természetesen, tükrírással van írva, mégpedig nagyon gyakorlott kézzel. Ezt a rendelkezésemre álló igen rövid idő alatt is teljes bizonyossággal megállapíthattam. Keletkezési ideje a 15. vagy a 16. század. Vessük össze ezek után a tényeket, s nagy valószínűséggel arra következtethetünk, hogy a kézirat szerzője Leonardo da Vinci. De, ezt különösen hangsúlyozom – emelte fel a hangját –, elmélyült tanulmányozásra van szükség ahhoz, hogy ez a feltevés bizonyossággá váljék.

– Vállalkozna erre, professzor úr?

– Egyelőre még nem gondolkoztam ezen, tehát határozott választ adni nem tudok – felelte Gesztényi óvatosan.

– Köszönöm – mondta Zelenka. Gesztényi hangjából sajnálkozást érzett ki.

– Kérdésének másik részére csupán nagy vonalakban válaszolhatok – folytatta Gesztényi. – Juhos Rita, ahogy visszaemlékszem, a tanítványom volt, és elég tehetségesnek mutatkozott.

– Mutatkozott?

Gesztényi felvonta a szemöldökét. Arcán rendreutasító, kaján, fölényes izomrángás futott át, amelyet csak igen nagy jóindulattal lehetett mosolygásnak tekinteni. Erőszakos, kemény áll uralkodott az arcán, a keskeny, kegyetlen ajak fölött az előrekornyadó orr talán még

ridegebbé tette a bozontos szemöldök alatti szemek jeges tekintetét. Zelenka megérezte, hogy ellenségesen tekint rá a professzor, egy pillanatig azon töprengett, hol látott ilyen arcokat, de Gesztényi kizökkentette gondolataiból.

– Mondanivalómat pontosan fogalmaztam meg – utasította rendre szárazon, mintha Zelenka ebben kételkedett volna. – Így felel meg a tényeknek. Juhos Rita nő, ezzel kellőképpen jellemeztem. Száz meg száz nőt ismertem, és ismertem meg immár nem is olyan rövid életemben, akiknek ifjúkori lendülete, érdeklődése egyszerre lekonyult, míhelyt felcsípték maguknak a kiszemelt férfit, és megszülték első gyermeküket. Ettől a pillanattól fogva, bármilyen érdeklődést is tanúsítottak előbb, a férj és a gyermek lett számukra a világmindenség központja. Emócióik csaknem minden esetben úrrá lettek ambícióik felett.

Gesztényi hatásos szünetet tartott, hogy hallgatójának ideje legyen a szójáték megértésére és értékelésére.

– Ha voltak is férjhezmenetelük előtt tudományos ambícióik, csaknem kivétel nélkül lettek róluk – folytatta értekezését. – De ha megkérdezné, hogy tudnék-e akár egyetlen ilyen kivételt megemlíteni, a kérdésre csak nemmel válaszolhatnék. Az a véleményem alakult ki, hogy a nők csak azért, vagy mondjuk, főleg azért tanulnak, hogy tudásuk birtokában biztonságosabban megkaparinthassák a férfit, akit kiszemeltek, vagy ha úgy tetszik, kibővíthessék választékukat. A változások, amelyek az elmúlt évtizedekben átformálták társadalmunkat, csak a felületet érintették, az élet lényegét nem. A nők eszmevilágát, törekvéseit ugyanazok az

emóciók határozzák meg immár évezredek óta. Ezen nem változtathatnak a legnagyobb társadalmi átalakulások sem. A három K szabályozza és határolja be törekvéseiket és egész életüket. – Gesztényi a kinyilatkozató próféta fensőségességével és önteltségével dőlt hátra székében.

– Három Ká? – kérdezte Zelenka értetlenül.

– Úgy van: Kinder, Kleider, Küche... Gyermekek, ruhák, konyha, ha nem tudná. – Rövid szünetet tartott, aztán folytatta, mintha kitalálta volna Zelenka gondolatait. – Ebben a három szóban minden benne van, ami a nőt érdeklí és sarkallja. A ruhára azért fordítanak gondot, hogy hódítsanak, gyermekre azért van szükségük, hogy a férfit magukhoz kössék, a konyhával meg azért foglalkoznak olyan odaadással, hogy fenntartsák a megszerzett hím férfiasságát...

Zelenka nyelt egyet, és tiszteletlenül közbeszólt.

– Juhos Rita felől érdeklődtem...

– Ja... persze... Igyekvő lány volt, nem mondom... Ha férfi lett volna, kifejthette volna lappangó képességeit... Elolvastam egy-két tanulmányát. Nyelvezete és fogalmazása gondolkodásának emelkedettségéről, habitusának tisztaságáról tanúskodik. De hát nő... Ő sem kivétel. Mivel azonban nem voltam vele közelebbi relációban, nem akarom kellő bizonyítékok nélkül dehonosztálni... Annyit hallottam róla, hogy megkapta a kiszemelt férfit, aztán özvegyen maradt. Most meg az hírlik róla, hogy kiment Nyugatra. Ha ez igaz, bizonyára egy férfi után... De...

– Igen? – dünnyögte Zelenka biztatón.

– Ha kívánja, néhány gondolatommal megismertethetem...

– Kérem.

– Feltételezem... Azt hiszem, ebben egyetért velem, a mai fiatalság... hm... kissé szabados erkölcsű. Terjed a promiszkuitás, s vele együtt, mintegy velejárójaként, a durvaság. A szavakban is, a nyelvben is, a tettekben is, a gesztusokban is, a magatartásban is. A triviális szavak behatoltak mindkét nemű fiatalok szókincsébe. Elképesztő, hogyan beszélnek egymással. Engem legalábbis mindig megbotránkoztat ez a beszédstílus. Valóban deprimáló az az indolencia, amely meglehetősen morbid gondolkodásukból nem is olyan ritkán előtűnik. Viszont igaz, hogy a durvaság, ez az obskúrus nyelvezet még nem mindenkit fertőzött meg. Lehetségesnek tartom, hogy éppen ezek közé a kevésbé fertőzöttek közé tartozik Juhos Rita. Az ő habitusa visszariadhatott a bordélyszagú, az árokírral megkent kifejezésektől, amiket a bizalmasabb és nem is csak a bizalmasabb érintkezésben oly sokszor hallania kellett a férfiaktól, akik ezeket használják.

Tudomásom szerint külföldre távozott. Könnyen el lehet képzelni, hogy egy külföldi férfit rokonszenvesebbnek talált, mint az itthoni mocskosszájúakat, mert nem használta azokat az undorító, árnyékszék bűzét hordozó szavakat, amelyekkel a mi fiataljaink ha kell, ha nem, teletűzdelik beszédjüket, és amelyekkel a háború hullámverése mocskolta be a mi nyelvünket is.

– A professzor úr tehát azt állítja, hogy Juhos Rita megcsömörlött, s emiatt távozott Nyugatra?

– Ezt és így nem állítottam. Csupán feltételezhetőnek

tartom. Félre ne értsen! Nem ítélem el azokat, akik leküzdötték a viktoriánus álszemérmességet. Nem. A történelem tanúsága szerint a durva és szárazlelkű emberek mindig is triviálisan beszéltek a legbensőbb magánügyekről, mégpedig azért, mert nem tekintették őket magánügyeknek. Sajnos, főleg a királyi udvarok szokásairól maradtak fenn feljegyzések. Talán kizárólag az előkelő körök életéről. Mondhatom, néhány időszaknak udvari nyelve felett még a mai huligánok is megbotránkoznának. Gondolok itt az angol és a német királyi, hercegi udvarokra, noha meg vagyok győződve, hogy a többiekben sem nélkülözték a trágárkodást...

– De... – próbált közbeszólni Zelenka, Gesztényi azonban egy legyintéssel félresodorta esetleges ellenvetését, és folytatta értekezését.

– Értem, mire gondol. Ön sem helyesli a mai trágárkodást, sem a viktoriánus álszemérmeskedést. Egy pillanatig időzzünk az utóbbinál. Valóban visszariasztó, hogy akkoriban jobb társaságban például tabu alatt volt a nadrág szó. A fiatal hölgyek szótárából kiirtottak minden olyan szót, amely a leghalványabban is a nemiségre, a nemek közötti kapcsolatokra utalt. A mi korunkban ez valóban mosolyra vagy helytelenítő dörögésre késztet. De ne felejtse el, hogy ugyanabban a korban egy hatalmas lépés is történt. Az emberiség csak akkoriban fedezte fel, hogy a szerelem minden embernek, férfinak, nőnek a legbensőbb magánügye...

– Úgy van! – jegyezte meg Zelenka gúnyosan. – A nőket úgy adták-vették, mint a barmokat. A férfiak

annak tekintették őket. Mint sokan ma is – fűzte hozzá élesen.

– A felfedezés ennek ellenére megtörtént.

– Felette kevesen értettek vele egyet – makacskodott Zelenka.

– Engedje meg, hogy folytassam – ráncolta össze homlokát a professzor.

– Kérem.

– Mint minden erkölcsi átalakulás, ez is rendkívül lassú folyamat. Ezt a folyamatot akasztotta meg a háború. Hosszú időnek, esetleg több emberöltőnek kell eltelnie, míg az igazi humanitás elvei a népekben is gyökeret eresztenek, és gyakorlattá válnak. De eltértünk a tárgytól. Juhos Ritáról beszéltünk. Szerintem majdnem bizonyosan csalódni fog, mert... mert még embertelenebb, még durvább emberek közé kerülhet. Olyan életformába, amelyet beárnyékol a félelem és az erőszak...

Míg Gesztényi szépen csörgedező mondatait hallgatta, Zelenkán mindjobban erőt vett a szörnyülködés, mert belepillantott abba a tátongó szakadékba, amely a professzor tetteit és szavait elválasztotta. Amikor Gesztényi elhallgatott és szemmel láthatólag várta a megjegyzését, belátta, hogy válaszolnia kell, de nem talált szavakat, ezért eltért a témától, igyekezett másra terelni a beszédet.

– Egyesek azt állítják, hogy Juhos Rita bizonyos kémfeladatokat hajtott végre, és beszervezett ügynök volt.

Gesztényi gúnyosan elmosolyodott.

– Ha az embereknek nincs más dolguk, beszélnek.

Ilyesmiket is, mert megfertőzi gondolkodásukat a sok krimi – vetette oda félvállról.

– A professzor úr igen nagy segítségemre volt mélyeszántó gondolataival. Megkérhetem, hogy tanácsaival továbbra is a segítségemre legyen?

– Kérem, szívesen.

– Szabadna feltennem még egy-két kérdést? – kérdezte Zelenka a tőle telhető legnagyobb meghatódottsággal és tisztelettel.

– Tessék.

– Ki ismerheti Juhos Rita kapcsolatait? Volt tanítványai közül kikhez fordulhatnék még?

– Juhos Rita évfolyamtársaira gondol? Nos, mit mondhatok?... Nem hinném, hogy segítségére lehetnék. Nem emlékszem rájuk. Ki emlékezhetik tíz-tizenöt esztendő távlatából az arcokra? Több száz arcra... Több száz fiatal férfira és nőre?... A tanítványok jönnek és mennek. Olykor megismerkedem velük. Segítek nekik... Aztán levizsgáznak, megkapják a diplomájukat, s eltűnnek a szemem elől.

– Ők azonban visszaemlékeznek a professzor úrra.

– Ez természetes.

– Nagyon jól emlékszik a professzor úrra Szilas Irma – tapogatódzott Zelenka.

– Ennek örülök. Mindig örvendek, ha egykori tanítványaim megemlékeznek rólam.

– És ön, professzor úr, emlékszik rá? Barna, csinos nő...

– Szilas Irma... Nem jelent semmit nekem ez a név. Nem tudom semmivel asszociálni... – Gesztényi elgondolkozott. Az arcán egy vonás se rezdült.

„Vagy nagyon tud uralkodni magan, vagy valóban nem emlékszik Irmára” – állapította meg Zelenka.

– Semmivel? – kérdezte feszülten.

– Mondom, nem emlékszem rá. Hogy is emlékezhethék egyre a sok közül? – emelte fel a kezét mintegy mentegetődzve.

Zelenka elszántan folytatta. Át akart látni ennek az embernek a kenetességén, fölényességén. Azt szeretne volna, ha egyszerre elveszti önuralmát, és magáról megfedkezve ordítózik. Tudta, hogy Irma igazat mondott.

– Ő különösen a konzultációkra emlékszik. Arra, hogy milyen élmény volt számára a professzor úr konzultációja... Sokszor emlegeti, mert...

Zelenka szándékosan nem fejezte be a mondatot. De ha akarta volna, sem fejezhette volna be, annyira meghökkent, amikor észrevette Gesztényi arcának megváltozását. Eltűnt róla fölényes nyugalma, az álla előreugrott, vonásai megkeményedtek, amúgy is keskeny ajkai megkeskenyedtek, tekintete fagyossá hidegült. Egy olyan arcra vetült tekintete, amelyet csak a Hitlerrel foglalkozó dokumentumfilmekben látott addig: egy irgalmatlanul kegyetlen SS-tiszt arca volt... Felrémlett előtte egy jelenet, amelyet valamelyik szovjet író ábrázolt: egy vad SS-tiszt nyilvános megbecstelenítésre ügyel fel, arra, hogy legényei valóban végrehajtsák a parancsot.

Aztán Gesztényi arcvonásai megkövültek, majd rezzenetlenül maradtak. Belső háborgására, haragos indulataira csak abból lehetett következtetni, hogy miközben felemelt, majd ismét a többihez illesztett egy papír-

lapot, s az a levegőben lebegett, a keze erősen reszketett. Zelenka növekvő gyűlölettel figyelte a mozdulatokat. A kéziratlapot a professzor néhány másodpercig illesztgette, hogy pontosan feküdjék a többire. Zelenka nem merte tekintetét feljebb emelni, mert attól tartott, hogy az előtte ülő férfi kiolvassa a szeméből, hogy milyen gondolatok és érzelmek kavarnak benne.

A professzor végül is elengedte a papírlapot, és feltekintett.

– Igen – csikorogta –, konzultálni szoktam azokkal, akikben némi tehetséget fedeztem fel... Szilas Irma... Mikor járt az egyetemre? – kérdezte magára közömböséget erőltetve.

Zelenka megmondta. Forrongott benne a harag, de nagy nehezen megfékezte magát.

– Tehát tizenkét éve végzett... Ez bizony nagy idő... Milyen kapcsolatban van vele? – kérdezte Gesztényi lappangó feszültséggel.

– Rokonom – mondotta Zelenka szárazon.

– Aha... – Gesztényi szemmel láthatólag megkönnyebbült. – Hát bizony sok idő múlt el azóta... Sajnos, nem emlékszem rá... Ha az ember kutatómunkát végez, az nemcsak idejét, hanem a gondolatait is lefoglalja – mondotta, miközben felállt.

– Értem – Zelenka egy pillanatig habozott, hogyan válaszoljon. Szerette volna az arcába vágni annak az embernek, hogy milyen kutató és felfedező műveleteket végzett. Nagy nehezen ismét erőt vett magán. – Köszönöm, professzor úr – dörmögte halkan.

Gesztényi az íróasztalon át odanyújtotta a kezét. Zelenka megszorította. A kéz merev tartásából is arra kö-

vetkeztetett, hogy egy ellenséget szerzett magának, holott egyetlen szóval sem árulta el belső érzelmeit.

Gyalog tért vissza a lakásába. Muszáj volt gyalogolnia, mert nemcsak gondolatai háborogtak, hanem végtagjait is megreszkettették a felháborodás és a gyűlölet keltette indulatok. Tisztában volt azzal, hogy elfogulatlannak kellene lennie, de nem tudott úrrá lenni háborgásán.

Ez a vadállat, aki kíméletlenül támadt, és támad rá a karmaiba – a hatalmába – került nőkre, aki évtizedek óta tartja rettegésben a közelébe kerülő lányokat, aki több szüzet fogyasztott, mint Minotaurusz... ez az ember merészel humanitásról beszélni?!... Háborgása csakhamar új mederbe csapott át. Azok a szerencsétlen lányok féltek szólni, nem mertek vádolni. A vizsgáktól való félelem, az a szoba minden erdőnél, vadonnál jobban elszigetelte őket. Senki sem hallotta sikoltásukat... Talán nem is mertek sikoltani. Beletörődtek az elkerülhetetlenbe, mert tanárok akartak lenni, s azt hitték, hogy amit ez a gonosztevő követel tőlük, az valóban elkerülhetetlen.

Ez az ember... Képes arra, hogy fenevad lelkületét álnok és kenetes szavakkal leplezze, s így szóljon az emberségről, a humanitásról. A mi elnéző államunk kiüntetésekkel, díjakkal halmozza el munkájáért, műveiért, amiket nem is kicsiny részben tanítványai segítségével és szorgalmas, gyűjtögető munkájuk felhasználásával készített... Igen, kiüntetések, díjakat kapott, amelyek leplezik, de istenem! mennyire leplezik gaztetteit, és védik, megvédik a támadások, az esetleg félve hangoztatott vagy inkább elsuttogott vádak ellen.

Meddig fog még basáskodni ez az ember a neki kiszolgáltatott fiatal női testeken? – tette fel magának a kérdést gyötrelmesen, a fogát csikorgatva... – Igaz, szükségünk van tudósokra, de nincs, nem lehet szükségünk tudósbőrbe öltözött fenevadakra – állapította meg.

Ezután arról gondolkozott, hogyan lehetne megakadályozni az ilyen és a hozzá hasonló emberek zsarnokoskodását. Komoran, majd elszörnyedve ismerte be magában, hogy nem tehet semmit.

Betért az első presszóba. Egy dupla mellett két cigarettát is elszívott, míg kissé lecsillapodott, akkor hozzáfogott, hogy feljegyezze Gesztényi fejtegetéseinek néhány részletét és a benyomásait róla.

5

Pásztor még fel akart tenni néhány kérdést, de mivel Béres Judit már előre jelezte, hogy délelőtt dolga van, lemondott róla. Útközben azon gondolkozott, amit Judit Koczúrról mondott. Miután megállapította, hogy ideje bőven van, felkereste a művelődési osztály vezetőjét, tájékoztatást kért tőle Koczúr felől.

– Egy év óta a munkatársunk. Jó fellépésű, kissé talán túlságosan erélyes, de hozzáértő ember. A munkájával meg vagyunk elégedve. Egyik feladata, hogy szervezze a művelődési házak munkáját.

– Mivel jár ki vidékre?

– Ha van kocsis, akkor azzal. Takarékoskodunk. Egy emberrel nemigen küldünk ki kocsit. Összehangoljuk a munkát a többi osztállyal. Ha ellenben erre nincs mód,

és feltétlenül ki kell menni, akkor a munkatársunk vonattal megy ki vagy autóbusszal.

– Elsején hol dolgozott Koczúr?

– Egy pillanat alatt megmondom. – Az osztályvezető fellapozta a határidőnaplóját. – Igen... Elsején Koczúrt Téglásra küldöttük ki, de lekéste a vonatot.

– Mikor indult volna?

– A nyolc negyvenötös.

A nyolc negyvenötös... Tehát kilenckor kint lehetett az állomáson... Éppen akkor, amikor Balló, állítása szerint, menetrendet vásárolt, és Rita a bőröndje mellett várakozott... Koczúr lakása az Erzsébet utca elején van... Elcsalhatta?... Az előző este történtek után?... Lehetséges volna?...

– Kiment egyáltalán az állomásra? – kérdezte Pásztor.

– Bizonyos vagyok ebben. Fontos ügye volt.

– Kiutazhatott aznap egy későbbi vonattal? Ha jól tudom, legalább három vonat indul még Téglás felé.

– Nem. Tizenegy óra tájban jelentette, hogy lekéste a vonatot. A következővel csak ebédidőben érkezett volna Téglásra. Úgy döntöttem, hogy csak csütörtökön szálljon ki autóval, mert akkorra volt kocsí.

– Elsején benn dolgozott különben?

– Délig. Délután be se jött. Elment a Fazekas-telepi művelődési otthonba. Ott valami rendezvény előkészítését és lefolytatását beszélték meg.

– Bizonyos abban, hogy tizenegy óra előtt jelentette be elkésését?

– Így emlékszem, nem tartom valószínűnek, hogy sokkal hamarabb.

Kilencetől tizenegyig éppen elegendő ideje lehetett... De hova lett a bőrönd? Az már csak nem valószínű, hogy magával cipelte.

– Szabad tudnom, miről van szó? – érdeklődött az osztályvezető. – Elvégre a mi munkatársunkról van szó. Belekeveredett valamibe?

Pásztor erre a kérdésre nem számított. A gyanújáról nem beszélhetett. Hazudni meg nem szokott. Egy pillanatnyi töprengés után megtalálta az áthidaló választ, amely megfelelt ugyan az igazságnak, de nem tárta fel a valódi okot.

– Elsején délelőtt az állomás várócsarnokából eltűnt egy értékes bőrönd. Körülbelül kilenc órakor. Megkérdeztem volna Koczúrt, hogy tapasztalt-e valami szokatlant, gyanúsat.

Az osztályvezető egy kételkedő pillantást vetett rá, aztán vállat vont.

– Amint visszatér, szólok neki.

– Köszönöm, ne fáradjon... Megkérem, hogy egy szót se szóljon neki. Ha továbbra is fontosnak mutatkozik, felkeresem én magam. Lehet, hogy hamarosan elő is kerül az a bőrönd. Minek nyugtalanítsuk feleslegesen. Mindenesetre köszönöm felvilágosításait.

Megelégedetten fogyasztotta el ebédjét. Alig várta, hogy Zelenka visszatérjen, és beszámolhasson neki a fejleményekről.

Zelenka éppen telefonált, mikor Pásztor és Kolozsi belépett a szobájába. Türelmesen, cigarettázva várták, míg befejezi a telefonálást.

– Doktor Enyedi Magdával beszéltem. Ma délután

vár – jelentette be Zelenka, majd közübük ült. – Te mit végeztél? – kérdezte Pásztort.

– Két gyanúsítható férfit fedeztem fel – mondta Pásztor meglegedetten.

– Remélem, nem Balló az egyik?

– Róla sem feledkeztem meg, de most nem Ballóról van szó.

– Jó lenne, ha nem kertelnél annyit.

– Utasításodhoz híven beszéltem dr. Béres Judittal. Az első figyelemre méltó dolog, amit elmondott, a következő: Koczúr Tivadar Juhos Ritát az elutazása előtti estén megfenyegette, hogy megöli, ha nem fekszik le vele. Béres Judit észlelése szerint kijelentését erősen felindult állapotban tette, szóváltás közben. Azonnal elhallgattak, amint Béres megszólította a barátnőjét... – Pásztor ezután tömören beszámolt Béressel folytatott beszélgetéséről. – Komoly nő. Meg vagyok győződve, hogy nem dramatizálta a történetet – mondotta befejezésül.

– Koczúr... – dünnyögte Zelenka eltűnődve.

– Miután elváltam Béres Judittól, utánanéztem Koczúrnak. Az összetűzést követő nap, tehát elsején délelőtt el kellett volna utaznia Téglásra. A nyolc negyvenötössel. Hivatalában tizenegy tájban jelentkezett azzal, hogy a vonatát lekészte. Találkozhatott Ritával... Az Erzsébet utca elején lakik...

– Felcsalta a lakására! – kiáltott fel Kolozsi. – Kérj házkutatási parancsot.

– Lassabban! – intette le Pásztor. – Amint már elmondtam, harmincadikán különbözött össze Ritával, mert az nem akart felmenni hozzá, és mert hitegette.

Tehát felette valószínűtlen, hogy Kőczúr miatt lemondott utazásáról.

– Ebben egyetértettek.

– A másik gyanúsítható – folytatta Pásztor, miután magában elraktározta a helyeslést –, szintén Béres szavaiból következtetve, Baglyas Imre. Hobbija... kedvtelése, talán szenvedélye: a mérgező növényeket gyűjti... Lehetnek hatékony mérgei... Elkábíthatta Juhos Ritát... Ő a Petőfi téren lakik, tehát közelebb Koczúrnál... Rita vele nem különbözött össze, ellenkezőleg, Baglyas Juhosékhoz és az állomásra virágcsokorral ment ki elbúcsúzni Ritától. Balló állítása szerint fél tízkor együtt keresték Ritát a peronon. De felteszem a kérdést: elkábíthatta-e?

– Megkaptam az orvosszakértők véleményét – szölt közbe Zelenka. – Injekcióstű-nyomokat nem találtak a holttesten tüzetes vizsgálatnál sem. Ellenben a nyúlt-agyban felfedezték valamilyen növényi mérge nyomait. Tehát az elkábítás valószínű. A mérge maradványait elemzik. – Folytasd! – intett Pásztornak.

– Ezek szerint Baglyas Imre alaposan gyanúsítható lenne? – töprengett Pásztor. – Béres Judit szerint eléggé jámbor ember. Ezt a szót használta... Figyeljete ide! Azt még valahogy elhiszem, hogy Baglyas valamilyen ürüggyel felcsalta Ritát a lakására, még azt is beveszem, ha muszáj, hogy ott el is kábította, de azt már semmiképpen nem tudom elhinni, hogy az elkábítás után erőszakot követett el rajta. Nem futotta volna az időből. Vegyük sorra. Balló az állítása szerint kilenc óra tájban hagyta ott Ritát a bőrröndjével a bejárat mellett, majd fél tízkor Baglyassal együtt kereste a peronon. Tehát mint-

egy huszonöt perc állt Baglyas rendelkezésére, hogy Ritát felcsalja a lakására, odakísérje, elkábítsa, és ezek után visszatérjen az állomásra. Ez lehetetlen! Vagy Balló nem vallott igazat...

– Mindig visszatérsz Ballóhoz – jegyezte meg Zelenka. – Megfeledkezel a kék foltok keletkezési idejéről... Egyáltalán nem tételezhető fel, hogy Ritán elsején is erőszakot követtek el. A boncolási jegyzőkönyv leszögezi, hogy erőszakra utaló nyomot nem találtak... A továbbiakban Béres Judit állításait mindenesetre figyelembe kell vennünk... Te miről számolhatsz be? – fordult Kolozsihoz.

– Meg kell mondanom, hallatlan szerencsém volt! De előről kezdem. Révész Miklós az Új Élet téveszben dolgozik. Agrármérnök, munkája igen eredményes. Az Új Élet terméseredményei a megyei átlag fölött vannak, holott adottságai az átlagnál gyengébbek. Révést igyekvő és leleményes embernek ismerik. A fényképe megjelent a Naplóban is. Az eredetit megszereztem. Ő maga vagyonos, talán inkább gazdag... Utálom ezt a fogalmat! Van hétvégi telke és háza, háztáji földje. A szülei nevén van Szoboszlón az üdülőkörzetben egy ötszobás villa, amelyet üdülőknek adnak ki. Révész jövedelme legalább tíz, de inkább tizenötezer forint felett van havonta. Autója van... Most figyeljetek! Egy fekete Mercedes... – Kolozsi hatásos szünetet tartott.

Pásztor illendőségből füttyentett egyet.

– De ez semmi!... Elsején reggel kilenckor az állomás egyik portása az épület előtti parkolóhelyen meglátta Révész kocsiját. Felfigyelt rá, közről is megnézte. Nem ült benne senki, de ennek ellenére ráismert. Tehát

Révész elsején reggel kilenckor ott járt az állomáson. Ehhez mit szóltok?

– Most meg már Révész is?! – hökkent meg Zelenka.

– Honnan ismerte fel, hogy a kocsí a Révészé?

– Egy fekete Mercedest könnyű felismerni.

– Honnan tudta, hogy a Révészé? – türelmetlenkedett Zelenka.

– Révész az unokaöccse. Mind a ketten szoboszlóiak. Sokszor ült abban a kocsiban, mert Révész gyakran behozza Debrecenbe.

– Mikor beszéltél vele?

– Ma.

– Miért emlékszik arra, hogy elsején látta ott a kocsit? És nem másodikán vagy harmadikán?

– Megkérdeztem tőle! – válaszolt Kolozsi diadalmasan. – Azért emlékszik rá, mert szabadsága után aznap állt először munkába. Amint mondtam, Révész nem ült a kocsiban, de informátorom néhány perc múltán visszatért a kocsihoz, mert szót akart váltani az unokaöccsével. A kocsi akkorra eltűnt.

– Hány órakor?

– Ezt is megkérdeztem tőle. Fél tíz lehetett. Egy-két perccel több vagy kevesebb. Egyébként dicsérte Révészt, hogy milyen ügyes ember.

– Hogy találtál rá?

– Én el is olvasom a Naplót, nemcsak átfutok rajta, mint ti – mondotta Kolozsi csípősen. – Emlékeztem a cikkekre, a fényképre. Elmentem a szerkesztőségbe, elkértem az eredeti fényképet. Voltak olyan kedvesek és ideadták. Gondoltam, ha Révész Szoboszlón lakik, gyakran megfordulhat az állomáson, ha pedig ez fenn-

áll, valaki csak ráismer. A második ember, akit megszólítottam, és megmutattam neki a fényképet, éppen a nagybátyja volt...

– Köszönöm – mondta Zelenka. – Jó munkát végeztél. Jelentem majd az őrnagynak.

– Igen – elmélkedett Pásztor –, az eredményes nyomozáshoz nemcsak leleményességre, hanem szerencsére is szükség van.

– Tehát a négy udvarló közül, akit Juhosék megemlítették, hárman Rita elutazásakor megfordultak az állomáson, az egyik kocsival, a másik kettőnek közelben van a lakása...

– Mintha ott adtak volna egymásnak találkozt – vélekedett Pásztor. – Beszélni kell velük. Révészt magamra vállalom. Mind a ketten a Fazekas-telepen nőttünk fel, együtt végeztük a gimnáziumot.

– Van ennek előnye is, hátránya is. Bizalmasan ugyan beszélhetsz vele, de hivatalosan alig. Például személyi adatait mint jó barát, nem veheted fel... – Zelenka elgondolkozott.

– Engem nem befolyásol a barátság. Évek óta nem találkoztam vele. A szükséges adatokat megszerzem, talán még bővebben is, mintha nem ismerném.

– Rendben van, beszélj vele te.

– Hol?

– Ahol jónak látod. Egyelőre csak ennyit tudunk róla: Ritával járt, van kocsija, elsején reggel megfordult az állomáson. Ha barátian akarsz beszélni vele, válassz más helyszínt, ne hívd be ide.

– Egy fröccs mellett majd valahol elbeszélgetünk. Ha egy mód van rá, még ma.

Zelenka Kolozsihoz fordult.

– Figyelj csak! Gelencsér utasítása, hogy te nézz a kézirat után... Az eredetéről, gondolom, eleget tudunk. A hitelességéről, míg meg nem találjuk, valószínűleg nem tudunk meg többet. De hollétét ki kell nyomoznunk! Ez a te feladatod. Készítettél jegyzeteket? – kérdezte teljesen feleslegesen, mert tudta, hogy a legszorgalmasabban és a legpontosabban éppen Kolozsi jegyzetel közülük.

– A fontosabbakról – Kolozsi fellapozta éppen csak zsebbe illeszthető jegyzőtömbjét –, például: a kézirat-ról tudott Juhos Rita, dr. Bárdos Árpád, dr. Balló Zoltán és Gesztényi Loránd professzor, akik meg is vizsgálták. Hallottak róla eddigi tudomásunk szerint Juhosék, dr. Sóvágó Margit és Bérczyné...

– Ki kell derítenünk, kik tudhatnak még róla. Gelencsér azon az állásponton van, hogy a büntett fő indítéka a kézirat megszerzése. Most már az a véleménye, hogy több millió forintot érhet.

– Értettem. Utánezek – jelentette ki Kolozsi. – Napról napra, ha kell, óráról órára tisztázom a történetét.

– A múzeumba való bevitelétől kezdve! – figyelmeztette Zelenka, mert ismerve Kolozsi alaposságát, attól tartott, hogy történeti kutatásba is belefog.

– Úgy értettem.

– Beszéltem Gesztényi professzorral... Láta, rövid ideig tanulmányozta is a kéziratot. Nagyon feltételesen nyilatkozott hitelességéről, és ahogy kivettem a hangjából, bizonyos sajnálkozással is... Feltevésem szerint azért, mert nem az ő kezébe került a konc... Lehetséges,

hogy nagyon is érdeklődik iránta. Kérdezd meg Bárdost, hogy Gesztényi járt-e a napokban a múzeumban, érdeklődött-e a kézirat felől, vagy éppen elkérte-e tőle.

– Meglesz.

– Megkérdeztem őt Juhos Rita felől is... Igen rövid és felületes méltatástól eltekintve nem róla, hanem általában a nőkről beszélt. Hogy hogyan vélekedik róluk, az elképesztő... – Zelenka visszaemlékezett Gesztényi szavaira, egyszerre előntötte a harag. Nem tudott magán uralkodni, kirobbant belőle az addig visszafojtott ádáz indulat. – Ha a szavainak megfelelő egyenruhában lett volna, nem csodálkoztam volna rajta. Az SS-tiszteket képzeltem el olyannak, mint ő, akik Lidice elpusztítását, az oradouri templom felgyújtását elrendelték, akik a belorusz falvakban halomra gyilkolták a nőket és a gyermekeket, akik Babij Jart megszervezték, akik... – csikorogta gyűlölettel –, akik... – Hirtelen elhallgatott, mert nem akarta még munkatársainak sem elmondani, amit Irmától hallott.

Csak néhány másodpercnyi mély hallgatás után szólt meg Kolozsi.

– Ha ilyen elvetemült ember, lehetséges, hogy ő csalta el Ritát, megvan hozzá a kellő tekintélye.

– S a kézirat? – pillantott rá Zelenka.

– Azt előbb is elemelhette a múzeumból.

– Nézz utána!

A fehér köpenyes orvosnő kezét nyújtott. Zelenka megszorította. Jólesőn, mert a nő csinos volt és a kézfogása nyílt. Tekintetét a szemébe mélyesztette. A nő nyíltan, érdeklődéssel viszonzta pillantását. Zelenkának eszébe jutott egy valamikor olvasott hasonlat: az orvosnő olyan leplezetlenül és nyíltan nézett a szemébe, mint egy szűz lányka, akinek még nincs semmi titkolnivalója, vagy mint egy prostituált, akinek már nincsen titkolnivalója, aki mindennel tisztában van. Bemutatkozott még egyszer, mert telefonon megmondta már a nevét.

– Doktor Enyedi Magda... Tessékl

– Juhos Rita felől érdeklődünk. Többen állították, hogy a doktornő a legjobb barátnője.

– Nagyon örvendek, hogy ilyen jó véleménnyel vannak rólam – jelentette ki a doktornő hűvösen. – Büszke vagyok arra, hogy Juhos Rita barátnőjének tartanak. Hivatalosan érdeklődik felőle?

– Hivatalosan. – Zelenka magában megállapította, hogy az orvosnő még nem értesült Rita haláláról. Elhátározta, hogy egyelőre nem árulja el.

– Miért?

– Többek között azért, mert Bárdos Árpád, a múzeum igazgatója azzal gyanúsítja, hogy eltulajdonított egy nagyon értékes kéziratot.

– Leonardo da Vinci kéziratát?

– Azt – Zelenka nagyon meglepődött, hogy az orvosnő is tudott a leletről.

– Lehetetlen!

– Juhos Rita beszélt róla önnek?

– Beszélt... Lelkendezett. Boldog volt, hogy ő bukkant rá.

– A kézirat eltűnt...

Magda meghökkent. Elgondolkozott.

– Megkérném, hogy jellemezze a barátnőjét. Rá tudna szólni egy fél órát?

– Most, sajnos, nem. Még el kell intéznem egyet-mást. A betegek nem várhatnak. De tizenöt perc alatt végzek. Akkor valóban lesz egy szabad félórám. De csak ennyi, ezt előre megmondom. Megvár?

– Meg – válaszolt Zelenka. Nem tehetett mást. Miután Magda magára hagyta, leült egy szabad padra, és szemmel kísért, míg be nem lépett az egyik kórterembe. Az orvosnőről így fogalmazta meg véleményét: jó tartású, barna szépség... öntudatos... magabiztos... Nem szaporítja a szót. Megbízható ember lehet... Kissé merev, de ez esetben ez természetes... Nagyon vonzó nő...

Türelmesen várakozott. A folyosón betegek sétálgattak, pizsamában vagy háziköpenyben. Olykor ápolónők suhantak el előtte. A csinosabbakat megnézte. Ezzel szórakozott, míg pontosan negyed óra múltán oda nem érkezett hozzá Magda.

– Itt nem beszélgethetünk – mondotta. – Percenkint megszólítanának, és megzavarnának a betegek. Legyen szíves, jöjjön velem.

Elhelyezkedtek egy aprócska szobában, amelyben a mosdókagyló mellett éppen csak elfért egy ágy, egy éjjeliszekrény és a sarokban egy fehérre festett öntöttvas fogas.

– Itt alszik az ügyeletes, ha éppen ráér – magyarázta Magda, és Zelenka elé tolta az egyetlen széket. Ő maga az ágyra ült, magához húzta az éjjeliszekrényen levő hamutartót, rágyújtott. – No, mondja el, miről van szó. Mit akar tudni Juhos Ritáról? De ne hallgasson el semmi lényegeset.

– Bárdos igazgató őt gyanúsítja a kézirat eltulajdonításával.

– Ezt már mondta.

– Lehet, hogy a kézirat több millió forintot ér... Ön azt állította, hogy Juhos Rita nem tulajdoníthatta el. Kérem, indokolja meg álláspontját. Mi a véleménye Juhos Ritáról?

Magda elgondolkozva bólintott.

– Feltételezem, hogy tanulmányairól, munkájáról már másokat is megkérdezett. Ezért ezzel nem is foglalkozom. Mielőtt felvették volna az egyetemre, a bölcsészkarra, Rita kisegítőként a klinikai konyhán dolgozott egy évig. Így ismerkedtem meg vele. Rám szerénysége, gondossága és... finomsága nagy hatást tett. Még nagyobbat műveltsége és intelligenciája. Talán a leglényegesebb, amiért megszerettem, hogy egy magára talált embert ismertem meg benne... Nem tudom, megért-e? Nagyon ritka az olyan ember, aki felfedezi a maga tehetségeit, kibontakoztatja őket, és velük összhangban él. Rita ilyen ember. Ma már azt hiszem, hogy eleinte csak ösztönösen éreztem meg benne ezt az összhangot. De ez vonzott hozzá engem, a szigorló orvost a kis konyhalányhoz, akivel kolléganőim alig álltak szóba. Megtudtam, hogy a fizikai munkával is jó pontot akart

szerezni az egyetemi felvételhez, mert első jelentkezését elutasították...

Előbb a klinikán, aztán másutt is beszélgettünk, és összejöttünk egymással. Előbb érdekelt, aztán megszerettem. Meghívott az otthonába. Ha még nem ismeri Rita szüleit, feltétlenül látogassa meg őket, mert enélkül nem alkothatna helyes képet Rita jelleméről. Biztosan szívesen fogadják, ha a lányukról érdeklődik. Nos... Azt hiszem, ebben az esetben is minden szónál beszédebbek a tények. A tény: első beszélgetésünk óta több, mint tíz év telt el, s közöttünk azóta folyton erősödött a kapcsolat. Legfeljebb azt tehetem hozzá az eddigiekhez, ha ugyan már ki nem derült, hogy én Ritát egészen kiváló embernek tartom.

– Mit tud Gesztényi professzorról? Volt nála Rita? Önnek talán elárulta.

– Hát erről is tud? A válaszom: nem volt. Gesztényi hívta konzultációra, nem is egyszer, de Rita valamilyen ürüggyel mindannyiszor kitért a meghívás elől. Biztos volt a tudásában. Nehéz vizsgái voltak. Nehezebbek, mint másoknak, de szépen átment. Nem lehetett megbuktatni.

– A férjéről mit mondhat?

– Derék ember volt. Jól éltek egymással... De ez nem mond semmit... Ezek a szavak meg sem közelítik a lényegét. Ritát tartózkodónak, hűvösnek ismertem. A férje iránt fellángolt benne a szerelem. Megfigyeltem őket házasságkötésük után is. Valami különös, leírhatatlan... elmondhatatlan gyöngédség lebegte körül őket, mint valami igen finom illat – mondotta lágyan, elmerengve. – Szerettem volna őket többször látni, és

gyönyörködni bennük, de a férje szüleinél laktak egyetlen kis szobában. Zavartam őket, és engem is zavart a szűk környezet.

– Köszönöm. Mikor találkoztak utoljára?

– Szombaton este feljött hozzánk.

– Mikor? Hány órakor?

– Nem emlékszem pontosan – válaszolt váratlanul hűvösen Magda.

– Önöknél aludt?

– Igen – hangzott a zárkózott válasz.

– Mikor távozott?

– Másnap reggel.

– Történt vele valami különös?

– Mi történhetett volna?

– Miért ment fel önhöz? Volt rá különösebb oka?

– Önnek van különösebb oka, hogy ezt kérdezze?

– Van! – jelentette ki Zelenka emelt hangon.

– Csak nem gondolja, hogy hozzám hozta azt a kéziratot?! – csattant fel az orvosnő váratlanul indulatosan.

– Ez a gondolat meg sem fordult bennem – tiltakozott Zelenka. Hirtelenében elhatározta, hogy a továbbiakban szigorúan tárgyilagosan teszi fel kérdéseit. – Július elsején reggel Juhos Rita elindult otthonról...

– Bécsbe.

– Úgy van. Július másodikán délelőtt dr. Bárdos, a múzeum igazgatója bejelentette a rendőrségen, hogy eltűnt a kézirat... – folytatta Zelenka zavartalanul.

– Ez még nem jelenti azt, hogy Rita vitte el!

– Július negyedikén délután Juhos bácsi bejelentette, hogy a lánya nem érkezett meg Bécsbe, és késése

okáról nem értesítette sem őket, sem a bécsi rokonokat... – jelentősen elhallgatott.

– Folytassa! – szólta a doktornő idegesen. Rágyújtott.

– Országos körözést rendeltünk el... Július ötödikén reggel Miskolcra jelentették, hogy egy fiatal nő holttestére bukkantak Nyékládházán, a tavak közelében. A személyleírás hasonlított, de a ruházat nem. Ennek ellenére felhívtak minket...

– És? – kérdezte az orvosnő feszülten.

– Ő volt...

Zelenka figyelte: Magda megdermedt, a szeme a távolba meredt, de az arcáról semmiféle érzelmet nem lehetett leolvasni. Mozdulatlanul ült, miután jobb kezét leeresztette a fehér orvosi köpenyre, amely elfödte a combját. A cigaretta hozzáért a köpenyhez, parazsa lassan terjedő lyukat égetett bele. Zelenka az arcot figyelte, csak akkor figyelt föl, amikor megérezte az égő gypot bűzét. Önkéntelenül odakapott, hogy eloltsa. Magda is felrezzent, megmarkolta Zelenka kezét és vele a parázsló köpenyt, aztán felpattant. A mosdóhoz ugrott, benedvesített kezével megpaskolta a még mindig izzó foltot.

– Semmi baj – mondotta. – Megfeledkeztem magamról. – Elnyomta a bűzlő cigarettát, másikat vett elő, meggyújtotta. – Folytassa!

– Hát ezért kérdeztem, történt-e valami különös.

– Értem... Hogyan... hogyan halt meg?

– Elsején délelőtt valaki megfojtotta. Nyolc és tíz óra között. Miután elkábította...

– Hogyan került oda, ahol megtalálták?

– Röviden ennyit tudunk: Rita reggel fél kilenc után

elbúcsúzott a szüleitől, beszállt Balló Zoltán autójába azzal, hogy az állomásra megy. Kilenc körül Balló, az állítása szerint, néhány percre magára hagyta a várócsarnokban. Azóta mi nem tudunk arról, hogy életben látták volna.

– Mikor találták meg?

– Másnap, vagyis másodikán hajnalban. Kérem, legyen segítségünkre... Alapos a gyanú, hogy a tettes férfi volt. Megismétlem kérdésemet. Mi történt Ritával június 28-án szombaton este? Hogy történt valami, abban bizonyosak vagyunk.

Magda élesen rápillantott.

– Természetesen felboncolták.

– Igen.

– Tehát megtalálták a kék foltokat a combokon – állapította meg a doktornő.

– Igen.

– Ezek után el kell mondanom... Azon a szombat estén tíz óra már elmúlt, amikor Rita becsengetett hozzánk. Már a lefekvéshez készülődtünk. A férjemmel együtt fogadtuk az előszobában. Ballonkabátban volt, abban a hűvös időben ezt természetesnek találtuk. Kértem a kabátját, de nem adta, ellenben megkérte a férjemet, hogy hagyjon magunkra. Ezután széttárta a ballont... A ruhája cafatokra volt tépve. A harisnyanadrágja is. Kért valamit, hogy beburkolhassa magát. Fáradtnak és kimerültnek látszott. Pszichikai állapotát is labilisnak ítélttem. Azonnal döntöttem. Megmondtam neki, hogy nem engedem elmenni, és nálunk fog aludni. Beleegyezett. Beburkolódzott a fürdőköpenyembe. A ruháját, ha kívánja, megmutathatom. Semmire sem

használható. A férjem kávét főzött nekünk, aztán megértőn magunkra hagyott. Rita meg elbeszélte, hogy mi történt.

Majoros Pálnál volt. Véletlenül ismerem. Hihetetlenül közönséges... Úgy ragadnak rá a közhelyek, mint valami virulens bacilus. Nemcsak beszéde közhelyes, hanem természetesen a gondolkodása is, közhelyes a szerelemben is. Külsőre nézve jó fellépésű, jól megtermett férfi. De olyan, mint a túlérett vörösbélű körte, kívülről csábító, belül rothadt. Képmutató, kenetes. Elég hosszan tartó udvarlás után úgy akarta megkapni Ritát, hogy megkísérelte leitatni. Jól kiszámított és megfelelően előkészített csapdába csalta. Többekkel együtt meghívta a névnapjára. Rita tudva, hogy mások is lesznek ott, elfogadta a meghívást, de Majoros a többieknek lemondta, hogy egyedül lehessen Ritával.

Ő gyanútlanul ment el a névnapra. Akkor sem távozott, amikor már csaknem teljesen bizonyossá vált, hogy a többiek nem érkeznek meg. De míg érkezésükben reménykedett, engedett az unszolásnak, elfogadott egy-két pohár töményt, aztán, még akkor is várakozva, nekiláttak a vacsorának. Majoros sűrűn töltögetett, és koccintgatott. Közben mind hevesebben ostromolta Ritát. Végül erőszakoskodni kezdett... Hosszan tartó küzdelem kezdődött. Összetörték tányérokat, poharakat, az üvegek feldőltek, a bor szétfolyt. A viaskodás mind hevesebbé vált. Az asztal feldőlt. Rita erős, sokat sportol, Majoros meg mint afféle értelmiségi, aki fiatal kora óta nem sportolt, és nem végzett semmiféle fizikai munkát, nem tudta legyűrni Ritát. Ő elég erős volt ahhoz, hogy elhárítsa a közvetlen támadásokat, de ahhoz

nem, hogy súlyosabb bántalmazások nélkül magatehetlenné tegye támadóját, s ezután eltávozhasson. Majoros ugyanis bezárta az ajtót, mielőtt támadón lépett volna fel Ritával szemben. A kulcsot zsebre vágta. Kijelentette, hogy addig ki nem nyitja az ajtót, míg Rita le nem fekszik vele. Persze ezt előbb mesterkéltén szentimentálisan, majd durva, sőt trágár módon követelte. Rita nem akart botrányt, nem dörömbölt az ajtón, már csak azért sem, mert a viaskodás első tíz percében Majoros a ruháját cafatokra tépte. A küzdelem addig folytatódott, míg Majoros egyszer csak kábultan hevert a padlón. Rita maga sem tudta, hogy történt, ő ütötte-e le, vagy támadója nekiesett valaminek. Mozdulatlanul hevert a padlón. Rita megnézte, lélegzik-e. Nem mozgott, de lélegzett. Mikor erről meggyőződött, Majorosra ráborította a franciasalátát, és végiglocsolta konyakkal – gyermekes bosszú. A sértetlen ballonkabátot magára kapta, aztán kivette Majoros zsebéből a kulcscsomót. Előbb be akarta zárni az ajtót, de aztán zsebre vágta a kulcsokat. Összetépett ruhájával nem akarta megijeszteni a szüleit. Hozzánk menekült...

Miután mindezt elbeszélte nekem, megkérdeztem, miért nem sújtott Majorosra egy teli palackkal. Azt válaszolta, attól tartott, hogy túlságosan súlyosan megtalálja ütni, s talán halálát is okozza. Abban a helyzetben! Ennyire meggondolt volt Rita... Hát ez történt...

Zelenka elgondolkozott a hallottakon.

– Majoros két asszonynak fizet tartásdíjat egy-egy gyermekért. Tudta ezt? – kérdezte Magda.

– Nem.

– Az olyan férfi érzésvilága, aki gyermekével magára

hagyja a párját vagy akár csak a partnerét, meg sem közelíti a süllők lelkivilágát, hiszen a hím süllő éhezve is őrzi ivadékait, és néha éhen hal meg mellettük, de nem hagyja el őket... Ennek ellenére nem hinném, hogy Majoros gyilkosságra vetemedne. Sokkal óvatosabb duhaj.

Zelenka ismét felsorakoztatta magában a körülményeket. Lassankint az a feltevés formálódott ki benne, hogy Majoros felcsalhatta Ritát az állomásról.

– Rita délelőtt távozott el tőlünk. Körülbelül kilenc-kor – folytatta Magda. – Nagyjából hasonló a természetünk. Adtam neki ruhákat... Elment... Azóta nem láttam... Mit tudnak róla? – kérdezte.

– Alig többet annál, mint amit elmondtam.

– Ki vizsgálta meg?

Zelenka megmondta.

– Köszönöm – Magda az órájára nézett. Felállt.

Példáját Zelenka is követte.

– Elnézést, mennem kell – mondotta a doktornő.

– Még nem beszéltünk a többiekről – jegyezte meg Zelenka.

– A többiekről?! – lepődött meg a doktornő.

– Rita többi udvarlójáról. Valamennyit gyanúsítanunk kell...

– Igen... Persze...

– Holnap ráér?

– A délelőttöm foglalt. Két órakor megyek haza.

– Útközben betérhetne hozzánk – kapott az alkalmon Zelenka. – Ott nyugodtan beszélgethetünk. Nem zavarnánk a férjét...

– Sem a gyerekeket... Rendben van. Negyed háromkor ott leszek.

– Várom. Még egy kérésem van. Ideadhatná Rita ruháit?

– Most nem hagyhatom itt a betegeket, de írok a férjemnek néhány sort, hogy adja oda. Jó lesz így?

– Elmegyek érte. Köszönöm.

7

Az Új Élet irodájából érdeklődésére azt a választ kapta Pásztor, hogy Révész nincs benn, erre meghagyta, amint beérkezik, hívja vissza. Megadta a telefonszámot, és megmondta beosztását. Tíz perc múlva megcsördült a telefon. Révész hangjából leplezetlen öröm csendült ki, amikor Pásztor bemutatkozott.

– Fontos, halaszthatatlan ügyben hol és mikor beszélhetnék veled? – kérdezte Pásztor, miután az ilyenkor szokásos formalitásokon átestek, holott tisztában volt azzal, hogy be is hívathatja magához, de már előbb úgy döntött, hogy barátilag beszél vele.

– Egy óra múlva jó lesz?... Tudod mit, kiviszlek hétvégi kulipintyómba. Ott nyugodtan beszélgethetünk. Bármiről. Hivatalos ügyekről is. Nem fog zavarni senki. Magunkban leszünk.

– Asszony?

– Még nem nősültem meg.

Pásztor gyanította, hogy a beszélgetés hosszúra nyúlik, röptében átgondolta, hogy estére van-e valamilyen programja a feleségével. Nem volt.

– Rendben van. Hol találkozunk? A Hungária előtt?

Révész nevetett.

– Közelebb. A rendőrséggel szemben várlak egy óra múlva. Megfelel?

– Meg.

Sem az autó, sem az utca nem nagyon alkalmas a barátság felújítására vagy baráti ömlengésre, kivált, ha az egyik fél figyelmét a vezetésre összpontosítja. Ezért útközben csak néhány szót váltottak. Pásztor is figyelte az utat.

– Már meg is érkeztünk – jelentette be Révész egy szokatlanul magas rácsos kapu elé kanyarodva, amelytől jobbra-balra sűrű krisztustövis-sövény húzódott. Észrevette Pásztor vizsgálódó tekintetét. – A sövényt nézed? – kérdezte mosolyogva. – Tudod, nem szeretem a hivalkodást. Mire való a kerítéssel hivalkodni? – tette fel a kérdést, de csak azért, hogy felelhessen rá. – Csak az ostoba emberek hivalkodnak vele. Felhívják magukra a figyelmet. Márpedig én nem helyeslem a törekvést, hogy az emberre ilyen jelentéktelen dolog miatt felfigyeljenek. A kerítés feladata nem az, hogy tündököljön, hanem hogy megvédje, ami mögötte van – mondta, miközben előbb a kiskaput, majd a nagyot is kinyitotta.

Pásztor végigpillantott a két méternél is magasabb, gömbölyű vasrudakból készített kapun, amelyen semmibe nem lehetett belekapaszkodni, és amelyet felül négy sor szöges drót szegélyezett. A betonoszlopokra kifeszített dróthálót belülről végigkísérte a krisztustö-

visekből álló sövény, amely még a szöges drótnál is jobban megvédte a telket a behatolóktól.

Révész a ház mellett épült garázsba állította be a kocsit, Pásztor addig szemügyre vette a házat, a szilárd ajtót, a vasrácsos ablakokat.

– Ezelőtt öt évvel betörték a házba, és elvittek minden elvihetőt. Ezért csináltattam a rácsokat. Egyébként most már sokkal jobb a vagyonbiztonság itt is – magyarázta, miközben az ajtót kinyitotta. Beléptek, futólag végigvezette vendégét a helyiségeken: jól felszerelt konyha, fürdőszoba, két lakószoba. Olajtűzhely, televízió, hűtőszekrény... Útközben megkérdezte Pásztort, hogy mit inna szívesebben, töményt vagy bort. Pásztor az utóbbit választotta. Révész a hűtőszekrényből több üveg közül kiemelt egy badacsonyi rizlinget. Megmutatta.

– Én a hegyi borokat kedvelem. Biztosan ízleni fog neked is.

A kibontott üveget poharakkal együtt tálcára tette, s így vezette Pásztort a nagyszobában álló asztalhoz. Töltött. Ittak. Révész kényelmesen hátradőlt a székében.

– Nahát, öreg cimbora... Hogy jutottam eszedbe? – kérdezte feszülten mosolyogva.

– Hivatalos ügy...

– A mi téeszünkről van szó? – aggodalmaskodott Révész.

– Nem.

– Akkor hagyjuk a végére! – kiáltott fel Révész. – Hogy vagy? Régen nem láttalak. Hogy állsz a nőikkel?

– Megnősültem, jól élünk.

– Ismerem a feleségedet?

– Nem hinném, szegedi.

– Te is az egyszeri parasztlegény elvét vallod, aki a kérdésre, hogy miért nem a falujából nősült, azt válaszolta, azért, mert a saját falujabeli lányok mind kurvák. Hahahá... – Töltött. – Az egészségedre! – Ittak. – Tehát megnősültél?

Pásztor kapott az alkalmon, hogy közelebb férkőzhet hozzá, részletesen és érzelmesen, itt-ott szépítve a történetet, elbeszélte megismerkedését a feleségével. Közben Révész szorgalmasan töltögetett, az üveg kiürült. Hogy vendégét tévedésbe ne ejtse, a szomszéd szobából a hűtőszekrényből nyomban bevitte a kiürült üveg utódját. Mindvégig érdeklődéssel figyelte Pásztor elbeszélését.

– Nahát!... Hogy mik vannak!... Hát ez igazán pompás!... Egészségedre! – Ilyen és hasonló közbeszólásokkal biztatta a folytatásra. Nem is eredménytelenül, mert Pásztor a figyelmesség és a jó bor hatására belemerült a részletekbe és képzeletébe.

– Gratulálok, öregem. Szerencsés fickó vagy! – jelentette ki lelkesen Révész, amikor Pásztor befejezte monológját.

– Te hogyhogy nem nősültél meg? – kérdezte Pásztor, miután kiürítette a soron következő poharat.

– Hamarosan erre is sor kerül. Tudod, előbb gondoskodnom kellett arról, hogy leendő családom semmiben ne szenvedjen hiányt, és minden szükséges meglegyen.

– Van már kiszemelted?

– Volna... Ismered Juhos Ritát?

– Láttam a fényképét.

– Ugye, gyönyörű?

– Az.

– Tudományos munkatárs a múzeumban, de szereti a természetet. Tudod, nem olyan, mint azok a múzeumi pókok, akik a múltakról szövögetik hálójukat, és még homályosabbá teszik. Nem! Ő a mában él. Véletlenül ismerkedtünk meg... Nem is képzeled, hogy hol...

– Hol?

– Az erdőben! Öregem, az erdőben – nagyot kacagott. – Úgy, ahogy mondom. Én kankalint kerestem. Néhány tövet akartam behozni ide a kertembe. Ők meg virágot szedtek. Busszal mentek ki, aztán, ahogy ez erdőben meg szokott történni, ide-oda barangoltak. Megismerkedtünk... Hát Rita a legszebb lány. Szébbet, kedvesebbet még nem láttam. Persze, segítettem neki virágot szedni. Én akkorra már vagy húsz tő kankalint emeltem ki, és tettem a kocsimba. Együtt keresgélünk virágokat még vagy két óra hosszat, aztán hazavittem őket. Juhosékat és Ritát – tette hozzá magyarázólag. – Aztán májusban, amikor virágba borultak a kankalinok – az átültetés miatt kissé késtek a fejlődésben –, és illatozott az orgona, meghívtam Ritát, hogy nézze meg a kertemet. Minden húzódozás nélkül elfogadta meghívásomat.

Akkorra már megtudtam róla a legfontosabbakat. Hogy férjhez ment, hogy a férje baleset áldozata lett, hogy csapongó szóbeszéd nem foglalkozik vele és erkölcsével, hogy tenyér mögül, kajánul nem sutognak róla, és hogy sokat dolgozik, kitartóan. Láttam, hogy szereti a gyermekeket. Tapasztaltam, hogy nagyon szereti a szüleit. Meggyőződtem arról, hogy csak nagyon

mértékletesen iszik, és nem veszi el a fejét ital miatt, mint a mai fiatal nők jó része... Egyszóval: kiszemeltem feleségemnek. Csak azon ütköztem meg, hogy nagyon sokat dolgozik. Néha az íróasztal mellett hajnalodott rá. Örültem, hogy elfogadta meghívásomat. Akkor még nem volt ilyen jól berendezve ez a kulipintyó. Hűtőszekrényem sem volt még. Elég az hozzá, hogy május második szombatján beültettem a kocsimba. Előbb kivittem Szoboszlóra, megmutattam neki a szüleim házát. Csak kívülről, mert már ki voltak adva a szobák. Onnan elhoztam ide. Látszott rajta, hogy tetszik neki a kertem. Körbevezettem. Megmutogattam neki mindent. Unatkozva hallgatta, hogy mennyit jövedelmeznek az oltványok, a gyümölcsfák, az eper és a méhek... Igaz! Nem akarod megnézni te is? Hidd el, van mit nézni rajta. Addig legalább kiszellőztetjük a fejünket is egy kissé, aztán folytatom.

Pásztor azonnal és készségesen felállt. Révész indulás előtt még teletöltötte a poharakat. Kiürítették őket. Aztán megmutogatta a kertet. A házigazda büszkeségével csaknem minden fához magyarázatot fűzött. Pásztor figyelmesen hallgatta, és rendőri éberséggel nézelődött. Egy négyzetölnyi területen friss ásás nyomait fedezte fel.

– Itt mi volt?

– Ott? – Révész kizökkent a beszédbőí, éppen a méhekről elmélkedett, csak néhány másodperc múltán felelt. – Ott néhány rózsaooltvány volt, a múlt héten szedtem ki őket. Krizantémot ültetek helyükbe.

„Lehetséges, hogy elásott valamit? – töprengett Pásztor. – Talán a bőröndöt?”

A hatalmas kert bemutatása után Révész még egyszer megmutatta a fürdőszobát és a konyhát.

– Gondoltad volna-e kívülről, hogy ez a házacska ilyen szép fürdőszobát rejt? – kérdezte diadalmasan, majd hozzáfűzte: – látod, itt nemcsak tartózkodni, hanem üdülni is lehet.

– Valóban nagyon szép és kellemes itt minden – bólintott Pásztor elismerően.

– És kényelmes. Emellett szépen jövedelmez is.

– Mennyit?

– Hát... Egy százast minden évben kihozok belőle, ha nem többet. De meg is dolgozom érte.

– Százezret?! – hökkent meg Pásztor. – Sokat dolgozol?

– Azt meghiszem.

– Naponta?

– Átlagosan tizennégy-tizenhat órát. De meg is van mindenem. A családomnak is meglesz, ami csak kell. Tudod, tavaly lemondtam a disznóhizlalásról, pedig szépen jövedelmezett. Túlságosan igénybe vett. Megelégszem azzal, amit a kert hoz, a téeszől is csurran-cseppen valami... Egyszóval összejön, ami kell. – Az asztalhoz kísérte vendégét. Töltött. – Egészségedre! Gondolom, hogy tetszik a kertem. Mindenkinek, Ritának is tetszett. Láttam rajta. Igen... Hát, öregem, meg kell mondanom, alaposan melléfogtam... Azt hittem, azért dolgozik olyan sokat, hogy növelje keresetét. Ezért beszéltem neki jövedelméről olyan sokat. El akartam kápráztatni... Volt is mivel, erről te is meggyőződhattél. De tévedtem. Őt mindenekelőtt a munkája érdekelte... Ezt akkor még nem tudtam...

Pásztor felfigyelt a múlt időre, de nem szólt semmit.

– Elhiheted, beszereztem mindent, hogy jól érezze magát. Vettem konyakot, vodkát, kétféle jó bort, hentesárut, dobostortát, mert tudtam, hogy ezt szereti... – Révész belemerült emlékeibe. – Otthonosan, feszélyezettség nélkül megnézte a szobákat, aztán leültünk. Et-tünk, ittunk... Úgy éreztem, hogy megteremtettem a kellő hangulatot. Azt hittem, próbálkozhatok. Azt gondoltam, hogy ezzel ő is tisztában van, hiszen élt már házaseletet. Hát... megtettem az első lépéseket... Nem nyavalygósan, hanem határozottan. De ő egyszerre csak felállt, magára kapta ballonkabátját, felragadta retiküljét, itt hagyott... Nem tudtam utána menni, mert mire felvettem a zakómat, már be is csapódott a kiskapu, szerencsétlenségemre nem zártam be. De nem is lehetett volna őelőtte, nyomban csapdát gyanított volna. Meg aztán – gondoltam –, mire kivezetem a kocsit, és mire bezárok mindent, töméntelen időt elvesztegettem volna. Nem is találtam volna meg...

– Megharagudott?

– Nem. Haragra semmi oka nem volt. Csak ajánlatot tettem, nem erőszakoskodtam, pedig megtehettem volna, ha olyan férfi vagyok.

– Azóta találkozta vele?

– Sokszor.

– Mikor találkozta vele utoljára?

– Az elutazása előtti vasárnap. Kivittem a szüleivel az erdőbe virágot szedni. A legjobb barátságban váltunk el. Elleneztem, hogy vonattal menjen. Felajánlottam, hogy elviszem a kocsimon Pestig vagy akár Győrig. De ő ragaszkodott a vonathoz.

- Azóta találkoztál vele?
 - Nem. Harmadnap elutazott. Mit akartál velem megbeszélni?
 - Azt, hogy mit tudsz Juhos Ritáról.
 - Miért?
 - Rita nem utazott el. Megölték.
 - Mikor? – kérdezte elképedve Révész.
 - Még nem tudjuk.
- Révész lassankint megdermedt, mintha csak késve ért volna el tudatába a hír. Lehorgasztotta a fejét hangtalan, csendben. Aztán lassan felállt. Nehézkesen az ablakhoz lépdelt. Félrehúzta a függönyt. Perceken át nézett ki, szóttanul. A függöny meg-megrezdült, mert folyton markolászta.
- Mikor lesz a temetés? – kérdezte visszafordulva.
 - Nem tudom.
 - Juhosék hogy vannak? Kibírták? – kérdezte fakón.
 - Képzelheted.
 - Mihelyt lehet, meglátogatom őket. Nagyon kedvesek... Jó emberek... Rita is az volt... Nélküle sivárabb lesz az élet... Mondd el, mit tudtok! – szólította fel Pásztor. Leült az asztalhoz.
 - Attól fogva, hogy a lakásuk előtt beült Balló Zoltán kocsiába, semmi biztosat nem tudunk, mindaddig, míg meg nem találták a holttestet. – Pásztor elbeszélte, hogyan ismerték fel a halottat.
 - Kire gyanakodtok?
 - Pásztor kikerülte az egyenes választ.
 - Tudomásunk szerint négyen udvaroltatok neki...
 - Értem, tehát mind a négyen gyanúsak vagyunk.

- Úgy van.
- Hát én aztán nem öltem meg. Nem is ölhettem.
- Hol voltál elsején reggel?
- Véletlenül tudom... Bizonyítani is tudom – felelt komoran Révész. – A járásbírószágra idéztek meg tanúnak fél kilencre. Nem egészen egy óra alatt végeztem is.
- Kocsival voltál?
- Természetesen. A kocsimat az állomás előtt hagytam, mert a bíróság előtt nem lehet parkolni. Nincs hely.
- Pásztor a választ indokoltnak tartotta.
- Miután végeztél, hova mentél?
- A brigádvezetővel körülnéztünk a földeken, milyen állapotban vannak a táblák. Előtte való nap majdnem megszakítás nélkül esett. Megállapítottuk, hogy a földekre nem lehet rámenni a gépekkel. Dél tájban be mentem a központba, megbeszéltem az elnökkel a teendőket. A délutánt papírmunkával töltöttem. Este megkijöttem ide. Akkor bolygattam meg azt a darabot.
- Szerdán hajnalban mit csináltál?
- Öt-re a központban voltam. Megbeszéltük a feladatokat.
- Emlékszel, kikkel beszéltél?
- Hát persze. Aznap sem lehetett aratni. Az elnök is ott volt, nagyon aggódtunk az elhúzó-dó aratás miatt.
- Ez természetes. Mi a véleményed a többiek-ről, akik Rita körül csapongtak?
- Hébe-hóba találkoztam velük... Kikre gondolsz?
- Lássuk csak... Ismered Majoros Pált? Igazgatóhelyettes az egyik általános iskolában.

– Nagyképű, hangoskodó marha... Lehet, hogy valamiben kitűnik, de én nem tudom, miben.

– Baglyas Imre?

– A mama kis fiacskája.

– Koczúr Tivadar?

– Nagyra nőtt kamasz. Az is marad. Soha nem fogja felfogni a férfi és a nő közötti kapcsolatok bonyolultságát és szépségét.

– Öregem, ezt szépen megfogalmaztad – mondotta Pásztor és felállt.

– Befejezted?

– Be.

– Indulhatunk? – kérdezte Révész. – Ha most indulunk, meglátogatom Juhosékat. Megnézem, hogy vannak.

Néhány perc múlva elindultak. Pásztor megjegyezte magában, hogy Révész nem kínálta meg egy utolsó pohárral.

A bor ott maradt az asztalon. Ez sem illett a Révésztől előbb kialakított képbe.

8

Jó fellépésű... a szex megszállottja... belül rothadt... törtető... kenetes... képmutató... Csinos gyűjtemény. Lényegében egymással összhangban vélekedtek róla Irma és a doktornő. Az ilyen ember, ha nem tart a leleplezéstől, és ha biztonságban érzi magát, erőszakos is lehet. De éppen az ilyen emberen lehet úrrá a páni félelem, és mindent elkövethet, hogy mentse magát...

Ezek a gondolatok fordultak meg Zelenkában másnap reggel, miközben a rendőrségre ballagott, s elkérte a portán az előző este otthagyt csomagot.

Nem vitte haza, meg se nézte Rita összetépett ruháját, amelyet a doktornő férje adott át neki, mert óhatatlanul felkeltette volna Eszti kíváncsiságát. Márpedig nem szokott kertelni előtte, megmutatni sem akarta, mert tiszteletben tartotta a halott nő titkát. Szeméremérezete is meggátolta, hogy a halott nő benső ügyeit kiteregesse egy másik nő előtt, aki ismerte, még ha az a felesége is.

Miután megvacsoráztak, Eszti feltette a kérdést, hogy mire jutottak Rita ügyében, megvan-e már a tettes. Erre csak azt felelte, hogy a nyomozás folyik, a tettest még nem derítették fel. Eszti már eléggé ismerte a férjét, megérezte, hogy valamit eltitkol előtte, de nem szólt semmit, másra terelte a szót.

Zelenka kissé később megkérdezte tőle, hogy ismeri-e Majoros Pált.

– Igazgatóhelyettes az egyik belvárosi iskolában – fűzte hozzá magyarázatul.

– Hogyne ismerném.

– Mi a véleményed róla?

– Semmiházi. Párttag, de idézőjelben. Olyan ember, aki féltéglával veri a mellét, hogy ő milyen jó kommunista. Törtető és karrierista. Ezért is lett viszonylag olyan hamar igazgatóhelyettes. A napi jelszavak apostola. De éppen ezért szélkakas. Mindig arra hajlong, amerre a szél fúj. Amit tegnap hirdetett, holnapra megtagadja.

– Tehát rossz a véleményed róla?

– Rosszabb már nem is lehetne. Emlékszem egy eset-

re. Egy gyereket egyszer foglalkozás közben rajtakapott, hogy cserebogárral játszik. Mit gondolsz, mit csinált vele?

– Felpofozta? Megrakta? – találgatta Zelenka.

– Megétette vele a cserebogarat! – vágta rá Eszti.

Igen, az ilyen emberről könnyen feltételezhető az erőszak... Törtető... Képmutató...

Képmutató!

A levél!

A csomagot anélkül, hogy kibontotta volna, bevitte a szobájába, rázárta az ajtót, majd felment Demeterhez. Tudta, hogy fél nyolcra mindig beérkezik.

– Mit állapítottatok meg arról a névtelen levélről, amelyet a nyomozás elrendelése után odaadtam?

Demeter kapásból válaszolt.

– Egy elég ócska Remingtonon írták. A betűk kopot-
tak. Az írógép viszonylag könnyen azonosítható. Ma már ilyen írógépek nincsenek a hivatalokban, a vállalatoknál is alig. Írásszakértőnk azt állítja, hogy két perc alatt azonosítani tudja ugyanazzal a géppel írt szöveggel. Egyébként a levél a szakértői véleménnyel és a megjelölésekkel itt van. – Demeter egy pillanat alatt előhúzta a névtelen levelet és a szakértői véleményt. – Nézd meg! A pirossal megjelölt betűk, az y, az f, a t, az l betűk alsó része szabad szemmel is láthatón eltompult vagy beszennyeződött. Nem alkalmi szennyeződés, hanem hosszan tartó. Ezeken a betűkön az egész szövegen át jól látható ugyanaz a tompulás.

– Látom.

– No már most, vannak szabad szemmel nehezen felfedezhető roncsolódások is a betűkön. Ezek zölddel

vannak megjelölve. Összefoglalva, az a véleményünk, hogy a levél írója szándékosan idézte elő a vörössel megjelölt betűk torzulásait az esetleges vizsgálat félrevezetésének céljából. Nagyon óvatos pasas gépelhette. Nem akarta, hogy véletlenül vagy akarva rájöjjünk a kilétére. Szerintünk valamivel, esetleg sebtapasszal ragasztotta le az említett betűk alsó részét. Ha adsz nekünk azzal a géppel írott szöveget, bizonyos lehetsz abban, hogy akkor is azonosítjuk, ha nem lesznek benne ezek az átformált betűk.

– Köszönöm.

„Óvatos duhaj” – emlékezett vissza Zelenka a doktornő megállapítására. Pásztort és Kolozsit behívta a szobájába.

– Mit tudtok Majoros Pál tanárról? Igazgatóhelyettes.

– Párttag. Jó fellépésű férfi – vélekedett Pásztor.

Zelenka Kolozsira nézett. Várakozón. Az a jegyzőkönyvében lapozgatott. Türelmesen megvárta, míg feltekint.

– Róla is hallottam, és tudok egyet-mást. Például az újságban rendszeresen jelennek meg recenziói könyvekről, néha bírálat is egy-egy színházi előadásról.

– Tehát lehet írógépe? – kérdezte Zelenka.

– Lehet. Valószínű. Autója is van.

Balló... Révész... Majoros...

– Megkérlek... tudom, hogy a múzeumba kell menned, de nézz be előtte a szerkesztőségbe, ha van, kérj el egy Majorostól származó kéziratot. Rövid időre. Hozd is be. Ezt csak te tudod elintézni, jók a kapcsolataid.

– Miért van erre szükség?

– A kék foltok tőle származnak... – Zelenka tömören összefoglalta a doktornő vallomását, majd közölte, hogy szerinte Majoros írta álnéven, tehát lényegében névtelenül a levelet. A kéziratot add át Demeternek. A lehető leggyorsabban kérem a szakvéleményt.

Kolozsi indult is. Miután becsukódott mögötte az ajtó, Pásztort magához intve, Zelenka kibontotta az íróasztalon fekvő csomagot.

Világos kékekesszürke ballonkabát. Hibátlan. A zsebében kulcsok... A kivágástól csaknem az aljáig két helyen is felhasított kék mintás szürke zsorzsettruha, amelynek egyik ujjja is fel volt repesztve... Melltartó, amelyről hiányzottak a gombok... Csúnyán összetépett harisnyanadrág... Mintha kutya marakodtak volna rajta...

– Végtelenül erőszakos egy ember – jegyezte meg Pásztor, miközben az összetépett, használhatatlan ruhadarabokat egymás után felemelte, és megvizsgálta.

– Képmutató... Ő írhatta azt a levelet, hogy bosszút álljon Ritán. De miért? Mi célja volt ezzel?

– Mert nem adta oda magát neki?

– Meglehet.

– Még neki áll feljebb. Ezek után...

– Még ma délelőtt kihallgatjuk. Te vezeted a jegyzőkönyvet.

Pásztor tudomásul vette. Zelenka kikérte Majoros telefonszámát, felhívta. Még nem volt nyolc óra. Várakozásának megfelelően Majoros szolgálatkészen vállalkozott, hogy fél kilencre bemegy a rendőrségre.

– Addig van időnk kialakítani a taktikát – mondta Zelenka letéve a kagylót.

– Ezzel mit csinálunk? – kérdezte Pásztor a ruhadarabokat nézegetve, éppen a melltartót vizsgálta.

– Beteszem a szekrénybe, csak akkor veszem elő, ha szükség lesz rá – mondotta Zelenka. A burkoló papírt a ruhadarabokkal együtt összehajtogatta, és így tette be a szekrénybe. A kulcscsomót ellenben az íróasztala fiókjába rakta.

– Tanúként hallgatjuk ki?

– Természetesen. Gyakorlatilag semmilyen bizonyítékunk nincs arra, hogy meggyanúsíthassuk.

– A ruhaneműk?

– Nem tudjuk bizonyítani, hogy ő tépte össze őket.

– A kék foltok?

– Előidézhetette őket bárki.

– Ez igaz... Tehát?

– Előbb bemelegítésül próbálom tisztázni, hogy ő írta-e azt a levelet. Aztán Juhos Rita felől érdeklődöm, végül kikérdezem, hogy hol tartózkodott elsején és másodikán délelőtt. Közben kifaggatom, hogy mit csinált szombaton este...

– Gelencsér tud róla?

– Jelentem neki.

Gelencsér őrnagy meghallgatta Zelenka összefoglalóját.

– Miért van szükség a levéllel kapcsolatos kihallgatásra? Nem függ össze a bűntettel.

– Szeretném megismerni a jellemét, személyiségét. Ha ezt már megismertem, nagyobb biztonsággal vezethetem a fontosabb kihallgatást.

Gelencsér helyeslően bólintott.

– Ha Majoros a tettes, mi lehet az indítéka?

– Az erőszakos közösülés kísérlete miatti félelem a leleplezéstől.

Némi fontolgtatás után Gelencsér jóváhagyta Zelenka tervét.

Majoros öt percet késett. Elnézést kért a késedelemért, aztán otthonosan leült a felkínált székre, kitette maga elé cigarettáját és öngyújtóját, majd felszólításra bediktálta Pásztornak személyi adatait. Zelenka addig alaposan szemügyre vette.

Jól táplált puhány. Öltözetére igen nagy gondot fordít, egyetlen gyűrődés sincs rajta. Az arca kifejezéstenlen, az érzéketlenség vastag zománcával van bevonva. Egyenletesen, hangsúlytalanul válaszol a kérdésekre, mintha semmi kíváncsiság nem rejtőzne benne. A keze vékony, ujjai aránylag hosszúak. A szeme csaknem mozdulatlan madárszem, mintha a semmibe nézne.

Zelenka növekvő ellenszenvvel figyelte, s miután Pásztor befejezte az adatok felvételét, ő vette át a szót. Először figyelmeztette az igazat mondás kötelezettségére, majd így folytatta:

– Tudomásunk van arról, hogy gyakran érintkezett Juhos Ritával. Arra kérem, jellemezze, milyen ember – Zelenka elhallgatott, várta a kérdést, hogy miért van erre szükség, de a kérdés elmaradt. Amúgy sem felelt volna rá.

– Be kell vallanom, tudományos munkáját nem nagyon ismerem.

– Milyen embernek, más szóval milyen állampolgárnak tartja?

– Ez bizony...

– Őszintén beszélhet. Innen nem szivárog ki semmi.

– Az igazság rendszerint bonyolult és rendszerint ellentmondásos...

– Juhos Ritáról eléggé problematikus hírek terjedtek el. Az is hírlik, hogy kémkedik.

– Az elvtársak is felfigyeltek rá?

– Mit tud erről Majoros elvtárs?

– Tudja, hogy van ez. Amit az ember nem akar meghallani, azt nem is hallja meg. Sokan eleresztik a fülük mellett a legriasztóbb dolgokat is. De én, mióta beléptem a pártba, állandó jelleggel a vártán állok. Nekünk, kommunistáknak egyfolytában ébernek kell lennünk. Egyébként sosem árt, ha mindenre figyel az ember. Kihallottam... meghallottam beszédéből egyet-mást.

– Például mit?

– Hát... ha az ember figyel, meghall, észrevesz egyet-mást.

– Különösen, ha gyanakszik is az illetőre – fűzte hozzá Zelenka biztatón.

– Úgy van. Talán a rendőrség is érdeklődik iránta? – kérdezte Majoros feszülten.

– Engedje meg, hogy erre a kérdésre ne válaszoljak – mondta Zelenka magában mosolyogva.

– Aha... értem – bólogatott Majoros egyetértően.

– Kérem tehát, legyen segítségünkre. Sokszor érintkezett Juhos Ritával?

– Elég gyakran, de akkor még nem sejtettem, hogy keblünkön egy viperát melengetünk.

– Mikor látta utoljára?

– Valamikor a múlt hónapban. Azóta kerülöm. Látni se akarom.

Zelenka a hangjából azt a következtetést szűrte le,

hogy Majorosban gyilkos indulatok lappanganak, de hogy ezeket a gyűlölet fűti-e vagy a vágy, vagy a bosszú, ezt nem tudta hamarjában eldönteni, mert a férfi arcvonásai változatlanok maradtak.

– Mit tud róla mondani mégis?

– Míg vele jártam, kiismertem. Kígyó. Vipera!... Amikor ezt kijelentem, kizárólag elvi megfontolások vezetnek – fűzte hozzá magyarázólag.

– Ezzel tisztában vagyok – bólintott Zelenka megértően.

– Öntsünk tiszta vizet a pohárba. Már elég hosszú ideje jártam vele, amikor megtudtam, hogy a nagybátyja a Szabad Európa munkatársa, mégpedig nem is alacsony beosztásban... Tudja, ugyebár, hogy ez egy kémközpont?

– Hogyne tudnám.

– Juhos Rita nagybátyja ott dolgozik, irányít, szervez. Bécsben is lakást tart fenn... Negyvennégyben vagy negyvenötben hagyta el az országot a visszavonuló nyilasokkal. Nem a hadi cselekmények elől menekült el, hanem a nyilasokkal. Ez pedig nagy különbség! Igen nagy!

– Ez igaz – helyeselt Zelenka.

– Fel kellene figyelnie az állambiztonsági szerveknek arra, hogy Juhos Rita nagybátyja a Szabad Európánál dolgozik. Ugyebár? De ehhez még adjuk hozzá a következő tényeket. Juhos Rita ezelőtt három vagy négy évvel, mielőtt még megismertem volna, Franciaországban töltött néhány hetet azzal az ürüggyel, hogy kutatásokat folytat az ottani nemzeti könyvtárban. A fészkes fenét! A nagybátyjával találkozgatott. Járt a

Német Szövetségi Köztársaságban is. Nem gyanús ez? De folytatom. Megtanult angolul. Mondhatni, tökéletesen beszél. Kérdem én, miért? Miért volna szüksége egy magyar történésznek az angol nyelvre? A válasz egyszerű... Én legalább összeadtam a dolgokat. Levontam a következtetést: kémkedik... Mondhatom, ez alapjaiban rendítette meg az emberekbe vetett hitemet. Senki-ben nem lehet már megbízni...

Zelenka még nyíltabb színvallásra akarta készíteni, ezért élesen figyelve odavetette.

– Elsején indult el Bécsbe.

– Disszidált! – horkant fel Majoros. – Hiába figyelmeztettem... – hirtelen elakadt a szava.

– Előre figyelmeztetett valakit Majoros elvtárs?

– Hát az úgy volt... hogy – motyogta Majoros zavartan. – Jeleztem, hogy valamire készül... De rám se bágóztak.

– Nem reagáltak rá?

– Hát persze hogy nem reagáltak rá, ha nem vonták vissza az útlevelét.

– Majoros elvtársat meg nem is értesítették...

– Én mindent megtettem, ami tőlem tellett. Elhiheti. De az ember nem lehet eléggé óvatos. Ellenségei mindenkinek vannak. Nem akarom magam kiszolgáltatni nekik. Ugyebár, senki sem ellensége önmagának? Nem jól gyanítottam? Kém. Elgondolni is szörnyű, hogy milyen károkat okozott, és még okozhat nekünk. Most hirtelen nem jut eszembe, hogy ki mondta: egy kém több kárt okozhat, mint egy hadsereg. Hát ő is.

– Mit gondol, miért nem értesítették? – Zelenka ragaszkodott a kérdéshez.

– Hát... Nem közöltem velük a címemet. Én sem estem a fejem lágyára. De ami tőlem tellett, azt megtettem. Én már ilyen ember vagyok – jelentette ki öntelten. Cigarettaért nyúlt. Zelenka előzékenyen tüzet adott neki. – Most már mindent tisztán látok – folytatta Majoros rövid tűnődés után. – Mit gondol, miért nem ment férjhez egy becsületes magyar emberhez? Azért, mert diszszidálni akart. Azért tanult meg angolul, hogy odakint ne legyenek nyelvi problémái. Azért dolgozott hajnalokig, hogy éjjeli magányában feltűnés nélkül írhasa meg, és kódolhasa jelentéseit. Egész életét, minden tétét a titkos céloknak és feladatoknak rendelte alá. De aki nyitva tartotta a szemét, az látott, és átlátott rajta.

– Így van ez – mormolta Zelenka.

– Legyünk nyíltak. Igaz, udvaroltam neki. De aztán rájöttem, hogy jégcsap. Még ezzel is megbékéltem volna, legalább biztosra vehettem, hogy nem kikapós. De amikor feléledt, majd bebizonyosodott a gyanúm, le kellett lépnem. Nem mocskolhattam be tiszta nevemet. Nemde?

– Persze hogy nem – hagyta helyben Zelenka. – Van még mondanivalója?

– Nincs.

Zelenka feltűnően megnézte az óráját.

– Telefonálnom kell. Kérem, fáradjon ki az előszobába. Néhány perc türelmet kérek – mondotta. Miután becsukódott az ajtó, Pásztorra tekintett. – Ő írta a levelet. Gyűlöli Ritát. De még semmivel sem tudjuk megalapozni az ellene irányuló gyanút, ezért továbbra is mint tanút hallgatjuk ki.

– Nagyon magabiztos – jegyezte meg Pásztor. – Megnézem Demetert.

– Eridj.

Pásztor hamarosan visszatért.

– Kolozsi kapott kéziratot. Most vizsgálják. Megsürgetem.

– A doktornő jól ítélte meg Majoros jellemét – mondta Zelenka.

– Úgy van, undorító kaméleon – helyeselt Pásztor.

– Most már nézzük meg, beigazolódik-e a feltevése, hogy Majoros nem követte el a bűntettet. Hívd be.

Majoros újra helyet foglalt a széken, de ezúttal kissé idegesen.

– Folytatjuk a kihallgatást. Természetesen joga van bármelyik kérdésre megtagadni a választ, ha azt magára nézve hátrányosnak ítéli. Megértette?... – Zelenka tisztában volt azzal, hogy a figyelmeztetés már csaknem egyenlő a gyanúsítás kimondásával. Kíváncsi volt, hogy Majoros megérti-e ezt. De csak egy szóval válaszolt.

– Igen.

– Mikor találkozott Juhos Ritával?

– Erre a kérdésre már válaszoltam. Valamikor a múlt hónapban.

– Közelebbről, melyik napon?

– Már nem emlékszem pontosan.

– Arra csak emlékszik, hogy a hónap első vagy második felében?

– Gondolom, inkább a másodikban.

– Június 28-án szombaton este hol tartózkodott?

– Szombaton?... Aha, már emlékszem. Névnapot

akartam tartani, de közbejött... – Majoros hirtelen elakadt.

– Mi?

– Eszembe jutott. Aznap hírül hozták, hogy édesanyám váratlanul megbetegedett. Ki akartam menni hozzá. Elvégre csak egy édesanyja van az embernek. Emiatt lemondtam a meghívásokat.

– Mind?

– Ha jól emlékszem, mind – óvatoskodott Majoros.

– Hol lakik az édesanyja?

– Polgáron.

– Végül is elment hozzá?

– Kifutottam az időből. Csak éjszaka közepén érkeztem volna meg. Inkább itthon maradtam. Nem akartam megzavarni éjjel az öregeket. Csak másnap mentem el hozzájuk. Kellemesen csalódtam. Édesanyám már jól érezte magát.

– Szombaton este mit csinált?

– Rendbe hoztam a lakásomat. Kihasználtam az alkalmat.

„Világos, rendbe kellett hoznia a feldúlt lakást” – gondolta Zelenka.

– Volt vendége?

– Hát...

Ebben a pillanatban belépett Demeter. Szó nélkül néhány papírlapot tett Zelenka elé. Az utóbbi tekintete végigfutott a két gépírással laphoz mellékelte szövegen. „Bizonyos, hogy a két szöveget ugyanazzal a géppel írták.”

– Köszönöm.

Demeter eltávozott.

Zelenka előrehajolt.

– Másképp teszem fel a kérdést. Volt vendége június 28-án este?

Majoros nem válaszolt. Arca merev maradt és kifejezéstelen.

– Mint mondtam, joga van megtagadni a választ, ha azt magára nézve hátrányosnak véli. De mi ebből is levonjuk a következtetést – jegyezte meg Zelenka szelíden. – Hol tartózkodott elsején reggel?

– Elsején reggel?... Keddre esett, ugyebár?... Kilenc körül indultam el otthonról azzal, hogy bemegyek az iskolába. Volt még néhány elintéznivalóm. Az állomás felé kerültem. Az ABC-ben vettem egy üveg konyakot... Néha iszom egy pohárával, hogy rendben tartsam a gyomromat. Gyakran rossz az emésztésem. Aztán a restiben ittam egy feketét. Nyilvános helyen nem iszom szeszes italt. Nem szoktam, mert nem illik, hogy mi, közéleti emberek mindenfelé iszogassunk. Ugyebár? – mondta bőbeszédűen, mintha előbbi hallgatását akarta volna feledtetni.

– Találkozott az állomáson ismerőssel?

– Erre igazán nem emlékszem. Nem beszélgettem senkivel. Onnan az iskolába mentem.

– Hányra ért oda?

– Tíz óra lehetett, esetleg valamivel több.

– Másodikán délelőtt hol tartózkodott?

– Beültem a kocsimba. Kimentem Erdőspusztára. Élveztem a friss levegőt... Ide-oda kóvályogtam minden terv nélkül. Sámson felé kerültem.

– Jól emlékszik a napra? Bizonyosan másodikán?

– Így emlékszem.

- Mikor járt Miskolcon?
- Nem tudnám megmondani.
- Járt ebben a hónapban Miskolcon vagy a közelében?
- Nem.
- Bizonyos ebben?
- Igen.
- Zelenka kivette íróasztala fiókjából a kulcscsomót.
- Ismeri ezt?
- A kulcsaim! – kiáltott fel Majoros. Az arcára ülepedt zománc egy pillanat alatt széttöredezett. Szeme nyugtalanul, ijedten repdesett Zelenka és a kulcscsomó között. – Hogy kerültek ide?
- Mit gondol?
- Feljelentett?
- Ki jelenthette volna fel magát és miért?
- Hát... – Majoros ismét elakadt.
- Folytassa! – biztatta Zelenka bátorítón.
- Hát... Gondolom, Juhos Rita... Egy félreértés támadt köztünk.
- Csakugyan?
- Nem történt semmi különös – védekezett Majoros sietve, a ki nem mondott feltevés ellen.
- Csakugyan?
- Csupán egy sajnálatos félreértés.
- Mikor?
- A múlt szombaton este.
- Hol?
- A lakásomon.
- Tehát Juhos Rita meglátogatta?
- Meg, de hamarosan el is ment.

– Miért jelentette volna fel? Gondolja, hogy volt oka rá?

– A nők... Hiszen tudja... Néha nagyon érzékenyek... sértődősek...

– Valóban?... – Zelenka megfordult, kivette a szekrényből az összeszaggatott ruhadarabokat. Majoros elé terítette őket. – Rájuk ismer?

– Tehát feljelentett... – suttogta Majoros alig hallhatóan.

– Maga is feljelentené azt, aki így bánná el az öltönyével.

– De ő nem jelenthetett fel, mert elutazott.

– Nem utazott el.

– Nem utazott el? – élénkült fel Majoros. – Ha nem utazott el, még ma tisztázom vele a történeteket. Vissza fogja vonni a feljelentést.

– Nem vonja vissza.

– Miért?

– Válaszolok a kérdésére: azért, mert tervezett elutazása napján meggyilkolták.

Majoros meghökkent, előrehajolt, ádámcsutkája fel s alá járt.

– Elvtársak! – kiáltott fel. – Csak nem engem gyanúsítanak a bűntettel?!

– Maga mondta, nem én.

– Ártatlan vagyok!

– Akkor a legjobban teszi, ha őszintén elmondja, mi történt a lakásán június 28-án szombaton este, továbbá, mikor és hol találkozott utoljára Juhos Ritával.

Majoros feszülten gondolkozott.

– Ha erről nem akar beszélni, megkérdem, van-e valami mondanivalója.

– Van! – jelentette ki Majoros. – Eszembe jutott. Az állomáson láttam Ritát, Koczúrral beszélgetett.

– Bizonyos ebben?

– Koczúr velem szemben állt, Rita háttal felém. Úgy láttam, hogy ő volt, de megesküdni nem mernék rá. Nem akartam megszólítani.

– Ennyi az egész?... Akkor befejeztük – jelentette ki Zelenka felállva, mivel Majoros hallgatott.

– Letartóztat? – kérdezte riadtan Majoros.

– Nem – felelt Zelenka szándékosan sejtelmesen –, de figyelmeztetem, hogy ne hagyja el a várost.

– De az anyám...

– Kötelezem – emelte fel a hangját Zelenka –, hogy ne hagyja el a várost, míg nem engedélyezzük.

Majoros lassan felállt. Zelenka figyelte. Előbb roskadozva tett néhány lépést, aztán mind magabiztosabban lépdelve, mind jobban kiegyenesedve kivonult.

9

– Bevallom, kíváncsi voltam a szobájára – dr. Enyedi Magda körülnézett. – Virág az asztalon... Szanszeveria az ablak előtt... kárpitozott székek... Egészen emberi.

– Foglaljon helyet – kínálta Zelenka.

– Köszönöm – mosolygott rá Magda, s elhelyezkedett az alacsony dohányzóasztalka mellett. Elfogadta a cigarettát, amellyel Zelenka megkínálta. – Köszönöm. Megjegyezte, hogy Délibábot szívak?

- Nem zavarja, ha munkatársam is jelen lesz a...
- Kihallgatáson? – folytatta a doktornő. – Maga a házigazda – fűzte hozzá kedélyesen. – Beszél Majorossal?
- Kihallgattuk.
- ???
- Lényegében bevallotta az erőszakoskodást, mondván, hogy egy kis félreértés támadt köztük.
- Kis félreértés? – Magda gyöngyözőn felkacagott. – Nagyon finoman fejezte ki magát. Ugyebár? Na de térjünk a dologra. Azzal váltunk el, hogy elmondom, mit tudok Rita többi udvarlójáról.
- Nagyon hálás leszek, ha ezt megteszi.
- Tévedhetek, de vállalom a következményeket – kezdte a doktornő. – Előre bocsátom, hogy közvetlen tapasztalataim alig vannak róluk. Amit tudok, azt Ritától tudom. Hangsúlyozom, hogy úgy hihet nekem, mintha én magam éltem volna át mindazt, amit elmondok.
- Nagyon megbízott Ritában.
- Őszinteségében soha nem kételkedtem. Nem szépített, és nem torzított soha, noha tévedni, minden más emberhez hasonlóan, ő is szokott. Tehát lássuk... Révész...
- Miklós – segítette ki Zelenka.
- Agrármérnök. Egy termelőszövetkezetben dolgozik. Rita hajlott feléje, szívesen fogadta közeledését. Májusban Révész egy szombaton meghívta, ahogy mondotta, egy kis kikapcsolódásra. Elvitte Szoboszlóra, megmutatta üdülőknak, turistáknak napi bérért kiadott emeletes házát. Elmondta neki, hogy mennyit jö-

vedelmez. Onnan átvitte Ritát hétvégi telkére. Ügyes házacska van rajta...

Most júliusban járunk. Gondolom, májusban sokkal szebb lehetett a kert, mint most. Nyílt az orgona, virágzott a jázmin, a bokrok alatt sárgállott a kankalin. Virágok, illatok, hangulatos csend... Okos ember az a Révész, tudja, hogy a nőket megejtik, jó hangulatba hozzák a virágok, az illatok. Olyan gyönyörű volt a kert, amelyet csak el lehet képzelni. Rita a legszívesebben leült volna a házacska lépcsőjére, onnan szeretett volna gyönyörködni a szende kankalinokban, a szemérmes jázminokban, a pompázó orgonákban, és a teljes csendben elmerengett volna... Nagyon érzelmesen festettem le? – kérdezte közbevetőleg. – Igyekeztem Rita saját szavaival leírni – magyarázta. – Révész rövid beszélgetés után körülvette a kertben. Megmutatta a pöszméteoltványokat, beszélt neki az árukról, elmélkedett a várható jövedelemről, s a ráfordított jelentéktelen költségekről. Aztán az őszibarackfák terméseredményeiről és az előző évek eladási árairól sorolta fel az adatokat. Megfelelő távolságból megmutogatta neki a kaptárakat, elmondta, hogy az előző évben mennyit kapott a mézért, és hogy mennyire számít. Végezetül összegezte a számokat, és eldicsekedett azzal, hogy a kertjéből mennyi jövedelmet vár. Rita hatjegyű számra emlékezett... Ezek után diadalmasan bevezette Ritát a szobába, amelyben a heverő már elő volt készítve. Feltűnően elő volt készítve a szeretkezésre...

Az asztalon tömény, néhány nedves törülközőbe burkolt borosüveg, termosz feketével, gondosan becsomagolt felvágottak, sonka, cukrászsütemény, csé-

szék, poharak. . . Rita felmérte a helyzetet: Révész, a heverő őt várta. De nem is bánta. Beismerte, hogy megéhezett, mert elég hosszan tartott a bemutató körút Szoboszlón és a kertben. Letelepedtek az asztalhoz, ettek, ittak. Elfogyasztottak egy csésze kávé is.

Rita jól érezte és elengedte magát. Révész tetszett neki. Még azt is megértette, hogy a jövedelme felsorolásával és vagyona megmutatásával is megnyerésére törekedett. Beszéljünk nyíltan: látta az előkészített heverőt. Az illatok, a virágok, az italok, a férfi és kellemes hangja hangulatát és érzelmeit felajzották. Mind jobban érezte magát. Már arra gondolt, hogy csak reggel megy haza. Várta a közeledést.

Révész azonban, mint ahogy olykor a jóllakott férfiak szoktak, nagyot nyújtózott, aztán felállt, levetette zakóját, a nyakkendőjét, mindkettőt gondosan a széke támlájára helyezte, aztán a heverőre nézett. „No, most már feküdjünk le” – mondotta. Rita egy pillanat alatt kijózanodott. A két feléje nyúló kart kikerülte, felkapta retiküljét, otthagya a megdermedt férfit. Gyalog jött haza. Talán sarkítottan mondtam el a történetet. De ez történt. . . – a doktornő elgondolkozva gyújtott rá. – Megjegyzem, hogy Révész nemcsak hogy nem sértődött meg, hanem azóta gyakrabban kereste fel Ritát az otthonában. Szerelmes volt Ritába. Ezért igyekezett magát megkedveltetni az öreg Juhosékkal. Azután is elvitte őket az erdőbe virágot szedni, és a kedvükben járt mindenben. Egyébként jól táplált, megtermett, jóképű férfi, akinek sikere van a nőknél. El tudom képzelni, hogy elvesztheti önuralmát. . . Rita hajlott feléje.

– Mercedese van. Rita elutazásának idején az állomáson tartózkodott.

– Ezután, ha megengedi, áttérek a következőre. De lehet, hogy még Révészről is eszembe jut valami. Ki is következik?...

– Koczúr Tivadar – emlékeztette Zelenka.

– Őt nem ismerem valami jól. Rita kevesebbet beszélt róla. Már az egyetemen próbált hozzá közeledni. Talán egy évvel idősebb nála. De Rita akkor már jóban volt későbbi férjével. Nekem Rita a télen beszélt róla. Rokonszenvezett vele, be is mutatta nekem. Én közönségesnek találtam. De erről hallgattam. Természetesen. Csak akkor szóltam volna neki, ha komolyra fordul a dolog kettejük között. De közbejött egy kirándulás. Csaknem ugyanaz a történet ismétlődött meg akkor is, ami Révésszel. Koczúr megszervezett egy kirándulást valamelyik erdőbe. A résztvevők mind hasonló korúak voltak. Akadt köztük néhány házaspár is. Ők ketten, mint mindenki más, elszakadtak a többiektől. Miután hazaérkezett, Rita egyenesen hozzánk jött. Hűvös és meggondolt szokott lenni, akkor azonban feldúltan, reszketve a haragtól és a csalódottságtól beszélte el nekem a kalandot.

Miután elszakadtak a társaságtól a gyönyörű májusi erdőben rájuk borult a csend, amelyet csak mi, városiak érzünk csendnek. Csupa dal, zene, zsongás volt az erdő. Nyíltak a virágok, szállongott az illatuk, csiviteltek a madarak, zümmögtek a rovarok. Ritában lángolt az ifjúság, ébredtek benne az érzelmek. A vágyak talán nem... Egyszerre érezte, hogy a fiatal férfi karja a derekára fonódik. Ő átengedte magát a hangulatnak, hagy-

ta, hogy a férfi átkarolja. Jólesett neki. Érzelmes, gyöngéd szavakat várt. . . Koczúr egyszerre megtörte a dallamos, hangulatos csendet. „Nagyon bírlak” – mondotta. Rita úgy érezte, mintha figyelmetlenül bűzös pocsolýába lépett volna. . . Ezek az ő szavai. . . Azt állítják az antropológusok, hogy a bűzt csak néhány percig érzékeli az ember, aztán megszokja. Sokan valahogy így vannak a nyelvezettel is. Megszokják a toprongyos stílust, az elsekélyesedett nyelvet. Főleg a fiatalok, akiknek még nem fejlődött ki nyelvi kultúrájuk, és vagányságukat akarják fitogtatni. Már megismerkedésünk legelején megfigyeltem, hogy Rita gondosan megválogatja szavait, és szépen beszél. Arany és Kosztolányi stílusán nőtt fel. Nem csodálom, hogy elszállt a hangulata. De mielőtt lefejthette volna derekáról a ráövedző kart, Koczúr folytatta: „Egyedül vagyunk, itt az alkalom, smároljunk egyet” –, s mielőtt Rita megszólalhatott volna, magával rántotta, le a gyepre. . .

A fasizmus, a második világháború csaknem mindenkin sebet ejtett Európában. Az addig elképzelhetetlen borzalmakból sebzett pszichikummal vergődtünk ki. . . Az erdőtűz után újra belombozódnak a megsebzett, megégett fák, de kibúvó leveleik még hosszú időn át viselik magukon az átviharzott veszedelem nyomait, durvák, vastagok, kisebbek a megszokottnál, a természetesnél. Láttam egyszer ilyen eldurvult leveleket. . . Valahogy ez történt az emberekkel is. Mi is megsérültünk a kegyetlenség szörnyű viharában. Azok is, akik utóbb születtek, a mérég átplántálódott beléjük is. A fasizmus embertelenségének mérge, a más ember életének, az emberi méltóság semmibevevésének mérge,

amelyet csak heves szenvedéllyel és az ellene irányuló ádáz gyűlölettel lehet kiirtani. Rita iszonyodva érezte meg ennek a méregnek jelenlétét abban a férfin. Levette magáról, és ott hagyta. Mosolyoghat rajta, de tény, hogy Rita sokkal erősebb volt a rátámadó férfinál. Később nevetett felháborodásán. „A férfiakat olyanoknak kell elfogadnunk, amilyenek” – mondotta nekem már-már megenyhülve. Koczúr jó megjelenésű férfi. Jó beszélőképessége van, tudja is használni. Bár Rita tudta róla, hogy közönséges, elég hamar megbékélt vele.

– Elsején reggel, amikor Rita eltűnt, ő is kint volt az állomáson – jegyezte meg Zelenka.

– Elmondtam a véleményemet. Vonják le belőle a szükséges következtetéseket – mondta hűvösen a doktornő.

– Köszönöm. Baglyas Imréről mit mondhat?

– Róla már saját tapasztalatomat mondom el. Látszólag jámbor, csendes férfi, nem látszik erőszakosnak. Egyidős lehet Révésszel, de az utóbbi tapasztalt, sok kalandot megért férfi. Baglyas ellenben, harmincegynéhány éves korára is, nőtársaságban bátortalan. Nem nősült meg, özvegyen maradt anyja nevelte fel. Ő gondoskodott róla a haláláig. Azóta egyedül él. Én nem fogadnám szívesen a közeledését... Márciusban nyilvános táncos esten vettünk részt. Egy asztalnál ültünk, én a férjemmel, Rita és Baglyas. Rita sokat táncolt, és ivott is. Egyik közös ismerősünk sokszor felkérte. Baglyas mind izgatottabban figyelte. Egyszerre csak felpattant, odaugrott a táncoló párhoz, felparázsló haraggal, féltékenyen, durván karon ragadta Ritát. Elrántotta táncosától. A karján megmaradt ujjainak a nyoma.

Azóta megpróbálta kiengesztelni Ritát... Hát ennyit mondhatok Baglyasról. Ugyebár, nem sok? Ha kíváncsi magyarázatomra, azt is ismertethetem.

– Kérem.

– A férje halála után Ritának nem volt szerencséje, hogy ilyen férfiakkal hozta össze az élet, holott vannak ezeknél sokkal derekabbak. De lehet, hogy éppen ő is hibás volt... – Rámosolygott Zelenkára. – Lám, kívülről könnyű beszélni és ítélni... Tudom, hogy férjhez akart menni, tudom, hogy gyereket akart. Miért foglalkozott éppen ezekkel? Nehéz erre válaszolni. Talán szembenézett, és megbarátkozott azzal a gondolattal, hogy nincs hiba nélküli férfi...

Egy-egy esettel négy férfit jellemeztem. Meg kell mondanom, mind a négyen megbecsült, sikeres, jó felépítésű férfiak. Korban hozzáillők és szabadok. Rita habozott. De nem volt, nem is lehetett nagy választéka. Kevés a korban hozzáillő nőtlen férfi. Nem tudott választani. Nem tudta eldönteni, hogy melyikkel teremtheti meg a házassághoz szükséges összhangot, s melyiket válassza nemcsak férjének, hanem leendő gyermeke apjának. Lehetséges, hogy ez a habozás lett a végzete... – Magda elkomorodott. – Rita gyönyörű volt, és végtelenül kedves. A szép nők nemcsak gyöngéd érzelmeket gerjeszthetnek a férfiakban, hanem anélkül, hogy ez szándékukban lenne, felkelthetik bennük a legveszedelmesebb indulatokat is.

Koczúr magabiztosan lépett be Zelenka szobájába. Lát-szott rajta, hogy otthonosan mozog a különféle hivatalokban, és ő maga is hivatalos személynek tekinti magát. Az is volt, de ezt egész magatartásával hangsúlyozta. Gömbölyű arcát jól ápolt barna szakáll övezte, és hasonló színű tömött bajusz díszítette. Szeme behízeglőn tapadt egy pillanatig Zelenkára, majd észrevehető tetszéssel pihent meg a csinos jegyzőkönyvvezető nőn.

– Nem késtem, ugyebár? – kérdezte kézfogás közben.

– Foglaljon helyet. – Zelenka megkínálta helyel és cigarettával a dohányzóasztalka mellett. Tüzet is adott neki.

Koczúr kényelmesen hátradőlt a székében.

– Juhos Ritáról van szó, ugyebár?

– Miből gondolja?

– Következtetek. Érintkeztem vele. Elég sokszor voltunk együtt, természetes tehát, hogy kihallgatnak, hátha tudok valamit halála körülményeiről.

– És tud?

– Az égvilágon semmit – széttárta a karját. – Nagyon meglepődtem, amikor értesültem róla.

– Mindenesetre kihallgatjuk. Reméljük, hogy segítségünkre lesz.

– Kérem... Készséggel.

Zelenka felszólítására bediktálta személyi adatait, tudomásul vette a figyelmeztetést jogairól és kötelezettségeiről.

– Mit tud Juhos Ritáról?

– Mit tudok Juhos Ritáról?... Amikor meghallottam, hogy eltűnt, első gondolatom az volt, hogy disszidált, mert külföldre készült, de aztán eszembe jutott, hogy csak a nagybátyjához Bécsbe ment látogatóba. Később... Azt hallottam, hogy útközben valaki meggyilkolta.

– Mit tud róla mondani?

– Már egyetemista koromban megismertem, amikor még elsős volt. Én már harmadikos voltam. Micsoda csinibaba volt!... Amikor megláttam, azonnal ráharaptam... Állítom, hogy nem volt olyan fiú az egyetemen, aki ne szeretett volna egyet kettyinteni vele. Lassankint elmartam a többieket, de nem jutottam vele semmire. Nem mondom, hogy nem látott szívesen maga körül, de ennyi volt az egész. Aztán férjhez ment... miután megkapta a diplomáját, Béres Gézához, ahhoz a bal... balfácánhoz. De akkorra már régen kiismertem a csajt. – Koczúr elnyomta a cikket, rövid tűnődés után folytatta. – Hát megjegyeztem a figyelmeztetést, csak az igazat mondom...

– Éppen azt szeretnénk hallani – mondotta Zelenka biztatón.

– Juhos Rita tanárainak kedvence volt. Nem mondom, hogy nem tanult. Tanult. De főleg azt tanulta meg, hogyan lehet a férfiakat az orruknál fogva vezetni, és az ujjá köré csavarni. Ezt úgy megtanulta, hogy tanár lehetne bármelyik szajhaképző intézetben – jelentette ki öntelten Koczúr. Látszott rajta, hogy felette élvezte fogalmazását. – Tiszta kitűnőre végezte az egyetemet. Miért? Megmondom. Azért, mert minden tanárával lefeküdt. Az ágyban szerezte meg a kitűnő jegyeket. Így

történt. De így nevelték a szülei, akik tizenhat-tizenhét éves korától kezdve teljesen szabadjára engedték, mondván, hogy felnőtt. Akkor ment 'haza, amikor akart, azzal járt, akivel tetszett. Kacérkodott, züllött, kurválkodott. Hogy mást ne mondjak, részt vett a sorolósos bugyibulikon, nem is egyszer. Hát ilyen lány volt. De veszettül csinos. A férjét állítólag baleset érte. Hát... lehetséges. Én azonban azt gyanítom, hogy így vetett véget a tűrhetetlen életének. Öngyilkos lett, mert nem tudott szakítani vele, és nem tudta tovább túrni a felesége kurválkodását.

Én hosszú idő után csak tavaly találkoztam vele újra. Egy összejövetelen. Meg kell mondanom, szebb lett, mint valaha. A tapasztaltság megszépítette. Szédületes nő lett belőle. Nemcsak engem láncolt magához, hanem másokat is. Minden férfit, akit csak akart. Mint Kírké... Ő meg, mint minden nő, élvezte a sikert. Elvégre mi sem voltunk akármik. Élvezte, hogy kiguvadt szemmel loholtunk utána, de hogy csak úgy szerelemből lefeküdjön valamelyikünkkel, arról szó sem lehetett. Ha kívánja, elmondok egy esetet...

– Tessék – Zelenka hagyta, hogy a tanú elkalandozzék, mert feltételezte, hogy szabadon beszélve többet árul el magáról és Ritáról.

– Elmondom, mert jellemző Juhos Ritára, de nem hiszem, hogy jegyzőkönyvbe való.

– Ez majd elvállik.

– Júniusban éppen Rita kedvéért kirándulást szerveztem az erdőbe. Tudtam ugyanis, hogy szereti a természetet. Busszal mentünk ki. Lehattunk vagy tizenhatan. Fele nő, fele férfi. Vittünk piát, kaját, amennyi csak

kellett. Ettünk, ittunk, aztán szétszóródtunk. Ki-ki a partnerével. Mint a többiek, mi is hamarosan eltűntünk Ritával. Halló- és látótávolságon kívül. Erdő... Virágok... Párjukat hívogató madarak... Itt-ott gyepek. Ahogy ez szokott lenni. Körös-körül bokrok. Volt bennünk némi nyomás is. Ritában is. Beismerem, én itattam is, már amennyire lehetett. Elképzelhető: erdő, bokrok, nem lehet tíz lépésre se látni... Ketten vagyunk... Csak ketten... A csend olyan mély, amilyen csak erdőben lehet. Átkaroltam. Hagyta. Magamhoz vontam. Túrte. Akkor is felforrt volna a vérem, ha ötven évvel idősebb vagyok. Így tettünk meg néhány lépést. Magamhoz szorítottam. Nem voltunk már gyerekek. Észrevettem, hogy dús, puha gyepekre értünk. Valami olyasmit mondhattam neki, hogy itt az alkalom, kettyintsünk egyet... Lehet, hogy nem ezt a szót használtam, de valami ilyesmit. Elvégre ez volt a lényeg. Igaz? Ezért szerveztem az egész kirándulást. De ő... Húzódozott, ahogy egyes tyúkok szoktak. Gondoltam, tettekkel is biztatom. Ledöntöttem hát a fűre. Azt tettem csupán, amit ilyenkor tenni kell. Aztán föléje hajoltam, az arcába néztem. Dermesztően fagyos volt, hideg, számító. „Itt ne. Máskor” – mondta hűvösen. Láttam, hogy ütni akar. Elengedtem. Míg én a ruhámat szedtem rendbe, magabiztosan felkelt.

Elöntött a düh. Megdagadt a fejem. Majdnem eldöngettem. Megérdemelte volna. Miatta szerveztem meg a kirándulást, hogy együtt lehessünk, s dűlőre jussak vele, mert addig nem tudtam hozzáférni, nem adott rá alkalmat. Ő éppen elég tapasztalatot gyűjthetett. Tudta, tudnia kellett, már akkor, amikor elszakadtunk a

többiekől, hogy mit akarok tőle, de az utolsó pillanatban becsapott. Nagy nehezen erőt vettem magamon. Visszatértünk a többiekhez. Csak azért szóltam hozzá, hogy ne gyanítsanak semmit. De magamban majd megpukkadtam, mert láttam, hogy valamennyien meg vannak elégedve a kirándulással – és egymással. Én meg hoppon maradtam...

Elhatároztam, hogy füttyölök rá, de könnyű volt ezt gondolni, annál nehezebb végrehajtani, mert hihetetlenül vonzó csaj volt. Az első adódó alkalommal felkerestem. Hantáltam neki, hogy teljesen megkevert. Gyorsan átsiklott a kalandon. Persze, hiszen hízelgő volt rá nézve. De azóta nem adott alkalmat arra, hogy kettesben legyünk. Engem akkor kijózanított az arckifejezése. Tudok uralkodni magamon, ő meg... Szeretett játszani a tűzzel... Bárki elveszíthette a fejét, és meggyilkolhatta.

– Ahogy mondja – jegyezte meg Zelenka szárazon. A hosszú elbeszélés során egy pillanatra sem feledkezett meg arról a fenyegetésről, hogy Koczúr azt mondta: megöli Ritát.

– Ha a véleményemet akarják hallani róla, hát ügyes kis kurva volt. Ezt szó szerint értem. Ha lefeküdt valakivel, ennek megkérte az árát. Nem pénzre gondolok. Azt hiszem, megérti. Velem például csak azután állt szóba, miután a tanácshoz kerültem. Valamit akart tőlem. Erre csak később jöttem rá. De hogy mit akart, nem tudom. De tetszett nekem.

– Feleségül akarta venni?

– Isten őrizz! Nem ment el a józan eszem! Most is... Egyszerre négyünket hitegetett. Én tudok uralkodni

magamon, de nem mindenki tud... Ha megengedi?... – a cigaretta után nyúlt.

– Tessék – kínálta meg Zelenka. Csak akkor tette fel a következő kérdést, amikor Koczúr már néhányszor szippantott. – Van az eddigiekhez hozzáfűznivalója?

– Nem jut eszembe semmi.

– Mikor találkozott utoljára Juhos Ritával?

– Hétfőn este, az elutazása előtt. El akartam búcsúzni tőle.

– Tehát még reménykedett?

– Jóban akartam lenni vele.

– Értem. Elsején reggel megfordult az állomáson?

– Téglásra akartam menni, de lekéstem a háromnegyed kilences vonatot.

– Az állomáson találkozott Juhos Ritával?

– Nem.

– Beszélgetett valakivel?

– Lehet. Nem emlékszem.

– Juhos Ritával?

– Már mondtam, nem is láttam.

– Bocsánat. Meddig maradt ott?

– A restiben megittam egy pohár sört, aztán bementem a hivatalba.

– Ismeri Balló Zoltánt?

– Nem.

– Feltételezem, hogy ismeri Majoros Pált és Baglyas Imrét. Találkozott velük kedden reggel az állomáson?

– Ismerem, de akkor nem láttam őket.

– Hányra ért be a hivatalba?

– Lehetett tíz óra.

– Nagyon lassan sétálhatott...

- Körülbelül, ezt mondtam.
- Egy tanú szerint elmúlt tizenegy óra is.
- Az a tanú téved.
- Meglehet... – bólintott Zelenka, aztán élesen ránézett Koczúrra. – Azt állította, hogy Juhos Rita részt vett sorsolósos bugyibulin. Maga is?
- Nem, csak hallottam, hogy ő részt vett.
- Lefeküdt Juhos Ritával?
- Ehhez semmi köze.
- Míg a férje élt, találkozott vele?
- Lehetséges, de nem emlékszem.
- Tehát csak hallomásból tud Juhos Rita házasságáról?
- Hát... Igen.
- Van autója?
- Volt. Amikor elváltam, a feleségem kapta meg a kocsit, én meg a lakást.
- Jogosítványa?
- Érvényes.
- E hó másodikán, szerdán reggel hol tartózkodott?
- Nehéz erre visszaemlékezni.
- Próbálja meg.
- Meg kellene nézni a naplómat.
- Kiutazott valahova?
- Megvan! Nánáson voltam aznap.
- Mivel utazott ki?
- Az első vonattal.
- Kikkel beszélt?
- Többekkel a tanácsnál.
- Hány órakor?
- Délelőtt tíz-tizenegy körül.

Zelenka felállt, megnézte a menetrendet az asztalán.

– Hét óra előtt érkezett meg Nánásra. Mit csinált tíz óráig?

– A fürdőben voltam.

– Mikor indult vissza?

– A háromnegyed hatossal... Talán engem gyanúsítanak?! – kérdezte megdöbbenve.

– Többek között. Érintkezett Juhos Ritával. Saját bevallása szerint megpróbált vele nemi kapcsolatot létesíteni. Megfenyegette őt, hogy megöli. Jogos tehát a feltevés, hogy fenyegetését végre is hajtotta.

Koczúr megdermedt. Reszkető kézzel nyúlt egy újabb cigarettáért. Rágyújtott.

– Nem mondtam komolyan. Megdagadt a fejem, mert... – félbeszakította a mondatot, felállt, elnyomta a cigarettát.

– Folytassa!

Koczúr kiegyenesedett.

– Bizonyítsák rám!

– Akar még valamit mondani?

– Nem. Befejezték?

– Be.

– Jó napot!

11

Csak többszöri csengetés után nyílt meg előttük az ajtó. Álmos szemű, napbarnította arcú férfi tessékelte be őket az igazolás után. Kézfogása lágynak tűnt, de barna keze is arról árulkodott, hogy tulajdonosa sokat tartózkodik a napon. Egész megjelenését mégis lágyság, határozatlanság jellemezte.

– Fáradjanak be – mondotta. – Elnézést, mert kissé rendetlen a lakásom.

Hát bizony az volt. A székeken könyvek heverték, a politúros asztalon két hatalmas rakásban papírhalma-
zok magaslottak. Zelenka, akinek sógornője biológus tanár volt, nyomban megállapította, hogy növénygyűjtemény rejlik a papírlapok között. Az asztal szabadon maradt részéről legalább egy hete nem törölgették le a port, mert jól kivehetőn látszottak benne a csészék és poharak nyomai. A szoba jobb oldalán feltúrt, vetetlen heverőn a kétes tisztaságú, gyűrött párnákat a paplan alig takarta el. Mindaz, ami a szobában a szemük elé tárult, a gondozatlanság jeleit viselte magán. Csak a levegő volt tiszta, mert az ablakok gyaníthatón egész éjen át nyitva maradtak.

– Talán a jövő héten rendet csinállok – mondotta Baglyas, miközben az asztal melletti két székről összeszedte a könyveket, újságokat, és egy felette piszkos törölőruhával letörölte az asztalt. A kiszáradt zaccú kávéscsészéket egymás mellé tolta a növénygyűjtemény mellé. Ezután hellyel kínálta látogatóit.

Ő maga a harmadik székre ült, amelynek támláján egy ing alatt teljes férfiöltöny volt felakasztva, de alighogy leereszkedett a székre, nyomban felpattant, a növénygyűjteményt kétszerre fordulva a virágállványra helyezte, amely egy szekrény mellett állt. Zelenka figyelte, hogy rendkívüli gondossággal emelte fel a két papírhalmot, vigyázott, hogy egyetlen lap se gyűrődjék össze.

– Ha dohányoznak – mondotta megállva látogatói mellett –, nyugodtan gyújtsanak rá. Én nem szoktam

rá, mert édesanyám nem szerette a dohányfüstöt. – A köszönömre átsietett a szomszéd szobába, és egy terjedelmes hamutartóval tért vissza. – Mivel szolgálhatok? – kérdezte, amikor végre leült.

– Mikor ismerkedett meg Juhos Ritával?

– Láttam néhányszor régebben is, de csak az idén márciusban ismerkedtem meg vele, miután az édesanyám meghalt. Addig nem nagyon törekedtem női ismeretségek után, mert... – egy pillanatig gondolkozott – mert édesanyám mindenről gondoskodott.

– Nem volt női ismeretsége?! – ámult el Pásztor.

– Nem, mert édesanyám nem szerette a vendégeskedést. Ő mindennel ellátott. A halála után egyedül maradtam. Hatalmas úr támadt az életemben. Senkim nem volt, akivel akár néhány szót válthattam volna. Hol ettem, hol nem. Nagyon, de nagyon nehezen zökkentem bele ebbe a magányos életbe. De szerencsém, hogy van egy hobbim. Botanikus vagyok. Gyűjtöm is a növényeket. Nem is tudom, mit csináltam volna enélkül az elmúlt hónapokban. De elmondhatom, majdnem teljes gyűjteményem van a magyarországi mérgező növényekből... Majdnem ezer fajta... Ilyen gyűjteménnyel senki sem dicsekedhetik ebben a városban, talán még az országban sem. Az Agráron sincs ekkora gyűjtemény. Érdekesek és figyelemre méltóak ezek a növények... Az ókorban, de főleg a középkorban, amikor a tudomány még csak az első lépéseket tette a természet feltárásában, és még alig jutott el az elemzésig, talán a botanikai ismeretek voltak legelőrehaladottabbak. Ha jól tudom, legrégebben éppen a mérgező növényekre figyeltek fel az emberek. A laikusok nem is sejtik, hogy

milyen sok mérgező növény van. Legfeljebb ötöt-hatot ismernek, holott több száz létezik, mégpedig közvetlen közelünkben... Tudják például, hogy az ártatlannak látszó akácfa kérge, termése halálos mérgeket tartalmaz?...

– Nem, ezt nem tudtam – ismerte el Zelenka érdeklődéssel.

– Mégpedig legalább két fajtát: robint és phasint... Sokszor gondolkoztam azon, hogy milyen könnyen meg lehet mérgezni valakit. Csak ismernünk kell a növényeket. A foltos bürököt például már az ókori görögök ismerték. Azzal végezték ki az államellenes elemeket. Például Szókratészt. De ez közismert. Koniin – ez a bürök mérge, fő hatóanyaga. Aztán itt van a beléndek, *Hyoscyamus niger* és a szkopolamin, a gyilkos csomorika, *Cicuta virosa* a cicutoxinnal. Igen erős mérég. Megemlíteném még a ricinust a ricininnel. A taxint már elég sokan ismerik, a tiszafa mérge. De sorolhatnék még...

– És a gombák? – kérdezte Pásztor közbevetőleg.

– Gombákkal nem foglalkozom – intette le Baglyas szárazon. – Elég az hozzá, hogy szinte felsorolhatatlanul sok mérget tartalmaznak ezek a növények. Higgyék el, hihetetlenül egyszerűen beadhatjuk ezeket a mérgeket azoknak, akiknek szántuk, és még sok mást is. Csak meg kell találni a módját... És igen kevés szükséges belőlük. Például két, azaz kettő milligramm *hyoscyamin* már halált okoz. Ugyan ki venné észre, ha két század grammnyi mérég került a bonbonjára? Nos, nem század, hanem ezredgrammokról van szó! A *szkopolamint* is nagyon könnyen beadhatjuk... Ha kíváncsiak, elmondom, hogyan...

– Köszönjük – mondta Zelenka, holott nem volt kíváncsi rá, ellenben arra egyre jobban, hogy vajon Baglyas felhasználta-e méregtani ismereteit.

– Aztán van még egy felbecsülhetetlen előnyük ezeknek a mérgeknek – folytatta Baglyas. – Az ismeretebbeket leszámítva a tudomány keveset, vagy inkább viszonylag keveset ismer pontosan közülük. Van olyan mérgező növényünk, nem is egy, amely több, esetleg sok különféle mérget tartalmaz... Ilyenek például az aconitumok, amelyek az aconit mellett jó néhány hatá-
sos méreggel vannak telítve. Megjegyzem, hogy az aconit halálos adagja öt milligramm... Amint mondtam, ezeknek a mérgeknek egy része még nincs kellőképp felderítve. Nem véletlen, hogy a növényi mérgezésben elhaltak belső részeit fel kell küldeni az igazságügyi vegyészeti intézetnek, hogy ott állapítsák meg, ha tudják, milyen méreg okozta a halált. Mióta édesanyám meghalt, több időm van a gyűjtésre. Ő ellenezte, hogy egész napos kirándulásokat tegyek, azt kívánta, hogy ebédre itthon legyek. Mióta ő nincs, egész napos kutatóutakat tehetek. A gyűjteményem már majdnem teljes. De még szét kellene néznem a Dunántúlon is... A mi vidékünkön már nem sok kutatnivalóm akad. Ezért a tavaly megkezdtem a gyógyító növények gyűjtését is. Látják? – mutatott a virágállványra. – Már belőlük is jelentős gyűjteményem van. Valamivel csak kell foglalkoznia az embernek. Ha szabad vagyok, kimegyek a határba, vagy ha több időm van, a környékre. Ha nincs is kézzelfogható eredmény, legalább szabad levegőn töltöm el az időmet. De majdnem mindig találok valami újat, figyelemre méltót. Ha hazajöttem, következik a pontos meg-

határozás, a lajstromozás és a preparálás. Így majdnem mindig el vagyok foglalva... – Körülnézett. – Hát ezért halogatom néha a takarítást. Sokkal érdekesebbnek tartom a növényeket...

– Mikor kezdett növényeket gyűjteni?

– Hat-hét éve. Valamivel foglalkoznom kellett. Említettem, édesanyám nem nagyon kedvelte a látogatókat. Rendetlenséget csináltak, takarítani kellett utánuk.

– Nőismerősei után?

– Dehogy! Édesanyám nem tűrte volna, hogy nők jöjjenek fel hozzám.

– Mikor halt meg az édesanyja?

– Februárban a klinikán. Vesegyulladásban. Uraemiában. Nem tudták megmenteni. Késve vittük be. Nehezen lehetett rávenni, hogy kórházba menjen.

– Mikor ismerkedtek meg Juhos Ritával?

– Márciusban, de ezt már kérdezte.

– Azóta került vele közelebbi kapcsolatba?

– Miután egyedül maradtam, beláttam, hogy így nem folytathatom tovább az életemet. Elhatároztam, hogy megnősülök. Juhos Ritára gondoltam. Tetszik nekem. Szerény és kedves. Egyszóval azt gondoltam, hogy jó lenne, ha feleségül jönne hozzám.

– Ezt meg is mondta neki?

– Még nem. Egyelőre arra törekszem, hogy jóban legyünk egymással, ismerjen meg. Szeretném megkedveltetni magam vele. Az utóbbi hetekben elég gyakran találkoztunk.

– Mikor találkoztak utoljára?

– Az elutazása előtt. Vasárnap. El akartam még búcsúzni az induláskor is tőle. Hétfőn szedtem neki egy

csokor vadvirágot, campanulát, keleti szarkalábot, egymást, hogy utazása közben is emlékeztessen az itthoni erdőkre. De nem tudtam neki átadni, mert otthonról elindult, mire odaérkeztem, az állomáson meg nem találtam meg, pedig a vonat még nem indult el.

– Tehát vasárnap este találkozott vele.

– Igen. Juhosék már előbb meghívtak, hogy vacsorázzam náluk. Nagyon kedvesek hozzám.

– Tudják, hogy komoly szándékkal közeledett a lányukhoz?

– Ezt nem tudom, csak azt tudják, hogy édesanyám meghalt, és én egyedül maradtam.

– Hogy fogadta Juhos Rita?

– Mint mindig, kedvesen. De vasárnap kissé fáradt volt, mert aznap délután kint barangoltak az erdőben.

– Mondta, hogy kivel?

– Révész vitte ki őket a kocsiján. De egyetlen igazán szép virágot nem találtak. Megnéztem a csokrot. Csak holmi ördögharaptafűt, scabiosát meg más effélét, például szappanfűt szedtek... Persze... Az a Révész olyan távol áll a botanikától, mint Makó Jeruzsálemtől. Nem tud az semmit. Nem a virágok miatt vitte ki őket, hanem hogy Ritával együtt legyen. Nem is tudom, miért foglalkozik vele Rita – komorult el. – Hetvenkedő, nagyzó, anyagias senki. Az autójával úgy dicsekszik, mintha megfogta volna az isten lábát. Ha csak ránéz, olyanná válik, mint egy felfúvódott béka.

– Önnek van autója?

– Nincs.

– Jogosítványa?

– Édesanyám ellenezte. Azt mondta, hogy egyhu-

zamban aggódna értem, ha vezetnék. Ezért nem vet-
tünk kocsit, pedig lett volna rá alkalom. De az idén meg-
szereztem a jogosítványt. Befizettem egy kocsira, két
éven belül megkapom. Ha kocsim lenne, én vittem vol-
na ki Ritáékat. Én aztán tudom, hogy hova. Aznap dél-
után Juhosék sokat barangoltak, de hiába, az a Révész
nem ismeri a határt, az érdekesebb vadvirágot termő
helyeket. Amikor megláttam azt a hitvány csokrot, el-
futott a méreg. Nem szóltam semmit, de másnap kimen-
tem, és egy gyönyörű csokrot szedtem. Azt vittem el
neki kedden reggel. De már elindultak. Kimentem utá-
na az állomásra. De elkéstem, a vonat már beérkezett.
Ritát nem láttam sehol. Végigsiettem a vonat mellett,
nem találtam meg. Összefutottam Ballóval. Egy menet-
rendet lóbálva rohangászott a vonat mellett. Ő vitte ki
Ritát. Azt állította, hogy elveszítette a szeme elől.
Együtt kerestük, hiába. A csokrot aztán odaadtam egy
nőnek, aki éppen kinézett egy másik vonat ablakán.

– Miután elindult a vonat, mit csinált?

– Még nem ettem semmit aznap reggel, a restiben
bekaptam egy pár virslit, és Ballóval megittunk egy-
egy korsó sört.

– Megfigyelt valami szokatlant Ballón?

– Bosszankodott... Töprengett, hogy Rita hova tűn-
hetett. Egyébként nem ismerem közelebbről. Aznap ar-
ra a rövid útra mégis beszólított az autójába. Letett a
házunk előtt.

– Járt azóta Juhoséknál?

– Nem. Mit kerestem volna ott? Míg a lányuk vissza
nem tér, nem is megyek hozzájuk.

– Nem tér vissza.

- Csak nem disszidált?
- Már nem él.
- Meghalt? Lehetetlen!
- Meggyilkolták.
- Rettenetes. Olyan gyönyörű nő volt... Hogyan?
- Valamilyen méreggel elkábították...
- Hyoscyaminnal?
- Gondolja?
- Azzal a legkönnyebb.
- Ki tehette? Mit gondol?
- Aki ért a mérgekhez.
- Ön ért hozzájuk.

– De én nem... – rökönyödött meg Baglyas. – Aznap nem is láttam... – mintha csak ezután értette volna meg a szavak jelentését, elvörösödött, felpattant. – Azt mérészelik állítani, hogy én mérgeztem meg?! – kiáltott indulatosan.

– Egy szóval sem állítottuk. Kérem, ne idegeskedjék. Foglaljon helyet.

Baglyas némi fontolgtatás után leült.

– Nem vádolta önt senki – jegyezte meg Zelenka. – Másodikán délelőtt hol tartózkodott?

– A hajnali vonattal kimentem a Hortobágyra. Az állomáson szálltam le. Onnan a Hortobágy folyó mentén elsétáltam a Karácsony-foki csatornáig. Annak a partján pedig Kónyáig. Közben pihentem is egyet, és megébédeltem.

– Mikor indult vissza?

– Elég lassan haladtam, mert mindenre figyeltem, természetesen, hiszen növényeket kerestem. Az esti, hatos vonathoz éppen odaérkeztem a kónyai megállóhoz.

– Jó nagy utat tett meg... Mintegy huszonöt kilométert – jegyezte meg Pásztor utánaszámolva. Valamenynyire ismerte a vidéket.

– Járt úton annyi bizony csak séta lehetne. De ott mindvégig ember nem járt gödrös, zsombékos vidéken mentem át. Csakis ilyen helyeken érdemes botanizálni. Egyébként tettem már hosszabb utakat is. Kétszer jártam meg Pentezugot, egyszer a hortobágyi csárda felől, egyszer meg az Árkus mentén. Oda-vissza több, mint ötven kilométer.

– Találkozott a kónyai úton ismerőssel?

– Senkivel nem találkoztam. Arrafelé csak elvétve fordul meg ember. Egész úton senkit nem láttam. Csak a megállóban. De sem ott, sem a vonaton senkivel szóba nem álltam. Gondolkoztam.

Pásztor már egy ideje nézegetett a heverő mellett álló éjjeliszekrényen egy virágos, könnyű selyemkendőt, amelyet a nők gyakran a nyakukban hordanak, ekkor közbeszólt, mert látta, hogy Zelenka rendszerezi magában a hallottakat.

– Megengedi, hogy körülnézzünk a lakásában? – kérdezte.

– Megmutatná a lakását? – javította ki Zelenka azonnal.

– Szívesen, de elnézést kérek a rendetlenségért – válaszolt Baglyas felállva, habozás nélkül. Odalépett a virágállványhoz. – Itt vannak a gyógyító növények... Itt meg – a szekrényhez lépett, és diadalmasan kitárta az ajtaját – láthatják a mérgező növényeket...

A kétajtajú szekrény felét az aljától a tetejéig teljesen kitöltötte a láthatólag példás rendben tartott növénygyűjtemény.

– Elképesztően sok! – állapította meg Zelenka, mert észrevette, hogy Baglyas valamiféle elismerésre vár.

Baglyas felderült.

– Több is lehetne. A gyűjtemény még nem teljes.

A másik szobában egy ágy állt a fal mellett a hozzá tartozó éjjeliszekrényvel. A közepén álló asztalon egy virágváza árválkodott üresen és porosan.

– Ezekben a szekrényekben tartom a ruhaneműt – mutatott rájuk Baglyas. Kitárta az ajtókat. Alul két kisebb bőrönd feküdt egymáson. Az egyik szürke műbőrből, a másik natúrszínű bőrből készült. Zelenka megállapította, hogy nem lehettek a Juhos Ritáé, mert nem is hasonlítottak rá. Pásztor ellenben a ruhákra figyelt élesen. Khakiszínű nem volt sem a felakasztottak, sem az összehajtogatottak között. A konyhában mosatlan edények és evőeszközök voltak felhalmozva az asztalon és a mosogatóban.

– De mennyire igazat mondott – mosolygott Zelenka a házigazdára –, nagyon kényelmetlen az ilyen magányos élet.

– Bizony – dörmögte Baglyas –, most megint egy fél napig mosogathatok.

Visszatértek a nagyszobába. Pásztor odalépett az éjjeliszekrényhez.

– Megengedi? – kérdezte, s az engedély elhangzása előtt felemelte a könnyű selyemkendőt; egész idő alatt, míg a helyiségeket megnézték, ezen jártak gondolatai.

– Az édesanyjáé volt?

– Dehogy! Ő fel nem vett volna ilyet a viláért se.

– Egyik nőismerőse felejtette itt? – kérdezte Pásztor nyájasan.

– Hát... – Baglyas zavarba esett.

Pásztor nézegette a kendőt, magában megállapította, hogy legfeljebb néhány hónapja vehették.

– Folytassa! – biztatta Baglyast.

– Hát megmondom, a Juhos Ritáé.

– Itt járt önnél? – bólintott Pásztor megértőn –, és itt felejtette...

– Dehogy! – tiltakozott Baglyas hevesen. – Fel sem mertem volna hívni hozzám. Hát... Amikor ott voltam náluk – folytatta szégyenkezve – vasárnap este... Hogy valami emlékem legyen tőle, ha nem találna visszatérni, megláttam az előszobában, és zsebre vágtam...

Pásztor hümmögött.

– Soha nem tettem ilyet életemben.

Látva szégyenkezését, Zelenka a segítségére sietett.

– Azt hiszem, megadott minden felvilágosítást, amit adhatott. Köszönjük – mondotta, és kezét nyújtott.

– Egy pillanat! – szólalt meg Pásztor. – Most éppen Juhosékhoz megyek, ha beleegyezik, visszaviszem én. Megígérem, hogy nem árulom el. Már bizonyosan keresik, és bosszankodnak miatta.

– Hálásan megköszönöm, ha visszaviszi – Baglyas megkönnyebbülten szorította meg Pásztor kezét.

Pásztor gondosan összehajtogatta a kendőt, és a zsebébe csúsztatta.

– Megtaláltuk Rita kendőjét! – ezzel állított be jó fél óra múlva Juhosékhoz. – Legalábbis gyanítjuk, hogy a Ritáé volt...

Juhosné átvette, gondosan megvizsgálta.

– Biztosan az övé volt – jelentette ki. – Nézze! Itt

beleakadt egy vadrózsabokorba. Én stoppoltam meg. Alig látszik. Csak az veszi észre, aki tudja, hol keresse.
– Hol találták meg? – kérdezte Juhos.

A kérdésre Pásztor már útközben felkészült. Mivel nem akarta elárulni az igazságot, megkereste a legmegfelelőbb hazugságot.

– Révész kocsiában maradt... – Ránézett az aszszonyka reszkető kezére, találkozott tekintete az övével. Megelőzte a kérdést. – Egyébként még alig tudunk valamit...

12

– Hallott Leonardo da Vinci állítólagos kéziratáról?

– Láta a kéziratot?

– Mit tud róla?

– Kitől hallott róla?

Ezeket és más, a kézíratra vonatkozó kérdéseket olyan sokszor ismételte Kolozsí, hogy már ő maga is unta. Három napot töltött a múzeumban. Majdnem olyan pontosan járt be, mint az alkalmazottak, mert végre akarta hajtani feladatát.

Elfogulatlanul, minden előítélet nélkül fogott hozzá a munkához. Azzal a szorgalommal és alaposággal, amely oly sokszor jellemzi a rendőrség munkáját. Aból az egyetlen biztos feltevésből indult ki, hogy hitelességétől függetlenül létezik a kézirat, és hogy Juhos Rita tervezett elutazása óta nem tudnak róla a múzeum vezetői. Elhatározta, hogy megtalálja, ha a fene fenét eszik is, ha a múzeumban van elrejtve, akkor ott, ha máshova vitték, ott is felkutatja.

Beszélgetett az igazgatóval, helyettesével, Juhos Rita közvetlen munkatársaival, a történészekkel, a régészekkel, a néprajzossal, a gépírókkal, a takarítónőkkel, az örökkel, a portásokkal, egyszóval mindenkivel, akit el tudott csípni, akivel egyáltalán beszélni tudott. Puhatólódzott, kérdezősködött, fecsegett, tudakolódzott, meghallgatott, és lehetőleg feltűnés nélkül kikérdezett mindenkit, akivel csak szóba tudott elegyedni. Ha kellett, szószátyárkodott, és hallgatott, ha erre volt szükség. De mindent meghallgatott, és mindenre figyelt, a szavakra, a mozdulatokra, a magatartásra, minden rászegeződő vagy elkalandozó, másra irányuló tekintetre. Fürkészte az arcokat, leste az arcvonások megváltozását, és próbálta kitalálni a szavak mögé rejtett gondolatokat. És jegyzetelt...

Egy teljesen új jegyzetelőkönyvet kezdett meg nyomozásának első napján, s jellegzetes, gömbölyű, de igen apró betűivel egyik oldalt a másik után töltötte meg. Olyan apró betűkkel írt, hogy írását mások csak nagyítóval tudták elolvasni. Olyan szorgalmasan jegyzetelt, mintha kandidátusi disszertációra készült volna.

Rögzítette a beszélgetések lényegét. Lajstromozta az alkalmazottak beosztását, életkorát, előéletét, eredeti foglalkozását, magatartását, munkarendjét. Feljegyzett minden érdemesnek ítélt mozzanatot, szót, vagy akár csak önkéntelenül tett mozdulatot. Szerényen, de állhatatosan arra törekedett, hogy mindenkinek megnyerje a bizalmát, és akit rokonszenvesnek talált, azzal igyekezett megbarátkozni. Főleg Bérczyné és a kissé szabad szájú takarítónők nyerték meg tetszését.

A harmadik napon már legalább úgy ismerte a mű-

zeumi alkalmazottak munkáját és feladatait, mint ők maguk. Az életüket azonban jobban megismerte, mint maga az igazgató. Közben gondosan átnézte Juhos Rita íróasztalában az iratokat, átböngészte a szobájában levő könyveket, a polcokon álló irattartókat, megszemlélte a páncélszekrény tartalmát, és minden elrejtésre alkalmas helyet átkutatott a kéziratért.

Nem találta.

A MEGTALÁLT RUHA

I

Vasárnap Zelenka könnyebben, Pásztor nehezebben, több magyarázkodással tudott csak otthonról elszabadulni. Mind a ketten arra törekedtek, hogy hétfő reggelre, az elkerülhetetlen jelentéstételre jól felkészüljenek. Tudtak gépelni, alaposan átgondolva írták meg jelentésüket, és levonták a szükséges következtetéseket. Egyébként a nap többi részét otthonukban töltötték. Kolozsi, Zelenka tudta nélkül, Juhosékat látogatta meg, és csak este készített néhány oldalnyi feljegyzést a másnap reggeli beszámolóhoz. Ő nem tudott géppel írni.

Hétfő reggelre a felhőzet kezdett felszakadozni, itt-ott kibukkant mögüle a nap. Az idő megjavulása jobb hangulatra serkentette őket. Mosolyogva kívántak egymásnak jó reggelt, és bíztak is abban, hogy nemcsak a reggel, hanem a nap is jó lesz, bár belátták, hogy jelentősebb eredményekről nem számolhatnak be.

Gelencsér is jobb kedvre derült. Ez már a hangjából is kiérzett, ahogy jó reggelt kívánt. Megelégedetten helyezkedett el az asztalfőn, ahova Zelenka és Pásztor elhelyezték a jelentéseket és a jegyzőkönyveket, hogy a keze ügyében legyenek. Csak azután nézett rájuk, mi-

után tekintetét végigjártatta az asztal mellett ülő beosztottjain. Megfontoltan, rendkívüli figyelemmel rakta egymásra az előtte fekvő iratokat, közben felmérte a munkát, amit az elmúlt néhány nap alatt végeztek.

– Ezeket később átnézem – mondotta kedélyesen. – Zelenka, jelents!

– Elbeszélgettünk Juhos Rita barátnőivel, udvarlói közül kihallgattuk Majoros Pált és Koczúr Tivadart, beszélgettünk Baglyas Imrével és Révész Miklóssal.

– Én a parancsnak megfelelően a múzeumban nyomoztam a kézirat után – vette át a szót Kolozsi.

– Megtaláltad?

– Nem.

– Erről még beszélünk. Zelenka, ki a tettes?

– Egyelőre mind a négy férfi gyanúsítható...

– Öt! – szolt közbe Kolozsi –, Ballórol sem szabad megfeledkezni. Vele látták utoljára a sértettet.

– Úgy van! – helyeselt Pásztor.

– Ki gyanúsítható a legalaposabban?

– Nem tudom – felelt Zelenka, valóban nem tudott dönten.

– Lássuk!

– Majoros Pál... Személyi adatai benne vannak a jegyzőkönyvben. Udvarolt Juhos Ritának. Június 28-án, szombaton este fondorlatos módon felcsalta a lakására, s ott erőszakos közöszlést kísérelt meg, vagy hajtott végre rajta. A boncolási jegyzőkönyvben leírt kék foltok a combokon akkor keletkeztek. Juhos Rita védekezett. Dulakodás közben Majoros összeszaggatta csaknem valamennyi ruhadarabját. A használhatatlanná vált ruhadarabokat Juhos Rita dr. Enyedi Magdánál

hagyta. Nála öltözött át, miután Majoros lakásáról elmenekült. A ruhadarabokat lefoglaltuk. Bűnjelként. Majoros elismerte, hogy szombaton este Juhos Rita meglátogatta a lakásán, de, idézem: „sajnálatos félreértés támadt köztünk.”

– Aha! – csúfondároskodott Gelencsér.

– Nem lehetne büntető eljárást indítani ellene erőszakos közöszlész kísérlete miatt? – kérdezte Pásztor.

– Úgy tudom, hogy csakis a sértett feljelentése alapján – mondta Gelencsér. – De utánanézek, hogy ebben az esetben a sértett hozzátartozói megtehetik-e a feljelentést.

– Nem fogják megtenni – vélekedett Pásztor. – Juhosék sokkal gyöngédebb érzésűek annál, mintsem lányukkal kapcsolatban ilyen feljelentést megtegyenek. Nem fogják kiszolgáltatni idegenek kaján kíváncsiságának.

– Folytasd! – szólította fel Gelencsér Zelenkát.

– A kihallgatáson Majoros elismerte, hogy a névtelen – álnéven írt – levelet, amelyben kémkedéssel van vádolva Juhos Rita, ő írta. Kétségtelenül be is bizonyítottuk, hogy a levelet az ő írógépén írták. Megjegyzem, kémkedésre vonatkozó vádjait, rágalmaid a kihallgatáson is hangoztatta. A szombat esti kísérletéről ellenben nem volt hajlandó vallomást tenni. Megtagadott minden felvilágosítást. Ezért én elfogadtam dr. Enyedi Magda tájékoztatását Juhos Rita beszámolójáról a Majoros lakásán történt eseményekről. Mivel azzal gyanúsítható, hogy a büntettet, az emberölést ő követte el, köteleztem Majorost, hogy a várost ne hagyja el.

Mire alapozom a gyanúmat? ... Először: saját bevallá-

sa szerint Juhos Rita tervezett elutazása idején a vonat indulásakor az állomáson tartózkodott. Autója van. Valamilyen ürüggyel becsalhatta kocsijába a sértettet, aztán elkábíthatta, és megfojthatta. Az iskolába tíz óra után érkezett. Ellenőriztem. Másodszor: nem tudjuk, hol tartózkodott másodikán délelőtt. Állítása szerint kocsijával a város melletti erdőben bolyongott. Ezt azonban egyelőre bizonyítani nem tudja. Tehát elvihette a holttestet Borsodba, de hogy valóban járt ott, ezt mi nem tudjuk bizonyítani. A következő gyanús mozzanat: június 29-én írta meg a rágalmozó levelet, a szombat esti dulakodás után. Feltehetően bosszút akart állni Juhos Ritán.

– Bosszú mint indíték... – töprengett Gelencsér – ez esetben felette valószínűtlen.

– Szerintem is – mosolygott Zelenka. – Az indítéka a félelem. Attól tartott, hogy a sértett az erőszakos kísérletért feljelenti... Rosszul fejeztem ki magam, ettől rettegett. Attól, hogy a feljelentés gátat vet minden törekvésének, megsemmisíti jó hírnevét, tönkretelheti egész pályafutását és életét. Nyilvánvalóan arra következtetett, hogy egy ilyen bűncselekmény nyilvánosságra kerülése után nem lehet már pedagógus. Tehát Juhos Rita részéről iszonyatos csapás fenyegette.

– Mi a feltevésed a büntett lefolyásáról?

– Majoros kiment az állomásra, már előre kidolgozott terve alapján Juhos Ritát a kocsijába csalta, a bőrröndjét is betette, a lakásán valamilyen szerrel elkábította, aztán egy párnával megfojtotta. Másnap hajnalban két-három óra tájban a néptelen lépcsőházon át észrevétlenül kivitte a holttestet a kocsijába, és hogy min-

den gyanút elhárítson magáról, elszállította Nyékládházára.

– Elfogadom, hogy Borsodba vitte a holttestet, de arra nem találok magyarázatot, hogy miért vitte el egészen Nyékládházáig. Mivel indokolod? Miért nem tette le hamarabb egy alkalmas helyen, a Sajó partján vagy egyebütt?

– Nem volt alkalma rá. A földeken dolgoznak. Egy autó a földutakon még ma is feltűnést kelt, kivált oly kora hajnalban. Lehetséges, hogy a tóba akarta süllyeszteni...

– Bármilyen elfogadhatóan építetted fel feltevéseidet, egy alapvető hibája van: nincs tanú, aki látta volna a sértettet Majoros kocsijában, a házban, amelyben lakik, az állomáson az ő társaságában. Semmire nincs tanú és bizonyíték. Ha volna, ugyebár megemlítetted volna?... Az indíték azonban elfogadható...

– Bevallom, ez csak az egyik változat – folytatta Zelenka. – Két megfontolandó érv szól a feltevés ellen. Majoros minden mélyebb érzelemtől mentes férfi, és mivel önző, gyáva is. Lélektanilag magam előtt sem tudom megindokolni, hogy csupán félelemből képes lett volna gyilkosságot elkövetni. Ennél sokkal gyávább. Második érvem: nincs kellő fantáziája, hogy egy ilyen tervet kidolgozzon és végrehajtson, mégpedig, amint tapasztaljuk, eddig hibátlanul. Gondoljunk csak Enyedi Magda vallomására: Juhos Ritát rávette, hogy látogassa meg. Ettek, ittak. Ő megittasodott, elvesztette a fejét, erőszakosan lépett fel, holott, ha türelmesebb lett volna, és kivárja a kellő hangulatot és időt, talán nem

kellett volna erőszakot alkalmaznia. Nem várta meg, míg az érett gyümölcs az ölébe hullik...

– Nono! Nem volt érett az a gyümölcs! – fakadt ki Pásztor.

Gelencsér megértően rámosolygott, aztán Zelenkához fordult.

– Lássuk a következőt.

– Baglyas Imre. Biológiát tanít. Középiskolában. Ahogy az egyik tanú jellemezte: az anyja kedves fiacskája. Harmincöt éves. Közelebbi nőismerőse, saját bevallása szerint, Juhos Ritán kívül nincs. A lakásán beszélgettünk vele. Kiegyensúlyozatlan személyiség, önállótlan. Az anyja nemcsak gondoskodott róla, hanem soha meg nem szűnő gyámkodása alatt tartotta. Lobbanékony. Az egyik tanú szeme láttára nyilvános helyen elveszítette önuralmát, rátámadt Juhos Ritára, mert mással táncolt. Olyan durván rántotta el partnerétől, hogy ujjai nyoma napok múltán is látszottak a karján.

– Lobbanékony... Hm... Ezzel csak nem indokolható a feltevés, hogy ő a tettes? – jegyezte meg Gelencsér.

– Ez igaz. De emellett több tény támasztja alá indokoltan a gyanút.

– Több tény? – derült fel Gelencsér. – Tényekről eddig-alig volt szó...

– Az első tény: Baglyas lakásán Pásztor észrevett egy könnyű kasmírkendőt, amelyről bebizonyosodott, hogy a Juhos Ritáé. Ő tehát fent járhatott Baglyas lakásán. De Baglyas tagadja ezt, azt állítja, hogy Juhoséknál tette zsebre a kendőt, mert valami emléket akart Ritától, ha nem találna visszatérni. Ez az állítás felette valószí-

nűtlen, mert vendégeiket általában kikísérik az emberek.

– Ez igaz – dünnyögte Gelencsér.

– Azon a napon, amelyen Juhos Rita el akart utazni, ő is kint volt az állomáson. Azt állítja, hogy el akart búcsúzni tőle. Ez tény. Az is, hogy Juhosékhoz a lányok elindulása után érkezett egy virágcsokorral. Tény, hogy Ballóval együtt kereste Juhos Ritát az indulóban levő vonat mentén... Baglyas Juhoséktól háromnegyed kilenckor indult el. De nem tudjuk, hol tartózkodott, mit csinált ettől az időponttól fél tízig, amikor Ballóval találkozott. Állítása szerint úton volt az állomásra. Azt az utat pedig gyalog is meg lehet tenni tizenöt perc alatt... Másnapra sincs alibije. Azt állítja, hogy a Hortobágyon a Karácsony-foki csatorna környékén bolyongott, vagyis teljesen ellenőrizhetetlen területen. A lakása a Petőfi téren van, az állomás közvetlen közelében. Könnyen elképzelhető, hogyan hajtotta végre a büntettet. Míg Balló a menetrendért várakozott, valamilyen ürüggyel elcsalta Juhost a lakására, ott megkínálta valamilyen kábítószerrel ízesített itallal vagy cukorkával, kávéval vagy cigarettával, aztán...

– Hm... – Gelencsér összeráncolta homlokát. – Mészs? – kérdezte gúnyosan.

– Ez is egy feltevés. Baglyas jól ért a mérgekhez – védekezett Zelenka.

– De mennyire hogy ért! – kiáltott közbe Pásztor. Ezzel átvette a szót. – Szakértője a növényi mérgeknek! Valóságos méregtani előadást tartott nekünk a különféle könnyen felhasználható növényi mérgekről. Beszért a koniiról, az aconitról, a hyoscyaminról, a robinról

és így tovább... Elmondotta, hogy némelyikből néhány milligramm is elegendő, hogy valakit átsegítsünk a másvilágra. A szakértő szenvedélyességével beszélt. Ezt hallani kellett volna... Évek óta gyűjti a mérgező növényeket. Gondolkoztam, hogy mi ennek a különös kedvtelésnek az oka. Meggyőződése, hogy Baglyasnak, mint minden fiatal férfinak, terhére volt az anyja gyámkodása. Eleinte tudhatott valamit a mérgező növényekről, aztán elkezdte gyűjteni s talán tanulmányozni is őket azzal a tudatos vagy tudat alatti szándékkal, hogy adandó alkalommal segítségükkel megszabadul az anyjától. A gyűjtés aztán szenvedélyévé vált. Talán a hatalom tudata is közrejátszott ebben: büszke volt tudására és arra, hogy életek fölötti hatalom van a birtokában. Lehetséges, hogy eredeti szándéka feledésbe merült... Az anyja a klinikán halt meg uraemiában. Úgy látszik, méregtani ismereteit ebben az esetben nem hasznosította. Bár... Erről nem vagyok teljesen meggyőződve. A növényi mérgeknek egy ilyen jó ismerője, mint ő, minden különösebb nehézség nélkül találhat olyan mérget, amely veseelégtelenséget okoz.

– Ha az anyját megmérgezte volna, feltétlenül rájönnek az orvosok – jegyezte meg Gelencsér.

– Meglehet... Akár megmérgezte az anyját, akár nem, a halála után fellángoltak addig elnyomott indulatai és érzelmei. Ez csaknem természetes. Ő, akinek egész életében hallgatnia és engedelmeskednie kellett, végre megszabadult az örökös gyámkodástól. Végre érvényesíthette akarátát, s ha ezt nem tudta elérni szavakkal, erőszakhoz folyamodott. Ezután már nem akarta tűrni, hogy akarata ne érvényesüljön. Felcsalta Juhos Ritát a

lakására, az vele ment, mert olyan jámbornak látszik, mint aki a légynek sem tud ártani. A vonat indulásáig volt vagy harminc perc ideje. Valamilyen gyorsan ható kábítószer adott be neki, hogy mielőtt elindult volna külföldi útjára, a magáévá tegye. Juhos Rita védekezett, esetleg sikoltozott is. Erre félelmében, hogy meg ne hallják, egy párnát tapasztott a szájára, s akaratlanul vagy szándékosan megfojtotta. Ezután otthagyt a holttestet a lakásán, visszatért az állomásra a virágcsokorral, látványosan összetalálkozott Ballóval, s így alibit szerzett magának. Mielőtt tovább mennék, felhívom figyelmeteket arra, hogy Juhos Ritát biztosan elkábították, mielőtt megfojtották volna. A gyanúsítottak közül Baglyasnak volt erre módja a leginkább. Csak ki kellett választania a legmegfelelőbb mérget.

Miután elvált Ballótól, csak akkor kezdett gondolkodni azon, hogyan mentesüljön tettének következményei alól. Megvette a ruhát, amelyben a holttestet megtalálták, aztán valamelyik ismerősétől kocsit szerzett... A megállapítás, hogy a gyanú elterelése végett vitte a halottat Nyékládházára, valószínűleg helytálló. Felhívom a figyelmet arra is, hogy Baglyasnak volt ideje aznap is, másodikán is, hogy cselekményeit végrehajtsa. Befejeztem.

– Több terhelő tény szól Baglyas bűnössége mellett – folytatta Zelenka. – Tehát nagyjából elképzelhető, hogy ő a tettes. De... Baglyas nem jó szervező. Véleményem szerint önállótlan, hiszen beszélgetésünk során minduntalan az édesanyját emlegette. Másrészt a rendelkezésére álló harminc perc aligha lehet elegendő, hogy tettét ilyen meglehetősen bonyolult módon elkö-

vesse, s utána visszamenjen az állomásra. Hogy a bőrröndről ne is beszéljek... Pásztor a gyanúját főleg arra alapozza, hogy Baglyas igen jól ismeri a növényi mérgeket, és hogy a kendőt a lakásán találtuk meg...

– Tehát nem értesz vele egyet? – kérdezte Gelencsér.

– Nem tudom... – habozott Zelenka.

– Értem. Menjünk tovább. Ki következik?

– Révész Miklós, Pásztor beszélt vele.

– Halljuk!

Pásztor engedelmeskedett a felszólításnak.

– Révésznek van egy nagyon jól karbantartott Mercedes. Az előbbieknél sokkal jobb lehetősége volt a bűntett elkövetésére. Elsején reggel kilenc órakor autója az állomás előtt állt, mialatt tanúvallomását tette meg a járásbírószágon. Ezt ellenőriztem. Saját bevallása és Juhosék állítása szerint felajánlotta, hogy Juhos Ritát a kocsiján elviszi Pestre a Wiener Walzerhez. Meg vagyok arról győződve, hogy ezt az ajánlatot nem bizonyos hátsó gondolatok nélkül tette. Valamiért valamit akart. Hogy mit, ez aligha lehet kétséges. Az utolsó pillanatban vette rá Juhos Ritát, hogy fogadja el az ajánlatát, és üljön be a kocsijába. Miután ez megtörtént, kivitte hétvégi házába, s ott a magáévá tette, közben vagy előtte, vagy utána akaratlanul megfojtotta. A holttestet teljes biztonságban ott hagyhatta, mert arra az erőd-ként megerősített telekre nem egykönnyen lehet behatolni. Napközben bőven volt ideje, hogy beszerezze az átöltöztetéshez szükséges ruhaneműt. Amint tudjuk, nem abban a ruhában találták meg a holttestet, amelyben Rita elindult. De Révész délután már nem tudta átöltöztetni, mert beállt a hullamerevség. Másnap haj-

nalban minden kockázat nélkül betehette a holttestet a kocsijába, mert garázsának bejárata csak négy-öt lépésnyire van a ház ajtajától.

Elsején alibije ingatag. Minden lehetősége megvolt arra, hogy a bűntettet ilyen módon végrehajtsa. Emellett van még egy figyelemre méltó tény: hétvégi telkén a kertben egy nyolc-tíz négyzetméternyi, frissen felásott területre bukkantam. Azt állította, hogy e hó első hetében ásta fel. Éppen megfelelő hely arra, hogy a ruhákat, a bőröndöt elrejtse. Vannak tehát terhelő tények és körülmények. De vannak mellette szóló mozzanatok is. Részt vettem Majoros és Baglyas kihallgatásán. Láttam Koczúrt is. Úgy vélem, hogy a három férfi közül egyik sem szerette Juhos Ritát. Kívá iták, meg akarták kapni, Baglyas talán feleségül is vette volna, ha hozzámegy, de a szó igazi értelmében egyikük sem szerette. Ellenben Révész igenis szerelmes volt belé. Valóban és mélyen. Egyetlen szóval sem árulta el megrendülését, amikor megtudta a halálhírt, de látszott rajta a fájdalom. Egyedül ő gondolt a szülőkre, Juhosékra, arra, hogy milyen nagy csapás érte őket; egyedül ő látogatta meg őket, mihelyt megtudta a gyászos hírt. Tehát én nagyon feltételesen fogadom el még az egyértelműen ellene szóló tényeket is. A másik észrevételem, hogy a szóban forgó férfiak közül Koczúr gyaníthatóan nem nélkülözi a szexuális kapcsolatokat, de Révész bizonyosan nem nélkülöz e téren. Ezért a terhelő tények ellenére sem hiszem, hogy egy szexuálisan annyira vonzó és megnyerő férfi egész addigi életének minden eredményét kockáztassa egy nő megszerzéséért. Ennél ő sokkal megfontoltabb és anyagiásabb... Másrészt: másodikán

hajnalban a tészben volt. De azt a felásott terület a kertjében meg kell vizsgálni.

– Házkutatót javasolsz?

– Igen.

– Mondd csak, szándékosan vesztegeted időnket és türelmünket? – kérdezte Gelencsér epésen.

Pásztor meghökkent, de csaknem azonnal megértette, hogy az őrnagy mire célzott.

– Nem. Nekünk elfogulatlanoknak kell lennünk. Mindössze ismertettem mind az ellene, mind a mellette szóló érveket. A további nyomozásnak azt kell eldöntenie és felderítenie, hogy melyeknek van nagyobb súlyuk. Ez volt a célom.

– Folytasd! – szólította fel Gelencsér Zelenkát.

– Koczúr Tivadart itt hallgattuk ki. A jegyzőkönyv az asztalon fekszik. Legalább annyi tény szól ellene, mint az előbbiek ellen. Ott volt az állomáson, mert állítólag lekészte a vonatot. Elfogadható magyarázat, de semmivel sem indokolta meg, hogy miért késte le a vonatot. A lakása csak néhány lépéssel van messzebb az állomástól, mint a Baglyasé. Elsején délelőtt tizenegy óráig alibije nincs. Másodikán Nánáson volt, de csak déltájban ment be a tanácshoz. Addig állítólag fürdött. Ezt egyelőre nem tudja bizonyítani. Jogosítványa neki is van. Kérhetett kocsit valamelyik barátjától... Másodikán bőven lehetett ideje, hogy a holttestet elszállítsa, és délre vagy sokkal hamarabb Nánásra érjen.

– Indíték?

– Erőszak.

– Tudhatott a kéziratról is – szólalt meg Kolozsi, aki mindedig figyelt, és néha jegyzetelt. – Igen. Tudhatott

róla. – Kinyitotta egyik jegyzőkönyvét, belelapozott. – Koczúr Tivadar másfél éve dolgozik a járási tanácsi hivatalban. Állandóan anyagi zavarokkal küszködik. Kollégáinak, és nemcsak nekik, kisebb-nagyobb összegekkel tartozik. A lakásában alig van bútor, mert váláskor a felesége elvitte a berendezést. Útlevele és vízuma van Olaszországba. Feltételezhető róla, hogy olyan nagy érték megszerzéséért képes bármit is elkövetni. De hogy hogyan juthatott a kézirathoz, erről sejtelmem sincs.

Gelencsér Zelenka felé fordult.

– Megnézted az elszámolást a nánási útról?

– Még nem.

Gelencsér a választ tudomásul vette.

– Koczúr – folytatta Kolozsi – másfél éve vált el a feleségétől. Vagyis körülbelül akkor, amikor a járási hivatalba került. Közös megegyezéssel váltak el. A vagyonon megosztottak. Az asszony kapta meg az autót, amely egyébként is az ő nevéen volt, Koczúr meg az üres lakást. Az asszony elmondta barátnőinek, azért vált el, mert a férje túrhetetlenül durván bánt vele, pofozta, meg is verte.

– Ez megerősíti véleményemet – fűzte hozzá Zelenka –, hogy durva, érzéketlen embernek, gyöngéd vagy humánus érzelmekre képtelennek tartom...

– Ezek szerint négy gyanúsítottunk van – állapította meg Gelencsér.

– Öt! – vágott közbe diadalmasan Kolozsi.

– Ki az ötödik?

– Balló Zoltán!

– Ez az! – helyeselt Pásztor.

– Tökéletes alibije van – jegyezte meg elnézően Gelencsér.

– Túlságosan is tökéletes! Annyira tökéletes, hogy már nem is lehet igaz – védte álláspontját Kolozsi.

– Indíték?

– A kézirat megszerzése.

Pásztor előrehajolt, haragos tekintetét Kolozsira függesztette.

– Azt állítod, hogy Juhos Rita ellopta a kéziratot, Balló pedig ezután elrabolta tőle?... – Rövid szünetet tartott, de azonnal folytatta, mihelyt látta, hogy Kolozsi meg akar szólalni. – Ilyen hülyeséget már régen nem hallottam. Juhos Rita *nem* lopta el a kéziratot! – kiáltott hevesen.

– Olyan nagyon megtetszett neked? – kérdezte Zelenka gúnyosan.

– Igen! – vágott vissza Pásztor, aztán marón folytatta. – Nem gondoltam volna, hogy ilyen piszkos gondolataid lehetnek. Egy halottról van szó! Ne gyalázzuk meg az emlékét.

Zelenka szólni akart, de Kolozsi megelőzte.

– De hiszen...

Nem folytathatta, mert közbedörrent Gelencsér.

– Csend!

2

– Kolozsi, mi van a kézirattal? Halljuk!

Kolozsi becsukta, és félretette a közvetlenül előtte fekvő jegyzőkönyvet, maga elé húzta és kinyitotta a mási-

kat. Belelapozott. Rövid lapozgatás után azt is félretolta, s néhány kézírással teleírt papírlapot emelt fel.

– Jelentésemben pontosan beszámolok mindenről. Elkészültem vele, de még nem tudtam legépeltetni. Ezért röviden ismertetem – mondotta. A továbbiakban rá-rápillantott a jelentésre. – Első megállapításom, hogy minden, amit a kézirat titokban tartásáról mondtak, mesebeszéd. A múzeumban mindenki tudott róla, nemcsak a tudományos munkatársak, hanem a takarítónők és a portások is. Ebből azt a következtetést lehet és kell levonnunk, hogy Gesztényi professzoron kívül mások is értesülhettek, és értesültek is az értékes kézirat felfedezéséről. Tehát nemcsak a múzeumi alkalmazottak, hanem mások is kíséreltet tehetek, hogy megszerezzék. Ezzel a ténnyel szembe kell néznünk. Majoros Pál június második felében kétszer is járt a múzeumban. Mind a kétszer találkozott Juhos Ritával, akivel tervezett utazása előtti napon is beszélt.

– Gesztényi professzor? – kérdezte Zelenka.

– Ő régóta nem járt a múzeumban – felelt Kolozsi azonnal. – Folytatom. A második megállapításom az, hogy Juhos Rita a szobájának kulcsát Bérczynére bízta, és nem tette be szokás szerint a páncélszekrénybe, ahova be kellett volna tennie az értékes vagy értékesnek vélt kéziratot is. Miért?... Erre csak egy válasz lehetséges, azért mert nem bízott meg munkatársaiban, akik megkaphatták a páncélszekrény kulcsát, és mert aggódott, hogy közülük valaki eltulajdoníthatja. Abból a tényből, hogy szobájának kulcsát Bérczynére bízta, azt a következtetést lehet levonni, hogy a kéziratot a szobá-

jában rejtette el, ott ugyanis nagyobb biztonságban tudhatta.

– A következtetéssel egyetértek – bólintott Gelencsér helyeslően –, de azzal a korlátozással, hogy magával is vihetette a kéziratot.

– Nem vitte! – tiltakoztak csaknem egyszerre Pásztor és Kolozsi. Az előbbi szenvedélyesen.

– Folytasd!

– A harmadik megállapításom – folytatta Kolozsi –, hogy a kézirat nincs Juhos Rita szobájában... Talán feltűnik, hogy egyik munkatársnak külön szobája van a mai helyhiány idején. Azzal magyarázom, hogy a szoba csak kétszer három és fél méteres. Néhány centivel több. Ha kíváncsiak, pontosan megmondhatom. Fel van írva.

Senki sem kívánta.

– A szobáját gondosan átkutattam. Amint mondtam, a kézirat, amikor ezt megtettem, már nem volt ott. Tehát amennyiben Juhos Rita ott rejtette el, valaki elemelte onnan. Ezzel kezdtem a munkát. De miután megnyertem Bérczyné bizalmát, és ő elmondott egyet-mást Juhos Ritáról, a szobát még egyszer átkutattam. Szintén eredménytelenül...

Negyedik megállapításom, hogy Juhos Rita lefordította a kéziratot, és tanulmányt szándékozott írni róla. A fordítást és a tanulmány vázlatát Bérczyné gépelte le. Juhos Rita kérte meg erre, mert ő maga még gyakorlatlan volt a gépelésben. Csak pötyögtetett. Mindenkit meglephet a következő tény: sem a legépelt fordítást, sem Juhos Rita vázlatát, illetve egyik kéziratát sem találtam meg Juhos Rita szobájában, a lakásán, a múzeum-

ban. Tehát aligha tévedünk, ha levonjuk a következtetést, hogy a Leonardo-féle kéziratot Juhos Rita róla készült írásaival együtt ellopták. Hangsúlyozom, ebben teljesen bizonyos vagyok. Indokolásul volna még egy megjegyzésem: manapság a modern épületekben s ilyenek tekinthető a múzeum is, csak eléggé körülményesen lehet egy iratot megsemmisíteni. Úgy értem, hogy maradéktalanul. Márpedig ezúttal mintegy kilencven-száz oldalnyi papírról van szó. A múzeumban nincs tűzhely, amelyben ilyen tekintélyes papírmennyiséget el lehetne égetni. Másutt? Akár egyetlen papírlap elégetésére is felfigyelnének a takarítónők, megtalálnák a maradványokat. Bizonyos, hogy a takarítónők e hó első hetében nem találtak pernyét papírkosarakban. Majdnem bizonyos, hogy ott nem égetett el senki iratokat. Ezt csak másutt tehették meg, ha ugyan elégették. Ebből ismét arra lehet következtetni, hogy a kéziratot és Juhos Rita fordítását, vázlatát eltulajdonították. Második következtetésem, hogy aki eltulajdonította, meg volt győződve az eredeti kézirat hitelességéről. Világos: másképp nem tette volna rá a kezét. Harmadik következtetésem, hogy a tettesnek a kézirat mellett szüksége volt Juhos Rita fordítására és jegyzeteire is. Tehát csak olyan ember lehet, aki nemcsak a Leonardo-kézirat értékével van tisztában, hanem Juhos Rita jegyzeteit is fel akarta használni. Ezzel szűkül a gyanúsíthatók köre.

– Ezzel egyetértek – jelentette ki Gelencsér.

– Ötödik megállapításom – folytatta Kolozsi meglegedetten –, Juhos Rita egy leragasztott levelet bízott Bérczynére azzal, hogy ha tizennegyedikén valami ok-

nál fogva nem érkezne vissza, tizenötödikén reggel adja át az igazgatónak. Miért?... Erre a kérdésre több válasz lehetséges. Az első: számított arra, hogy történik vele valami, aminthogy történt is. A második: arra is gondolhatott, hogy néhány napig még kint marad a nagybátyjánál Ausztriában. De ez esetben nyomban felmerül a kérdés, hogy mi volt, azaz mi van a levélben.

– Eridj azonnal, hozd ide! – utasította Gelencsér.

– Felesleges.

– Hol van a levél?

– Itt! – mutatta fel diadalmasan Kolozsi.

– Megnézted? Elolvastad?

– Nem. Tiszteletben tartottam Juhos Rita utolsó akaratát.

– Add ide! – szólt Gelencsér. Átvette, megvizsgálta a felbontatlan boríték mindkét oldalát. – Valóban rá van írva, hogy tizenötödikén bontandó fel...

– Fel lehet bontani? – tette fel a kérdést Pásztor.

Gelencsér megfontoltan határozott.

– Fel. Saját felelősségemre. Most nem a halott utolsó kívánságáról van szó, hanem emberölésről – mondotta. Zsebkésével figyelmesen, vigyázva, hogy véletlenül meg ne sértse, felbontotta a levelet, majd felolvasta.

„Leonardo da Vinci kéziratát a nyersfordítással együtt beletettem a szobámban levő nagy világtörténelem második kötetébe. Ott biztonságban van. Hitelessége bizonyos. Juhos Rita.”

– Kié az írás? – fordult Kolozsihoz Gelencsér.

– Ha megegyezik a borítékon levővel, a Juhos Ritáé.

– Azonnal ide kell hozni a kéziratot! Kolozsi, indulj!

– A gyanú továbbra sincs megdöntve – mondotta

Kolozsi, és ülve maradt. – A kézirat nincs ott. De megjegyzem: ha egyszer azt állítottam, hogy átkutattam Juhos Rita szobáját, ezt szó szerint kell érteni. Átlapoztam az ott található iratokat, dossziékat, könyveket. A világtörténelem második kötetét is. A kézirat tehát nincs abban a szobában.

– Bizonyos, hogy ellopták – állapította meg Zelenka.

– Ki? – tette fel a kérdést Gelencsér.

– Erre még csak-csak tudnék felelni, de arra egyelőre nem, hogy mikor és hogyan. Egyébként Balló lopta el.

– Ha ő tulajdonította el, nem volt indítéka, hogy megölje Juhos Ritát... – fontolgatta Gelencsér. – Ha a kézirat már nála volt, kicsempészhette volna...

– Volt indítéka! – jelentette ki Kolozsi.

– Halljuk!

3

– Feladatom volt – kezdte Kolozsi – a kézirat felkutatása. Elsősorban ehhez tartottam magam, de természetesen nem feledkeztem meg arról sem, hogy Juhos Rita sérelmére emberölést követtek el. Szabad időmben, vagyis miután a múzeumi alkalmazottak munkaideje is lejárt, ezzel is foglalkoztam.

– Remélhetőleg a családotról sem feledkeztél meg – billentette fejét gunyorosan Pásztor.

Kolozsi nem értette a tréfát, villámló tekintetet vetett rá.

– A feleségem meg van velem elégedve – felelt szárazon.

– Elhisszük.

– Ugyanis a múlt héten több szabad időm maradt, mint rendszerint. Minden este otthon voltam, és csak reggel indultam el.

– Térj a tárgyra!

– Mindenekelőtt Balló Zoltánról kell beszélnem. 1945-ben született. Tehát harmincöt éves. Az apja ugyanezt a keresztnévet viselte. A felszabadulásig földbérlet volt, egyházi földeket bérelt, valamivel több mint százötven holdat. A jövedelemből szépen megélt a család, mert az asszony megfelelő hozományt vitt a házhoz. A harmincas évek elején kötöttek házasságot, de 1945-ig csak egy gyermek született, József, aki ma Tiszacsegén gyógyszerész, három gyermeke van, két hold szőlőben, gyümölcsösben gazdálkodik mellékesen. Balló Zoltán születésekor mind az apja, mind az anyja negyvenéves elmúlt már.

Idősebb Balló Zoltán jókor megszimatozta a földosztást, felismerte, hogy bérletének befellegzett, tehát más megélhetés után nézett. Bármily különösnek látszik is, tény, hogy negyvenöt februárjában a szociáldemokrata pártban tűnt fel. Szorgalmasan, minden bizonnyal leleményesen dörgölődött, fullajtárkodott, tevékenykedett. Más dolga amúgy sem akadt. Addig sürgölődött pártjában, míg ki nem nevezték a városházára, a közel-látási hivatal élére. Attól kezdve óvatosan meghúzódott, feltűnést nem keltve dolgozott, bár addig sem kötelezte el magát. Egyszóval óvatos duhaj volt. A két munkáspárt egyesülése után akadálytalanul felvették a pártba. Itt megjegyzem, nemcsak közéleti megnyilatkozásaiban volt felette óvatos, hanem magánéletében is. Például hatszobás régi lakásából sokkal kisebbbe köl-

tözött. Cselédjeit, kettő is volt, már negyvenöt elején elbocsátotta. Amint láthatjuk, Balló Zoltán lecsúszott úri családból származik.

Az apja éppen csak addig élt, míg beprotezsálta második fiát is az egyetemre. Az anyja valóban csekély özvegyi nyugdíjával tengődtek át az egyetemi éveket. A férje halála után az özvegy eladogatta a felszabadulás előtt gyűjtött értéktárgyait. Nyomorogtak. Az egyetemet jó eredménnyel ugyan, de nem feltűnően jól végezte el Balló. Ott szeretett volna maradni mint oktató és kutató, nagy becsvággyal törekedett erre, de törekvése nem járt sikerrel. A diploma megszerzése után a múzeumba került, azóta ott dolgozik. Ami ezt illeti, szerintem nem valami sokat. Erre még visszatérek.

Ezelőtt hat évvel nősült meg. Nősülése után a felesége lakásába költözött, az anyja ott maradt kis szobakonyhás lakásában...

– Szükség van erre? – szólt közbe ingerülten Gelencsér.

– Igen. Megpróbálom jellemezni... Az ember jellemét a környezet alakítja ki. Ez esetben a környezet: kicsiny, szegényes lakás, a múltat visszasóvárgó szülők; az úri élet emlékei: hatszobás lakás, cselédek, dolgoztalan jólét; dúskáló élet. Ez a kívánság rögződött Ballóba, és meghatározta párválasztását is. A felesége kisé... azaz nagyon is csúnyácska nő. Most harminckét éves. Ügyvéd. A szülei kisparasztok voltak, most termelőszövetkezeti tagok. Büszkék egyetlen gyermekükre, lányukra, aki felszabadulás előtti életükhöz és vágyaikhoz képest hallatlanul magasra emelkedett a társadalmi ranglétrán. Mindennel ellátják, amit csak meg-

kíván. Ők vették meg számára a szövetkezeti lakást, ők bútorozták be neki, és ma is minden szükségessel ellátják. Tehetik, libát nevelnek, disznót hizlálnak. Ballóéknak ma már világoskék Zsigulijuk van. Az asszony szülei két éve megvettek lányuknak és mongoloid unokájuknak egy hétvégi telket, rajta házacskaival. Balló bungalónak nevezi...

– Hétvégi ház? – figyelt fel Zelenka.

– Az. Balló nem sok gondot vagy munkát fordít rá, mert ahogy mondja, leköti tudományos munkája. Lakásuk el van látva minden szükségessel és kényelemmel. Állítólag a hétvégi házat is elég jól bebútorozták. Jövedelmük jóval meghaladja a tízezret. Az asszony keres többet. A szép jövedelem ellenére elég szerényen élnek, mert az asszony szigorúan takarékoskodik. A házban ő az úr. Kétszer láttam csak. Nem szeretnék ráutaltja lenni. Semmiképp. Ha közte és egy másik nő között kellene választanom, biztosan a másikat választanám. Csak egy olyan férfi vehette feleségül, aki mindenáron vagyonhoz akart jutni, mégpedig minden nagyobb fáradság nélkül.

Szólok néhány szót tudományos munkájáról is. Bizony nem nagyon tudományos az, de tény, hogy törekszik szakmai sikerekre. Abból is következtetni lehet erre, hogy néhány éve letette a doktorátust. Dolgozatokat ír. Néhány meg is jelent a tudományos folyóiratokban. De csak egypár. Kettőt elolvastam. Hemzsegnek bennük a szakmai zsargon szövegei, mint csaknem minden áltudományos munkában. Tele vannak zsúfolva számokkal és adatokkal... Bár nincs tudományos képeztésem, mégis az a vélemény alakult ki bennem, hogy

Balló dolgozatai nélkülözik az eredetiséget és a gondolatokat. Úgy látszik, mások, a hozzáértők is ezen a véleményen vannak, mert ahogy az igazgató jellemezte: „tudományos erudíciója... Hmmm...” Szó szerint idéztem. A hümmögést is beleértve. Ő azonban nyomban hozzáfűzte, hogy Balló ambiciózus és szorgalmas kutató. De hogy eddig mit fedezett fel, azt elfelejtette megemlíteni. Többször beszélgettem Ballóval. A szavaiból azt vettem ki, hogy helyzetével nincs megelégedve, mégpedig azért nincs, mert nem kapja meg szerinte az őt megillető elismerést. Azt állítja, hogy származása még ma is árnyékot vet rá. Forr benne az elégedetlenség. Már több mint két éve dolgozik egy hatalmasnak vélt munkán, amely felölelné a 17. századi eszmeáramlatokat, és kandidátusi disszertáció lenne, ha valaha is elkészülne vele. Az igazgató ebben kételkedik, de nem szól bele, mondván, hogy szabad idejében mindenki azon dolgozhat, amihez éppen kedve van. Balló ezzel a dolgozatával is elő szeretné segíteni, hogy az egyetemre kerüljön, mert eddigi kísérletei nem jártak sikerrel.

Összefoglalva: anyagi, vagyont, tudományos rangot szeretne, de munka nélkül akar hozzájutni. Vagy legalábbis kevés munkával. A fizikai munkát lenézi, nem szereti. Kertjükben alig tett meg egy kapavágást. Egyetemi tanár szeretne lenni. Mivel ez eddig nem sikerült, elégedetlen mindennel, rendszerünkkel is, amely megfosztotta őt a munkátlan jóléttől. Külön megalázás számára, hogy a felesége jobban keres. Amikor néha megfeledkezik magáról, fellobban benne a keserűség... Íme, ilyen az az ember, akivel Juhos Ritának együtt

kellett dolgoznia, s aki megtudta, hogy felbecsülhetetlen értékű kézirat van a keze ügyében...

Említettem, hogy van hétvégi telke és háza. Pénteken beszélgettem vele az enyémről, célozgattam, hogy szívesen megnézném az övét, hátha támad valamilyen ötletem, hogy a magamén javítsak. De célzásaimat nem akarta elérteni. Amikor azonban egyenesen feltettem neki a kérdést, hogy megmutatná-e nekem hétvégi házát, azt felelte, hogy nagyon szívesen, de éppen külföldre készül. Az emberek általában dicsekszenek hétvégi házukkal, szívesen visznek és hívnak meg látogatókat, kivéve... kivéve, ha titkolni valójuk van... Ezért azt javaslom, hogy még ma tartsunk ott házkutatást.

– Baglyas lakásán is. Ott volt a selyemkendő – fűzte hozzá Zelenka.

– Révésznel is meg kellene nézni azt a friss ásást – egészítette ki Pásztor.

Gelencsér feljegyzett valamit.

– Folytasd! – szólította fel Kolozsit.

– A házkutatást azonnal meg kell ejteni, mert Balló legkésőbb holnap hajnalban Olaszországba utazik. Útlevele van.

– Nincs kellőképpen megalapozva a gyanú – állapította meg Gelencsér. – Bizonyítékok hiányában nem rendelhetem el sem őrizetbe vételét, sem útlevelének bevonását.

Kolozsi nagyot lélegzett.

– Márpedig szerintem igenis alaposan gyanúsítható – mondotta.

– Miért? – szegezte neki a kérdést Gelencsér.

– Először: nemcsak tudott a kéziratról, hanem ismer-

te is. Másodszor: tisztában van Juhos Rita alapos szakismereteivel. Harmadszor: a felsoroltak közül csakis ő tulajdoníthatta el, mert ő bent volt a múzeumban a kritikus időben, vagyis június harmincadikán, amikor még Juhos Ritánál volt a kézirat, azon a napon, amelyen elrejtette azt. Tehát volt rá lehetősége és módja, hogy a világtörténelemből kiemelje, és Juhos Rita fordításával, tanulmányának vázlatával együtt hazavigye. Végül: Olaszországba készül. Ott pedig lesz lehetősége, hogy értékesítse. Szerintem így akar megszabadulni a feleségtől, az asszony uralma alól és fogyatékos elméjű gyermekétől... Javaslom őrizetbe vételét.

– Bizonyított, cáfolhatatlan alibije van elsején és másodikán is – figyelmeztette Zelenka.

– Ugyan! – csattant fel Kolozsi, de olyan élesen, hogy valamennyien meghökkentek. – Semmit sem ér az az alibi!

– Elmondták, hogy mind a négy másik férfi becsalhatta Juhos Ritát a kocsijába, illetve a lakására. A lehetőséget nem vonom kétségbe. De Ballónak nem kellett becsalnia Juhos Ritát az autójába, mert amikor a szülei utoljára látták, már benne ült. Igaz?

– Úgy van! – helyeselt Pásztor.

– Egyetlen tanút sem találtunk eddig, aki azóta látta volna Juhos Ritát Ballón kívül. Ő látta utoljára.

– Elismerem, ez valóban terhelő körülmény – mondotta Gelencsér. – De nem veszed észre, hogy ellentétbe kerültél saját magaddal? Azt állítod, hogy ő lopta el a kéziratot. Erre talán meg is volt a módja és lehetősége, sőt az indítéka is. Eddig rendben van. De ha ellopta a

kéziratot, mi oka lehetett, hogy megölje Juhos Ritát? Erre egyelőre nem találok választ.

– Én sem – tette hozzá Zelenka. – Ha Juhos Rita, amint tervezte, elutazik, és Balló megszerzi a kéziratot, semmi veszély nem fenyegeti a sértett részéről, mert csak ma tért volna vissza Ausztriából, Balló meg ma indulhat is Olaszországba.

– A múzeum igazgatója arra kötelezte Ballót, hogy elmenetele előtt adja át Juhos Ritának a két hét alatt összegyűlt dolgokat és feladatokat. Ő meg azonnal leplezte volna – magyarázta Kolozsi.

– Elfogadható érvelés – dörmögte Pásztor.

– Nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy Juhos Rita gyanakodott rá... Csak rá gyanakodott – folytatta sejtelmesen Kolozsi.

Mindenki a gondolataiba mélyedt.

– Van még valakinek javaslata? – kérdezte Gelencsér rövid várakozás után.

Mindenki hallgatott.

4

Mint oly sokszor, ezúttal is Gelencsérre várt a döntés. Percekig latolgatta a verziókat, a különböző lehetőségeknek megfelelő feladatokat. Neki kellett döntenie, hogy milyen irányban folytassák a nyomozást, és ő átérezte felelősségét. Végignézett beosztottjain, az élénk szemű, jóképű Pásztoron; a kíváncsian várakozó Zelenkán, a száraz Kolozsin, aki türelmetlenségében ide-oda tologatta az asztalon jegyzőkönyveit; a még nála is szí-

kárabb Szabón, akinek sárgás, beesett arca gyomorhaj-
ról árulkodott; a magabiztos, kerek képű Demeteren,
aki előrehajolva várakozott. Tekintete átfutott a töb-
bieken is, aztán lassan, meggondoltan beszélni kezdett.

– Különös és bonyodalmas ez az ügy – állapította
meg, majd óvatosan folytatta. – Ahogy látom, vitatha-
tatlan, hogy nem alkalmi, hanem gondosan előkészített
és tervszerűen végrehajtott büntettet kell felderíte-
nünk. Eddig öt, körülbelül egykorú férfi gyanúsítható
a tett elkövetésével. Olyan közvetlen bizonyíték,
amely bármelyik ellen is megalapozná a gyanút, nem áll
rendelkezésünkre. Majdnem mindegyik gyanúsított-
ról részletes jellemzést hallottunk... A jellemzésekből
és az eddig ismert körülményekből kiindulva, feltéte-
lezhető, hogy valamelyik elkövethette a büntettet. Bár
én ezt megkérdőjelezem, mert én egyik esetben sem lá-
tok megfelelő indítékot. A felsorolt indítékok, egy ki-
vételével, valószínűtlenek. Nem valószínű, hogy olyan
jó kiállású férfiak, mint Révész vagy Koczúr, erőszakot
kövessenek el egy olyan nőn, akivel társadalmi kapcso-
lataik vannak. Az azonban teljesen valószínűtlen, hogy
ezt éppen tervezett elutazásának órájában tegyék. Ezt a
beszámolóok alapján még Baglyasról és Majorosról sem
tételezem fel. Az utóbbiról sem, bár valószínűsíthető
indítéka csak neki van az öt közül: félelem a leleplezés-
től... De ennél tovább nem megyek...

Megfigyeltem, hogy az öt gyanúsítottat elég részlete-
sen jellemeztétek, de egy szót sem szóltatok Juhos Rita
személyiségéről. Csak az előző jelentésekből és jegyző-
könyvekből lehet következtetni arra, hogy milyen em-
ber volt. Ma azonban megfeledeztek róla, miközben

a büntett lefolyásáról, annak módjáról ismertették feltevéseiteket. Ez bizony hiba volt...

Az eddig ismertek alapján röviden elmondom, milyennek látom én... Juhos Rita komoly és megérdemelt sikereket ért el mint történész. Dolgozatai elég gyakran jelentek meg, és elismeréssel fogadták őket a megfelelő körökben. Alapos felkészültségét és, gondolom, széles körű tájékozottságát az is bizonyítja, hogy viszonylag igen rövid idő alatt, kollégáinál jóval hamarabb, ő ismerte fel az előkerült kézirat értékét, és ő állapította meg szerzőjét. Ahogy Kolozsitól értesültünk, le is fordította, és szándékában állt, hogy tanulmányt is írjon róla. A múzeum igazgatója elismerte tehetségét és hozzáértését... Bizonyos, hogy nem csekély tájékozottság, leleményesség, ötletesség szükséges ahhoz, hogy egy látszólag olvashatatlan kéziratról valaki megállapítsa, hol, mikor, ki és hogyan írhatta. Úgy vélem, nem túlzok, ha azt állítom, hogy Juhos Ritára ráillik a tudós jelző, ha még nem is szerzett megfelelő hírnevet magának...

No most már – gúnyos mosolya átvillant a jelenlevőkön –, a beszámolókból ennek ellenére az derült ki, hogy majdnem olyan naivnak látjátok, mint amilyen az a bizonyos legendabeli falusi-kislány lehetett Pesten. – Elkomorodva folytatta. – Ha nem volna ilyen lesújtó ez a tévedés, hát mosolyogni lehetne rajta. Csodálkozom, és bosszankodom is példátlan naivitásotok felett. Nem, Juhos Rita nem volt, nem lehetett naiv. Ellenkezőleg, kiváló elméleti képességekkel rendelkezett. Amellett, hogy tapasztalt ember, tapasztalt nő is volt. Három éven át élt a férjével házaseletet. Ha kellett, meg tudta

védni magát. Erre jó példa a Majorossal történt eset... Egyébként... Én csak egy pillantást vetettem Majorosra, amikor a kihallgatásra várakozott, de megláttam a bal füle alatt egy jókora kék foltot... Még mindig látszott! Holott már jó néhány nap is elmúlt a bizonyos látogatás óta. Ti ezt nem figyeltétek meg!... – Elhallgatott, metsző pillantást vetett Zelenkára és Pásztorra. – Vagy ha megfigyeltétek, annál rosszabb a véleményem rólatok. Miért nem szerepel ez a jegyzőkönyvben? A lényeg az, hogy felületesek voltatok, mégpedig nemcsak ebben az esetben...

Még egyszer hangsúlyozom, hogy Juhos Rita tudományos felkészültségű, tapasztalt, harminckét éves nő volt. Én semmiképpen nem tudom elképzelni róla, hogy vonatának indulása előtt egy fél órával bárki bármilyen ürüggyel becsalhatta a kocsijába, és felcsábíthatta a lakásába. Ezt lehetetlennek tartom. Tehát a felcsalási feltevéseket mint abszurdokat, mellőzzétek. Tudhatnátok már, hogy soha nem helyeseltam a hasonló, erőszakolt ötleteket, amelyek általában nemcsak hogy nem vezetnek eredményre, hanem végső soron gátolják a munka eredményességét is...

Több furcsaságot figyeltem meg ebben az ügyben. Feltűnt nekem, hogy mind az öt gyanúsított a kritikus időben az állomáson tartózkodott. Mintha összebeszéltek volna... Közülük egyedül Majoros nem indokolta meg elfogadhatóan ott-tartózkodásának célját, de az ő ottléte is természetesnek tűnik. Az öt férfi közül Ballón kívül, aki kivitte, egyedül Baglyas hivatkozott Juhos Ritára. A többiek nem is látták – legalábbis ezt állítják. A másik furcsaság, hogy Ballón kívül a kritikus időre

egyik férfi sem tud megbízható alibit felmutatni. Még feltűnőbb, hogy mind az öt férfinak van jogosítványa és háromnak kocsija is. Ebbe a csapdába, sajnos, valamennyien beleestetek: bizonyított tény ugyan, hogy személyautóval vitték ki a holttestet Nyékládházára, de semmi bizonyíték nem került elő arra vonatkozólag, hogy ezt a felsoroltak közül tette valamelyik. Abban igazatok van, hogy bármelyik megtehetette...

Végül – megértem – az is befolyásolt titeket, hogy ezeknek a férfiaknak jelleme, rossz értelemben, eltér a normálistól. Nézzük meg közelebbről ezt a megállapítást. Valamennyien feddhetetlen állampolgárok, még Majorost is annak kell tekintenünk... Baglyas kivételével mind vezető, vagy mondjuk, kiemelkedő funkciót töltenek be. Személyi tulajdonságaik azonban – legalábbis engem – elriasztanak. Révész igen anyagias. Egész életét arra fordítja, hogy anyagiakban gyarapodjék. A hallottakból arra következtetek, hogy naponta legalább tizenhat-tizennyolc órát dolgozik. Minden elismerésem a Juhos Ritáé, aki sokszor hajnalodott meg az íróasztala mellett, mert nem tudott elszakadni munkájától, gondolatai örvénylésétől. De Révész a szerzésért mindenről lemond, amivel egyéniségét fejleszthetné. Mit mondhatok egy ilyen emberről? Kérdelem, vajon nem torzította el egyéniségét a vagyon utáni vágy? ...Majoros Pál, a cserebogár-etető... Arcát az önzés, a kegyetlenség, mások érzelmeinek semmibevétele és saját érzelmetlenségének kisugárzása merevítette meg. Egyetértek Enyedi doktornővel, hogy még a süllőknek is gazdagabb a lelkiviláguk, mint az övé. Az ilyen emberen saját vágyai uralkodnak, és akaratát könyörtele-

nül érvényesíti. Nem tudom hirtelen eldönteni, hogy Koczúr Tivadar mennyivel különb nála. Jó megjelenésű, jó svádájú, ízes beszédű, de szerintem megdöbbenően közönséges ember. Ahogy valaki jellemezte, nagyra nőtt kamasz. Hogyan vélekedünk arról a férfiről, aki harmincöt éves korában is úgy beszél, úgy gondolkozik és cselekszik, mint a kivagyiskodó kamasz?... Baglyas Imre különös egy ember. Látszólag gyámoltalan, de alattomos. Úgy látszik, jól megfér benne a lobbanékonyság és a sumákolás. A mérgekkel való foglalkozás mindig előregondolással és ravaszsággal jár... Balló pedig... Igen sok hozzá hasonló ember van, aki örökké elégedetlen, aki szüntelenül vélt vagy valódi sérelmeit, álhítolagos mellőzését hánytorgatja, de arra nem képes, hogy valami jelentősebb munkát végezzen vagy alkosson. Balló emellett becsvágyó, vagyont áhító is.

Az ilyen emberekről feltehető, hogy hirtelen felindulásból nőért, vagy előre megfontoltan vagyonért gyilkosságot kövessenek el. De nekünk nem feltevésekre, hanem bizonyítékokra van szükségünk, nem bizonyítatlan alibiket, hanem bizonyított jelenlétet kell felderítenünk. Nem merem azt állítani, hogy az öt gyanúsított bármelyikéről is elhárult a gyanú, mégpedig éppen azért, mert olyan emberek, amilyenek. A feltevésekben van bizonyos logika, de nem eléggé alaposak, bármilyen tetszetősek is. Ti nem regényírók vagytok, hanem rendőrök, ezért az a feladatotok, hogy derítsétek fel a tettet, és feltevések helyett szerezzétek meg a kétségbevonhatatlan bizonyítékokat.

Ezek után vizsgáljuk meg a felsorolt indítékokat részletesebben. Majoros Pál indítéka Zelenka szerint

lehetett félelem a leleplezéstől. Lehetséges, néha elő is fordult, hogy egy bűnöző eltette láb alól büntettének egyetlen tanúját, ha az leleplezéssel fenyegette. Ha fel is tételezzük Majorosról jelleméből és erőszakos kísérletéből kiindulva a büntettet, a rendelkezésünkre álló tények alapján nagy valószínűséggel megállapítható, hogy nem volt módja a büntett elkövetésére. Baglyas Imre ellen két közvetett bizonyítékot ismertettetek: a selyemkendőt, amelyet a lakásán találtak és jártasságát a növényi mérgekben. Arról hallottunk, hogy gyűjti a mérgező növényeket, de arról egy szót sem, hogy valamilyen formában fel is dolgozza azokat. Ez pedig nagyon fontos... Amint mondtam, a sértett felcsalása a lakásba felette valószínűtlen. Az ő esetében különösen az. Révésszel és Koczúrral különösebben nem foglalkozom, meggyőződése, hogy Juhos Rita nem ment el velük, és ők sem csalogathatták magukkal. Végül Balló Zoltán... Kolozsi nagyon részletesen megindokolta, hogy miért gyanúsítja, de bizonyítékkal nem állt elő. Elismerem, terhelő körülmény, hogy Juhos Rita vele indult el a szülői háztól az állomásra, és hogy beleült a kocsijába, és azóta nem látta senki. De Balló megvette a menetrendet, ez bizonyos. Ott hagyhatta Juhost a várócsarnokban.

– Magára kellett hagynia – szólt közbe kéretlenül Zelenka.

– Úgy van, emellett az öt férfi közül neki van a legjobb alibije.

– Eszerint munkánk eredménytelen volt – ismerte be Zelenka kókadtan.

– Ezt azért nem mondanám. Egy hét telt el... Sokat

végeztetek. De folytatom. Különösen sántít Balló feltételezett indítéka. Az eddig ismert tények alapján csak abban az esetben tehető fel, hogy ő ölte meg Juhos Ritát, ha a kézirat nála volt, és el akarta rabolni tőle. De amint tudjuk, nem volt nála...

Most már vegyük sorra a feladatokat. Nem vonom kétségbe Kolozsi állítását, hogy ma vagy holnap reggel Balló útra kel Olaszországba. Még nem mentesült a gyanú alól, ezért sürgősen... azonnal végre kell hajtani a következő feladatokat... – Gelencsér elgondolkozott, tanulmányozta jegyzeteit, aztán feltekintett. – Szabó, tarts házkutatást Baglyas Imre lakásán. Fordíts nagy figyelmet az esetleg ott található folyadékokra, növényi főzetekre, porokra. És persze az ilyenkor szokásos dolgokra.

Szabó felállt.

– Értettem.

– Maradj! – intette le Gelencsér. – Pásztor, neked kell megejtened a házkutatást Révész hétvégi telkén... Kolozsi, ismered Ballóékat, rád bízom úgynevezett bungalójuk átkutatását. Mind a hárman vigyetek magatokkal technikusokat. Tartsátok be a törvényes formákat. A házkutatási parancsokat percekben belül kiállítatom. Demeter, gondoskodj arról, hogy mind a három helyre legalább egy szakértő technikus menjen.

– Meglesz.

– Zelenka, azonnal érdeklődd meg, hogy Koczúr adott-e le kiszállásáról költségjegyzéket, és mellékelte-e a Nánásra szóló vasúti jegyet. Ezúttal te beszélj Juhosékkal. Percről percre tisztázd az öregekkel a lányuk elutazása előtti utolsó percekben történeteket. Minden

jelentéktelennek látszó mozzanat fontos lehet... Az a gyanú, hogy a sértettet megfojtása előtt elkábították, ugyebár? Kérd ki a doktor véleményét, hogy milyen kábítószerrel lehet szó. Netán csupán alkoholról.

– Nem alkohol volt! – tiltakozott Demeter. – Az orvosszakértők nem találtak alkoholnyomokat sem a gyomorban, sem az ereken. Az a véleményem, ha elkábították, csakis növényi méreggel tehették.

– Újabb valószínűtlenség! – vélekedett Pásztor. – Gondolkoztam a kábítószerekről. Nem ismerek olyat, amely azonnal hatna, és nem volna halálos. A műtétek előtti elaltatás is percekig tart... Éterről, kloroformról ez esetben szó sem lehet, mert hatottak volna a gépkocsi vezetőjére is. Ugyanis feltételezem, hogy Juhos Rita az autóban süllyedt öntudatlanságba. Ezt valószínűvé teszi a körülmények. De ez esetben bizonyos tulajdonságokkal kellett rendelkeznie a használt kábítószernek. Az első, hogy igen rövid idő alatt hasson. A második, hogy az áldozat ne gyanítson semmit. A harmadik, hogy az beadása ne keltsen feltűnést mások előtt sem. A negyedik, hogy ne okozzon halált, mert ellenkező esetben felesleges lett volna megfojtani.

– Van ilyen kábítószer? – töprengett Kolozsi.

– Ilyet használtak! – szögezte le Pásztor nagy bizonyossággal.

– Felesleges a találgatás – vágta el Gelencsér a kezdődő vitát. – A doktor megad minden szükséges felvilágosítást. Befejeztük – jelentette be felállva. – Pontosan három órakor várom a jelentéseket, mert Balló még ma elindulhat. Ha ő a tettes, meg kell akadályoznunk elutasítását.

– Szabad egy megjegyzést? – kérdezte Zelenka. Gelencsér igenlő bólintására folytatta. – Meggyőződésem, hogy a tettes a gyanúsítottak között van.

5

Zelenka elég gyorsan megkapta a kapcsolást a járási hivatal könyvelőjével, Horváth Gáborral. Már az első szavak után kiderült, hogy osztálytársak voltak. Miután az efeletti örömuket kifejezték, miután néhány közös élményüket felelevenítették, és miután beszámoltak egymásnak családi állapotukról, Zelenka végre rátérhetett az ügyre, amely foglalkoztatta.

– Kérlek, megmondhatod nekem, hogy munkatársatok, Koczúr Tivadar hol volt elsején?

– Azonnal...

Zelenka az órára pillantott, fél tizenegy múlt néhány perccel. Rágyújtott.

– Elsején Hajdúnánáson volt. Itt van előttem a költségjegyzéke – szólalt meg Horváth néhány perc múltán.

– Beadta a vasúti jegyet is?

– Igen. Menettértivel utazott.

– Mikor indult?

– A hajnali vagyis az első vonattal.

– Tehát megérkezett, mondjuk, negyed hétkor, de a tanácsshoz csak déltájban ment be. Nem tudnád megmondani, mit csinálhatott addig?

– Valószínűleg... biztosan a nőjénél töltötte az időt.

– Nánáson van nője?

– Van. És mikor lehet, ki is megy hozzá. Csinos, harminc év körüli asszonyka. Bemutatta nekem is.

– Ti elnézitek, hogy munkaidőben, államköltségen a nőjéhez járjon?

– Nem támaszthatunk semmiféle kifogást. Megmondom, miért. Minden akadály nélkül indulhatna a tíz óra utáni vonattal is – nevetett Horváth. – Nem szólhatunk semmit, ha a hajnalival indul, és ha összeköti a hasznost a kellemessel, persze ha elvégzi feladatát.

– Értem. Köszönöm. Emlékszel a nő nevére?

– Nem.

– Köszönöm.

Zelenka elégedetten tette le a kagylót, bizonyos volt abban, hogy a nő nevét és címét könnyűszerrel megszerzi. Rövid gondolkodás után felhívta a doktort.

– Volna egy kérdésem... Szabad vagy?

– Éppen látogatóm van.

– Intézd el gyorsan. Lemegyek. Sürgős.

– Hm... – A doktor kevés szóból is értett. – Máris indulhatsz. Mire ideérsz, végzek... Miről van szó? – kérdezte, miután Zelenka elhelyezkedett, és unszolására rágyújtott egy bolgár cigarettára.

Zelenka csak ekkor gondolkozott el, hogyan tegye fel kérdését. Két szippantás között ránézett a doktor már mákos hajára, a szeme sarkából szerteágazó ráncokra, amelyek akkor is elárulták volna, hogy sokat mosolyog, ha először találkoznak. Kutató tekintete bölcs, megértő szemmel találkozott. Elhatározta, hogy teljesen őszintén beszél nehézségeiről. Így is tett.

– Juhos Rita ügyében kérem tanácsodat – mondotta, ezután beszámolt a nehézségekről, kételyeiről, még azt

a feltevést is megemlítette, hogy Juhos Ritán kábultságában erőszakot követtek el.

– Előbb erre válaszolok – komolyodott el a doktor. – Semmi jelét nem találtuk ennek sem mi, sem a miskolciak. Tehát ezt a feltevést mellőzni lehet... Juhos Rita... Nagyon vonzó, gyönyörű nő volt... Elhiheted, már nagyon sok különböző korú hullával volt dolgom, de ebben az esetben annyira meghatódtam, amikor megláttam, kényszerítenem kellett magam, hogy hozzányúljak. Orvos vagyok, ezért vallom, hogyha valami szent van a földön, hát az emberi test az... Minden ember pótolhatatlan, egyetlen. Merőben hamis és aljas az a felfogás, hogy pótolhatatlan ember nincs. Minden ember pótolhatatlan, a szerszámok, az alkatrészek pótolhatók, az ember nem. Juhos Rita nemcsak gyönyörű, hanem ahogy az arckifejezéséből ítélek, nagyon okos, intelligens nő volt. Erről meg is győződtem. Ne csodálkozz, hogy mint ember is érdeklődtem felőle. Nemcsak az orvos, nemcsak a férfi sajnálkozása készítetett engem erre, hanem emberi mivoltom is. Láttad? Ismerted?

– Nem.

– Hangsúlyozom, nagyon szép nő volt, de emellett fejlődő ember, aki alkotóerejének teljében, vagy korát tekintve talán éppen annak kezdetén pusztult el... Pusztulásával nemcsak a szüleit, ha ugyan még élnek, érte csapás, hanem az országot, népünket, talán az emberiséget is. A tettes nemcsak őt ölte meg, nemcsak meg nem született gyermekeit, hanem meg nem született gondolatait is meggyilkolta... Tudjátok már, ki a tettes? Szeretném látni, milyen ember...

– Már említettem, nem tudjuk.

– Kíváncsi vagyok, ki nevelte ilyen szörnyeteggé. Az anyja, aki a világra hozta? A társadalom, amely körülvette? A környezete, amely elősegítette szörnyeteggé válását?... Hidd el, megrázott Juhos Rita látványa. Éppen mert orvos vagyok, nem tudok részvétlen lenni! Egy emberről van szó... Sokan azt vallják, hogy semmiiség. Nem! Bizonyos vagyok abban, hogy egy egész világ pusztult el vele. Megrázó és kell is gondolni arra, hogy hány embert gyilkolnak meg életünk minden napján. Vergődöm korunk iszonytató ellentmondásai között. Nem tudom magam függetleníteni tőlük. Mi, orvosok mindent megteszünk, hogy megmentjük a hozzánk fordulókat, és minden, betegségtől veszélyeztetett ember életét... – A doktor rágyújtott. Homloka közepén három ránc árokká mélyült, az ajka gúnyos mosolyra torzult. – Közhely ez. Talán az is, hogy az orvosok százezrei küzdenek az emberek egészségének fenntartásáért, és milliónyi becsületes jogász harcol a jogok érvényesítéséért, ugyanakkor akadnak emberek az államok élén, akik százával, ezrével gyilkoltatják meg a mit sem vétő, ártatlan embereket a különféle úgynevezett büntető hadjáratokban és akciókban. Mintha kétmillió évvel ezelőtt élt hordákból kerültek volna ezek egyes államok élére. A becsületes ember ebbe sem tud belenyugodni, de ma már nemcsak büntető akciókat hajtanak végre, hanem megfontoltan, a legmodernebb számítógépekkel felszerelve az egész emberiség, az egész földi élet elpusztítására készülnek. Mintha egy zsúfolt iskola udvarára összegyűjtenénk csimpánzokat, és játékszerűl kibiztosított dinamitbombákat adnánk nekik. Iszonytató! Vedd elő bármelyik napilapot, nem találsz olyat,

amelyben ne volna hír újabb ártatlan emberek meggyilkolásáról. Salvador... Libanon... Dél-Afrika és...

Zelenka szívesen hallgatta volna tovább is a doktor kissé szemináriumszerű eszmefuttatását, de az idő sarkallta, ezért közbevágott.

– Úgy véljük, hogy Juhos Ritát halála előtt elkábították. Mivel tehatték? – kérdezte. Észben tartotta Pásztor meghatározását a kábítószerről. – Milyen méreg lehet, amely azonnal hat, de nem halálos?

– Ez a legtöbb esetben az adagolástól függ.

– A halál háromnegyed kilenc és fél tizenegy között állt be, miután Juhos Rita öntudatlanságba süllyedt. A kábítószer a tettes az autóban adhatta be neki. Tehát el kellett kerülnie a lehetőséget, hogy mások is észrevegyék ténykedését. Mellőzhetjük a feltevést, hogy étert vagy kloroformot használt. Már csak azért is, mert az áldozat védekezett volna. Ennek semmi nyomát nem találtuk, ti sem találtatok rajta más külsérelmi nyomot...

– Hm... – A doktor felállt, körbejárta a szobát. Egy pillanatra megállt a könyvespolc előtt. – Gépkocsiról lévén szó, az altató hatású gázokat mellőzhetjük. Ezek nem hatnak ilyen gyorsan... – Továbbindult, majd hirtelen megállt, és Zelenka felé fordult. – Megvan! Szkopolamin! Ez az! Hatása biztos és gyors. A bódulat, az öntudatlanság néhány perc alatt beáll. Akinek beadják, magatehetetlenné válik. Nagyon kevés elegendő belőle. Két-három milligramm... Beadható bármilyen folyadékban... Injekcióban...

– Ez szóba sem jöhet.

– Hát valamilyen ételben, mondjuk, süteményben is. Ilyen csekély mennyiséget alig lehet észlelni.

– Szokopolamin... Mi ez?

– A Hyoscyamus niger, a bolondító beléndek egyik mérge.

– Aki tehát ismeri a mérgező növényeket, előállíthatja?

– Ezen nem gondolkoztam, de gyanítom, hogy előállítás nem okoz különösebb nehézségeket, mert már az ókorban, az egyiptomiak is használták. A középkori boszorkánykenőcsök egyik alkatrésze... A bódulat napokig tarthat... Két-három milligrammot említettem. Nos, ennek tízszerese vagy hússzorosa sem halálos.

– Megjegyzem. Szkopolamin.

– Nem bizonyos! De nagyon valószínű – figyelmeztette a doktor. – Van még kérdésed?

– Egyelőre nincs.

– Megjegyzem, aki ezt a mérget használta, ha használta, gondosan utánanézett, és körültekintően választotta ki.

– Tehát az előre megfontoltság...

– Bizonyos – szögezte le a doktor.

– Köszönöm.

– Ebéd előtt vagyunk, egy pohárkát?...

– Köszönöm, nem, ma még sok a dolgom...

Zelenka a doktortól távozóban megnézte az óráját. Még nem volt fél tizenkettő. Mivel a felesége általában fél egy körül készítette el az ebédet, úgy vélte, hogy addig is kihasználhatja az időt, és elugrik Juhosékhoz. Örült, hogy ezt megteheti, mert már előbb is szeretett

volna megismerkedni az öreg házaspárral. Pásztor ugyanis felkeltette kíváncsiságát.

Juhos nyitott ajtót. Mögötte, mielőtt megmondhatta volna a nevét, feltűnt egy csöppnyi asszonyka.

– Juhosné... – mormolta halkán.

Ha az utcán találkozik vele, akkor is meghökkentette volna a szeme, amelyben mélységes bánat borongott. Amint megpillantotta, azonnal tudta, hogy csakis ő lehet Rita anyja. Bemutatkozott, elmondta, hogy mi járatban van. Bevezették a szobába, hellyel kínálták az asztal mellett. Figyelte, amint az asszonyka pehelykönnyen leereszkedett az egyik párnázott székbe. Olyan bánatosnak, olyan egyedülvalónak tűnt, hogy megesezt a szíve rajta. „Az örömet akkor érezzük át igazán, ha mással vagy másokkal osztozunk rajta, de a bánattal mindenkinek magának kell megbirkóznia. A feneketlen bánat kútjában nincs társa az embernek” – gondolta magában. Az asszonyka kékeres kezét az asztalra fektette, ujjai előbb egymáshoz simultak, majd lassan végigsiklottak az asztalterítő mintáján, céltalanul matattak rajta. Néhány másodpercig csend ereszkedett rájuk, a konyhából beáramlott a hagymaszag, jeléül, hogy készül az ebéd. Zelenka meghatottan kereste a szavakat, nem tudta hamarjában eldönteni, hogyan fejezze ki részvétét, de megsejtette, hogy minden szó felesleges, és csak elmélyítené az öreg házaspár bánatát.

A csendet végül is Juhos törte meg.

– Ma kellett volna hazaérkeznie... – mondotta, aztán rövid szünet után bizonytalanul folytatta. – Tudják már...

– Nem – felelt Zelenka. Megértette a kérdést és foly-

tatását is. Kimondatlanul is. – A segítségükre van szükségünk...

– Amiben tudunk... – mondta Juhos.

Zelenka Juhosnéra nézett. Figyelte megkövült, beesett arcát. Az asszony ujjai befejezték vándorútjukat az asztalon, egymásba fonódtak.

– Szeretném, ha a Rita elindulása előtti percekről elmondanának mindent, amire emlékeznek, vagy amit megfigyeltek.

– Nem tudom, miben segíthetnénk. Már mindent elmondtunk Pásztornak és egy másik munkatársuknak. Talán jobb lenne, ha kérdéseket tenne fel. Ha tudunk, válaszolunk rájuk.

Zelenka egyebet se kívánt.

– Aznap mikor keltek fel?

– Kissé később a megszokottnál. Nem akartuk Ritát zavarni, mert olyan hosszú út előtt jó, ha az ember kialussza magát. Hat órakor keltünk.

– Mikor feküdtek le?

– Fél tízkor. Ez nálunk a szokott lefekvésesi idő. Ha nem jön közbe valami.

– Rita milyen hangulatban volt?

– Amilyenben hosszú út előtt leledzik az ember. Fel volt ajzva. Este magára hagytuk, de még sokáig mocorgott.

– És reggel?

– Vidáman kelt fel. Igen... Tréfálkozott is, hogy ne bánkódjunk, mert nem az óperenciás tengeren túlra megy, hanem csak ide, a szomszédba, s nem lesz dolga sárkányokkal, meg egyéb szörnyetegekkel. Mert az anyja nagyon szomorkodott. Ez természetes. Ilyen

hosszú időre csak egyszer váltunk meg tőle, amikor nászútjára ment. Nem tudtuk... – Juhos elharapta a szót. Elfordult, az íróasztal felé nézett. Zelenka követte tekintetét, megfigyelte, hogy Rita nagy fényképen nyugszik. Azt is megfigyelte, hogy a szeméből egy könnycsepp gördül le lassan az arcán. Zavarba jött, cigarettája után nyúlt, kivette a zsebéből, de nyomban vissza is csúsztatta, mert nem látott hamutartót az asztalon.

– Aztán megreggeliztünk... – folytatta Juhos.

– Itt?

– Igen. Ezen az asztalon.

– Hány órakor?

– Fél nyolc után ültünk le a reggelihez. Rita, mint rendesen, jó étvággal evett.

– Mindvégig jó hangulatban volt?

– Jó, hogy kérdezi... Mintha nyugtalankodott volna. Hirtelen eszébe juthatott valami...

– Beszért róla? Mondott valamit?

– Nem. De kérdésünkre azt mondta, hogy még be kell mennie a múzeumba, mert ott felejtett valamit. Mondtam neki, hogy szívesen elintézem én, elmegyek érte. De nem fogadta el ajánlatomat.

– Miről beszélgettek akkor? – Zelenka összeráncolta homlokát. Valami nem tetszett neki Rita hirtelen elhatározásában.

– Semmiségekről. Mindent megbeszéltünk már előbb. Reggeli után becsomagoltunk... Nem! Mindent becsomagoltunk már este. Csak a feleségem készített néhány szendvicset, azt tette be kézitáskájába. Közben

Rita türelmetlenkedett. Ballót várta mind idegesebben. Ő nem sokkal negyed kilenc után meg is érkezett.

– Ez biztos?

– Biztos. Rita folyton az óráját nézegette, fellélegzett, amikor Balló megérkezett. De udvariasan fogadta, türelmesen megvárta, míg megitta kávéját, amivel azonnal megkínáltuk. Csak ezután mondta Ballónak, hogy még be kell mennie a múzeumba, mert ott felejtette íróasztalában a vasúti jegyét... – Juhos hirtelen elhallgatott.

A két öreg egymásra nézett. Az asszony bólintott, Juhos csak ezután folytatta.

– Azt mondta, hogy be kell mennie a múzeumba, mert ott felejtette a vasúti jegyet. Ezt mondta...

– És? – Zelenka felfigyelt az ismételésre.

– A vasúti jegy nála volt...

– Valóban?

– Balló nagyon beszédes volt, de meghökkent, amikor Rita megkérte, hogy az állomásra menet térjenek be a múzeumba, mert a vasúti jegyét ott felejtette.

– Én elszóltam magam, hogy a jegy Ritánál van...

– Rita zavarba jött, de a jegyet megtalálta a táskájában – mondotta Juhos. – Így aztán az állomásra indultak.

Zelenka megpróbálta összeegyeztetni az egymásnak ellentmondó információkat.

– Kikísértük őket a kocsizhoz. Balló vitte ki a bőröndöt. Beletette a csomagtartóba, aztán megállt az autó mellett. Ott várt meg minket, mert kissé hátramaradtunk.

– Kinyitotta a jobb oldali első ajtót, kivett egy doboz

konyakos meggyet, megkínált minket – folytatta az aszszony. – Elfogadtuk, bár nem tartottuk helyénvalónak, hogy a búcsúzáskor csokoládét szopogassunk.

– Ritát is megkínálta?

– Meg. Ő akkor már az autó mellett állt. Éppen a táskáját tette be a hátsó ülésre. Balló előbb minket, aztán hátrafordulva Ritát kínálta meg.

– Ő is elfogadta?

– El. Szerette a konyakos meggyet. Balló is bizonyára tudta.

– Ő is evett belőle?

– Nem, azt mondotta, hogy vezet.

– A konyakos meggy után éreztek kábultságot?

– Nem. Utána még egy csókot váltottunk. Rita meg beült.

– Hova?

– A hátsó ülésre. Lecsavarta az ablakot, aztán integetett, míg az autó el nem tűnt...

– Integetett, és mosolygott...

– Így láttuk utoljára... – rebegte Juhosné. Leborult az asztalra, testét rázta a zokogás.

A férfi hozzálépett, megsimogatta ősz haját. Halkan suttogott hozzá.

Zelenka felállt. Néhány búcsúszót motyogott. Nem figyeltek rá. Halkan távozott.

Zelenka ezen a napon nem késett, de ha késett volna is... Ahogy a lakásuk ajtajához ért, az kinyílt előtte, és nyomban két kar fonódott köréje, megkapta a csókot, amelyet várt, és régen megszokott. Nem tudhatta, mert nem élt más nővel, hogy nem minden feleség várja úgy a férjét, mint őt Eszti, aki mindig mosolyogva, mindig csókkal és örömmel fogadta. A szemében mindig öröms fény gyulladt fel, amikor belépett, akkor is, ha pontosan érkezett haza, akkor is, ha órákat késett, akkor is, ha csak hajnal tájban tért meg. Csak sejtette, hogy más nők nem így fogadják hazatérő férjüket, különösen nem akkor, ha késik. Amikor feleségül vette Esztit, nem tudta, hogy ilyen boldog lesz.

Nem is kellett benéznie a szobába, anélkül is tudta, hogy a terített asztal és az ebéd készen várja. Míg kezét mosott a fürdőszobában, Eszti az asztalra tette a levest, és leült szokott helyére. Evés közben nem beszélgettek, de Zelenka megérezte, hogy a felesége alig várja, hogy rágyújtson, és szót válthassanak. De azt nem tudta, hogy belépésének pillanatában az asszony meglátta rajta a fáradtságot, s ezért nem szólt hozzá, bár türelmetlenül várta, hogy ezt megtehesse. Ebéd után együtt hordták ki az edényeket, az evőeszközöket, utána a kis asztalka mellett helyezkedtek el feketekávé mellé a kényelmes fotelekben. Zelenka belekortyolt a kávéba, aztán rágyújtott.

– Van már valami eredmény? – kérdezte Eszti. Általában nem szokott kérdezősködni a férje ügyeiről, ezút-

tal azonban kivételt tett, mert Juhos Ritát személyesen ismerte.

– Eddig, úgyszólván senki ellen nincs semmi konkrétum...

– Ma már hétfő – állapította meg Eszti sejtelmesen.

Zelenka azonnal megértette, mire célzott a felesége: szerdán üdülni indulnak. A hajnali vonattal...

Igen... Nem dől össze a világ, ha addig nem leplezik le a tettet. De ennek ellenére jó volna, ha ez hamarabb, még ma megtörténne. De ha nem?... Adja át másnak az ügyet?... Pásztornak?... Semmi kedve nincs hozzá. A harangöntést és a nyomozást nem lehet félbeszakítani, mert valószínűleg tönkremegy az anyag, de bizonyosan elmosódnak a nyomok... Pásztor ugyan örömmel átveszi az ügyet, ha parancsot kap rá, minden bizonnyal végig is viszi, mégpedig eltökéltséggel és szinte személyes bosszúvággal, mintha ő maga is érintve volna. Ebben nem lesz hiba. De egy befejezetlen ügyet itt hagyni?... Hát ez nem az ízlése szerint volna. Nem lehet!... Még néhány órája és egy teljes napja van az indulásig. Addig végeznie kell az üggyel. Muszáj. Ha Balló a tettes, feltétlenül tisztáznia kell a körülményeket és az indítékokat, mégpedig az este beállta előtt... A kézirat az indíték... A doktor szakvéleménye az esetek óriási többségében helytálló volt; semmi sem ébreszt kételyeket benne, hogy ezúttal nincs igaza: Ritán sem közvetlenül halála előtt, sem azután nem követtek el erőszakot. Ennélfogva az egyetlen lehetséges indíték a kézirat megszerzése. De ha ez a feltevés helytálló, egyszerre megfogytokozik a gyanúsíthatók száma. Kiesik Révész, Baglyas, valószínűleg Koczúr is. Maradnak ketten, Ma-

joros és Balló... Ők ketten nemcsak tudtak a kéziratról, hanem a kezükben is volt az... Ballónak azonban kifogástalan alibije van... Elsején is, másodikán is... Ellenben Majorosnak nincs... Mind a ketten jártak hétfőn Rita szobájában... Valamelyikük ellophatta a kéziratot... Bizonyos, hogy el is lopta... Ritában csak elsején reggel ébredt fel a gyanú. Ezért akart bemenni a múzeumba. Meg akarta nyugtatni magát. De fontosnak tartotta... Vállalta a kockázatot is, hogy a kitérő miatt lekési a vonatot. Ha az anyja el nem szólja magát, be is megy. De hirtelenében nem jutott eszébe más ürügy...

Zelenka meghökkent. Ezúttal pontosan megfogalmazva bukkant fel benne a kérdés, amely már előbb is felmerült, de határozatlanul, alaktalanul.

Miért nem bízta Rita az igazgatóra a kéziratot?... Igaz, hétfőn Pestre ment, de odaadhatta volna neki már szombaton is... Lehet, hogy benne sem bízott meg?... Vagy még hétfőn is a tanulmányán dolgozott? Ezt tisztázni kellene... Bérczyné megmondhatja... – cigaretta után nyúlt.

– Ne feledkezz meg az üdülésünkről! – figyelmeztette Eszti a türelmes várakozás után. Láttá, hogy a férje gondolkozóba esett, s nem akarta megzavarni gondolatmenetét, de az alkalmat kihasználta.

Zelenka rámosolygott.

– Még ma a végére járok. Szerdán indulunk! – jelentette ki magabiztosan. Most beszéltem Juhosékkal, nagy segítségemre voltak.

– Megrendítő... Öreg korukra magukra maradtak. Utolsó gyermekük volt Rita. A fiuk negyvennégyben még a tíz évet sem töltötte be. Juhosék akkor mind a

ketten egy iskolában tanítottak. A fiacskájuk otthon maradt a nagyszülőkkel. Légítámadás alatt mind beme- nekültek egy óvóhelyre. Juhoséknak már nem volt ide- jük, hogy hazasiessenek. Az iskolában maradtak, lehú- zódtak a pincébe, amely legfeljebb egy jégeső ellen adott oltalmat. Semmi bajuk nem történt. Ellenben az óvóhelyet telitalálat érte. Akik ott voltak, mind elpusz- tultak.

– Most meg a lányok is...

– Ritát mindenki szerette, aki ismerte. Bár ne találták volna meg azt a nyomorult kéziratot!... Ha nem találják meg, ma is élne...

– Te is a kéziraatra gyanakodsz? Hogy amiatt?... – kérdezte Zelenka felfigyelve.

– Arra! – jelentette ki Eszti meggyőződéssel. – Rita soha nem sértett meg szándékosan senkit... Igaz, férj- hez akart menni. Igaz, válogatott, kísérletezett, de nem csapongott ágyról ágyra. Érdeklődtem felőle.

– Hm... Az ingovány virágai is ártatlanul virulnak – jegyezte meg Zelenka szándékosan cinikusan.

– Higgy nekem, nem volt afféle „lápvirága” – komo- rodott el Eszti. – Nem volt lépveessző... Ha beszéltél Juhosékkal, ezt fel sem tételezheted róla.

– Megértettem, angyal volt – mondta Zelenka, csak- hogy ingerelje a feleségét. Megfigyelte, hogy szavaira elvörösödött, gyönyörűséggel várta kirobbanását. De Eszti erőt vett magán, hidegen jegyezte meg:

– Ne sértegesd. Meghalt.

Zelenka nyomban felelt.

– Igen. Tudom, hogy a halottakról vagy jót, vagy semmit... De nekünk mindent tudnunk kell róla!

– Hát csak igyekezz.

– Ezt teszem.

– Tévedsz, ha azt gondolod, hogy Rita maga idézte elő végzetét. Nem olyan nő volt. Igaz, nem ismertem eléggé, de valamennyire csak ismertem. Meggyőződésem, hogy tiszta és egyenes ember volt.

– Aki egyszerre négy férfival udvaroltatott magának...

Eszti erre már csakugyan felcsattant.

– Vonzó volt. Nagyon. Nem kellett magát megerőltetnie, hogy érdeklődést keltsen. Minden nő törekszik is erre, akárcsak a férfiak. A nők is emberek, nem márványszobrok, mint azt a hülye viktoriánusok képzeltek. Ha négy vagy öt férfi akarta megkapni, ez csak nem hiba?

– Hát nem tudom... – visszakozott Zelenka. – Talán igazad van.

– Biztosan!

– Lassan már indulnom kell...

– Olyan pimaszul gondolkozol, mint a férfiak általában – vágta oda Eszti indulatosan.

Haragudott. De az előszoba ajtajában a csók nem maradt el.

7

– Baglyas Imre lakásán semmi nyomát nem találtuk annak, hogy a közelmúltban nő tartózkodott volna ott. Egyetlen nőtől származó ujjnyomot nem fedeztünk fel. Női holmit sem – ezzel kezdte Szabó a beszámolóját. –

Ezért az a véleményem, hogy Baglyas igazat mondott, azt a selyemkendőt valóban ellopta.

– Ezt már tudjuk – bólintott Zelenka. Másra volt kíváncsi.

– Elmondotta – folytatta Szabó –, hogy az anyja halála után minden felesleges kacatot, lomot kidobott, és nagytakarítást rendezett. Azóta a lakás újra beporosodott, de valóban nincs benne felesleges kacat. Nem nagyon szerethette az anyját, mert egyetlen fényképet sem találtunk róla.

– Erre már én is gondoltam. Mérgeket taláztatok?

– Nem tudom, mérgek-e. A konyhaszekrényben a poharak mögött barna, száz- és kétszáz grammos orvosságosüvegekben valamilyen, hm... növényi főzetekre bukkantunk. Baglyas kérdésünkre készségesen elmondotta, hogy milyen növényekből és hogyan készítette őket, és milyen hatásúak a mérgek. Ezzel szemben feletlenül bizonytalan magyarázkodásba bocsátkozott, hogy mi volt a célja azokkal a kivonatokkal, ahogy ő nevezte őket. Az egyenes választ következetesen elkerülte. Te, én azt gondolom, hogy az anyjának szánta a mérgeket... Ez csak futó ötlet. Úgy látszik, már nincs szüksége rájuk, mert kérésünkre, tartalmukkal együtt, habozás nélkül a rendelkezésünkre bocsátotta az üvegeket. De felhívta a figyelmünket, hogy egyik-másik már bizonyára megromlott, ugyanis megzavarosodott. Az üvegek itt vannak – Szabó hat, újságpapírba burkolt üveget rakott ki a táskájából. Kibontotta burkolatukat. Mindegyik címkével volt ellátva. Rajtuk felirat.

– Akonitin... – olvasta Zelenka. – Atropin... Hyosciamin... Cikutoxin... Koniin... Robinin...

A nyomtatott nagybetűs írás alatt apró gyöngybetűkkel írt latin neveket látott, de nem olvasta el, mert nem ismerte a mérgező növényeket.

– Úgy látszik – jegyezte meg –, ezek mérgek. – Még egyszer végigfuttatta tekintetét a címkéken. Csalódott várakozásában, mert a szkopolamin nem szerepelt egyikén sem.

– Rendben van. Mutasd meg ezeket – intett az üvegekre – a doktornak.

– Még nem ebédeltünk. Előbb eszünk valamit. A doktor amúgy sincs benn ilyenkor.

– Eridj – döntött Zelenka. – Majd én megkérdezem. De háromra készítsd el a jelentést.

– Meglesz.

Miután Szabó mögött bezárult az ajtó, Zelenka kidugaszolta a Hyosciamin feliratú üveget. Azért azt, mert jól emlékezett a doktor szavaira. Óvatosan megszagolta, de gyenge erjedési szagon kívül semmi különösöt nem érzett. Benedvesítette jobb gyűrűsujját a folyadékkal, majd elkente egy újságpapír szélén. Nem látott rajta semmi feltűnőt. Eltűnődött, hogy van-e benne szkopolamin. A kérdésre természetesen nem tudott válaszolni.

Ekkor lépett be Pásztor.

– Mi újság? – kérdezte.

– Ezt talán én kérdezhetem – pillantott rá Zelenka.

– Semmi különös – felelt Pásztor, miközben leereszkedett az egyik székbe. – Révész azonnal indult, mihelyt telefonon megtudta, hogy körül kell néznünk hétvégi házában. Hamarabb ért oda, mint mi, de még ki sem szállhatott kocsijából, mire mi is megérkeztünk. Vele léptünk be a kapun. Tehát semmit nem volt ideje

elrejtteni. De nagyon méltatlankodott, berzenkedett a zavarás miatt. Megértettem vele, hogy számunkra az is sokat jelent, ha őt törölhetjük a listáról, mert Juhos Rita minden udvarlóját gyanúsítanunk kell. Ettől kezdve készségesen megmutogatott mindent, amire kíváncsiak voltunk. Azt a nemrég fölászott földdarabot ő maga is segítette kikotorni. A meglazított földet kihánytuk. Minden eredmény nélkül. Hacsak azt nem vesszük eredménynek, hogy a földben nem volt semmi. A házban több helyen megtaláltuk Juhos Rita és több más hölgy ujjnyomait. Beszélgetés közben újra kijelentette, hogy Ritát feleségül akarta venni... Nem hiszem, hogy ő ölte volna meg. Nem volt indítéka...

– Féltékenység?

– Ugyan kérlek! Ne nevettesd ki magad. Ma már a legcsökevényesebb elméjű férfiak is elismerik, hogy a nőknek is megvan a párválasztási joguk. Véleményem szerint Révészt törölhetjük a gyanúsítottak közül.

– Majorost is – folytatta Zelenka. – Elfogadom Gelencsér álláspontját... Igen... Egyszerűen lehetetlen, hogy Rita az indulás előtti percekben beszállt volna az autójába. Baglyassal mi van?

– Rita nem járt a lakásán, ez most már bizonyos. De... Fogyatkoznak a gyanúsítottak – Pásztor összeráncolta a homlokát. – Gondolom, Koczúr is kiesik...

– Ő nem vihette a tetemet Nyékládházára. Valóban a hajnali vonattal indult Hajdúnánásra.

– Annál inkább elvihette Balló.

– Tökéletes alibije van.

– Túlságosan is tökéletes! Igaza van Kolozsinak. Az ilyen tökéletes alibit meg lehet szervezni. Rendszerint

meg is szervezik. Érted, mire gondolok? Az emberek többnyire hézagosan emlékeznek vissza az eseményekre. Ha valaki azonban *mindenre* tökéletesen és hézagatlanul emlékszik, ez bennem eleve gyanút kelt... Elhiszem, hogy Rita nem ülhetett bele Majoros kocsiába, de a Ballóéban benne ült! – emelte fel a hangját Pásztor.

– Ezt már megtárgyaltuk. Talán térjünk vissza Baglyasra.

– Vele mi van?

Zelenka válasz helyett az íróasztalán sorakozó üvegekre mutatott.

– Mit szólsz ezekhez?... Baglyas lakásáról hozták el őket.

Pásztor odalépett az asztalhoz, végignézett a címkéken.

– Mik ezek?

– Gyanítom, hogy mérgek. Néhánynak a neve ismerős.

– Nekem is. Láttá Demeter?

– Nem. Kint van ő is?

– Dehogyan. Megérkezett, egyszerre velem. Ő maga ment ki Kolozsival, ott akart lenni.

Zelenka felemelte a kagylót, tárcsázott.

– Demeter? Azonnal gyere!

– Meg tudod állapítani, hogy mi van ezekben az üvegekben? – kérdezte Zelenka, mikor Demeter belépett.

Demeter egymás után felemelte az üvegeket, és elolvasta a címkéket.

– Nem! – jelentette ki határozottan. – Csak azt tudom, hogy a címkéken mérgek nevei vannak. Éspedig növényi mérgeké. Adj nekem arzéngyanús ételt, és én

tévedhetetlenül megállapítom, hogy tartalmaz-e vagy sem arzént. A higanyt és a foszfort illetőleg sem tévedek. A ciánhoz szinte nem is szükséges szakértelem, hogy csak a legfontosabbakat említsem. A növényi mérgekhez azonban nem értek... De már nem vesztegethetem időmet...

– Kolozsi hol van?

– Mikor elindultam, még nem fejeztük be a házkutatást. A kocsi visszament értük.

– Számolj be röviden az eddigiekről. Röviden! Miniket is sürget az idő.

Demeter bosszúsan elnyomott egy káromkodást, de aztán elmosolyodott.

– Ballót nem találtuk sem a múzeumban, sem a lakásán. A felesége tárgyalta a bíróságon. Balló apósával, Tatár Antallal mentünk ki a hétvégi házba – darálta szárazon, egyhangúan. – Az apa és a lánya fekete hajúak. A hétvégiben a heverőn aranszőke hajsálakat találtam. Összegyűjtöttem, s a laborban megvizsgáltam őket. Munkatársaim kezelésbe vettek egy pár lefoglalt férfi félcipőt és kispárnát. Az egyikben talaj, a másikon nyál nyomok vannak... Hm... A hajsálak... Fontos nyomra bukkantam! A női hajsálak Juhos Ritától származnak! – jelentette be hatásos szünet után. Diadalmasan, széles mosollyal nézett Zelenkára és Pásztorra.

– Bizonyos ez? – kérdezte Zelenka feszülten.

– Teljesen!

– Folytasd!

– Én eljöttem a hétvégi házból, hogy a laborban a vizsgálatokat elvégezhessük. Kolozsi Tatár Antallal, a hatósági tanúkkal meg a többiekkel ott maradt. Mi most

a laborban dolgozunk. Amint jeleztem, ezért jöttem el. A lefoglalt kispárnán ugye, nyálmaradék van. Könnyen elképzelhető, hogy Balló azt szorította áldozata arcára, míg meg nem fulladt. De a nyálcsoport-azonosítás hosszabb időt vesz igénybe... A cipőn a talajmaradványok biztatók. Ha Balló a nyékládházi tó mellett járt, rábizonyítjuk. Harmincadikán országos eső volt. Még másodikán is ragadt a talaj...

– Rendben van. Siessetek!

– Még egy fontos hír. Balló, ahogy az apósa szavaiból kivettük, még ma elindul. Pesten éjszakázik egyik rokonánál. Mehetek?

– Eridj. Szólj a doktornak, hogy fájadjon fel hozzám.

– Szóljatok neki ti. Én nem érek rá. Már elmúlt két óra. – A választ meg sem várva kisietett.

Zelenka beletörődve szólt Pásztornak.

– Próbáld felhívni te, gondolkozni akarok.

Pásztor engedelmesen felvette a kagylót.

Zelenka, mióta hazuról elindult, szakadatlanul felsorakoztatta, mérlegelte a tudomására jutott tényeket. Ezúttal nyomban a gondolataiba mélyedt. Pásztor hal-
kan néhány szót váltott a doktorral, aztán nesztelenül leereszkedett az egyik fotelbe. Azon töprengett, hogy Zelenkának miben segíthetne anélkül, hogy kizökken-
tené gondolatai sodrából, mert tudta, rövidesen be kell számolnia a fejleményekről, és meg kell találnia a megoldást, amely Demeter jelentése után már közeleink lát-
szott.

Amikor a doktor belépett, Zelenka azonnal felállt, és megkerülte íróasztalát. Meg akarta előzni, hogy a doktor leüljön.

– Itt vannak ezek az üvegek – mondotta. – Nekem nem sokat jelentenek ezek a latin szavak...

A doktor egyenkint felemelte az üvegeket. Zelenka türelmesen várakozott, míg el nem olvasta a címkéket.

– Mit szólsz hozzá? Szkopolamin nem szerepel közöttük...

– Dehogynem! Feltételezhető, hogy kettőben is van... – Ebben a kettőben. – Felemelt két üveget, a fény felé tartotta őket. – Gyanítom, hogy egyszerű főzetek, esetleg sűrítmények... Mérgező növényeké... Hogy biztos választ adhassak, több kísérletet kellene elvégezniem.

– Erre nincs idő. Gelencsér háromkor várja a jelentést.

– Mást nem mondhatok. Nem tudhatom, hogy a sűrítmények eléggé koncentráltak-e ahhoz, hogy kis mennyiségben is mérgezést okozzanak... De valami feltűnik nekem... Ezek a mérgek, amelyek a címkéken szerepelnek, majdnem mind a központi idegrendszerre hatnak.

– Feltételezhető, hogy valamelyik azonnali öntudatlanságot okoz?

A doktor gúnyosan elmosolyodott.

– Fel. Mint ahogy nyári zivatarban a szabadban tartózkodóba beleüthet a mennykő.

– Ez bizony nem nagy segítség – jegyezte meg keserűen Zelenka.

– Többet nem mondhatok.

A doktor távozása után Zelenka az órára nézett.

– Ha nincs fontos mondanivalód, hagyj magamra, úgy jobban tudok gondolkozni.

Pásztor felállt.

– Én is megpróbálom összeszedni a gondolataimat – mondotta, s halkan távozott.

Egyedül maradva Zelenka lecsatolta és maga elé helyezte az óráját. Még tizenkilenc perce volt háromig. A gondolataiba mélyedt. Hatalmas mennyiségű információt raktározott el agyában, de ezek alaktalanul kavargtak benne. Még nem indult meg agyában a kristályosodási folyamat, bármennyire is kereste a központot, amely köré elrendezheti a számtalan, még összefüggéstelen tényt és mozzanatot... Rendet próbált teremteni a kavargó gondolatok között...

Demeter, visszatérve a laborba, sietősen próbálta megállapítani a kispárnán levő nyálmaradványok csoportját, bár tudta, hogy ehhez a rendelkezésére állónál sokkal több időre volna szüksége. Munkatársai közül egyszerre ketten a cipőről lekapart és a nyékládházi tó partjáról származó talajmintákat vizsgálták, elemezték és hasonlították. Gondosan és szorgalmasan dolgoztak.

Ballóék hétvégi telkén befejeződött a házkutatás. Horváth őrmester leült, hogy a jegyzőkönyvet elkészítse. Kolozsi addig még egyszer körülnézett a szobában. Megakadt a szeme egy fal mellett álló bőröndön. Egyszer már megnézte. Tudta, hogy gyermekjátékok vannak benne. De ezúttal meghökkent: a nagyszerű bőrönd és benne a gyermekjátékok; a bőrönd és a hétvégi ház... Sehogy sem illettek össze. Hozzálépdelt, előbb gondosan szemügyre vette, majd nagyítóval is megvizsgálta. Óriási meglepetésére női ujjnyomokat látott meg rajta. Intett az ujjnyomatosnak. Beporzás után né-

hány ujjnyomat erősen emlékeztetett a Juhos Ritára. Rövid habozás után Kolozsi bejelentette, hogy további vizsgálat céljából lefoglalja a bőröndöt.

Míg a jegyzőkönyv elkészült, ő is kiállította az elismervényt a lefoglalt bőröndről, a pár félcipőről meg a kispárnáról. Átadta Tatárnak, majd vele és a hatósági tanúkkal aláíratta a jegyzőkönyvet. Mire beültek az autóba, már elmúlt három óra...

Pásztor, Zelenkát otthagyva, egy feketével bevonult a szobájába, rágyújtott, gondolkozott.

Eltelt kilenc perc.

Zelenka bosszankodva tolta el maga előtt az órát, hogy ne zavarja a percek múlása. Immár sokadszor sorakoztatta fel a tényeket.

Rita hajszálait a heverőn találták meg... Végre! Most már bizonyos, hogy járt Rita Balló hétvégi házában. Mikor?... Elsején?... Ezt egyelőre semmi sem bizonyítja. Ballónak támadhatatlan alibije van... Fél tíz előtt találkozott Baglyassal. Nem valószínű, hogy Baglyas falazzon neki... Viszont... Rita benn ült az autójában, amikor a szülei utoljára látták... Ballónak a kézirat megszerzésén kívül nincs más indítéka... Így van... Elképzelhetetlen, hogy Rita találkára ment volna vele a hétvégi házba, közvetlenül indulása előtt... Másrészt a kéziratot Rita a szobájában rejtette el. Balló ezt észrevehette, megteremthette az alkalmat, hogy magához vehesse... Ha pedig magához vette, miért ölte meg munkatársnőjét?... Rita bizonyára arról akart meggyőződni, hogy ott van-e még a kézirat. Az igazgatónak akarta átadni?... Le akarta leplezni a tolvajt?... Ha Balló elvette a kéziratot még Rita tervezett elutazása előtt, mi oka

lehetett, hogy eltegye láb alól?... Fenyegette érezte magát?... Csupa kérdőjel...

A búcsú...

Zelenka maga elé képzelte a jelenetet.

Balló kocsija Juhosék kapuja előtt áll... A bőröndöt Balló már elhelyezte a csomagtartóban... Rita a szüleivel kilép az utcára... Megállnak a járdán... Utolsó szavak és csókok... Rita ezután az autóhoz lép, kinyitja a hátsó ajtót, az ülésre teszi kezításkáját... Ebben a pillanatban Balló kivesz egy dobozkat az irattartóból, megkínálja konyakos meggyel a járdán álló öregeket, aztán megfordul Rita felé, őt is megkínálja a csokoládéval... Rita megköszöni, kivesz egyet, kibontja a sztaniolból, bekapja... Igen... Előbb az öregeket kínálta meg. Ez természetes. Utána megfordult Rita felé... Megfordult...

MEGFORDULT!!!

Zelenka gondolataiban felharsant a szó.

Egyszerre a helyére billent minden. Villámgyorsan felsorakoztatta a tényeket. Örömmel dőlt hátra a széken, aztán előrehajolt, egy papírlapra időrendben felírta az eseményeket.

Rita beült az autóba... Onnan integetett. Akkor látták utoljára...

Még nem volt háromnegyed kilenc...

Fél tíz előtt Balló a vonat mellett Ritát keresve szaladgált. Így találkozott vele Baglyas Imre... Tizenegykor beérkezett a múzeumba. Délután a felesége telefonált, hogy a szülei váratlanul megérkeztek. Ezért már fél ötkor elindult haza...

Vajon hazament-e?...

Másnap reggel fél nyockor Bérczyné már benn találta... Ugyanaznap hajnalban Nyékládházán találtak egy akkor még ismeretlen női holttestet... Hajnalban vihettem ki... Csak ő vihettem ki. A kézirat akkor már nála volt. Nála kellett lennie!...

Három óra előtt egy perccel fogta jegyzeteit, átsietett a tanácskozóterembe.

8

Gelencsér végignézett az egybegyűlteken.

– Kolozsi és Demeter hiányzik – állapította meg.

– Kolozsi még nem fejezte be a házkutatást Balló hétvégi házában. Demeter fontos elemzést végez, amelyet nem lehet megszakítani – jelentette Zelenka, s elhallgatott.

– Folytasd!

– Baglyas lakásán, Révész hétvégi telkén és házában nem találtunk a bűntettel összefüggő nyomot.

– Az olyan emberek – magyarázta Pásztor –, mint Révész, akiknek jelentős és egyre növekvő jövedelmük van, ha nincsenek is megelégedve eddigi eredményeikkel, nem kockáztatják szabadságukat, jövőjüket egy eléggé bizonytalan értékű tárgyért. Révész megkeresi, és kihasználja a lehetőségeket a vagyonszerzésre, ha néha át is hágja a szabályokat, az nem jelenti, hogy a bűntettig is elmegy. Az ilyen ember aligha folyamodik erőszakhoz. Élni akar, és élvezni akarja az életet. Őt törölhetjük a gyanúsíthatók közül.

– Véleményem szerint mind a ketten mentesültek a gyanú alól – folytatta Zelenka.

– És Balló? – tette fel a kérdést Gelencsér.

– Demeter Balló hétvégi házában álló heverőn arany-szőke női hajszálakat talált. A laborban, vizsgálat után megállapította, hogy azok a hajszálak Juhos Ritától származnak. Én meg vagyok győződve arról, hogy Balló a tettes.

– Támadhatatlan alibije van! – figyelmeztette Gelencsér.

– Úgy van – helyeselt Zelenka. – Többünknek azonban egy idő óta gyanús ez a túlságosan pontosan időzített és alátámasztott alibi. Nézzük meg még egyszer részletesebben. Balló valamivel háromnegyed kilenc előtt indult el Juhos Ritával a szülői háztól. Fél tíz előtt már találkozott Baglyassal az indulóban levő vonat mellett. Igaz, nagyon valószínűtlennek tűnik, hogy ilyen rövid idő alatt el lehessen követni egy ilyen büntettet... Az áldozat elkábítása, megfelelő helyre való elszállítása és megfojtása után vissza kellett térnie az állomásra, még a fél tízkor induló vonat eltávozása előtt. Mindez látszólag lehetetlennek látszik... De ha a tettes a legapróbb részletekig kidolgozta a végrehajtást, már nem is annyira lehetetlen. Mielőtt tovább mennék, megjegyzem, hogy ebben az ügyben a legfeltűnőbb a körületekintően kidolgozott és pontosan végrehajtott tervezés. Balló ugyancsak nagy gondot fordított arra, hogy minden eshetőséget számba véve minden oldalról fedezze magát. Látszólag teljesen tökéletesen. Máig nem is gondoltam arra, hogy alibije hamis is lehet. Márpedig az. A gondos tervezést bizonyítja az is, hogy a holttestet messze a megyétől, Nyékládházán találták meg. Ismétlem, ha a miskolciak nem olyan éberek és lelkiismerete-

sek, talán hónapok teltek volna el, míg a holttestet azonosítani tudjuk. Ballónak ismernie kell a nyékládházi tavakat. Megfigyelhető az a törekvés is, hogy ne csak magáról, hanem áldozatáról is elterelje a figyelmet – egy olyan ruhában találták meg, amelyet Juhos Rita talán csak végszükségből vett volna magára.

– Ezek csak feltevések – jegyezte meg fanyarul Gelencsér. – Demeter általában nem szokott tévedni, elfogadom, hogy a heverőn talált hajszálak Juhos Rita hajából származnak. De Juhos Rita önként is meglátogathatta Ballót a hétvégi házában. Akárhányszor is megfordulhatott ott... Amint tudjuk, kollégák voltak, Juhos Rita csinos asszony volt, Ballóné pedig csúnyácska nő... Be tudod bizonyítani, hogy azok a hajszálak elsején kerültek oda?... Erre még Demeter sem képes.

– Ismertethetem a büntett végrehajtásának körülményeit? – kérdezte Zelenka. – Már úgy, ahogy most látom?

– Halljuk – törődött bele Gelencsér.

Ebben a pillanatban belépett Kolozsi, a helyére surrant.

– Jelents! – mordult rá Gelencsér.

– Balló hétvégi házában lefoglaltam Juhos Rita bőrröndjét. A holmija nélkül. Azonosságát igazolják Juhosék, akiknek megmutattam. Mind az ő ujjnyomataik, mind a lányuké rajta vannak. A hétvégi ház előszobájában egy pár szokatlanul sáros félcipőt találtunk a fogas alatt. Gyanús volt nekünk az a sár, úgy látszott, hogy nem a telekről származott – két-három milliméteres kavicsok voltak benne. Lefoglaltuk. A laborban kiderítették, hogy a sármaradványok azonosak a nyékládházi tó

melletti talajjal. A harmadik bizonyíték: az ottani heverő anyagából is mintát vettünk, természetesen csak néhány műanyag szálát. Ezek azonosak a Juhos Rita körömkaparékában talált műanyag szálakkal.

– Ezek után nem lehet kétséges, ki a tettes – jegyezte meg Pásztor. – Hiányzik még Rita ruhája...

– Köszönöm – bólintott Gelencsér Kolozsi felé. – Mondd meg Demeternek, hogy munkáttal meg vagyok elégedve. – Zelenka felé fordult. – Szerinted mi volt az indítéka?

– Ballónak, ahogy a kézirat hitelességéről mind jobban meggyőződött, megérlelődött a szándéka, hogy mindenáron megszerzi. Mégpedig úgy, hogy elindulása előtt megöli Juhos Ritát, és elveszi tőle a kéziratot. A végrehajtást a legapróbb részletekig kidolgozta. Ugyanis fel sem tételezte róla, hogy nem viszi magával a kéziratot, amelynek értékesítésével külföldön vagyonna tehet szert. Magából indult ki. Rita indulása előtti napon észrevehette, hogy hova rejtette a kéziratot. Gyorsan és sikeresen megteremtette az alkalmat, s a kéziratot észrevétlenül magához vette. A terve tehát sikerült. De Juhos Rita másnap reggel pihent fejjel visszaemlékezett valamilyen gyanús mozzanatra. Balló látott kolléganőjén, ezért késedelem nélkül hozzáfogott tervének végrehajtásához...

A kézirat már az előző naptól fogva a kocsijában volt. A kellékeket is oda rejtette: a ruházatot már előbb megvásárolta, a konyakos meggyet már napokkal előbb preparálta szkopolaminnal...

– Szkopolaminnal? – kérdezte Gelencsér. – Mi az?

– Gyorsan ható növényi kábítóméreg.

– Honnan szerezte?

– Balló testvére Tiszacsegén gyógyszerész. Majdnem bizonyos, hogy tőle szerezte. Ő beszélhetett neki erről a méregről.

– Lehetséges... Folytasd!

– Búcsúzás közben, de mielőtt Juhos Rita az autóba ült volna, Balló elővette a kocsiból a konyakos meggyet, s megkínálta vele Rita szüleit, akik a járdán állongáltak, aztán megfordult, és Ritának nyújtotta, de közben megfordította a dobozt. Így Rita csak a szkopolaminos meggyhez férhetett hozzá. Kivett belőle egyet, megette. Feltételezem, hogy nem tett le szándékáról, más ürügyet keresett, hogy Balló bevigye a múzeumba, de a mérég hatni kezdett, mielőtt beértek volna a belvárosba, Rita elkábult. Miután Balló ezt megállapította, azonnal a telke felé kanyarodott. Ott a már elkábult Ritát betámogatta a szobába, aztán a kispárnával megfojtotta. Utána időt nem vesztegetve az állomásra robogott, és feltűnően keresni kezdte kolléganőjét. Előbb egyedül, aztán Baglyassal. Bizonyára mások is emlékeznek rá, mert az alibi érdekében biztosan felhívta magára a figyelmet... A holttestet ott hagyta a hétvégi házban a heverőn... Nem lehet kételkedni abban, hogy menetrendet is vett. Ugyancsak az alibi érdekében.

– Minderre legfeljebb negyvenöt perce volt – jegyezte meg Gelencsér.

– A hétvégi házból Juhosékhoz hat perc alatt érkezünk – előzte meg Zelenkát Kolozsi. – Néztem az órát.

– Csak délután fél ötkor ment ki ismét a hétvégi házba. Ott át akarta öltöztetni Ritát, de már beállt a hullamerevség. Ezért lehúzta a ruháját, majd ahogy lehetett,

ráadta a ruhadarabokat, amelyekben megtalálták. Rita ruháit megsemmisítette vagy elajándékozta. Ez lényegtelen. Másnap kora hajnalban felkelt, beletette a holttestet az autójába, s elvitte Nyékládházára. Miért oda? Bele akarta süllyeszteni a vízbe. El akarta tüntetni, hogy Ritát gyanúsítsák a kézirat ellopásával. Amikor a közelben emberek tűntek fel, elmenekült. A tetemet otthagytta a víz partján. Fél nyolcra visszaérkezett, egyből bement a múzeumba. Tökéletes alibi ez is, aznap elsőnek érkezett be a munkahelyére... – Zelenka elgondolkozott. – Még egy megjegyzésem volna – folytatta rövid szünet után. – Balló valószínűleg hallott arról a női holttestről, amelyet az egyik nyékládházi tóban találtak meg, és hónapokig tartó nyomozás után sikerült csak azonosítani. Azt gondolta, hogy ezúttal is így történik. Arra számított, hogy legalább néhány napig nem találják meg a holttestet.

– Zelenka magyarázatát én elfogadom – szólalt meg Pásztor. – De kérdezek valamit. Mennyi ideje fejeztétek be a házkutatást? Húszerce? – fordult Kolozsi felé.

– Huszonöt perce – válaszolt az, miután megnézte az óráját.

– Tehát mintegy húszerce érkezett haza Tatár Antal – vélekedett Pásztor. – Bizonyos, hogy már beszámolt a vejének mindenről, a bőrrönd lefoglalásáról is. Balló feltétlenül levonta a kézenfekvő következtetést, hogy meggyanúsíthatjuk. Mivel amúgy is készen állt az indulásra, feltehetőleg a legrövidebb időn belül el is indult...

– Ellenőrizd! – utasította Gelencsér.

Pásztor három perc múltán jelentette, hogy Balló az apósa szerint valóban elindult.

– Elrendelem őrizetbe vételét – határozott Gelencsér. – Ha egy mód van rá, a megyében kell elcsípni. Ki vállalkozik rá?

– Én! – csattant Pásztor hangja.

– Máris indulj!... Elrendelem az országos körözést. Szabó! Intézkedj! Ballót a kocsijával tartóztassák fel. Értesítsd külön Püspökladányt, Hortobágyot, Polgárt. Figyelmeztess a nyugati átkelőhelyeket. Lehet, hogy illegálisan akarja átlépni a határt. Mi az autó rendszáma?

Kolozsi azonnal megmondta. Szabó feljegyezte.

– A színe?

– Világoskék Zsiguli.

– Zelenka, te Kolozsival keresd fel Ballónét – folytatta Gelencsér. – Tudd meg, mikor indult el a férje. Tudj meg minden lehetőt.

Mindenki felállt.

– Merre induljak? – kérdezte Pásztor Gelencsért.

– Amerre ő megy – vigyorgott rá kihívón az őrnagy.

9

Pásztor lassú lépésekkel, elgondolkozva ment be a szobájába. Kellőképpen értékelte Gelencsér szavait és vigyorgását. Gondolkodásra való felhívás lappangott bennük. Valóban arra kellett indulnia, amerre Balló. De merre indult el ő? Ezt alaposan át akarta gondolni. Nem

akart széleskedni, mert tudta, hogy megfontoltsággal többre jut.

Tatár Antal biztosan beszámolt a vejének a házkutatás lefolyásáról. Az meg ebből kétségkívül levonja a következtetéseket. Arra is gondolhat, hogy a lehető legrövidebb időn belül előállíthatjuk kihallgatásra, arra is, hogy riasztjuk a rendőrörsöket. Ahogy mi rájöttünk erre a gondolatra, rájön ő is. Természetes, hogy a lehető leggyorsabban el akar jutni Pestre, s még mielőtt mi megtennénk a szükséges intézkedéseket, át akarja lépni a határt, mert a kéziratot csak külföldön értékesítheti... Merre mehet?... Tiszafüred, Füzesabony felé?... Azon az úton elég gyér a forgalom, gyorsan haladhat. De gondolhat arra is, hogy a hortobágyi csárdánál feltartóztatjuk. Azt a kockázatos helyet nem lehet kikerülni a Hortobágyon, mert a folyón csak a kilenclyukú hídon lehet átkelni... A négyesen? Ha arra ment, Szoboszlót már el is hagyhatta. Van valamennyi előnye, de Püspökladánynál már várhatják... Gyorsan sem haladhat, mert arra sűrű a forgalom. Tarthat a szokványos ellenőrzéstől is... Marad Polgár... Igen nagy kerülő, ott meg a Tisza hídjánál eshetik kelepcébe...

Nem vette elő a térképet. Jól ismerte az utakat. Azonnal elvetette a feltevéseket, hogy Nyíregyháza, Szeged vagy Szeghalom felé menekülhet. Marad hát három irány. Feltételezte Ballóráról, hogy igyekszik kikerülni a lehetséges csapdákat. De merre menekülhet, hogy ne legyen túlságosan nagy az idővesztése, és viszonylag biztosan kijusson a megyéből? Némi gondolkodás után megállapította, hogy még egy út lehetséges: Balmazújváros, Tiszacsege, Egyek, Tiszafüred. Egy félórányi

időveszteség csak, de kikerülheti az esetleges hortobágyi csapdát, s átkelhet a Tiszán, mielőtt ezt megakadályozhatnák. Balló számára még egy előnnyel kecsegtetett ez a változat: Tiszafüred már nem tartozik a megyéhez. Arra indul... Annál is inkább, mert Tiszacsegéig jól ismerheti az utat, hiszen bizonyára gyakran meglátogatja ott lakó testvérét. Talán be is néz hozzá, hogy elbúcsúzzék... Egy pillanat alatt felismerte a lehetőséget, hogy a Hortobágyon át megelőzheti. Elhatározta, hogy elébe vág. Három perc múlva indult is Horváth őrmesterrel és Kabai gépkocsivezetővel. Nagyon szerette volna ő maga elcsípni Ballót. Rita és Juhosék iránti kötelességének is érezte, hogy ő vegye őrizetbe, s ezzel hozzájáruljon bíróság elé állításához. Igen! Ott várja majd a két út találkozásánál, a Patkós csárdánál.

Pásztor nem tudhatta, hogy mennyi ideje indult el Balló, ezért utasította Kabait, hogy igyekezzék. Utasítását röviden meg is indokolta. Kabai a megengedhető legnagyobb sebességre kapcsolt, mégis harminc perc telt el, míg a hortobágyi csárdához értek. Ott Pásztor meglegedetten állapította meg, hogy az ottani őrs készenlétben, éberén várja a kék Zsigulit.

– A körözött kocsi, mióta megkaptuk az utasítást, itt nem haladt át – felelt érdeklődésére a megszólított egyenruhás rendőr.

– Köszönöm – intett búcsúzóul Pásztor.

Továbbrobogtak Tiszafüred felé.

A Patkós csárdánál úgy állították az út szélére az autót, hogy Egyek felől közeledő járműből messziről ne lehessen látni, másrészt, hogy szükség esetén a füredi úton elébe vághassanak a menekülőnek, ha nem akar

megállni. Ezután rágyújtottak. Várakozás közben beszélgettek. Pásztor izgult, de azzal nyugtatta meg magát, hogy Ballónak három községen kellett áthaladnia, köztük Tiszacsegén, ahol a kanyargós út miatt csak lassan haladhatott, s bizonyára néhányszor meg is kellett állnia.

10

– Már megint itt van? – mordult Kolozsira Tatár Antal, amikor Zelenka társaságában meglátta.

– Szeretnénk beszélni a vejével – mondotta Zelenka az ajtóban.

– Elutazott.

– Akkor a lányával, Ballónéval.

– Doktor Tatár Ilonával – javította ki az öreg gögösen.

– Csak néhány felvilágosítást szeretnénk kapni – folytatta Zelenka szerényen.

Ebben a pillanatban kitárult a szobába vezető ajtó. Egy fekete hajú, sötétszemű, kékekszürke szoknyát és virágos blúzt viselő nő jelent meg a nyílásban. Haragos, izzó tekintettel mérte végig őket. Látszott rajta, hogy forr benne a méreg. Összeszorította keskeny, indulatosságot sejtető ajkát. Orrának tompaságát feltűnővé tették kiugró pofacsontjai. A nő egész megjelenése olyan volt, mint egy támadásra kész ragadozó madaré.

– A férjem nincs itthon – jelentette ki –, egy fél órája elutazott.

– Önnel szeretnénk beszélni – mondta Zelenka, s be-

mutatkozott. Szokása ellenére ezúttal neve elé odatette a doktori címet. Gondolta, ezzel is hatni tud az asszonyra.

– Hát... fáradjanak be – mondta Ballóné vállát vonogatva. Előreengedte őket, helyet mutatott nekik a kék bársonyterítővel letakart asztal mellett, amelyen csak egy hamutartó, egy csomag cigaretta és egy eléggé tömött aktatáska hevert. Megvárta, míg leülnek, ő állva maradt, hogy ezzel is hangsúlyozza, nem társalogni akar. – Házkutatást tartottak hétvégi házamban. Mivel gyanúsítják a férjemet? – kérdezte támadón.

– Emberölést követtek el – felelte Zelenka. – Az áldozat ismeretségi körét ellenőrizzük. Tetszik tudni...

– Ki az áldozat? – hangzott a kérdés.

– Juhos Rita.

– Nem ismerem. Nem is hallottam róla. Feltételezem, hogy a házkutatást a törvényes előírások alapján hajtották végre.

– Eltalálta.

– Tehát a férjemet is gyanúsítják?

– Úgy van.

– Meg vannak örülve. A férjem tud róla?

– Nem hallgattuk ki – mondta Zelenka, az egyenes választ kikerülve.

– Biztos vagyok abban, ha értesül a gyanúsításról, azonnal jelentkezik, hogy tisztázza magát. Mihelyt visszatér, tisztázni is fogja magát – ismételte meg szilárd meggyőződéssel.

– A férjét nem találtuk itthon. Tatár Antal volt oly szíves, és képviselte a háziakat az eljárás során – magyarázta Kolozsi.

– Miért nem várták meg a férjemet?

– Az idő sürgetett.
– Értem... Mit kívánnak tudni?
– Néhány kérdést tennénk fel. Természetesen mint házastársnak joga van megtagadni a választ, ha az netalán terhelő lenne a férjére.

– Nincs olyan válasz, amely terhelhetné! – csattant fel az asszony. Cigaretta után nyúlt, kivett egyet a csomagból. Zelenka előzékenyen tüzet adott neki. Ballóné nem kínálta meg, a hamutartó mellé dobta a cigaretta-csomagot, majd idegesen lépkedve megkerülte az asztalt.

– Mennyi időre utazott el a férje? – kérdezte Zelenka.
– Két hétre – vetette oda Ballóné tovább lépegetve.
– Mikor indult el?
– Jó fél órája.
– Beszélt önnel indulása előtt?
– Természetesen.
– Tatár úrral is?
– Vele is... – Az asszony egyszerre ráébredt, hogy hibát követett el, mert elszólta magát. Megállt Zelenka mellett. Gyorsan, bőbeszédűen folytatta. – De nagyon keveset. Sietett. Még ma Pestre akar érni. Lehetőleg világosban. Tudják, nem illik, hogy késő este állítsunk be a rokonokhoz azzal, hogy náluk akarunk éjszakázni... Csak holnap reggel folytatja az útját.

Zelenka tette magát, hogy nem vette észre az elszólást. Nem tette fel a kérdést, hogy a házkutatásról tudva, miért indult el mégis. De levonta a következtetést, hogy Balló elindulása ilyen körülmények között felér a beismeréssel.

– Mikor voltak utoljára a hétvégi házukban?

– A múlt hónapban. Egy vasárnap kimentünk, mert kikapcsolódásra vágytunk. Hogyan ölték meg Juhos Ritát? – kérdezte az asszony csevegő hangra váltva. Kihúzott egy széket, leült Zelenka mellé.

– Még nem ismerjük pontosan a körülményeket – kerülte ki Zelenka az egyenes választ. – Sokat dolgozott a férje? – vette át az asszony modorát.

– Mostanában éppen egy nagyobb tanulmányt készített.

– Gyakran bement korán reggel a munkahelyére?

– Igen... Elég gyakran. Ilyenkor este mindig bejelentette szándékát, mert én csak fél nyolckor kelek fel. A múlt héten többször is bement, mert be akarta fejezni a tanulmányát.

– Köszönöm. Megmondhatná a pesti rokonok címét, akiknél meg akar szállni a férje?

– Hogyne. – Megmondta. – De felesleges utánajárni – tette hozzá gyorsan. – Én magam táviratozok neki, hogy azonnal térjen vissza. Holnap délelőtt már itthon is lesz.

– Ez esetben remélem, hogy holnap is találkozhatunk – mondotta Zelenka felemelkedve.

– Bizonyosan! – jelentette ki az asszony magabiztosan, hűvösen.

– Köszönöm a felvilágosításokat – Zelenka kézfogás helyett meghajolt.

Ebben a pillanatban belépett Tatár Antal. Dölyfösen megállt Zelenkával és az asszonnyal szemben.

– Mielőtt elmennének, figyelmeztess az elvtársakat, hogy a cipőt és a kispárnát minél hamarabb hozzák

vissza! – szolt a lányának. – És a bőröndöt is! – tette hozzá méltatlankodva, emelt hangon.

Zelenka teljesen bizonyos volt abban, hogy Tatár a másik szobában hallgatódzott. Élesen figyelte az asszony reakcióját.

– Milyen bőröndöt? – lepődött meg Ballóné. Meghökkent, gyanakodva nézett a két rendőrtisztre. Lassan kiegyenesedett, barna arcát sápadtság öntötte el. Gyorsan összeszedte magát. – Igen, a bőröndöt is – heyleselt sietve.

– Minden lefoglalt tárgyról elismervényt adtunk – jelentette ki Kolozsi tárgyilagosan.

– Igaz! – kiáltott fel az ügyvédnő hirtelen élénkséggel. – Még nem beszéltek arról, hogy ki volt az a Juhos Rita. Hol dolgozott? – Szemmel láthatóan másra akarta terelni a beszédet és a figyelmet. Ő is felállt.

– A férjének munkatársa volt már több éve a múzeumban – válaszolt Kolozsi, és elindult Zelenka nyomában.

Az ajtóban mind a ketten visszafordultak és szótlanul meghajoltak. Becsukták maguk mögött az ajtót.

Az asszony megsemmisülten nézett utánuk.

11

Ugyanebben a pillanatban Egyek felől feltűnt egy gyorsan közeledő kék Zsiguli. Pásztor a Patkós csárdánál megállapította, hogy a rendszáma azonos a Ballóéval. Odaszólt Horváthnak, hogy állítsa meg. Ő meg beugrott a kocsiba. Kabai hátramenetben követte az őrmestert.

A kék Zsiguli feléjük közeledve lassított, kikerülte az őrmestert, aztán balra fordult, rátért a Hortobágy felé vezető útra, ott felgyorsult. Pásztor intett Horváthnak, hogy szálljon be, majd megkönnyebbülten rámosolygott a gépkocsivezetőre.

– Most már egyenesben vagyunk. Aligha tér le. A földutak járhatatlanok. A kilenclyukú hídnál várni fogják, addig se veszítsük szem elől. Nem szabad kockáztatnunk – mondotta. Ezután rádión értesítette a hortobágyi őröt, hogy a kék Zsiguli arra tart, követik, állítsák meg.

– Letérhet Ohat felé – jegyezte meg Kabai.

– Ha ugyan ismeri az utat, de kétkem.

Kabai követte a kék Zsigulit, majd váratlanul megszólalt.

– Eszembe jutott, letérhet a Kaparó csárdánál Nagyiván felé, onnan meg továbbmehet Tiszafüred felé.

– Jártál arra?

– Nem, de arra is vezet út. Előzzem meg a Kaparó csárdáig?

Pásztor átgondolta a lehetőségeket. Nem nagyon bízott Balló gépkocsivezetési tudásában. Nem akarta megkockáztatni az esetleges összeütközést.

– Majdnem bizonyos, hogy azt az utat nem ismeri. Visszamegy Debrecenbe, a csárdánál meg elcsúszik – mondotta. Figyelte a földutakat. Az ő szempontjából megbízhatók voltak. Nemcsak sár és víz borította, hanem a traktorok mély bevágásai is összeszabdalták őket. Még ha letért volna is a kék Zsiguli, a sík és fátlan pusztán nem veszíthették szem elől. Mind a hárman feszülten figyelték, hogy letér-e Nagyiván felé. Meg-

nyugodtak, amikor lassítás nélkül elrobogott a Kaparó csárda és a nagyiváni út mellett.

– Ez volt az egyetlen út, amelyen némi eséllyel elmenekülhetett volna – jegyezte meg Kabai.

– Szerinted lehetett volna esélye?

– Hát... Hogy mást ne mondjak, találkozhattunk volna kombájnnal, miután éppen egy lovas szekeret előz meg. Öt-hat perc késedelem és eltűnik...

– Ettől a veszedelemtől megmenekültünk – nevetett Pásztor.

Kényelmesen követték a kocsit, amely a pusztakócsi mocsarak mellett kissé lassított, s kirepült belőle egy messziről kivehetetlen tárgy. Mind a hárman megfigyelték. Pásztor gyorsan döntött.

– Most már nem fog letérni – mondotta. – Állj meg. Nézzük meg, mi az.

A kocsi megállt. Kiszálltak. Az út menti, mintegy két és fél méter széles vízállás túlsó oldalán egy cukorkásdoboz süllyedt lassan, bugyborékolva a vízbe.

– Vegyük ki?... – töprengett Horváth őrmester. – Átugrani nem lehet s legalább egy méter mély... Hagyjuk a fenébe.

– Igazad van – helyeselt Pásztor. – Azért dobta oda, hogy feltartóztasson minket. Hagyjuk itt. Később visszajövünk érte.

A doboz lassan elsüllyedt. Megjelölték a helyet. Így is majdnem öt percet vesztegettek el, de Pásztor nem nyugtalankodott.

– Gyorsíts – szólt oda Kabainak, miután beültek.

Rövidesen felértek a Nyugati-főcsatorna hídjára.

Előttük az út teljesen üres volt. A kék Zsiguli eltűnt. Egymásra néztek.

– Befordult a kanyarban – vélte Kabai.

Követtek. De a kanyaron túl sem volt látható.

– Elrepült! – álmélkodott Horváth őrmester.

12

– Mit gondolsz, hova lett? – fordult Pásztor Kabaihoz.

– A hídon láttam utoljára... Annyira nem gyorsíthatott fel, hogy eltűnjék – mondotta és lassított. – Megvan! – kiáltott fel. – Letért Csécs felé. Mindjárt a híd után. A földútra.

– Aha! Gyerünk vissza! – emlékezett a letérőre.

De nem lehetett azonnal megfordulni, mert egy világos Wartburg közeledett velük szemben. Megvárták, míg elsuhant mellettük, aztán visszafordultak a Nyugati-főcsatorna felé.

– Itt kellett letérnie – mutatta Kabai a híd előtt. Úgyesen megfordult, s megállt a műút szélén.

– Miért álltál meg? – mordult rá Pásztor.

– Én nem mennék tovább. Nézd meg ezt az utat.

Macskakővel így-úgy kirakott lejáró után arasznyi mély traktornyomok szabdalták össze az utat.

– Utána kell mennünk! – jelentette ki Pásztor.

Kabai ránézett, szótlanul kiszállt. Balról jobbra járkálva vizsgálgatta a letérőt. Sok traktor haladhatott át, mert az árkolások az út egyik szélétől a másikig egymás mellett sorakoztak. Köztük csak itt-ott lehetett látni

egy-egy keskeny, simább részt a kétarasnyira is felmeredő rögök között.

– Csakugyan menjünk tovább? – kérdezte Kabai rosszallón.

– Erre ment?

– Máshol nem tűnhetett el. Láthatnánk is, ha a töltés nem takarná el – mutatott a fényesi halastó táplálócsatornájának töltése, hídja felé.

– Ha ő átment, te is képes vagy rá... Egyébként te vagy a mester – biztatta Pásztor.

– Hát éppen megpróbálhatjuk. De csak addig a hídig tudok elmenni. A táplálón túl az út leereszkedik. Most járhatatlan.

– Voltál már erre?

– Nem is egyszer, horgászni.

– Hát akkor!...

Kabai visszament a kövezett lejáróhoz, és miután ismét mérlegelte az átkelési lehetőségeket, apró káromkodásokat eregetve előbb a különösen kimagasló rögöket rugdalta le, aztán, mivel megfájdult a lába, egy csődarabbal ütögette le őket. Pásztor egy ideig figyelte, majd körülnézett. Az út mentén balról a halastó töltése és vízzel telt árok húzódott a mintegy négyszáz méternyire levő táplálócsatorna hídjáig. Száraz volt ugyan, de jobbról százméternyi náddal, vízínövényekkel benőtt ingoványos rét választotta el a Nyugatitól. Letérni se jobbra, se balra nem lehetett. A kis hídtól több száz méternyire nagy betonhíd fehérlett, amely átívelte a főcsatornát. Túl rajta erdő sötétlett.

– Behúzódott az erdőbe – jegyezte meg.

– Lehetetlen! – mordult vissza Kabai. Felegyenese-

dett, letörölte a verejtéket homlokáról. – A kishídon túl az út leereszkedik. Összegyűl rajta a víz. Ott akkor sem lehet átkelni, ha Szolnokon esik az eső.

– És ha gyalog megy tovább? Eltűnik a szemünk elől.

– Félcipőben? Ugyan! Oda csizma kell – mondta Kabai, és haragosan rásújtott egy kimagasló rögre.

– Nem indulhatnánk már? – türelmetlenkedett Pásztor. – Már egy negyed órát elvesztegettünk.

– Nem! – csattant fel Kabai. – Én aztán nem teszem tönkre a kocsimat, ha nem muszáj. Hidd el, miután lemegy a töltésről, nem tud tovább haladni. Ha megkísérli, traktort kell hívnunk, hogy kivontassa.

Pásztor elnyelt egy káromkodást. Újra végignézett az úton. A táplálócsatorna hídján túl halvány füstöt látott fölfele gomolyogni. Azonnal belevillant a gondolat, hogy Balló a kéziratot égeti el, mert belátta, nem tud tovább menekülni, s inkább elégeti, mintsem a kezükbe kerüljön.

– Valamit meggyújtott. Siessünk! – adta ki szigorúan a parancsot.

Kabai körülnézett, megvonta a vállát, beült a volán mellé. Elindította a kocsit. Az autó alatt néhány méter után dübörögni kezdtek a göröngyök. Visszatolatott.

– Gyerünk! – nógatta türelmetlenül Pásztor. – Ha a Zsiguli átment...

Kabai újra elindította a kocsit. Lassan, kanyarogva átvergődött a legrosszabb útszakaszon, majd továbbra is döcögve felkecmergett a töltésre, átkelt a kis hídon, aztán megállt. De nem is tudott volna tovább haladni, mert feléjük hátrált a kék Zsiguli, majd a töltés alján,

tőlük ötméternyire megállt. Pásztor és Horváth odalépkedtek melléje.

– Ön dr. Balló Zoltán?

– Igen.

– Emberölés alapos gyanúja alapján letartóztatom.

Figyelmeztetem...

Balló sápadtan hallgatta a figyelmeztetést. Utána az őrmester megbilincselte.

– Mit keresett itt?

– A csécei csatornához akartam menni, de nem lehetett.

– Mit égetett el?

– Mielőtt visszatolattam, rágyújtottam. A gyufától meggyulladt a fű.

– Megnézzük. Gyere! – intett Pásztor Kabainak, aki melléjük lépdelt.

Az égés helye nagyon, mondhatni, gondosan össze volt taposva. Mégis meg lehetett állapítani, hogy papír égett. A kiürített szerszámosládába gyűjtötték össze a maradványokat. Pásztor bosszankodott, hogy nem vitt magával technikust. Az ember azonban nem gondolhat mindenre.

13

Az eljárás folytatódott...

Zelenka és csoportja Balló kézrekerítése után arra törekedett, hogy kiegészítse, alátámassza a bizonyítékokat. Kihallgatták a hétvégi ház mellett lakó szomszédokat, azt a miskolci horgászt, aki rátalált a holttestre. Demeter a laborban a legmodernebb műszerekkel és elemzési

módszerekkel vallatta a fényesi csatorna mellett összegyűjtött papírpernye-maradványok összetételét; kesernyésen állapította meg, hogy egyetlen betűt sem tud láthatóvá, olvashatóvá tenni, mert Balló nagyon gondosan és eredményesen tiporta össze az elégett maradványokat. De azt kétségen kívül kimutatta, hogy a tinta összetétele, amellyel az egyik iratot írták, csersav- és vastartalmú, tehát nem golyóstollból származik, nem is hasonlít a napjainkban használatos tintához.

Balló az eljárás során következetesen ragaszkodott első vallomásához, hogy Juhos Rita azalatt tűnt el, míg ő a menetrendért sorban állt. Azt állította, hogy a kéziratot utoljára Juhos Rita kezében látta, azóta semmit sem tud róla. Tagadta, hogy bármi köze is lenne Juhos Rita halálához.

Ballóné bizalma a férjében mélyen megrendült, amikor Zelenkától megtudta, hogy Juhos Rita a kollégája volt, de hamarosan úrrá lett kétségein. Amint a férje letartóztatásáról értesült, dr. Zádor Mihályt, a megye egyik legnevesebb ügyvédjét kérte fel védelmére. Az szívesen vállalta a védelmet, mert egyik kollégájának a férjéről volt szó, és mert érdekelte is az ügy. Ballóné maga is mindent elkövetett, hogy a férje vétlenségét bebizonyítsa, mindenkit felkeresett, akitől mentő szakvéleményt remélhetett, de csak akkor látott hozzá igazán mérhetetlen energiával a felsorakoztatott bizonyítékok megdöntéséhez, miután befejeződött a nyomozás, és elkészült a vádirat. A tárgyalás előtt nyolc nappal kézbesítették az ügyvédnek és a férjének.

Hat nap alatt, ha az ember kihasználja és beosztja az idejét, sokat el lehet végezni. Ballóné szenvedélyesen,

de mégis meggondoltan ezeknek a napoknak minden percét kihasználta. A fészket védő hörcsög makacsságával és elszántságával, a szerelmes asszony állhatatosságával, a gyakorlott ügyvéd leleményességével kereste meg az érveket, a bizonyítékokat, hogy megcáfolhassa a vád állításait.

A tárgyalás előtt két nappal immár sokadszor, újra felkereste az ügyvédet.

– Utánanéztem mindennek, ellenőriztem minden egyes állítást – jelentette be. – Meggyőződése, hogy egyetlen közvetlen bizonyíték sincs a férjem ellen. Az ügyben eljáró rendőrtisztek elfogultak voltak vele szemben, az ügyészség pedig magáévá tette álláspontjukat.

– Nono! – figyelmeztette higgadtan Zádor.

– Így van! Egyetlen, úgymond, közvetlen bizonyíték van ellene, az, hogy azzal a kurvával a kocsiában elindult az állomásra. De ez sem ér semmit. Senki sem cáfolta meg a férjem állítását, hogy azt a nőszemélyt ott hagyta a várócsarnokban. A vád azt állítja, hogy a férjem az elindulás után, de még a vonat beérkezése előtt ölte meg azt a nőt. Ez lehetetlen! Nem volt ideje rá! Mindössze negyven perce volt – ha nagyvonalúak akarunk lenni. Semmiképpen sem több. Ezt ellenőriztem. Juhosék lakásától tizenegy perc alatt értem ki hétvégi házamba. – Észrevette Zádor legyintését, emeltebb hangon folytatta. – Ötször tettem meg azt az utat! – kiáltott meggyőződéssel. – Tizenegy perc volt a legrövidebb idő. Onnan meg az állomásra – szintén többször ismételt meg ezt az utat – tizenhat perc alatt lehet kijutni. Marad tehát tizenhárom perc. Ezalatt egy em-

bert megfojtani ugyan meg lehet, de betámogatni a házba egy elkábult, magatehetetlen nőt, azzal foglalkozva, hogy össze ne essen, kulccsal kinyitni a kaput, majd egy másik kulccsal az ajtót, onnan a heverőre vinni, párnát szorítani az arcához, míg meg nem fullad, aztán újra bezárni az ajtót, a kaput, beszállni a kocsiba, beindítani a motort, majd a jegypénztárhoz menni, sorban állni a menetrendért – mindezt tizenhárom perc alatt megtenni lehetetlen. Lehetetlen!... Ehhez egy fél óra is alig elegendő. Ezt be kell látnia minden logikusan gondolkozó embernek.

– Az iratok szerint a rendőrség elvégezte a nyomozási próbát. Megállapította, hogy a tett elkövetésére tizenhét perc maradt.

– A betámogatást is, az ajtók kinyitását-bezárását is beleértve? – kérdezte élesen az asszony.

– Azt is... talán – bizonytalanodott el Zádor.

Az asszony diadalmasan folytatta.

– Az is lehetetlen az orvosok szerint, hogy a fojtogatásnak, még ha ezt kispárnával követték is el, nyoma ne maradjon az arcon vagy a nyakon.

– Hogy nem maradt nyoma, ez tény. Bármilyen szokatlan is.

– Aztán a vádnak az az állítása sem állja meg a helyét, hogy a férjem szállította el a hullát Nyékládházára. Emlékszem, aznap reggel a szokásosnál korábban ment be a múzeumba, de nem hajnali két órakor! Már világosodott, amikor kibújt mellőlem. Erre akár meg is esküszöm. Gondold át a körülményeket. A férjem felkelt, megborotválkozott, megmosakodott, aztán a vád szerint ki kellett mennie a hétvégibe, a Zsiguliba kellett

tennie a hullát... Gondold át: egy ötvenkilós merev hullát könnyű-e elhelyezni a csomagtartóban?... Nem egy bőröndről van szó! Mennyi idő kell hozzá? Lehet-e egyáltalán elhelyezni olyan szűk helyen egy megmerevedett hullát?

– Én is gondoltam erre, de akkorra megszűnhetett a hullamerevség. Egyébként igazad van. Ez is egy mozzanat, amely kételkedést ébreszthet – jegyezte meg az ügyvéd. – De ha időben kelt fel, elmehetett Nyékládházára, és fél nyolcra vissza is térhetett.

– Elfogadod a vád álláspontját?

– A bizonyított tények felett nem szállok vitába. Tény, hogy a férjed aznap reggel kiment a hétvégi házatokba. Az egyik ottani szomszéd látta. Vallomását olvastam.

– Én nem. De a férjemnek, mint minden állampolgárnak, joga van a nap bármely órájában kimenni a hétvégi házába. A szomszéd csak azt láthatta, hogy ott járt, de nem láthatta, hogy a hullát belegyömöszöli a csomagtartóba, mert ha látta volna, biztosan megteszi a feljelentést. De nem láthatta azért sem, mert a férjem semmiféle hullát nem szállított el, egyszerűen kiment egy kis friss levegőt szívni. Még egyet ajánlok a figyelmedbe. Nem tűnik fel neked, hogy éjjel három órakor az egyik szomszédunk látta a férjemet hétvégi házuk körül csellengeni, ellenben előtte való nap sem délelőtt, sem délután, amikor sokkal nagyobb a mozgolódás, nem látta őt senki. Nem látta senki, hogy egy kábult nőt támogat be a házba... Ez legalábbis furcsa... Megjegyzem, nem is láthatta senki, mert nem járt ott. Bizonyára te is

rájöttél, hogy az egész vád feltevéseken alapul. Ezen a két feltevésen.

– A hajszálak...

– Igen, a hajszálak, a közvetett bizonyítékok... Úgy értelmezhetők, ahogy éppen akarjuk. Mondjuk, a hajszálak valóban annak a nőnek a hajából származnak. No és?! Mikor kerültek oda a heverőre? Hogy elsején, az csak feltevés. Mondjuk, én nem vonom kétségbe, hogy az a szajha valóban megfordult ott. Ismerem a férjemet, feltételezem, hogy a nyaralóm kulcsait átadta annak a ribancnak, hogy egy légyottot bonyolítson le. Ilyen szívességet, ahogy hallom, az emberek gyakorta megtesznek egymásnak. Az a kurva kihasználta a férjem jószívűségét... Azok a rendőrök meg... Elbódultak az örömtől, hogy egy ilyen nagyszerű, de mondvacsinált bizonyítékot találtak azon a heverőn, ezért aztán nem is kutattak tovább, holott biztosan férjihajszálakat is találhattak volna. Ez az egyik lehetőség. A másik: egyszerűen ráfogják, hogy annak a szajhának a hajszálait találták meg.

– Ilyet nem szabad mondani!

Ballóné nyelt egyet, szenvedélyesen folytatta.

– Aztán kérdés az is, hogy a kispárnán a nyálmaramaradék valóban tőle származik-e, és hogyan került rá. Én azt hiszem, rákenték.

– Ugyan, ilyesmit nem gondolhatsz komolyan.

– No jó, nem feszegetem. Az a nő akárhányszor hempereghetett azon a heverőn. Azonban az ottlétének és a megfojtásnak semmi kapcsolata nincs egymással. Lényegében ez is csak feltételezés. Ha akarom, elhiszem, ha nem, nem. Ugyancsak közvetett bizonyíték a cipőn

talált talajmaradvány... Nem sajnáltam a fáradságot és a költséget, én magam elmentem a nyékládházi tavakhoz és az ártándi kavicsbányához. Onnan is, innen is hoztam mintákat. Egy szakértőt megkértem, hogy vizsgálja meg őket. Mit gondolsz, mi az eredmény? Csak jelentéktelen eltérések vannak köztük. Tehát ez magában nem bizonyíthatja, hogy a férjem járt a nyékládházi tavaknál. Ha a két talajminta azonos, száz más helyről is összegyűjthetünk hasonló talajmintákat. A talajminta a váddal ellentétben azt bizonyítja, hogy a férjem nem járt ott. Ha valóban ő vitte volna oda a hullát, gondoskodott volna, hogy a cipőjén ennek nyoma se maradjon. Ezt mindenki megtette volna, mégpedig azonnal. Hát nem?... Aztán az a bőrönd... Elhiheted, hogy a férjem nem foglalkozik ilyen pizzlícsári dolgokkal. De két észrevételem mégis van ezzel kapcsolatban. Kérdelem, hova lettek belőle a benne levő holmik? Sehol a nyomukra nem akadtak, pedig átkutattak mindent a telkünkön és a lakásunkban is. Egyetlenegy tárgyat sem találtak meg. Egyetlenegyet sem! Ez egy. A másik tény: a bőröndön megtalálták annak a nőnek az ujjlenyomait. Megtalálták rajta a szüleiét is, de a férjemét nem. Világos, nem is találhatták meg, mert az a bőrönd soha nem járt a férjem kezében. Tehát más vitte oda, hogy ráterelje a gyanút.

– Ki?

– Az igazi tettes, annak a kurvának egyik szeretője, vagy... maguk a rendőrök, akik a házkutatás alatt a kapu előtt őrködtek. Becsempészték! Én soha nem láttam azt a bőröndöt, állítólag gyermekjátékok voltak benne. A fiaméi. Ha tudtam volna róla, én magam rak-

tam volna bele azokat a játékokat. Igaz? De az én ujjlenyomataimat sem találták meg rajta.

– Ühöm... – ingatta a fejét rosszállólag Zádor.

– Úgy van! Míg az apám a hatósági tanúkkal a ház mögötti kertben figyelte a kutatást, addig nemcsak egy bőröndöt, hanem egy konténert is bevihettek a szobába anélkül, hogy az apám vagy a tanúk észrevették volna. Én meg vagyok győződve arról, hogy az egyik szeretője ölte meg azt a lotyót... Miért nem nyomozták ki annak a nőszemélynek az előéletét? Hogy kikkel tartott kapcsolatot? Volna ott kinyomoznivaló bőven. Ő hívta ki a sorsot maga ellen. Egy ribanc, aki egyszerre négy férfival tartott kapcsolatot, de hánnyal tarthatott még, akikről nem tudunk... Összegezve: a vád elejétől végig feltevéseken alapul. Az állítólagos menekülés is csak légből kapott mese. A férjem azért ment Tiszacsege felé, hogy elbúcsúzzék a bátyjától. Aztán... nem vette észre az őrmester integetését. Vissza meg azért fordult, mert a kapkodásban itthon felejtette a valutáját. Amikor később meglátta a rendőrségi kocsit, ő maga tolatott vissza, nem várta meg, míg utánaerednek. Nem ellenkezett, hanem úgy viselkedett, ahogy egy becsületes állampolgárnak viselkednie kell...

Dr. Zádor az órájára pillantott, felemelkedett.

– Jó munkát végeztél. Több olyan problémát érintettél, amelyeken én is elgondolkoztam. Meggyőződttem, hogy feltétlenül hiszel a férjed vétlenségében.

– Hiszek! – jelentette ki az asszony.

– Minden lehetőet megteszek, hogy a tárgyaláson megingassam a vádat – mondotta az ügyvéd, s befejezte a beszélgetést.

A tárgyalás napján kilenc óra előtt a tanúk, a hozzátartozók és a kíváncsiak a kijelölt tárgyalóterem előtt a folyosón gyülekeztek. Ott voltak közöttük Juhosék, dr. Enyedi Magda, Szilas Irma, dr. Béres Judit, a múzeum igazgatója, Révész, Baglyas és Tatár Antal. Bérczy-né, nagy sajnálkozására, nem tudott elmenni, de abban reménykedett, hogy a tárgyalás több napig tart, s az egyiken valami alkalom adódik, és legalább egy részlet meghallgathat.

Közvetlenül kilenc óra előtt két ór odakísérte Ballót is. De a többiektől távolabb álltak meg. Nem sokkal utánuk bevonult a tárgyalóterembe a bíróság és az ügyész. Mindenki szemmel követte őket. Nyomukban, dr. Zádor mellett magabiztosan feltűnt Ballóné is. Megállt a folyosó közepén az ajtóval szemben.

Jóformán még körülnézni sem maradt ideje, amikor a padról felemelkedett az utóbbi napokban megöregedett és lesóványodott Juhosné. Reszkető kézzel rámutatott Ballónéra.

– A Rita ruhája! – sikoltotta. – Magán! Én varrtam! Új! Csak Bécsben akarta viselni.

Ballóné meghökkenve pillantott rá, majd magára. Aztán mindent megértett. A rajta levő ruhát a férjétől kapta. Nagyon tetszett neki. Jó anyag, egyedi szabás... Hálás volt érte... Eddig a pillanatig. Mérhetetlen haraggal, feldühödve kapott a melle, a ruha nyílása felé, hogy letépje magáról. A szenvedélyes rántásra a legfelső gomb lepattant, koppant a padlón. A koppanásra Balló-

né egyszerre ráébredt, hogy idegenek előtt fölfedi a mellét, ösztönösen elengedte a ruhát. Borzadozva nézett a férjére, aki a két űr között állt.

– Sátán!... Gyilkos! – sikoltotta olyan hangon, ahogy felüvölt a halálra sebzett farkas.

Megragadta az apja karját. Elviharzott.

Vége

TARTALOM

I. RÉSZ
ÁLRUHÁBAN

5

II. RÉSZ
AZ ÖSSZETÉPETT RUHA

93

III. RÉSZ
A MEGTALÁLT RUHA

207

FELELŐS KIADO

A SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ IGAZGATÓJA

A KIADVÁNY AZ ALFÖLDI NYOMDÁBAN KÉSZÜLT,

DEBRECENBEN, 1986-BAN, MUNKASZÁM: 6538.66-14-2

FELELŐS VEZETŐ BENKŐ ISTVÁN VEZÉRIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ FÁBIÁN KATALIN

KÉPSZERKESZTŐ KISS MARIANNE

MŰSZAKI VEZETŐ GINÁCS LÁSZLÓ

MŰSZAKI SZERKESZTŐ M. BECK ANNA

FEDÉLTERV FILLENCZ ISTVÁN MUNKÁJA

MEGJELENT 15,59 A/5 ÍV TERJEDELEMBEN

SZ 4263-h-8687

ISBN 963 15 2996 7

KRÚDY GYULA

ÁLMOSKÖNYV – TENYÉRJÓSLÁSOK KÖNYVE

Krúdy Gyula álmai, ábrándjai, java férfikorának játéka, vigasztalódásai vannak ebbe a könyvbe zárva. Nem tévedés: amikor kinyitjuk az *Álmoskönyv*-et, nem elsősorban a magunk álmaira találunk megfejtést, hanem arról értesülünk, miként magyarázta az álom és a félébrenlét kavargó képeit a magányos, a csalódott ember, mégpedig elődjeinek, őseinek följegyzései nyomán. Azaz: milyen álomvilágba menekült az alig negyvenesztendőős író, aki tizennégy évesen fogott először tollat, érettségi után meg akarta hódítani a századforduló Budapestjét, harminc-, majd harmincöt esztendősen megtalálta egyéni hangját, sikeres író lett.

„Inkább a saját mulattatásomra, inkább hosszú telek csendes eljátszadozására, esti órák halk elfuvolázására szerkesztettem ez álmoskönyvet – írta Krúdy –, mint azért, hogy bárki is hitelt adjon a következő soroknak. Álom: játék, mint az élet... Néha komolyra fordul a játék. Az élet is, az álom is.”

KITTENBERGER KÁLMÁN

VADÁSZ- ÉS GYŰJTŐÚTON KELET-AFRIKÁBAN

Az afrikai vadászat, a szafari, kevesek kiváltsága volt és maradt; a veszély illúzióját, az egzotikus élményt is luxuscikként fogyasztja, aki teheti. Kittenberger Kálmán a szegény sorsú diákok jellegzetes választásaként tanítóképzőt végzett, a hétfalusi csángó községek egyikében, Tatrangon volt néptanító. Természettudományos érdeklődésének, kitűnő megfigyelőképességének köszönhető, hogy végül is a Nemzeti Múzeum megbízásából 1902-ben afrikai gyűjtőútra indulhatott. Pályája során hat ízben járt Afrikában, hadifogságba is az őserdő közepén került az első világháborúban: futárral hívták elfogatása színhelyére, s öt év internálótábor akasztotta meg vadászati sorozatát.

Az afrikai kontinens keleti és közép-keleti vidékeinek és gyűjtőmunkájának leírását szakfolyóiratokban ismertette és olvasmányos vadászkönyveiben foglalta össze.

A Vadász- és gyűjtőúton Kelet-Afrikában című, 1927-ben született művében a legveszélyesebb nagyvadak – oroszlán, elefánt, kafferbivaly, orszarvú, leopárd – szokásairól, vadászatának módjáról esik a legtöbb szó, de módot talál a tarajos süllő, a földimalac, a madarak leírásá-

ra, sőt a szükséges vadászfőlszerelésről és a trófeák szakszerű kezeléséről is tájékoztat. Izgalmas vadászka-landok, sok-sok tévhitet eloszlató pontos megfigyelé-
sek teszik vonzóvá Kittenberger írását.

HOMÉROSZ

ODÜSSZEIA

Tízévi ostrom után a görög seregek elfoglalták Tróját: kiirtották az ősz Priamosz egész háza népét, fölgyújtották a várost. Az üszkös, füstölgő falak tövében hajóra szálltak, és hazaindultak a várívó hősök, köztük a győzelem furfangos szerzője, a leleményes Odüsszeusz. Gazdag hadizsákmányt visz tizenkét hajóján, nekivág a hazájába vezető tengernek, Ithaka szigete felé... s kezdetét veszi csodálatos, ezerveszélyű, kalandos útja. Újabb tíz év, amíg számos varázslat, életveszély, haragvó és segítő istenek kénye-kedve közt hanykolódva s mindenen győzedelmeskedve, megtérhet hű felesége, Pénélopeia karjaiba, királyi palotájába.

ILIÁSZ

A cselekmény a trójai háború kilencedik évében kezdődik... Az eposz voltaképpen tárgya Akhilleusz haragja: a fővezér és a legnagyobb görög hős végzetes civódá-

sa. De e köré mesteri szilárdsággal megkomponálva az egész trójai háborút elénk állítja a költő. Mint Horatius mondja híres poétikai levelében, Homérosz in medias res, a „cselekmény kellős közepébe” ragad magával. De visszapillantásokból, egy-egy régi lépés végzetes következményeiből az előzményeket is tisztán látjuk. Az eposz bevégeződik Akhilleusz és Agamemnon kibékülésével és a legnagyobb trójai hősnek, Hektórnak, Priamosz fiának halálával, illetve temetésével.

Harminckét évesen kopogtatott először az irodalom kapuján: Budapesten pályázatot nyert egy történelmi regényével. A regény azonban nem jelent meg. Témája, látásmódja akkor, 1942-ben „nemkívánatosnak” minősült, így a cenzúra megakadályozta megjelentetését.

Grandpierre Lajos, aki 1905-ben született Debrecenben, huszonöt évesen át dolgozott különböző börtönökben: Hátszegen, Bukarestben, Csepelen. A nehéz sorsú és nehéz munkát végző gyári munkások életének majd minden állomását végigélte, s kora ifjúságától kezdve részt vett a munkásmozgalomban, az illegális kommunista párt munkájában is.

A felszabadulás utáni években a politikai tevékenység kötötte le minden energiáját. 1947-től azonban már újságíró, s attól kezdve novelláit, regényeit is rendszeresen publikálja. Első – az addig írt novelláit tartalmazó – kötete a *Cudar idők* 1960-ban látott napvilágot. További művei: *Csodák völgye* (1963), *Napfogyatkozás* (1964), *A plüssdivány* (1967), *Gyökerek és hajtasók* (1975), *Mérges gyümölcs* (1979).

Egyik vidéki városunk múzeumának munkatársa, Juhos Rita értékes leltre bukkan: egy kéziratra, mely feltehetően Leonardo da Vincitől származik, s kalandos úton került Magyarországra, valamikor a XVII–XVIII. században. Igen ám, de még mielőtt megfejténék, eltűnik a kézirat. Ki lophatta el? Juhos Rita, aki éppen Bécsben élő nagybátyjához készül? Dr. Balló Zoltán, aki elutazása előtt a pályaudvarra szállította ki kocsin őt, vagy a múzeum valamelyik másik munkatársa? A helyzet még bonyolultabbá válik, amikor kiderül: Juhos Rita nem érkezett meg Bécsbe, s pár nap múlva holtan találják a nyékládházi tavak partján – valaki megfojtotta. Bővül a gyanúsítottak köre: talán az elbűvölően szép Rita egyik hódolója követte el a gyilkosságot szerelemféltésből? Két irányban folyik a nyomozás: hol a kézirat, és ki ölte meg Ritát? A rendőrség teljes erőbevetéssel dolgozik. Mígnem, szökés közben, izgalmas autóhajsza után, elfogják a tettest, és kiderül: mindkét bűntettet ugyanaz a személy követte el. De míg idáig elérünk, sokat töprenghet az olvasó, hisz éppen a bűnös az egyetlen, akinek van alibije. Az utolsó pillanatig, elmondhatjuk, mindenki gyanús, aki Rita környékén megfordult.